

ÅRBOG
for
FÆRØERNE

1984

Færøernes landsstyre
Rigsombudsmanden på Færøerne

ÅRBOG
for
FÆRØERNE

1984

Færøernes landsstyre
Rigsombudsmanden på Færøerne

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-5522-8
Stougaard Jensen/København
Sm 02-3

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
FORORD	11
Kap. 1. <u>ADMINISTRATIVE OG POLITISKE FORHOLD</u>	13
STATSRETLIGE FORHOLD	13
Særanligggender	13
Fællesanligggender	15
Fællesanligggender, der administreres af hjemmestytret i henhold til hjemmestyrelovens § 9	15
Forholdet til udlandet	16
FÆRØERNES LAGTING	19
Lagtingets sammensætning	20
DE POLITISKE PARTIER	22
Folkeflokkene	22
Sambandspartiet	23
Socialdemokratiet	24
Selvstyrepartiet	25
Det republikanske parti	27
Kristeligt Folkeparti/Fremskridts- og Fiskeripartiet	28
FOLKETINGSVALG	29
Folketingsmænd	30
ADMINISTRATION	30
Færøernes landsstyre	30
Landsstyrets administration	31
Rigsombudet	31
Institutioner under landsstyret	31
Institutioner under staten	33
LOVGIVNING	34
Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger i tiden 1/1-9/5 1984 (Samlingen 1983).	34
Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger i tiden 30/7-31/12 1984 (Samlingen 1984)	39
Rigslove, anordninger og bekendtgørelser, kundgjort i 1984 til ikrafttræden på Færøerne	41

	Side
Kap. 2. <u>BEFOLKNINGS- OG BOLIGFORHOLD</u>	47
BEFOLKNINGSFORHOLD	47
Folketal samt befolkningens fordeling på områder	47
Alder, køn og ægteskabelig stilling	51
Fødselsstatistik, dødelighed, ind- og udvandring samt vielser og skilsmisser	55
Befolkningsudviklingen i de enkelte kommuner og områder	57
BEFOLKNINGENS ERHVERVSFORHOLD	60
BOLIGFORHOLD OG BOLIGBYGGERI	65
Boligforhold	65
Boligbyggeri	70
Kap. 3. <u>ERHVERV</u>	71
EJERSKAB	71
FISKERI	71
Internationale reguleringer og fiskeriaftaler .	72
Island	73
Norge	73
EF	74
Sovjetunionen	75
Sverige, DDR og Polen	76
Fiskeriinspektion og redningstjeneste	76
Fiskeriinspektionsordningen fra 1977	77
Ulovligt fiskeri i 1984	78
Statistik om fiskeri	78
Fiskefangster	79
Fjernfiskeri	82
Midterområder	83
Nære områder	85
Værdimæssig vurdering af fangsterne fra de forskellige områder	90
Råfiskelandinger på Færøerne	91
De samlede fangster ved Færøerne og TAC	91
Forarbejdning af fiskevarer	96
Fiskerflådens driftsresultater	97

Kap. 3. (fortsat)	Side
Hyreoversigter	100
Fiskepriser	104
Råfiskefonden	104
Råfiskepriserne	105
Priserne på agn	106
Udviklingen i 1984 (agn)	106
Saltfiskepriserne	107
Prisen på rejer	107
Priserne på industrifisk	107
Finansieringen af fiskeskibe	108
Færøernes realkreditinstitut	108
Kongeriget Danmarks Fiskeribank	110
Landskassens finansieringsbistand	110
Fiskeopdræt	111
LANDBRUG	113
Mælkeproduktion	113
Kødproduktion	114
Opdyrkning	114
Landsdyrlægen	116
Hygiejnisk laboratorium	116
HÅNDVÆRK, INDUSTRI, BYGGE- OG ANLÆGSVIRKSOMHED M.V.	117
Egnsudvikling	120
Færøernes industrifond	120
Industriens udviklingsfond	122
Industrikontoret (Idnaðarstovan)	123
HANDEL, SERVICE- OG TRANSPORTERHVERV	124
Handel og serviceerhverv	124
Transport	126
Motorkøretøjer	127
Passagertrafik til og fra Færøerne	127
Beflyvning	127
Besejling	128
Turister	129
SKIBSFLÅDEN	129
Den samlede skibsflåde	129
Fiskerflåden	131
OFFENTLIG VIRKSOMHED	132
Veje	132

Kap. 3. (fortsat)	Side
Asfaltering af landsveje	134
Tilskud til kommuner til asfaltering	134
Vejarbejder i 1984	136
Autoværn	137
Afmærkninger	137
Trafikoplysning og vinterberedskab	138
Byggesager	138
Trafiktælling på hovedveje	138
Helikopter-landingspladser	140
Havne- og landingspladser	140
De indenlandske telefonforbindelser	150
Telekommunikationen med udlandet og med skibene	152
El-forsyning	154
Det færøske postvæsen	154
 Kap. 4. ØKONOMI	 157
FÆRØERNES UDENRIGSHANDEL	157
Handelsbalancen	157
Priser og mængder samt bytteforhold	157
Eksport	158
Import	166
ARBEJDSFORHOLD, LØNNINGER OG PRISER	170
Arbejdsforhold	170
Det private arbejdsmarked	170
Det offentliges arbejds- og lønforhold	174
Lønninger	176
Priser	178
OFFENTLIGE INDTÆGTER	180
Kildeskatteordningen	180
Overgangsbestemmelser ved indførelse af kilde- skat	181
Udskrivning af skatter	182
Antal skatteydere og skattepligtige indkomster.	184
Udskrevne skatter	187
Afgifter	188
Landskassens indtægter	189
OFFENTLIGE UDGIFTER M. V.	190
Statens og landskassens udgifter	190

Kap. 4. (fortsat)	Side
Statens udgifter	193
Statsgarantier	199
Landskassens udgifter	200
Landskassens lånoptagelse og garantiforpligtelser	202
PENGE OG KREDITFORHOLD	204
NATIONALREGNSKABET FOR FÆRØERNE	212
 Kap. 5. <u>KOMMUNALE FORHOLD</u>	221
Antal kommuner.....	221
Valg til kommunestyret	221
By- og bygderådsformænd pr. 1/1 1985	222
Den kommunale styrelsesordning	223
Kommunale opgaver	225
Kommunernes økonomi	227
 Kap. 6. <u>SOCIALVÆSEN</u>	233
Regler og forvaltning	233
Ydelsernes omfang og finansiering	235
Institutioner m.v.	239
Færøernes ulykkesforsikringsråd	242
Udviklingen i 1984	244
 Kap. 7. <u>SUNDHEDSVÆSEN</u>	245
LANDSLÆGEN	245
SYGEHUSVÆSENET	245
DEN PRIMÆRE SUNDHEDSTJENESTE	255
Kommunelægeordningen	255
Skolelægeordningen	256
Tandlægeordningen	256
Sundheds- og hjemmesygeplejeordningen	257
APOTEKERVÆSENET	258
Receptlægemiddelsalget til enkeltpersoner	258
Distribuerende læger	260
Lægemiddelpriser	260
Bevægelser i receptekspeditionernes antal	261
Sygehusene	261
Håndkøbsudsalgene	263

Kap. 7. (fortsat)	Side
UDGIFTERNE TIL DET FÆRØSKE SUNDHEDSVÆSEN	263
Kap. 8. <u>UNDERVISNINGSVÆSEN</u>	265
UNDERVISNINGSVÆSENETS VIRKSOMHED	266
BØRNESKOLEN	271
Folkeskolen	271
Private skoler	273
Gymnasier og HF	274
Skolernes virksomhed	275
Specialundervisning	277
VIDEREGÅENDE UDDANNELSER	278
Academia Færoensis	278
Færøernes seminarium	281
Efteruddannelse af lærere	282
Færøernes sygeplejeskole	282
ERHVERVSUDDANNELSER	283
Færøernes maskinskole	284
Tekniske skoler	285
Færøernes handelsskole	287
Navigationsskoler	289
ANDEN UNDERVISNING	290
Færøernes folkehøjskole	290
Færøernes husholdningsskole	290
Aftenskolerne	290
Musikskolerne	291
UDDANNELSESSTØTTE	291
Kap. 9. <u>RETS- OG POLITIVÆSEN OG OVERØVRIGHED</u>	295
FÆRØERNES RETSVÆSEN	295
FÆRØERNES POLITIVÆSEN	297
Politiets virksomhed	298
FÆRØERNES OVERØVRIGHED	301
Indgåelse og opløsning af ægteskab	301
Børnebidrag	304
Adoptioner	304
Navnesager	304
Ægtepagter	304
Pupilsager	305

Kap. 9. (fortsat)	Side
Fri proces	305
Indfødsret	305
Kap. 10. <u>KIRKELIV</u>	307
FOLKEKIRKEN	307
ORGANISATIONER OG FORENINGER, TILSLUTTET FOLKE- KIRKEN	308
K.F.U.K. og K.F.U.M.	309
Indre Mission	310
Det kirkelige Missionsforbund	311
KRISTNE TROSSAMFUND UDEN FOR FOLKEKIRKEN	311
Brødremenigheden	311
Den katolske kirke	312
Frelsens Hær	313
Den frie evangeliske menighed	313
Syvende-dags adventisterne	314
Jehovas Vidner	314
FILADELFIA-menigheden	315
ANDRE TROSSAMFUND	316
Bahá'í' troen	316
Kap. 11. <u>KULTURELLE FORHOLD, IDRET M. V.</u>	317
RADIO	317
FJERNSYN	320
AVISER	322
BØGER	322
Bogudgivelser	322
Biblioteksvæsen	324
LANDSARKIVET	329
MUSEUM	330
NORDENS HUS	330
TEATRE OG BIOGRAFER	333
Teatervirksomhed	333
Biografer	336
MUSIKLIV	336
Orkestre og kor	336
Jazz-, beat- og folkemusik	337
Føroya Konsertfelag	337

Kap. 11. (fortsat)	Side
KUNST	338
Kunstudstillinger, der blev tilrettelagt af Listafelag Føroya i Listaskálin	339
Udstillinger i "Smiðjan"	339
Fra Nordens Hus	340
Færøernes Sparekasses udstillingslokale ved Tinghúsvegur	340
Andre udstillinger på Færøerne	341
Færøske udstillinger i udlandet	341
DANSK-FÆRØSK KULTURFOND	341
SPEJDERBEVÆGELSEN	342
IDRÆT	345
Itróttarsambandið Føroya (ISF)	345
Specialforbund under ISF	346
Idrætsanlæg	348
Økonomisk støtte til den færøske idræt fra det offentlige	348
Tipning	349
BRIDGE	349
SKAK	350

F O R O R D

Årbog for Færøerne udarbejdes i fællesskab af Færøernes landsstyre og Rigsombudsmanden på Færøerne. Bogen udkommer i en dansk og en færøsk udgave.

Formålet med årbogen er at give en bred beskrivelse af færøske samfundsforhold i det forløbne år og at illustrere den skete udvikling ved sammenligninger med tidligere år.

Det er udgivernes håb, at årbogen kan anvendes både som en praktisk håndbog i færøske forhold og ved undervisningen heri på skoler og uddannelsesinstitutioner.

Udgiverne takker for den store og helt nødvendige bistand med fremskaffelse af oplysninger, som mange institutioner, organisationer, virksomheder og enkeltpersoner har ydet.

Også en tak til de medarbejdere, der har haft et stort arbejde med årbogens udarbejdelse.

Redaktionen af årbogen er afsluttet i maj 1985.

Færøernes landsstyre

Atli P. Dam

Rigsombudsmanden på Færøerne

Niels Bentsen

Kap. 1

ADMINISTRATIVE OG POLITISKE FORHOLD

STATSRETSLIGE FORHOLD

I henhold til lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre udgør Færøerne inden for lovens rammer et selvstyrende folkesamfund i det danske rige. Hjemmestyreloven anerkender det færøske sprog og det færøske flag. Fra 1949 har Færøerne haft egne pengesedler. Møntenheden 1 króna = 1 dansk krone.

Sager og sagsområder vedrørende Færøerne opdeles i særanliggender, hvor Færøernes lagting har den lovgivende og Færøernes landsstyre den udøvende myndighed, og fællesanliggender, der administreres af rigsmyndighederne efter dansk lovgivning.

Der er endvidere efter hjemmestyrelovens § 9 mulighed for at overlade administrationen af fællesanliggender til det færøske hjemmestyre.

Særanliggender

Efter hjemmestyrelovens § 2 betragtes en række sager og sagsområder, der er opført på lovens bilag A, principielt som særanliggender med den virkning, at hjemmestyret eller rigsmyndighederne kan bestemme, at de overgår til hjemmestyret. Heraf følger, at dette overtager de dermed forbundne udgifter.

Indtil nu har hjemmestyret overtaget følgende sagsområder med hjemmel i hjemmestyrelovens § 2:

1. Færøernes egen styrelsesordning

Hele området er overtaget som særanliggende.

2. Kommunale forhold

Hele området er overtaget som særanliggende.

3. Bygnings-, bolig- og lejespørgsmål. Folkeregister

Hele området er overtaget som særanliggende.

4. Sundhedsvæsen

Apotekervæsenet og sundhedsvedtægterne (miljøsager) er overtaget som særanliggender.

5. Den offentlige forsg. Arbejdsforhold

Områderne: Lovpligtig ulykkesforsikring. Arbejdere, arbejdsforhold, lærlinge, medhjælpere og ferie er overtaget som særanliggender.

6. Direkte og indirekte skatter

Hele området er overtaget som særanliggende.

7. Finansvæsen

Hele området er overtaget som særanliggende.

8. Godkendelse af havenafgifter

Området er overtaget som særanliggende.

9. Skolevæsen

Folkehøjskolen og navigationsskolerne er overtaget som særanliggende. Endvidere er gymnasiet og HF-kurset særanliggende, og der er ved lagtingslov oprettet et færøsk akademi (Academia Færoensis). Bortset herfra er skolevæsen fællesanliggende.

10. Arkiver, biblioteker, museer

Hele området er overtaget som særanliggende.

11. Bygnings- og naturfredning

Hele området er overtaget som særanliggende.

12. Havne, trafikvæsen m. v.

Hele området bortset fra havne og stedligt telegrafvæsen er overtaget som særanliggende.

13. Landbrug, fiskeri m. v.

Hele området er overtaget som særanliggende.

14. Forlystelser m. v.

Hele området er overtaget som særanliggende.

15. Produktion, handel m. v.

Hele området er overtaget som særanliggende.

16. Tinglysning, ekspropriation m. v.

Hele området er overtaget som særanliggende.

Efter hjemmestyrelovens § 3 afgøres det ved nærmere forhandling, om og i hvilket omfang de på bilag B opførte sagsområder kan blive færøske særanliggende. Heraf er Radio med undtagelse af spørgsmål med relation til internationale aftaler, Jordfonden og Import- og eksportkontrol overtaget som særanliggende.

Hovedparten af de overtagne områder administreres af landstytret med hjemmel i lagtingslove. Enkelte områder administreres dog af statslige myndigheder på landsstyrets vegne. Således sker mønstring af fiskere hos landfogeden (politimesteren) eller sysselmændene, motorregistret og skibsregistret føres af landfogeden og tinglysningsvæsenet forestås af sorenskriveren (dommeren), der ligeledes er den stedlige overformynder.

Fællesanliggender

Anliggender, der ikke er overtaget af det færøske hjemmestyre som særanliggender, er fællesanliggender og varetages af rigsmyndighederne, idet dog hjemmestyret med hjemmel i hjemmestyrelovens § 9 kan overtage administrationen af fællesanliggender.

Blandt de vigtigste fællesanliggender er skoleforhold, sociale forhold og sundhedsforhold. Herudover kan som statsinstitutioner nævnes rigsombudet, skibstilsynet, folkekirken, politiet og domstolene.

Rigslove træder ikke i kraft på Færøerne, forinden de i overensstemmelse med lov nr. 51 af 1. april 1896 er kundgjort af rigsombudet. Dette sker efter forelæggelse for det færøske hjemmestyre.

Lovforslag, der kun vedrører færøske forhold, eksempelvis de sociale love, lovene for undervisningsvæsenet, og sygehusloven bliver normalt først behandlet i lagtinget, hvorefter de forelægges folketinget. Lovforslag, der ikke udelukkende omfatter Færøerne, bliver først vedtaget i folketinget og derefter forelagt hjemmestyret, forinden loven sættes i kraft på Færøerne. I mange tilfælde sker ikraftsættelsen i form af kgl. anordning, idet loven udtrykkeligt giver ministeren ret til at sætte loven i kraft på Færøerne ved kgl. anordning med de ændringer, der er nødvendiggjort af de særlige færøske forhold.

Fællesanliggenderne administreres efter dansk lovgivning, dog for socialvæsenet, skolevæsenet og sygehusvæsenet efter særlige love for Færøerne. Statens udgifter til fællesanliggender udredes i form af fuldkommen udgiftsdækning, refusioner eller andre former for subsidiering.

De enkelte afsnit i årbogen indeholder nærmere oplysninger om udgiftsfordelingen, idet de forskellige refusionsordninger vil blive beskrevet direkte eller ved hjælp af tabeller.

Fællesanliggender, der administreres af hjemmestyret i henhold til hjemmestyrelovens § 9

I henhold til hjemmestyrelovens § 9 kan der efter forhandling træffes aftale om, i hvilke tilfælde og i hvilket omfang det er muligt inden for områder, der henhører under fællesanliggender, at overlade det færøske hjemmestyre at give de nærmere bestemmelser for de særlige færøske forhold og overtage administrationen af det pågældende område.

Ved love nr. 152-156 af 24. april 1975 blev administrationen af socialvæsenet overtaget af Færøernes landsstyre fra 1. april 1975. Den daglige administration varetages af Almanastovan. Ved lov nr. 621 af 22. december 1976 for Færøerne om sygehusvæsenet er det fastslået, at sygehusvæsenet på Færøerne varetages af hjemmestyret fra 1. april 1977. Ved lov for Færøerne nr. 51 af 14. februar 1979 om folkeskolen, lov for Færøerne nr. 52 af 14. februar 1979 om læreruddannelsen, lov for Færøerne nr. 53 af 14. februar 1979 om fritidsundervisning m.v. og lov for Færøerne nr. 54 af 14. februar 1979 om handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler er administrationen af disse områder overført til hjemmestyret fra 1. august 1979. I forbindelse med den administrative overførsel af skolevæsenet er hjemmestyret inden for lovens rammer bemyndiget til at regulere de nævnte områder ved lagtingslove. Den daglige administration varetages af Landsskúlafyrisingin (Færøernes undervisningsdirektorat).

Endelig udbetaler og modtager Føroya gjaldstova (Færøernes oppebørselskontor) en del beløb for staten.

Forholdet til udlandet

Færøerne er et selvstændigt toldområde. Indførselsafgifter og reglerne for import- og eksportkontrol fastsættes af hjemmestyret. De øvrige dele af riget må derfor i disse henseender betragtes som udland.

I henhold til hjemmestyreloven skal traktater og andre internationale overenskomster, der kræver folketingets samtykke, og som berører særlige færøske interesser, forelægges hjemmestyret til betænkning.

Udenrigsministeren kan bemyndige hjemmestyrets repræsentanter til direkte at føre forhandlinger under medvirken af udenrigstjenesten.

Der er med hjemmel i hjemmestyreloven ansat en i færøske forhold særlig sagkyndig i udenrigsministeriet til at bistå ministeriet ved behandling af sager vedrørende Færøernes særlige erhvervsinteresser, ligesom lovens muligheder for ansættelse af færøskindige ved de danske ambassader er anvendt, idet der er ansat en handelsattaché for færøske erhvervsanliggender ved handelsafdelingen under den danske ambassade i Storbritannien.

Færøernes særlige status og erhvervsstruktur medfører, at Færøerne ikke umiddelbart kan dele Danmarks interesser og synspunkter i det internationale samarbejde eller ved indgåelse af bi- eller multilaterale aftaler med andre lande. I overensstemmelse med hjemmestyrelovens bestemmelser har man fra dansk side søgt at tilgodese færøske interesser ved i videst muligt omfang at inddrage hjemmestyret i det forberedende arbejde.

I enkelte tilfælde har hjemmestyret selv ført forhandlinger og indgået aftaler. Her kan især nævnes aftalen om færøske fiskerirettigheder mellem l2 og 200 sømil omkring Island, indgået i 1975, og aftalen med Norge om gensidige fiskerirettigheder, indgået i 1977, begge siden fornyet med forskellige ændringer.

Endelig har repræsentanter for hjemmestyret med bistand fra udenrigsministeriet forhandlet om forskellige aftaler, der er indgået mellem den danske regering og Færøernes landsstyre på den ene side og den pågældende forhandlingspartner på den anden. Af aftaler af denne karakter kan nævnes fiskeriaftalerne med Sovjetunionen og med EF fra 1977. Begge aftaler er tiårige rammeaftaler, i henhold til hvilke fangstområder og -kvoter fastsættes for visse tidsrum ved efterfølgende forhandlinger.

På fiskeriområdet er Færøerne medlem af NAFO (Konventionen om fiskeriet i det nordvestlige Atlanterhav) og NEAFC (Konventionen om fiskeriet i det nordøstlige Atlanterhav). Danmark er ikke medlem af sidstnævnte organisation.

Hvor færøske interesser, som regel især fiskeriinteresser, har været involveret, har det været almindeligt, at repræsentanter for hjemmestyret har været medlemmer af den danske delegation eller knyttet til denne som eksperter. Dette gælder i flere bilaterale aftaler, især i sin tid aftalerne med Spanien, Brasilien og de øst-europæiske lande. I 1977 var Færøerne medunderskriver af fiskeriaftalen med Sovjetunionen. Ved de ordinære og ekstraordinære møder i FAO's fiskerikomité har hjemmestyret normalt haft repræsentanter med i den danske delegation, når der skulle vedtages begrænsninger, der berørte færøsk fiskeri.

Danmarks tilslutning til de internationale økonomiske sammen slutninger har ikke automatisk medført færøsk tilslutning, og ofte har der efter Danmarks tilslutning været ført forhandlinger om Færøernes forhold. Her har især hensynet til erhvervsstrukturen og

det færøske indførselsafgiftssystem spillet en rolle. Disse forhold har bevirket, at Færøerne ofte er blevet tilsluttet flere år senere end Danmark, det gælder således GATT, hvor Færøerne blev tilsluttet i 1954, medens Danmark blev tilsluttet i 1950, og EFTA, hvor Færøerne blev tilsluttet i 1967, medens Danmark deltog fra oprettelsen i 1959. (Færøerne udtrådte som følge af Danmarks udtræden i 1972). I de nævnte tilfælde er den senere færøske tilslutning anmeldt ved en akt fra udenrigsministeriet.

Færøerne blev ikke tilsluttet EF sammen med Danmark, men der var efter forhandlinger mellem en færøsk delegation, udenrigsministeriet og repræsentanter for EF's kommission indsat en særlig bestemmelse i den danske tiltrædelsestraktat, hvorefter bestemmelse om tilslutning skulle træffes inden udgangen af 1975, da det var af betydning for Færøernes stillingtagen til EF af kende resultaterne af FN's havretskonference, der begyndte i 1974. Da denne ikke var afsluttet inden 1975, og da det ikke var muligt at opnå forlængelse til konferencens afslutning, besluttede lagtinget enstemmigt, at Færøerne skulle forblive uden for EF. Der er herefter indgået aftale om et særligt handelsarrangement med fællesskaberne samt den førnævnte fiskeriaftale.

Ved forhandlinger om internationale aftaler er hjemmestyret almindeligvis inddraget. Derimod er det sjældent, Færøerne har egentlig repræsentation i de internationale organisationer. En væsentlig undtagelse er Nordisk Råd, hvor Danmarks riges delegation omfatter en særlig færøsk delegation bestående af to medlemmer valgt af Færøernes lagting og et antal medlemmer udpeget af Færøernes landsstyre, jfr. lov nr. 220 af 16. maj 1984 om ændring af lov om Nordisk Råd.

Ellers varetages Færøernes interesser gennem forelæggelsen for hjemmestyret. For fiskeriets vedkommende er der især grund til at nævne, at forskrifter om ordensregler for fiskeriet, mindstemål for fisk, begrænsning af fangstmængde m.v. aftalt i henhold til internationale overenskomster skal fastsættes for Færøerne efter forhandling med og samtykke af Færøernes hjemmestyre. Eksempelvis kan nævnes reguleringsforanstaltningerne fastsat af NEAFC og NAFO (ICNAF).

På andre områder kan hjemmestyret bestemme, hvorvidt en af Danmark indgået international aftale skal udstrækkes til Færøerne eller ikke.

Her kan nævnes dobbeltbeskatningsoverenskomster, der ofte ved en særlig noteveksling efter forelæggelse for hjemmestyret sættes i kraft for Færøerne. Der eksisterer iøvrigt en særlig dobbeltbeskatningsoverenskomst mellem Færøerne og Danmark. Ligeledes kan nævnes de sociale konventioner, Danmark har indgået med de nordiske og andre europæiske lande om deres statsborgeres gensidige rettigheder i de respektive lande, og ILO-konventionerne. Disse konventioner sættes normalt i kraft på Færøerne ved offentlig kundgørelse på samme måde som rigslove.

I enkelte tilfælde slutter Danmark internationale aftaler, der kun berører Færøerne. Her kan især nævnes udvidelsen i 1959 af den færøske fiskerigrænse til 12 sømil. Udvidelsen til 200 sømil er gennemført ved kgl. anordning nr. 598 af 21. december 1976 om fiskeriterritoriet ved Færøerne, udstedt i medfør af § 1, stk. 3, i lov nr. 597 af 17. december 1976 om Danmarks riges fiskeriterritorium.

FÆRØERNES LAGTING

Lagtingsvalg afholdes i henhold til lagtingslov nr. 49 af 20. juli 1978 om valg til Færøernes lagting. Lagtinget består af mindst 27 og højst 32 medlemmer, idet de 27 medlemmer er kredsvalgte, mens der kan vælges indtil 5 medlemmer med henblik på en regulering henimod forholdsmæssig repræsentation. De ordinale valg til lagtinget foregår hvert 4. år. Udskrivning af valg kan iøvrigt foregå efter lagtingsbeslutning, hvilket var tilfældet ved valget i november 1980.

Tabel 1. 1. Stemme- og mandatfordelingen ved lagtingsvalgene 1974-84 (mandatfordeling i parentes)

<u>Parti</u>	<u>Nov. 1974</u>	<u>Nov. 1978</u>	<u>Nov. 1980</u>	<u>Nov. 1984</u>
Folkeflokk	4.069 (5) 20,5%	4.067 (6) 17,9%	4.399 (6) 18,9%	5.446 (7) 21,7%
Sambandspartiet	3.799 (5) 19,1%	5.966 (8) 26,3%	5.557 (8) 23,9%	5.330 (7) 21,2%
Socialdemokratiet	5.125 (7) 25,8%	5.062 (8) 22,3%	5.043 (7) 21,7%	5.879 (8) 23,4%
Selvstyrepartiet	1.430 (2) 7,2%	1.626 (2) 7,2%	1.953 (3) 8,4%	2.135 (2) 8,5%
Republikanske parti	4.461 (6) 22,5%	4.614 (6) 20,3%	4.415 (6) 19,0%	4.921 (6) 19,5%

(fortsættes)

Stemme- og mandatfordelingen ved lagtingsvalgene
1974-84 (mandatfordeling i parentes) (fortsat)

<u>Parti</u>	<u>Nov.1974</u>	<u>Nov.1978</u>	<u>Nov.1980</u>	<u>Nov.1984</u>
Kristeligt Folkeparti (Fremskridts- og fi- skeripartiet)	487(1) 2,5%	1.389(2) 6,1%	1.905(2) 8,2%	1.466(2) 5,8%
Særliste (kun opstil- lede i Suðurstreymoy)	487(-) 2,5%			
Ialt	19.858(26)	22.724(32)	23.272(32)	25.177(32)
Valgdeltagelse	80%	86%	86%	86,8%

Kilde: Valgbogen for Færøerne

Tabel. 1. 2. Afgivne stemmer ved lagtingsvalget den 8. november
1984 fordelt på partier og områder

<u>Valg</u> <u>kreds</u>	<u>Fol-</u> <u>kefl.</u>	<u>Sam-</u> <u>bands-</u> <u>parti</u>	<u>Soci-</u> <u>alde-</u> <u>mokr.</u>	<u>Selv-</u> <u>styre-</u> <u>parti</u>	<u>Rep.</u> <u>parti</u>	<u>Krist.</u> <u>folke-</u> <u>parti</u>	<u>Ialt</u>
Norðoyar	850	403	762	480	658	258	3.411
Eysturoy	911	1.508	697	661	1.112	415	5.304
Norðstreymoy	405	457	560	68	442	45	1.977
Suðurstreymoy	2.111	1.597	1.740	746	1.611	519	8.324
Vágar	447	569	372	48	163	75	1.674
Sandoy	301	114	291	43	286	17	1.052
Suðuroy	421	682	1.457	89	649	137	3.435
Ialt	5.446	5.330	5.879	2.135	4.921	1.466	25.177

Kilde: Valgbogen for Færøerne

Lagtingets sammensætning

Formand: Jákup Lindenskov (sd)

Lagtingets medlemmer

Anfinn Kallsberg	bogholder	Viðareiði	flk.
Vilhelm Johannesen	postbud	Klaksvík	sd.
Heini O. Heinesen	arbejdsformand	Kunoy	rep.
Asbjørn Joensen	forstander	Klaksvík	s.
Olaf Olsen	direktør	Glyvrar	flk.
Jógvan Olsen	skibsfører	Toftir	sb.
Jónh. Martin Olsen	maskinmester	Streundur	sb.
Jørgen Thomsen	formand	Skáli	sd.

(fortsættes)

Lagtingets medlemmer (fortsat)

Signar Hansen	lærer	Fuglafjörður	rep.
Adolf Hansen	styrmand	Tórshavn	krf.
Agnar Nielsen	dykker	Vestmanna	sb.
Tummas Arabo	ingeniør	Signabøur	sd.
Jógvan Durhuus	postekspeditør	Vestmanna	rep.
Jógvan Sundstein	statsaut. revisor	Tórshavn	flk.
Óli Breckmann	adjunkt, M.A.	Tórshavn	flk.
Poul Michelsen	grossist	Tórshavn	flk.
Pauli Ellefsen	statsaut. revisor	Tórshavn	sb.
Eilif Samuelson	lærer	Tórshavn	sb.
Jákup Lindenskov	fuldmægtig	Tórshavn	sd.
Jóannes Dalsgaard	landsarkivar	Tórshavn	sd.
Erlendur Patursson	cand. polit.	Kirkjubøur	rep.
Karin Kjølbro	socialrådgiver	Tórshavn	rep.
Tordur Niclasen	forstander	Eiði	krf.
Hilmar Kass	viceforstander	Tórshavn	s.
Ivan Johannesen	maskinmester	Miðvágur	sb.
Svend Aage Ellefsen	direktør	Sandavágur	flk.
Tórolvur Mohr Olsen	bonde	Sandur	sd.
Eyðun Viderø	kontorist	Sandur	flk.
Flemming Mikkelsen	købmand	Vágur	sb.
Atli P. Dam	direktør	Tvøroyri	sd.
Henrik Old	skibsfører	Tórshavn	sd.
Hergeir Nielsen	lærer	Akrar	rep.

Lagtinget har følgende stående udvalg: finansudvalget, markedsudvalget, fiskeriudvalget, trafikudvalget, udvalget vedrørende landsstyresager, lovudvalget, kultur- og skoleudvalget, skatteud-

valget, social- og sundhedsudvalget, miljøudvalget, industriudvalget, landbrugsudvalget og arbejdsmarkedsudvalget.

DE POLITISKE PARTIER

De partier, der er repræsenteret i lagtinget, grupperer sig foruden efter sociale og økonomiske synspunkter også efter partiernes indstilling til rigsfællesskabet.

Skematisk kan man opstille partierne således, at man anbringer partierne af borgerlig observans til højre og partierne, der er tilhængere af en højere grad af offentlig styring af erhvervslivet, til venstre samtidig med, at partier, der ønsker et fast tilhørsforhold til riget, anbringes øverst i skemaet, medens partier, der ønsker en højere grad af selvstyre, anbringes nederst. De seks partier vil da gruppere sig som i nedenstående skema.

Socialdemokratiet	Sambandspartiet
Selvstyrepartiet	
Kristelige folkeparti	
Republikanske parti	Folkeflokken

På grundlag af partiernes programmer og supplerende oplysninger fra partierne er der foretaget en gennemgang af de enkelte partiers stats- og folkeretlige stillingtagen, økonomiske og erhvervsmæssige politik, sociale politik samt undervisnings- og kulturpolitik. Desuden er det for de enkelte partier oplyst, i hvilke perioder partiet har været repræsenteret i lagtinget, landsstyret og folketinget.

Folkeflokken

Folkeflokken er stiftet i 1940 og opnåede første gang repræsentation i lagtinget i 1940. Partiet har siden været repræsenteret her.

Folkeflokken arbejder for en gradvis indførelse af selvstyre for Færøerne med fuld lovgivningskompetence på alle området. Man skal tilstræbe et godt samarbejde med de eksisterende markedssammenslutninger uden at blive politisk afhængig af nogen af dem. Undergrunden skal overtages, og lagtingsvedtagelsen om fjernelse af militær fra Færøerne skal effektueres.

Partiet finder, at det private initiativ i et samfund med erhvervsmæssig frihed bedst sikrer forøgelse af produktionsværdien. Der skal tilvejebringes gode lånemuligheder for erhvervslivet. Nødvendigheden af en offentlig fiskeripolitik, der sikrer de bedste

fiskerimuligheder i hjemlige og fremmede farvande, erkendes. Løn-systemet skal være rent færøsk.

De, der ikke er arbejdsdygtige, skal sikres sømmelige vilkår. De sociale foranstaltninger skal være øjeblikkeligt virkende. Folke-, invalide- og enkepension samt enkehjælp er selvfølgelige rettigheder. De skal være tidssvarende, og pensionisterne skal have deres andel af indtægtsstigningen i samfundet. Der skal lægges vægt på revalidering, undervisning og pleje her i landet af revaliderede. Hjælp skal sikres alle de, der uden egen skyld bliver arbejdsløse.

Skolen skal være færøsk og sikre alle en uddannelse til fremme for virke i det færøske samfund, der ikke står tilbage for uddannelsen i de mest udviklede lande. Mest muligt af den videregående uddannelse skal gives her i landet.

Der skal oprettes et landsteater. Radiofonien skal udbygges, og et færøsk fjernsyn oprettes. Kunstnere må sikres gode arbejdsmuligheder.

Mulighederne for anskaffelse af grund og bolig må bedres.

Færøerne må selv varetage forbindelserne til udlandet, og den interne trafik må udbygges, eventuelt gennem indenøns flyvning.

Skatte- og afgiftslovgivningen skal forenkles, og skatteminimumsgrænsen skal stige i takt med den gennemsnitlige indtægtsstigning. Den offentlige administration skal rationaliseres, og den finansielle fordeling mellem land og kommuner skal revideres.

Folkeflokken har deltaget i landsstyresamarbejdet i perioderne 1950-54, 1954-59, 1963-67, 1975-79, 1979-81 og 1981-85. Folkeflokken har besat lagmandsposten fra 1963-67. Siden 1948 har folkeflokken været repræsenteret i folketinget i tiden indtil 5. september 1950; fra 14. maj 1957 til 15. november 1960, fra 22. september 1964 til 13. december 1973 og fra 10. januar 1984.

Sambandspartiet

Sambandspartiet er stiftet i 1906. Partiet har uden afbrydelse været repræsenteret i lagtinget siden stiftelsen.

Sambandspartiet ønsker at bibeholde rigsfællesskabet og vil inden for dette arbejde for den styrelsesmæssige, økonomiske og kulturelle udvikling af det færøske folk.

Sambandspartiet anser det frie initiativ for at være drivkraften for fremgangen i erhvervslivet og vil ud fra denne synsvinkel udbygge dette. Med hensyn til fiskeriet erkender partiet,

at de hjemlige farvande er de eneste sikre fiskefelter, og man må stræbe efter at udnytte disse mest muligt under skyldig hensyntagen til bevaring af fiskebestandene. Fjernfiskeriet må så vidt som muligt sikres ved internationale aftaler. Mulighederne for at eje og drive fiskerfartøjer må være sådan, at fiskerfartøjerne til enhver tid er konkurrencedygtige.

Sociallovgivningen skal være sådan udformet, at de gamle, de syge og de handicappede får støtte og behandling på samme niveau som i de andre nordiske lande. Partiet vil virke for, at alle familier kan bo i eget hus eller lejlighed. Dette skal blandt andet ske ved støtte til unge, der vil bosætte sig.

Undervisningsvæsenet skal kunne opfylde de krav, der stilles at et udviklet samfund, og skolerne skal være på højde med nabolandenes. Udviklingen inden for færøsk kultur og åndsliv skal støttes, og man skal sikre, at færinger får kendskab til dansk og udenlandsk kultur og åndsliv. Partiet vil støtte sport og fritidsliv.

Indtægterne fra skatter og afgifter skal administreres hensigtsmæssigt og forsvarligt, således at folket ikke kommer til at betale mere end nødvendigt.

Partiet har deltaget i landsstyresamarbejdet i perioderne 1948-50, 1950-54, 1954-59, 1959-63, 1967-70, 1970-75 og 1981-85. I perioderne 1948-50, 1950-54, 1954-59, 1968-70 og 1981-85 har partiet besat lagmandsposten.

Siden 1948 har partiet været repræsenteret i folketinget fra 5. september 1950 til 22. september 1964 og fra 15. februar 1977 til nu. Partiets medlem har været tilsluttet Venstres folketingsgruppe.

Socialdemokratiet

Det færøske socialdemokrati blev grundlagt i 1925 og opnåede første gang repræsentation i lagtinget i 1928, hvor det siden uafbrudt har været repræsenteret.

Partiet erklærer, at Færøerne er folkets ejendom, og at denne ejendom også omfatter landsoklen og undergrunden.

Det er partiets opfattelse, at rigsfællesskabet skal oprettholdes og bunde i den fulde og ubegrænsede frihed, således at Danmark og Færøerne hver for sig kan bestemme, at sager og sagsområder kan overdrages til hjemmestyret. Partiet lægger stor vægt på den nationale selvbestemmelse og går ind for det nordiske samarbejde.

Der skal ved forpligtende samarbejde og planøkonomisk ledel-

se sikres personlig frihed, indtægtsgrundlag og tryghed for alle.

Produktion og handel skal efter omstændighederne drives på national, kommunal og fælleskommunal, kooperativ samt privat basis, således at de forskellige initiativer tjener landets interesser og er i overensstemmelse med folkets vilje. Eventuel socialisering må gennemføres uden unødvendig centralisering. Udenrigshandelen bør ordnes på landsandelsgrundlag.

Alle skal have ret til at arbejde og være sikret en minimums løn. Alle uarbejdsdygtige eller trængende skal være sikret social tryghed, og samfundet skal bære udgifterne i forbindelse med sygdom, invaliditet, ulykker, alderdom, indtægtstab m.v.

Den voksende generation skal sikres vederlagsfri adgang til den bedste og mest tidssvarende undervisning. Folkeoplysning, forskning, kunst, kultur og udfoldelsesmuligheder skal støttes. I-drætslivet skal støttes bl.a. ved opbygning af de nødvendige faciliteter.

Beskatningen skal tjene til fremme af fælles interesser og mindske forskellene i indtægt. Skatten skal lignede, så den ikke er aktivitetshæmmende, og indtægter, svarende til eksistensminimum, skal ikke beskattes.

Socialdemokratiet har deltaget i landsstyresamarbejdet i perioderne 1948-50, 1959-63, 1967-70, 1970-75, 1975-79, 1979-81 og fra 1985. Socialdemokratiet har besat lagmandsposten 1959-63, 1967-68, 1970-81 og fra 1985.

Siden 1948 har socialdemokratiet været repræsenteret i folketinget i tiden fra 1948 indtil 14. maj 1957 og fra 15. november 1960 til 10. januar 1984. Det socialdemokratiske medlem har været tilsluttet socialdemokraternes folketingsgruppe.

Selvstyrepartiet

Selvstyrepartiet blev grundlagt i 1906 og har været repræsenteret i lagtinget fra stiftelsen frem til 1943. Partiet opnåede repræsentation igen i 1946 og har siden da uafbrudt været repræsenteret.

Partiet arbejder for selvstyre, efterhånden som der skabes et solidt grundlag for dette. Undergrunden og fiskerigrænsen halvvejs til nærmeste bebyggede land skal være færøsk. Færøerne skal forblive uden for EF, men have bedst mulig handelsforbindelse med sammenslutningen og andre lande. Hjemmestyreloven skal revideres.

Der skal oprettes et færøsk kontor i København, der sikrer kontakten til de danske myndigheder, og folketingsrepræsentationen skal nedlægges. Lagmanden skal være folkevalgt.

Det skal tilstræbes at skabe fællesskab og lighed mellem arbejdere og arbejdsgivere på sø og i land. Fiskeri, håndværk og industri skal støttes på bedste måde.

En ny landbrugslovgivning, der sikrer landbruget støtte, så det kan blive en betydelig faktor i økonomien, skal gennemføres.

Fragtskibsflåden skal udbygges.

Vandkraften og alle energikilder skal udbygges hurtigst muligt.

Der skal oprettes et uafhængigt forbrugerråd, og der skal etableres tilsyn med monopoler, og den frie handel skal sikres med færrest mulige mellemhandlere.

Socialforsorgen skal være på højde med de nordiske landes, dog tilpasset færøske forhold. Der skal lægges vægt på at sætte invalide og handicappede i stand til at passe et arbejde. Der skal oprettes sygeforsikring i stedet for sygekasser. Denne skal yde alle gratis læge- og sygehusbehandling, medicin og mærkbar støtte under sygdom.

Undervisningsvæsenet skal overtages og samordnes således, at det egner sig til færøske forhold på et kristent grundlag. Bygdeskolerne skal bevares. Foreningslivet inden for kultur og idræt skal støttes. Den færøske radiofoni skal udbygges, og fjernsyn skal oprettes.

Skatterne omlægges i højere grad til forbrugsafgifter. Indkomstskatterne skal ændres, så indtægterne for mand og hustru deles, og hver især beskattes af halvdelen af den samlede indtægt. Børnefradrag og minimum for landsskat skal forhøjes og indtægtsreguleres.

Selvstyrepartiet har deltaget i landsstyresamarbejdet i perioderne 1948-50, 1954-59, 1959-63, 1963-67, 1967-70, 1970-75, 1981-85 og fra 1985.

Partiet har ikke været repræsenteret i folketinget efter 1948. Før krigen havde partiet i perioder en repræsentant i henholdsvis folketing og landsting. Denne repræsentant havde et vist samarbejde med det radikale venstre.

Det republikanske parti

Det republikanske parti er grundlagt i 1948 og opnåede i 1950 repræsentation i lagtinget, hvor partiet har været repræsenteret siden.

Partiet ønsker en færøsk republik oprettet og fastslår, at ingen udenlandsk magt skal have ret til at råde over eller eje landets ressourcer. Partiet vender sig imod NATO's tilstedeværelse på Færøerne og ønsker Færøerne holdt uden for EF.

Ingen enkeltperson eller nogen samfundsklasse skal have særrettigheder til at råde over eller tilegne sig landets ressourcer, og alle færinger skal have samme rettigheder og samme pligter overfor samfundet.

Der skal foretages en planlægning med hensyn til udbygning af produktionskapaciteten og opdyrkning af landet. De private erhvervsvirksomheder skal koordineres med det offentlige. Al handel med omverdenen, import og eksport samt penge, banker og valuta skal under tilsyn af det offentlige.

Alle arbejdende skal have en retfærdig løn for deres arbejde. De, der på grund af sygdom, alderdom, ulykke eller arbejdsløshed ikke er i stand til at forsørge sig og sine, skal have fuld hjælp og støtte.

Grundstenen under folkets kultur er en forbedret folkeskole. Alle elever har derudover ret og pligt til gratis viderestudier med hensyn til almene kundskaber og inden for erhvervsgrenene. De højere skoler, studenterskolen og akademiet, biblioteker og andre kulturelle institutioner, bekostet af det offentlige, har ansvaret for landets kultur og viden. Økonomiske forhold og bopæl på afsides liggende steder må ikke hindre unge med gode evner i at tilegne sig disse tilbud. Kunstnere og videnskabsmænd skal sikres rimelige vilkår.

Det offentlige skal pålægge samfundsmedlemmerne retfærdig skat og sikre, at skatteansættelsen er korrekt.

Det republikanske parti har deltaget i landsstyresamarbejdet i 1963-67, 1975-79, 1979-81 og fra 1985.

Partiet har været repræsenteret i folketinget fra 13. december 1973, hvor det opstillede første gang, til 1. marts 1977.

Kristeligt Folkeparti/Fremskridts- og Fiskeripartiet

Partiet blev som Kristeligt Folkeparti/Fremskridts- og fiskeripartiet anmeldt i lagtinget i august 1984, idet det tidligere Fremskridts- og fiskeriparti fremtidig ønskede at opstille under dette nye navn. Fremskridts- og fiskeripartiet var blevet dannet i 1978 ved en koalition mellem det tidligere Fremskridtsparti og centrumorienterede kredse fra fiskerierhvervet. Fremskridtspartiet blev anmeldt som parti i 1958 og partiet har under de forskellige navne været repræsenteret siden anmeldelsen.

Partiet, der karakteriserer sig som et borgerligt, socialt, antikommunistisk, fremskridtsorienteret fiskeriparti, og som et centerparti, der ikke tager del i polemik eller politik og højre/venstre eller løsrivelse/samhørighed, men har selvhjulpethed for Færøerne som mål, sætter folkestyret i højsæde og mennesket i centrum. Lagtinget skal vælges hvert fjerde år, og folket skal i højere grad høres om politiske beslutninger bl.a. gennem folkeafstemninger. Landsstyret skal bestå af fem medlemmer, hvoraf højst fire må være af samme køn. Fiskerigrænsen skal være 200 sømil fra grundlinjerne, og intet udenlandsk fiskeri må være tilladt over en bestemt dybde eller et vist antal sømil fra grundlinjerne. Fiskeriproduktionen skal være selvstændig, således at erhvervet ikke skal have tilskud fornødne. Erhvervet skal sikres en fast pristalsreguleret fiskepris. Fiskesalget skal organiseres, så de, der har skabt værdierne, får udbyttet. Erhvervslivet skal bestemme, hvilke produkter, der skal sælges, og forædlingen af fisken skal foregå her i landet.

Hjemmeindustrien, især den del, der er importbesparende, skal udbygges. Færøsk håndværk skal prioriteres fremfor udenlandsk, og landbruget skal støttes, så det igen får betydning for Færøernes økonomi. Der må træffes foranstaltninger mod subsidieret udenlandsk konkurrence.

Denne sociale lovgivning skal forenkles og effektiviseres, og misbrug skal hindres. Der skal oprettes en arbejdsanvisning, og der skal være alderdoms- og plejehjem i alle sysler. Hvis lærerlønningen ikke er tilstrækkelig til dagen og vejen, skal socialforsorgen træde til.

Skolen skal samordnes med henblik på undervisning og fritid. Kristendomsundervisningen skal forbedres. Videreuddannelse og er-

hvervsuddannelse skal udbygges. Lærlinge- og elevhjem skal opføres på alle større uddannelsessteder. Kultur og idræt skal støttes.

Landskassen skal have sine indtægter fra kildeskat, skat fra virksomheder, produktionsafgifter, told og andre afgifter, kupon-skat, konfiskationsafgifter samt renter. Ægtefæller skal beskattes hver for sig. Overarbejde og særligt samfundsnyttigt arbejde skal beskattes lempeligere. Udenlandske virksomheder skal betale højere skat end hjemlige.

Fremskridtspartiet deltog i landsstyresamarbejdet 1963-67, men havde ikke repræsentation i landsstyret. Som Kristeligt Folkeparti deltager partiet i landsstyret fra 1985.

Partiet har aldrig været repræsenteret i folketinget.

Foruden de omtalte partier kan nævnes forbundet Oyggaframi Marxister-Leninister (OFML), som udgiver bladet Arbeidið og sammenlutningen Færøske Socialister (FS), der udgiver bladet Framin.

FOLKETINGSVALG

Ifølge grundlovens § 28 vælges 2 af folketingets medlemmer på Færøerne. Efter lov om folketingsvalg på Færøerne skal valg på Færøerne så vidt muligt ske samtidig med afstemningen i Danmark, men rigsombudsmanden kan fastsætte en anden dag.

Tabel 1. 3. Stemmetal og procentvis fordeling af stemmer ved folketingsvalgene 1975-84

	<u>9/1-75</u>	<u>1/3-77</u>	<u>23/10-79</u>	<u>8/12-81</u>	<u>10/1-84</u>
Socialdemokratiet	4.112 29,7 %	3.681 22,5 %	4.435 23,7 %	4.070 24,5 %	4.317 23,5 %
Republikanske parti	3.363 25,7 %	3.057 18,7 %	3.886 20,8 %	3.441 20,7 %	3.646 19,9 %
Folkeflokk	2.957 21,3 %	2.773 17,0 %	3.005 16,1 %	3.073 18,5 %	4.605 25,1 %
Sambandspartiet	3.219 23,3 %	5.183 31,7 %	5.700 30,5 %	4.393 26,4 %	4.744 25,9 %
Selvstyrepartiet	-	551 3,4 %	797 4,2 %	867 5,2 %	1.033 5,6 %

(fortsættes)

Stemmetal og procentvis fordeling af stemmer ved
folketingsvalgene 1975-84 (fortsat)

	<u>9/1-75</u>	<u>1/3-77</u>	<u>23/10-79</u>	<u>8/12-81</u>	<u>10/1-84</u>
Kristeligt Folke-	-	207	878	773	-
parti	-	1,3 %	4,7 %	4,7 %	-
Uden for partierne	-	891	-	-	-
	-	5,4 %	-	-	-
Gyldige stemmer ialt	13.651	16.343	18.701	16.617	18.345
Valgdeltagelse	56,4 %	62,9 %	65,9 %	55,4 %	61,0 %

Kilde: Valgbogen for Færøerne

I 1977 var der listeforbund mellem folkeflokken og uttan-flokkalistin (N. P. Danielsen og Zacharias Wang) og mellem selvstyrepartiet og fremskridtspartiet.

Folketingsmænd

Ved folketingsvalget den 10. januar 1984 valgtes Pauli Ellef-sen (sb.) og Óli Breckmann (flk.).

ADMINISTRATION

Færøernes landsstyre

Lagmanden og landsstyremedlemmerne udnævnes af lagtinget, jfr. lagtingslov nr. 1 af 13. maj 1948 om Færøernes styrelsesordning i særanliggender. Det nuværende landsstyre, der har 6 medlemmer, 2 fra socialdemokratiet, 2 fra det republikanske parti, 1 fra selvstyrepartiet og 1 fra kristeligt folkeparti, bygger på et flertal bestående af 17 mandater, idet det ene af kristeligt folkepartis mandater står uden for koalitionen.

Atli P. Dam, lagmand (sd.): Styrelsesanliggender, udenrigsanliggender og fiskeri.

Niels Pauli Danielsen, (krf.): Sociale anliggender, kommunale anliggender og byggeanliggender.

Jógvan Durhuus, (rep.): Landbrug, sundhedsvæsen, undervisning og energi.

Vilhelm Johannesen, (sd.): Arbejdsmarked, industri, fiskeopdræt, lovsager, boliger og turisme.

Lasse Klein, (s.): Trafik og kultur.

Jóngerð Purkhús, (rep.): Finansvæsen, handel og miljø.

Landsstyrets administration

Kontorchef Johan Djurhuus
Fuldmægtig Jens Pauli Ellendersen: Samfærdsel og undervisning.
Fuldmægtig Gunnar Gunnarsson: Fiskeri.
Fuldmægtig Jalgrim Hilduberg: Løn-, valg- og erhvervssager samt retsvæsen.
Fuldmægtig Jørgen Hansen: Fiskeristøtte.
Fuldmægtig Kristoffur Thomaser: Sager vedrørende sønæring, fiskeri, fornyelse af fiskerflåden samt told og skat.
Fuldmægtig Inger Christiansen: Socialvæsen, undervisning, kultur og kirker.
Fuldmægtig Jón Danielsen: Kommunale anliggender og lønsager.
Fuldmægtig Julianna Klett: Internationale sager.
Fuldmægtig Sjúrdur Rasmussen: Arbejdsmarkedsforhold, sundhedsvæsen, industri og landbrug.

Rigsombudet

Rigsombudsmanden på Færøerne er rigets øverste repræsentant på Færøerne og leder af rigets administration. Rigsombudet er bindeledet mellem hjemmestyret og rigsmyndighederne. Embedet administrerer desuden som overøvrighed en række familieretlige sager, såsom separation og skilsmisse, bevillinger til adoption og navnebevillinger, samt visse sundhedssager og en række sager vedrørende lovgivningsanliggender.

Rigsombudsmand Niels Bentsen

Kontorchef Arne Juul Arnskov

Fuldmægtig Niels Beckman: Sundhedssager, legater, kulturelle sager.

Fuldmægtig Hans S. Christensen: Sager vedrørende erhvervs- og næringsforhold, penge- og kreditforhold, internationale konventioner, sekretariatssager.

Fuldmægtig Kirsten Kemp: Overøvrighedssager og lovsager.

Institutioner under landsstyret

Det økonomiske råd: Cand. polit Sofus Olsen

Fiskerierhvervskontoret: Fuldmægtig Gunnar Gunnarsson

Færøernes oppebørselskontor: Landsbogholder Nicodemus Rasmussen
Landsingeniør: Landsingeniør Mikkjal A. Helmsdal
Sygehusvæsen: Sygehusdirektør John Arne Sørensen
Landsdyrlæge: Landsdyrlæge Daniel Jacob Bærentsen
Vagt- og bjærgningstjenesten: Skibsfører Johan Ziskason
Matrikelkontoret: Matrikeldirektør Hans Olávus Danielsen
Færøernes socialforvaltning: Socialdirektør Klaus Hermann
Færøernes statistik: Cand. polit. Sigurd Poulsen
Undervisningsdirektoratet: Direktør Ludvig Petersen
Færøernes Akademi: Akademirådet, formand, folkemindeforsker J. P. Joensen

Arkæologisk museum: Landsantikvar Arne Thorsteinsson
Fiskerilaboratoriet: Afdelingsleder, mag.scient. J.S. Joensen
Fiskerikvalitetskontrollen: Overvrager Haldor Hansen
Landsbiblioteket: Landsbibliotekar Sverri Egholm
Landsarkivet: Landsarkivar Jóannes Dalsgaard
Ernæringshygiejnisk laboratorium: Afdelingsleder Ásmund Gudjónsson
Afdelingsleder Marjun Hanusar-dóttir Dahl

Færøernes gymnasium: Rektor A. M. Mortensen
Østerø gymnasium: Rektor Sámal í Skorini
Færøernes sømandsskole: Forstander Poul Johs. Johansen
Klaksvig sømandsskole: Forstander Erik Danielsen
Landsapoteket: Landsapoteker Jákup Haraldsen
Arbejdstilsynet: Maskinmester Eli Davidsen
Bilinspektøren: Maskinmester Atli Jensen
Landbrugskonsulenten: Agronom Hanus Wardum
Lønudligningsfonden: Kontorchef Hildibjart Johansen
Færøernes postvæsen: Postmester Esbern Midjord
Landets kystfart: Direktør Johan Restorff Jacobsen
Telefonvæsenet: Direktør Sólbjörn Jacobsen
Færøernes radio: Direktør Niels Juul Arge
Færøernes ligningsråd: Kontorchef Eyðun á Rógvi Olsen
Prisrådet: Rådsformand Jarmund Thorsteinsson
Færøernes landbrugsråd: Kontorchef Jóannes Dalsgaard
Færøernes industrifond: Formand, ingeniør Páll Mikkelsen
Boliglånefonden: Kontorchef Jóannes Dalsgaard
Erhvervsudviklingsfonden: Fondsformand Niklas Foldbo
Forligsinstitutionen: Formand Jákup í Gerðinum
Viceformand Árni Absalonsen

Institutioner under staten

Vicebiskop for Færøerne: Ejvind D. Vilhelm

Sorenskriver (dommer): Joen H. Andreassen, retsassessor Jens Schultz
Hansen

Landfoged (politimester): Mogens Nepper-Christensen, vicepolitimester
Finn Ougaard

Landslæge: Høgni Debes Joensen

Statens Skibstilsyn: inspektoratsleder Torleiv Hoydal

Færøernes seminarium: Seminarierektor Andreas Højgaard

Færøernes Kommando: Kommandør J. D. Brusendorff

Flyvestation Tórshavn: Oberstløjtnant M. J. Johnsen

Sysselmænd:

Nordøyar syssel: Karsten Hansen

Eysturoyar syssel: Valdemar Djurhuus

Suðuroy nordre og søndre sysler: Eiler Djurhuus

Streymoy syssel: Bjørn Rósing Thorleifsson

Vágar syssel: Marni av Kák

Sandoy syssel: Kjartan Midjord

LOVGIVNING

Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger i tiden 1. januar - 9. maj 1984.

(samlingen 1983)

- Sag nr. 4. Beslutning om at landsstyret skal fremkomme med forslag til miljølov for land, hav og luften. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 8. Beslutning om udvalg til at undersøge enkepensionsordningen. Vedtaget den 21. marts 1984.
- Sag nr. 10. Beslutning om at landsstyret skal nedsætte udvalg til at revidere sygedagpengeordningen. Vedtaget den 11. april 1984.
- Sag nr. 13. Beslutning om at Færøerne erklæres for atomfrit område. Vedtaget den 14. februar 1984.
- Sag nr. 14. Beslutning om oprettelse af hjælpecentral. Vedtaget den 8. maj 1984.
- Sag nr. 17. Beslutning om nedsættelse af sagkyndigt udvalg til at undersøge problemer i forbindelse med lagtingets vedtagelse vedrørende undergrunden. Vedtaget den 1. februar 1984.
- Sag nr. 19. Lagtingslov om foranstaltninger med henblik på nedsættelse af tobaksforbruget. Vedtaget den 13. april 1984.
- Sag nr. 20. Beslutning vedrørende ikraftsættelse på Færøerne af lov om foranstaltninger mod smitsomme sygdomme. Vedtaget den 16. marts 1984.
- Sag nr. 21. Beslutning vedrørende ikraftsættelse på Færøerne af lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav. Vedtaget den 16. marts 1984.
- Sag nr. 22. Beslutning om godkendelse af landsstyreprotokollen for tiden 12. august 1982 til 25. juli 1983. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 23. Tillægsbevillingslagtingslov for 1982/83. Vedtaget den 26. april 1984.

- Sag nr. 25. Lagtingslov om ændringer i lov om mægling i arbejdsstridigheder. Vedtaget den 20. marts 1984.
- Sag nr. 26. Beslutning om ikraftsættelse på Færøerne af lov om retsafgifter. Vedtaget den 1. maj 1984.
- Sag nr. 28. Lagtingslov om garanti for lån til mindre industri-virksomheder. Vedtaget den 20. marts 1984.
- Sag nr. 31. Beslutning om indførelse af bestemmelse om lysføring for biler. Vedtaget den 27. april 1984.
- Sag nr. 34. Beslutning om anvendelse af landets helikopter til nødvendig sygetransport. Vedtaget den 21. marts 1984.
- Sag nr. 35. Lagtingsfinanslov for 1984/85. Vedtaget den 30. marts 1984.
- Sag nr. 38. Lagtingslov om ændring i lagtingslov om avancestop. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 39. Beslutning om ikraftsættelse på Færøerne af lov om tandlæger og lov om kliniske tandteknikere. Vedtaget den 23. marts 1984.
- Sag nr. 40. Beslutning om at landsstyret skal forhandle med pengeinstitutterne om nedsættelse af udlånsrenten. Vedtaget den 8. maj 1984.
- Sag nr. 41. Ændring af lagtingslov om Færøernes delegation til Nordisk Råd. Vedtaget den 24. februar 1984.
- Sag nr. 42. Beslutning om godkendelse af fiskeriaftalen for 1984 mellem Færøerne og Norge. Vedtaget den 2. februar 1984.
- Sag nr. 43. Beslutning om godkendelse af fiskeriaftalen for 1984 mellem Færøerne og EF. Vedtaget den 2. februar 1984.
- Sag nr. 44. Ændring af lagtingslov om næring. Vedtaget den 20. marts 1984.
- Sag nr. 45. Beslutning om godkendelse af fiskeriaftalen for 1984 mellem Færøerne og Sovjetunionen. Vedtaget den 2. februar 1984.

- Sag nr. 48. Lagtingslov om garanti for driftslån til P/F Smyril Line. Vedtaget den 8. februar 1984.
- Sag nr. 49. Lagtingslov om refinansiering af lån til landskassen og visse landsinstitutioner. Vedtaget den 10. februar 1984.
- Sag nr. 50. Beslutning om at landsstyret skal undersøge spørgsmålet om sikkerhedsseler i bilen. Vedtaget den 8. maj 1984.
- Sag nr. 51. Lagtingslov om garanti for lån til fiskemel og animalsk olie på lager. Vedtaget den 24. februar 1984
- Sag nr. 53. Lagtingslov om offentlige myndigheders registre. Vedtaget den 20. marts 1984.
- Sag nr. 55. Lagtingslov om garanti for lån til P/F Faromar. Vedtaget den 13. april 1984.
- Sag nr. 57. Beslutning om ikraftsættelse på Færøerne af konvention om afgrænsning af kontinentalsoklen mellem Færøerne og Norge. Vedtaget den 24. februar 1984.
- Sag nr. 62. Beslutning om forbedring af muligheden for udførelse af reparationsarbejder på færøske skibsværfter. Vedtaget den 2. maj 1984.
- Sag nr. 63. Ændring af lagtingslov om fornyelse af fiskerflåden. Vedtaget den 10. april 1984.
- Sag nr. 64. Beslutning om ikrafttrædelse på Færøerne af lovene nr. 2 af 25. maj 1984 og nr. 4 af 2. november 1983 om indfødsret. Vedtaget den 16. marts 1984.
- Sag nr. 66. Lagtingslov om ophævelse af lagtingslov om opsparingsordning for unge ikke-forsørgere. Vedtaget den 10. april 1984.
- Sag nr. 67. Beslutning om ikraftsættelse på Færøerne af lov om mål og vægt. Vedtaget den 3. april 1984.
- Sag nr. 76. Lagtingslov om forbud mod at dumpe jord i havet. Vedtaget den 1. maj 1984.
- Sag nr. 77. Lagtingslov om vederlag for pleje af ældre og hjælpeløse personer hjemme. Vedtaget den 9. maj 1984.

- Sag nr. 79. Beslutning om at lagtingets markedsudvalg skal undersøge de oplysninger, der er fremkomne om en hemmelig amerikansk lyttestation i Mjörkadalur. Vedtaget den 7. maj 1984.
- Sag nr. 80. Beslutning om godkendelse af fiskeriaftalen for 1984 mellem Færøerne og Island. Vedtaget den 13. april 1984.
- Sag nr. 82. Lagtingslov om garanti for lån til og aktiekapital i P/F Blue North i Kollafjørður. Vedtaget den 10. april 1984.
- Sag nr. 83. Beslutning om godkendelse af regnskaberne for en række landsstyreinstitutioner. Vedtaget den 20. marts 1984.
- Sag nr. 86. Beslutning om ikraftsættelse af lov om skibes sikkerhed. Vedtaget den 30. marts 1984.
- Sag nr. 87. Lagtingslov om garanti for lån til fiskerskibe og fiskerivirksomheder. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 94. Lagtingslov om garanti for lån til Menningargrunn ídnaðarin. Vedtaget den 10. april 1984.
- Sag nr. 95. Lagtingslov om hvalfangst. Vedtaget den 8. maj 1984.
- Sag nr. 97. Ændring af lagtingslov om fuglefangst. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 101. Ændring af lagtingslov om overgangsbestemmelser ved indførelse af kildeskat. Vedtaget den 8. maj 1984.
- Sag nr. 103. Beslutning om terminal i Tórshavn for skibsrejsende. Vedtaget den 8. maj 1984.
- Sag nr. 106. Beslutning om ^{off}transport af bagage mellem flyvepladsen på Vágur og Tórshavn. Vedtaget den 8. maj 1984.
- Sag nr. 108. Lagtingslov om søfartsuddannelse. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 111. Beslutning om ændring af straffereglerne i skattelovgivningen. Vedtaget den 7. maj 1984.
- Sag nr. 115. Lagtingslov om turistcentral. Vedtaget den 8. maj 1984.

- Sag nr. 117. Ændring af lagtingslov om Fiskernes Sikringsfond. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 118. Ændring af lagtingslov om byplaner og byggevedtægter. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 119. Beslutning om godkendelse af aftale om regulering af fiskeriet i NAFO-området. Vedtaget den 13. april 1984.
- Sag nr. 120. Beslutning om godkendelse af aftalen om regulering af det færøske fiskeri i 1984 i canadisk farvand. Vedtaget den 13. april 1984.
- Sag nr. 121. Lagtingslov om fiskerivirksomheder. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 123. Ændring i lagtingslov om udskrivning af skat til landskassen. Vedtaget den 13. april 1984.
- Sag nr. 124. Lagtingslov om brændselstilskud til visse pensionister. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 126. Lagtingslov om tilskud til etablering af industri-virksomhed på havnearealerne i en række nærmere angivne kommuner. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 128. Lagtingslov om tilskud til musikskoler. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 129. Lagtingslov om mindsteløn til udroerfiskeriet. Vedtaget den 8. maj 1984.
- Sag nr. 131. Lagtingslov om garanti for lån til Nordafar A/S. Vedtaget den 8. maj 1984.
- Sag nr. 132. Lagtingslov om tillægsbevilling til visse havneudvidelser. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 133. Lagtingslov om mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 134. Lagtingslov om tidsbegrænset tilskud til fiskerierhvervet. Vedtaget den 9. maj 1984.
- Sag nr. 135. Ændring af lagtingslov om tjenestemandslønninger og eller vederlag til landsstyremænd. Vedtaget den 9. maj 1984.

- Sag nr. 136. Ændring af lagtingslov om fiskeri på fiskeriterritoriet. Vedtaget den 8. maj 1984.
- Sag nr. 138. Beslutning om ikrafttrædelse på Færøerne af konvention om eftersøgning og bjærgning. Vedtaget den 27. april 1984.
- Sag nr. 139. Beslutning om ikrafttrædelse på Færøerne af nordisk konvention om social tryghed. Vedtaget den 27. april 1984.
- Sag nr. 144. Beslutning om veje og landingspladser. Vedtaget den 8. maj 1984.
- Sag nr. 145. Beslutning om navnelovgivningen. Vedtaget den 8. maj 1984.

Oversigt over vedtagne lagtingslove og -beslutninger i tiden 30. juli - 31. december 1984
(samlingen 1984)

- Sag nr. 3. Beslutning om godkendelse af regnskaberne for en række offentlige institutioner. Vedtaget den 29. august 1984.
- Sag nr. 5. Lagtingslov om private registre. Vedtaget den 31. august 1984.
- Sag nr. 7. Lagtingslov om værn af dyr. Vedtaget den 31. august 1984.
- Sag nr. 9. Ændring af lagtingslov om skibes bemanning samt beslutning om tiltrædelse af international konvention om uddannelse af søfarende m.v. Vedtaget den 12. september 1984.
- Sag nr. 10. Beslutning om ændring af lagtingets forretningsorden. Vedtaget den 6. september 1984.
- Sag nr. 12. Lagtingslov om licitation. Vedtaget den 7. september 1984.
- Sag nr. 13. Lagtingslove om biografer og om filmcensur. Vedtaget den 12. september 1984.
- Sag nr. 14. Beslutning om godkendelse af Strandferðslans regnskaber for 1980/81 - 1982/83. Vedtaget den 6. september 1984.

- Sag nr. 15. Beslutning om godkendelse af landskassens regnskaber for 1976/77 - 1981/82. Vedtaget den 6. september 1984.
- Sag nr. 16. Beslutning om godkendelse af telefonvæsenets regnskab for 1982/83. Vedtaget den 6. september 1984.
- Sag nr. 17. Beslutning om tiltrædelse af Marpol-konventionen samt om forhandling med regeringen om lovgrundlaget herfor. Vedtaget den 19. september 1984.
- Sag nr. 18. Beslutning om godkendelse af aftale med USA om fiskeri. Vedtaget den 7. september 1984.
- Sag nr. 19. Ændring af lagtingslov om overgangsbestemmelser ved indførelse af kildeskat. Vedtaget den 7. september 1984.
- Sag nr. 22. Ændring af lagtingslov om udskrivning af skat til landskassen. Vedtaget den 7. september 1984.
- Sag nr. 24. Ændring af lagtingslov om kommunale valg. Vedtaget den 7. september 1984.
- Sag nr. 25. Ændring af lagtingslov om Færøernes Styrelsesordning i særanliggender. Vedtaget den 7. november 1984.
- Sag nr. 26. Lagtingslov om garanti for lån til P/F Smyril-Line. Vedtaget den 19. september 1984.
- Sag nr. 28. Ændring af lagtingslov om mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet. Vedtaget den 19. september 1984.
- Sag nr. 29. Lagtingslov om ekstra tilskud til fiskerierhvervet. Vedtaget den 19. september 1984.
- Sag nr. 30. Lagtingslov om ekstraordinær støtte til fiskerierhvervet. Vedtaget den 19. september 1984.
- Sag nr. 31. Ændring af lagtingslov om kommunale valg. Vedtaget den 7. november 1984.
- Sag nr. 32. Lagtingslov om byggevedtægt for Hvalvík kommune. Vedtaget den 7. november 1984.

- Sag nr. 33. Beslutning om udvalg vedrørende vandkraftudbygningen. Vedtaget den 14. december 1984.
- Sag nr. 34. Ændring af lagtingslov om Færøernes styrelseslov i særanliggender. Endeligt vedtaget den 14. december 1984.
- Sag nr. 36. Beslutning om hjælp til Etiopien. Vedtaget den 18. december 1984.
- Sag nr. 37. Beslutning om godkendelse af aftale mellem Færøerne og Norge om gensidige fiskerettigheder i 1985. Vedtaget den 18. december 1984.
- Sag nr. 38. Beslutning om godkendelse af aftale mellem Færøerne og Sovjetunionen om gensidige fiskerettigheder i 1985. Vedtaget den 18. december 1984.
- Sag nr. 39. Beslutning om godkendelse af aftale mellem Færøerne og EF om gensidige fiskerettigheder i 1985. Vedtaget den 18. december 1984.

Rigslove, anordninger og bekendtgørelser, kundgjort i 1984 til ikrafttræden på Færøerne.

1. Bekendtgørelse nr. 186 af 26. maj 1965 om skibsfartens betryggelse. Kundgjort den 9. februar 1984.
2. Bekendtgørelse nr. 575 af 27. december 1971 om transport til søs af farligt gods. Kundgjort den 9. februar 1984.
3. Bekendtgørelse nr. 407 af 6. december 1966 om ændringer i bekendtgørelse om forskrifter for skibes bygning og udstyr m.v.. Kundgjort den 9. februar 1984.
4. Bekendtgørelse nr. 415 af 31. oktober 1967 om ændringer i bekendtgørelse om forskrifter for skibes bygning og udstyr m.v. Kundgjort den 9. februar 1984.
5. Bekendtgørelse nr. 64 af 6. marts 1969 om ændring af bekendtgørelse om forskrifter for skibes bygning og udstyr m.v.. Kundgjort den 9. februar 1984.
6. Bekendtgørelse nr. 433 af 20. oktober 1970 om ændring af bekendtgørelse om forskrifter for skibes bygning og udstyr m.v.. Kundgjort den 9. februar 1984.

7. Bekendtgørelse nr. 31 af 9. februar 1972 om ændring af bekendtgørelse om forskrifter for skibes bygning og udstyr m.v. Kundgjort den 9. februar 1984.
8. Bekendtgørelse nr. 15 af 14. januar 1976 om ændring af bekendtgørelse om forskrifter for skibes bygning og udstyr m.v. Kundgjort den 9. februar 1984.
9. Bekendtgørelse nr. 325 af 14. juni 1977 om ændring af bekendtgørelse om forskrifter for skibes bygning og udstyr m.v. Kundgjort den 9. februar 1984.
10. Anordning nr. 21 af 20. januar 1984 om ikrafttræden på Færøerne af lov om anerkendelse af nordiske faderskabsafgørelser og om ændring af lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav. Kundgjort den 6. marts 1984.
11. Bekendtgørelse nr. 71 af 1. marts 1984 om ikrafttrædelsestidspunktet for lov for Færøerne om læreruddannelsen. Kundgjort den 15. marts 1984.
12. Bekendtgørelse nr. 2 af 6. januar 1984 om rentetilskud til statsgaranterede studielån. Kundgjort den 29. marts 1984.
13. Bekendtgørelse nr. 78 af 15. september 1980 af overenskomst af 15. juni 1979 med Norge om afgrænsninger af den kontinentale sokkel i området mellem Færøerne og Norge og om grænsen mellem fiskeriterritoriet ved Færøerne og den norske økonomiske zone. Kundgjort den 12. maj 1984.
14. Lov nr. 1 af 21. marts 1983 om indfødsrets meddelelse. Kundgjort den 23. juni 1984.
15. Lov nr. 2 af 25. maj 1983 om indfødsrets meddelelse. Kundgjort den 23. juni 1984.
16. Lov nr. 4 af 2. november 1983 om indfødsrets meddelelse. Kundgjort den 23. juni 1984.
17. Bekendtgørelse nr. 50 af 21. april 1982 af Nordisk Konvention af 5. marts 1981 om social tryghed. Kundgjort den 28. juni 1984.

18. Bekendtgørelse nr. 68 af 24. februar 1984 om udelukkelse fra statens uddannelsesstøtte på grund af anden offentlig støtte. Kundgjort den 17. juli 1984.
19. Bekendtgørelse nr. 20 af 28. februar 1973 af overenskomst af 29. juni 1972 med Storbritannien om international godstransport ad landevej. Kundgjort den 18. august 1984.
20. Bekendtgørelse nr. 100 af 2. november 1983 om ændring i overenskomsten af 29. juni 1972 med Storbritannien om international godstransport ad landevej. Kundgjort den 18. august 1984.
21. Bekendtgørelse nr. 291 af 27. juni 1967 om ændring i bekendtgørelse om radiostationer og radiotjeneste i skibe. Kundgjort den 4. oktober 1984.
22. Bekendtgørelse nr. 627 af 17. december 1975 om ændring af bekendtgørelse om radiostationer og radiotjeneste i skibe. Kundgjort den 4. oktober 1984.
23. Bekendtgørelse nr. 387 af 7. juli 1969 om forskrifter om maskinanlæg m.v. i skibe. Kundgjort den 4. oktober 1984.
24. Bekendtgørelse nr. 32 af 27. januar 1971 om ændring af bekendtgørelse om forskrifter for maskinanlæg m.v. i skibe. Kundgjort den 4. oktober 1984.
25. Bekendtgørelse nr. 136 af 11. marts 1974 om ændring af bekendtgørelse om forskrifter for maskinanlæg m.v. i skibe. Kundgjort den 4. oktober 1984.
26. Bekendtgørelse nr. 372 af 7. august 1970 om flaskegasanlæg i skibe. Kundgjort den 4. oktober 1984.
27. Bekendtgørelse nr. 566 af 20. december 1972 om tilsyn med udlejningsfartøjer. Kundgjort den 4. oktober 1984.
28. Bekendtgørelse nr. 164 af 20. april 1970 om anvendelse af åben ild m.v. ved arbejder ombord i skibe. Kundgjort den 4. oktober 1984.

29. Bekendtgørelse nr. 269 af 22. maj 1974 om ændring af bekendtgørelse om anvendelse af åben ild m.v. ved arbejder ombord i skibe. Kundgjort den 4. oktober 1984.
30. Bekendtgørelse nr. 195 af 12. maj 1970 om transport til søs af farlige flydende kemikalier i bulk. Kundgjort den 4. oktober 1984.
31. Bekendtgørelse nr. 258 af 17. juni 1975 om forskrifter mod støj i skibe. Kundgjort den 4. oktober 1984.
32. Bekendtgørelse nr. 537 af 21. oktober 1975 om ændring af bekendtgørelse på Færøerne om afgifter i henhold til lov om tilsyn med skibe. Kundgjort den 4. oktober 1984.
33. Bekendtgørelse nr. 543 af 26. oktober 1977 om ændring af bekendtgørelse om anerkendelse af klassifikations-selskaber for skibe. Kundgjort den 4. oktober 1984.
34. Bekendtgørelse nr. 394 af 4. september 1979 om ændring af bekendtgørelse om foranstaltninger til imødegåelse af de med industrifiskelaster forbundne sundhedsfarer. Kundgjort den 4. oktober 1984.
35. Anordning nr. 469 af 24. september 1984 om ikrafttræden for Færøerne af ændringer i skifteloven. Kundgjort den 18. oktober 1984.
36. Anordning nr. 470 af 24. september 1984 om ikrafttræden for Færøerne af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser. Kundgjort den 25. oktober 1984.
37. Bekendtgørelse nr. 471 af 25. september 1984 af forretningsordenen for det færøske navn vedrørende erstatning fra staten til ofre for forbrydelsen. Kundgjort den 25. oktober 1984.

38. Bekendtgørelse af den europæiske konvention af 24. april 1967 om adoption af børn og bekendtgørelse om udvidelse til Færøerne af den europæiske konvention af 24. april 1967 om adoption af børn. Kundgjort den 10. november 1984.
39. Bekendtgørelse nr. 411 af 10. august 1984 om ændring af bekendtgørelse om uddannelsesstøtte. Kundgjort den 27. november 1984.
40. Bekendtgørelse nr. 547 af 30. oktober 1984 om ændring i bekendtgørelse om de indtægtsforhold m.v., der betinger A-medlemsskab i en anerkendt sygekasse på Færøerne. Kundgjort den 20. december 1984.
41. Anordning nr. 600 af 30. november 1984 om ikrafttræden på Færøerne af lov nr. 114 af 21. marts 1979 om foranstaltninger mod smitsomme sygdomme. Kundgjort den 22. december 1984.

Kap. 2

BEFOLKNINGS- OG BOLIGFORHOLD

BEFOLKNINGSFORHOLD

Færøernes folketal er blevet opgjort ved folketællinger, afholdt efter aftale mellem Færøernes landsstyre og Danmarks Statistik. Herudover sker en løbende registrering af folketallet i landsfolkerregistret, der lejlighedsvis foretager opgørelser af registerfolketallet. De seneste folketællinger på Færøerne, der er afholdt i samarbejde mellem landsfolkerregistret og Danmarks Statistik, har fundet sted i 1966, 1970 og 1977. Seneste opgørelse af registerfolketallet er landsfolkerregistrets opgørelse pr. 31. december 1984.

Folketællingerne er blevet brugt som supplement og korrektion til folkeregistrene. Herudover indhentes ved folketællingerne en række oplysninger om erhvervs-, uddannelses-, arbejds- og familieforhold. De seneste folketællinger har været kombineret med bolig-tællinger til belysning af forhold som boligernes størrelse, udstyr, alder og ejerforhold. Med henblik på at opnå den størst mulige nøjagtighed afholdes folketællingerne på tidspunkter, hvor befolkningen anses for at være "i ro", d.v.s. uden for ferieperioder eller tidspunkter, hvor der typisk finder arbejdsskift sted. Den seneste folke- og bolig-tælling afholdtes den 22. september 1977. Resultaterne heraf er offentliggjort i et af Danmarks Statistik i december 1979 udgivet tabelværk.

Folketal samt befolkningens fordeling på områder

I nedenstående tabeller er anvendt følgende opdeling af Færøerne i områder: Tórshavn-området (Tórshavn og Tórshavn udenbys kommuner), Streymoy iøvrigt (Haldarsvík, Saksun, Hvalvík, Hósvík, Kollafjørður, Vestmanna, Kvívík, Kaldbak (indtil 1976, hvor Kaldbak kommune blev indlemmet i Tórshavn kommune), Kirkjubøur, Hestur og Nólsoy kommuner), Klaksvík-området (Klaksvík og Hvannasund kommuner), Norðoyar iøvrigt (Fugloy, Svínoy, Viðareiði, Kunoy, Mikladalur og Húsar kommuner), Skálafjørður-området m.v. (Sjógv, Skáli, Runavík, Nes, Leirvík, Gøta og Fuglafjørður kommuner), Eysturoy iøvrigt (Elduvík, Oyndarfjørður, Sund, Eiði, Gjógv og Funningur kommuner), Sandoy-området (Sandur, Húsavík, Skopun, Skálavík og Skúvoy kommuner), Suðuroy (Hvalba, Froðba, Fámjin, Hov, Porkeri, Vágur og Sumba kommuner) samt Vágar-området (Sandavágur, Miðvágur, Sørvágur, Bøur og Mykines kommuner).

Tabel 2. 1. Befolkningen 1966, 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1982, 1983 og 1984 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt på områder. Absolutte tal.

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Registerfolketal pr. 31/12</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Tórshavn	10.534	11.695	13.185	11,0	12,7	14.199	14.443	14.722
Streymoy iøvrigt	3.544	3.601	3.788	1,6	5,2	4.087	4.055	4.095
Klaksvík	4.551	4.717	5.016	3,6	6,3	5.219	5.249	5.303
Norðoyar iøvrigt	771	710	649	-7,9	-8,6	638	635	648
Skála-fjørður m.v.	6.227	6.677	7.522	7,2	12,7	8.224	8.279	8.448
Eysturoy iøvrigt	1.487	1.420	1.486	-4,5	4,6	1.570	1.576	1.572
Sandoy	1.684	1.632	1.706	-3,1	4,5	1.764	1.791	1.805
Suðuroy	5.734	5.574	5.803	-2,8	4,1	5.882	5.864	5.923
Vágar	2.590	2.586	2.814	-0,2	8,8	2.903	2.913	2.948
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	44.486	44.805	45.464

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Tabel 2. 2. Befolkningen 1966, 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1982, 1983 og 1984 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt på områder. Procentvis fordeling.

	<u>Folketællinger</u>			<u>Registerfolketal pr. 31/12</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Tórshavn	28,4	30,4	31,4	31,9	32,2	32,4
Streymoy iøvrigt	9,5	9,3	9,0	9,2	9,1	9,0
Klaksvík	12,3	12,2	12,0	11,7	11,7	11,7
Norðoyar iøvrigt	2,1	1,8	1,5	1,5	1,4	1,4
Skálafjørður m.v.	16,8	17,3	17,9	18,4	18,5	18,6
Eysturoy iøvrigt	4,0	3,7	3,6	3,5	3,5	3,4
Sandoy	4,5	4,2	4,1	4,0	4,0	4,0
Suðuroy	15,4	14,4	13,8	13,2	13,1	13,0
Vágar	7,0	6,7	6,7	6,5	6,5	6,5
Ialt	100	100	100	100	100	100

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Den samlede befolkning er ved folketællingen i 1977 opgjort

til 41.969 personer. Disse var fordelt på ialt 11.172 husstande. Ved den seneste opgørelse pr. 31. december 1984 er registerfolketallet opgjort til 45.464 personer mod 44.805 personer ved årets begyndelse. I løbet af 1984 er folketallet vokset med 659 personer, svarende til 1,5%. Denne vækst er resultatet af et fødselsoverskud på 343 personer og et indvandringsoverskud på 316 personer. I lighed med tidligere år har væksten især fundet sted i Tórshavn. Eysturoy iøvrigt har som det eneste område i 1984 haft en mindre tilbagegang i befolkningstallet. Udviklingen medførte dog ingen mærkbare forskydninger i den relative fordeling af befolkningen på geografiske hovedområder i 1984.

Mellem folketællingerne i 1966 og 1970 er folketallet vokset med ialt 1.940 personer, svarende til en gennemsnitlig årlig vækst på 1,0%. Fra 1970 til 1977 er folketallet vokset med 3.357 personer, svarende til en årlig vækst på 1,2%. Befolkningstilvæksten er især sket i Tórshavn samt på "Streymoy iøvrigt", i Skálafjørður-området og i Klaksvík, medens de andre områder er stagneret og i perioder har haft en tilbagegang i befolkningstallet. Således har "Norðoyar iøvrigt" haft tilbagegang i befolkningen i hele perioden, medens områderne "Eysturoy iøvrigt", "Sandoy", "Suðuroy" og "Vágar", der havde en tilbagegang i befolkningstallet fra 1966 til 1970, fra 1977 har nået et folketal, der ligger over 1966-niveauet. Betragter man den relative fordeling af befolkningen på områder, har kun Tórshavn og Skálafjørður-området haft en fremgang. Disse områder har nu henholdsvis 32,4% og 18,6% eller tilsammen godt halvdelen af den samlede befolkning. Tórshavn havde i perioden 1966-1977 en væsentlig stærkere befolkningstilvækst end samtlige andre områder. I perioden 1977-1980 skete der en svækkelse af befolkningstilvæksten, men siden 1981 har Tórshavn hvert år haft en stærkere befolkningstilvækst end andre områder.

Som det vil fremgå af tabellerne 2.10. og 2.11., er ovenomtalte befolkningsudvikling et resultat af et positivt, men aftagende fødselsoverskud. Ind- og udvandringen fra Færøerne har været svingende fra år til år, men set over hele perioden 1966-1984 har vandringerne indvirket neutralt på befolkningsudviklingen. Der har bl. a. i 1984 været en kraftig indvandring til Færøerne.

Tabellerne 2. 3. og 2. 4. viser befolkningen fordelt efter bopælskommunens størrelse.

Tabel 2. 3. Befolkningen 1966, 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1982, 1983 og 1984 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt efter bopælskommunens størrelse. Absolutte tal.

Kommuner efter antal indbyggere	Folketællinger			Procentvis ændring		Registerfolketal pr. 31/12		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1982	1983	1984
5.000 og derover	9.738	10.726	11.762	10,1	9,7	12.952	13.175	13.408
2.000-4.999	6.290	6.442	8.827	2,4	37,0	9.223	9.221	9.364
1.000-1.999	5.528	5.821	5.920	5,3	1,7	6.973	7.043	8.189
500-999	10.318	10.612	10.428	2,8	- 1,7	10.046	10.607	9.715
200-499	2.909	2.715	2.990	- 6,7	10,1	3.457	2.960	2.988
Under 200	2.339	2.297	2.042	- 1,8	-11,1	1.835	1.799	1.800
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	44.486	44.805	45.464

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Tabel 2. 4. Befolkningen 1966, 1970 og 1977 opgjort ved folketællinger samt pr. 31/12 1982, 1983 og 1984 opgjort af landsfolkeregistret, fordelt efter bopælskommunens størrelse. Procentvis fordeling.

Kommuner efter antal indbyggere	Folketællinger			Registerfolketal pr. 31/12		
	1966	1970	1977	1982	1983	1984
5.000 og derover	26,2	27,8	28,1	29,1	29,4	29,5
2.000-4.999	17,0	16,7	21,0	20,7	20,6	20,6
1.000-1.999	14,9	15,1	14,1	15,7	15,7	18,0
500-999	27,8	27,5	24,8	22,6	23,7	21,4
200-499	7,8	7,0	7,1	7,8	6,6	6,6
Under 200	6,3	5,9	4,9	4,1	4,0	3,9
Ialt	100	100	100	100	100	100

Kilde: Danmarks Statistik og landsfolkeregistret

Antallet af kommuner var pr. 31. december 1984 ialt 50. Bortset fra en ændring i 1976, hvor Kaldbak kommune blev sammensluttet med Tórshavn bykommune, har dette tal været uændret i en længere årrække. Der er således tale om relativt små kommuner. Af de 50 kommuner havde 18 under 200 indbyggere og 9 mellem 200 og 500 indbyggere pr. 31. december 1984, medens kun én kommune (Tórshavn) havde over 5.000 indbyggere og 3 kommuner (Klaksvík, Runavík og Tvøroyri) mellem 2.000 og 5.000 indbyggere.

Den største befolkningstilvækst er sket i de større kommuner, medens kommuner med under 200 indbyggere har haft en nedgang i befolkningstallet i hele perioden 1966-1984.

Den voldsomme stigning i befolkningstallet i kommuner med 2.000-4.999 indbyggere fra 1970 til 1977 skyldes, at Runavík kommune passerede 2.000 indbyggere og dermed rykkede op i denne størrelseskategori. Ligeledes skyldes faldet i indbyggertallet for kommuner med 500-999 indbyggere fra 1970 til 1977, at Tórshavn udenbys kommune passerede et indbyggertal på 1.000 indbyggere. I 1980 passerede Hósvík kommune 200 indbyggere og gav årsag til et betydeligt fald i antallet af indbyggere i kommuner med under 200 indbyggere. I 1983 passerede Kvívík kommune 500 indbyggere og gav årsag til et fald i indbyggertallet for kommuner med 200-499 indbyggere og en stigning i indbyggertallet for kommuner med 500-999 indbyggere. Endelig passerede i 1984 Nes kommune 1.000 indbyggere, hvilket bevirkede et fald i indbyggertallet for kommuner med 500-999 indbyggere og en stigning i indbyggertallet for kommuner med 1.000-1.999 indbyggere.

Alder, køn og ægteskabelig stilling

Tabel 2. 5. viser befolkningens fordeling efter alder.

Tabel 2. 5. Befolkningens fordeling efter alder 1966, 1970 og 1977

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
0-6 år	5.816	6.072	5.512	4,4	- 9,2	15,7	15,7	13,1
7-14 år	5.967	6.190	6.929	3,7	11,9	16,1	16,0	16,5
15-19 år	3.544	3.310	3.723	- 6,6	12,5	9,6	8,6	8,9
20-24 år	2.830	2.901	3.094	2,5	6,7	7,6	7,5	7,4
25-34 år	4.304	4.815	6.075	10,6	26,2	11,6	12,5	14,4
35-44 år	4.415	4.223	4.404	- 4,4	4,3	11,9	10,9	10,5
45-54 år	4.128	4.319	4.236	4,6	- 1,9	11,1	11,2	10,1
55-59 år	1.649	1.863	2.105	13,0	13,0	4,4	4,8	5,0
60-64 år	1.314	1.535	1.835	16,8	19,5	3,5	4,0	4,4
65-69 år	1.101	1.151	1.505	4,5	30,8	3,0	3,0	3,6
70 år og derover	2.054	2.233	2.551	10,2	14,2	5,5	5,8	6,1
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Siden 1966 har der været en svag stigning i den andel af befolkningen, der er i de produktive aldersklasser, fra 20-64 år, således at disse i 1977 udgjorde ialt 51,8% af befolkningen. Ligeledes er andelen af personer på 65 år og derover steget og udgør i 1977 9,7%, hvorimod andelen af børn og unge under 20 år har været faldende i den betragtede periode og udgør 38,5% i 1977. For hver 100 personer i de produktive aldersklasser var der i 1966 82,2 børn og unge under 20 år og 16,9 ældre på 65 år eller derover. De tilsvarende tal var i 1977 74,3 henholdsvis 18,7. Faldet i andelen af børn fra 0-6 år fra 1970 til 1977 skyldes et fald i fødselshyppigheden, der indtrådte i 1966.

Tabel 2. 6. Befolkningen fordelt efter alder og bopælskommunens størrelse 1977

	Indbyggertal						Ialt
	5000 og derover	2000- 4999	1000- 1999	500- 999 Abs. tal	200- 499	Under 200	
Under 14 år	3.143	2.529	1.753	2.898	819	446	11.588
14-19 år	1.282	968	641	1.180	304	201	4.576
20-39 år	3.714	2.406	1.614	2.581	768	458	11.541
40-59 år	2.278	1.829	1.092	2.132	595	447	8.373
60-64 år	460	365	260	483	123	144	1.835
65-69 år	350	260	235	414	123	123	1.505
70 år og derover	535	470	325	740	258	223	2.551
Ialt	11.762	8.827	5.920	10.428	2.990	2.042	41.969
	Pct.						
Under 14 år	26,7	28,7	29,7	27,8	27,4	21,9	27,6
14-19 år	10,9	11,0	10,8	11,3	10,2	9,8	10,9
20-39 år	31,6	27,3	27,2	24,8	25,7	22,4	27,5
40-59 år	19,4	20,7	18,4	20,4	19,9	21,9	19,9
60-64 år	3,9	4,1	4,4	4,6	4,1	7,1	4,4
65-69 år	3,0	2,9	4,0	4,0	4,1	6,0	3,6
70 år og derover	4,5	5,3	5,5	7,1	8,6	10,9	6,1
Ialt	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingen 1977

Tabel 2. 6. viser befolkningen fordelt efter alder og bopælskommunens størrelse. Som det vil fremgå, er andelen af børn og unge samt voksne i aldersklasserne indtil 40 år mindst i de mindre

kommuner, medens andelen af ældre personer over 65 år er betydeligt større i de mindre kommuner end gennemsnittet. Dette må ses i sammenhæng med afvandringen fra de mindre kommuner. Med den nuværende aldersfordeling i de mindre kommuner må under uændrede omstændigheder iøvrigt forventes en fortsat nedgang i disses andel af befolkningen.

Tabel 2. 7. Befolkningen fordelt efter køn 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
Mænd	19.425	20.151	21.997	3,7	9,2	52,3	52,2	52,4
Kvinder	17.697	18.461	19.972	4,3	8,2	47,7	47,8	47,6
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Som det fremgår af tabel 2. 7., var antallet af mænd 21.997 og antallet af kvinder 19.972 i 1977. Der var således et overskud af mænd på Færøerne på ialt 2.025, svarende til 4,8% af den samlede befolkning. Denne andel har været stort set uændret i den betragtede periode.

Tabel 2. 8. Befolkningen fordelt efter ægteskabelig stilling 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
Ugift	19.989	20.344	22.310	1,8	9,7	53,8	52,7	53,2
Gift	15.326	16.282	17.302	6,2	6,2	41,3	42,2	41,2
Separeret	31	86	132	177,4	53,5	0,1	0,2	0,3
Fraskilt	112	151	305	34,8	102,0	0,3	0,4	0,7
Enkestand	1.664	1.749	1.920	5,1	9,8	4,5	4,5	4,6
Ialt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

I 1977 var 22.310 personer, svarende til 53,2% af befolkningen ugifte, 17.302 personer, svarende til 41,2% af befolkningen gifte og 2.357 personer, svarende til 5,6% af befolkningen forhen gifte, d.v.s. fraskilte, separerede og i enkestand. Særligt bemærkes en kraftig stigning i antallet af separerede og fraskilte siden 1966.

I tabel 2. 9. gives en samlet oversigt over befolkningen fordelt efter køn, alder og ægteskabelig stilling i 1977.

Tabel 2. 9. Befolkningen fordelt efter køn, alder og ægteskabelig stilling 1977

	Mænd				Kvinder			
	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt
	Abs. tal							
Under 20 år	8.357	4	-	8.361	7.755	47	-	7.802
20-24 år	1.472	198	-	1.670	889	523	11	1.423
25-29 år	902	808	27	1.737	295	1.132	40	1.467
30-39 år	713	2.134	72	2.919	157	2.086	73	2.316
40-49 år	390	1.790	74	2.254	106	1.684	110	1.900
50-59 år	345	1.690	99	2.134	166	1.665	253	2.084
60-64 år	149	740	46	935	73	626	199	898
65 år og derover	255	1.298	427	1.980	286	877	909	2.072
Uoplyst	-	-	7	7	-	-	10	10
Ialt	12.583	8.662	752	21.997	9.727	8.640	1.605	19.972
	pct.							
	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt	Ugift	Gift	Forh. gift	Ialt
	pct.							
Under 20 år	66,4	0,1	-	38,0	79,8	0,5	-	39,0
20-24 år	11,7	2,3	-	7,6	9,1	6,1	0,7	7,1
25-29 år	7,2	9,3	3,6	7,9	3,0	13,1	2,5	7,4
30-39 år	5,7	24,6	9,6	13,3	1,6	24,1	4,6	11,6
40-49 år	3,1	20,7	9,8	10,2	1,1	19,5	6,9	9,5
50-59 år	2,7	19,5	13,2	9,7	1,7	19,3	15,7	10,4
60-64 år	1,2	8,5	6,1	4,3	0,8	7,3	12,4	4,5
65 år og derover	2,0	15,0	56,8	9,0	2,9	10,1	56,6	10,4
Uoplyst	-	-	0,9	0,0	-	-	0,6	0,1
Ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingen 1977

Overtallet af mænd viser sig i alle aldersklasser under 65 år. Overtallet er størst i aldersklassen mellem 20 og 39 år og aftager herefter for at vende til et overtal af kvinder i aldersklassen 65 år og derover. Mandsoverskuddet i aldersklasserne 20-39 år skyldes en nettoudvandring af kvinder i den giftefærdige alder.

Inden for de enkelte aldersklasser er der betydelige forskelle på mændenes og kvindernes fordeling efter ægteskabelig stilling. I aldersklasserne under 20 år og 20-24 år er kun 2,4% af mændene gifte, medens 6,6% af kvinderne er gifte og 0,7% forhen gifte. En tilsvarende, men knap så udpræget forskel gør sig gældende i aldersklassen 25-29 år. Den gennemsnitlige vielsesalder er såle-

des lavere for kvinder end for mænd. Det betydelige overtal af forhen gifte kvinder dækker over et stort antal kvinder i enkestand. Overtallet af kvinder blandt personer i enkestand skyldes den længere gennemsnitlige levealder og den lavere vielsesalder for kvinder. I perioden 1971-75 var gennemsnitslevealderen for mænd på Færøerne 72,4 og for kvinder 76,7 år.

Fødselsstatistik, dødelighed, ind- og udvandring samt vielser og skilsmisser

Tabel 2.10. giver en oversigt over fødsler og dødsfald siden 1966.

Tabel 2.10. Levendefødte, døde og fødselsoverskud 1966, 1970, 1975 og 1980 - 1984

År	Levendefødte		Døde		Fødsels- overskud
	Antal	Pr. 1.000 indb.	Antal	Pr. 1.000 indb.	Pr. 1.000 indb.
1966	967	26,0	271	7,3	18,7
1970	816	21,1	298	7,7	13,4
1975	785	19,2	272	6,7	12,5
1980	743	17,1	309	7,1	10,0
1981	755	17,1	291	6,6	10,5
1982	729	16,4	310	7,0	9,4
1983	672 ¹⁾	15,0	343	7,6	7,3 ¹⁾
1984	683	15,0	340	7,5	7,5

1) Tallet er korrigeret i forhold til det i Årbog 1983 angivne.

Kilde: Landslagen og landsfolkeregistret

I 1984 fødtes ialt 683 levendefødte børn på Færøerne. Fødselshyppigheden har - bortset fra enkelte år - været fortsat faldende siden fødselshyppigheden kulminerede i 1966 med 26,0 levendefødte pr. 1.000 indbyggere. I 1984 er fødselshyppigheden ligesom i 1983 15,0 levendefødte pr. 1.000 indbyggere.

Af de 672 fødte i 1983 var 30,6% født uden for ægteskab. Andelen af børn født uden for ægteskab steg i perioden 1966-1976 fra 13% til 29%. I perioden 1976-1984 har andelen varieret mellem 26% og 35%. Pr. 1.000 kvinder i aldersklassen 15-49 år var antallet af levendefødte i 1966 120,9, i 1970 100,7 og i 1977 85,6. Der synes således at være en klar tendens til fald i frugtbarheden beregnet som antallet af levendefødte pr. 1.000 kvinder i den fødedygtige alder. Svingningen i den således beregnede frugtbarhed er upåvirket af variationerne i de fødedygtige kvinders andel af befolkningen og

eliminerer dermed en del af de svingninger i fødselshyppigheden, der skyldes ændringer i aldersfordelingen. Af samtlige fødsler foregår nu over 99% på sygehus.

Antallet af dødsfald var i 1984 340, svarende til 7,5 pr. 1.000 indbyggere. Denne andel har i perioden 1966-84 varieret mellem 6 og 8, uden nogen klar tendens. Fødselsoverskuddet, der fremkommer ved at trække antallet af døde fra antallet af levendefødte, har som følge af faldet i fødselshyppigheden vist en faldende tendens i perioden 1966-1984. I 1984 er fødselsoverskuddet dog steget en smule i forhold til 1983. Af de 343 dødsfald i 1983 var 178 mænd og 165 kvinder. En mere detaljeret beskrivelse af fødsler, dødsårsager m.v. på Færøerne findes i den af Landslægen på Færøerne årligt udarbejdede beretning.

Tabel 2.11. Nettoudvandringen 1967-1984

<u>Periode</u>	<u>Årlig nettoudvandring</u>	
	<u>Antal</u>	<u>Pr. 1.000 indb.</u>
1967-72 (gnskl.)	269	7,1
1973-78 (gnskl.)	- 112	- 2,7
1979	13	0,3
1980	91	2,1
1981	- 26	- 0,6
1982	70	1,6
1983	12	0,3
1984	- 316	- 7,0

Kilde: Landsfolkeregistret

Tabel 2.11. viser nettoudvandringerne fra Færøerne. Perioden 1967-1972 er karakteriseret ved, at der foregik en nettoudvandring fra Færøerne, medens der i perioden 1973-1978 er foregået en nettoindvandring. I årene 1979 - 1983 er der - bortset fra 1981 - foregået en mindre nettoudvandring, medens der som tidligere omtalt i 1984 er sket en ret kraftig nettoindvandring til Færøerne. Set over hele perioden 1967-1984 er antallet af personer, der er henholdsvis ind- og udvandret, næsten lige stort. Der eksisterer ikke oplysninger om de ind- og udvandrede nationalitet, men en væsentlig del af vandringerne må antages at være forårsaget af, at et betydeligt antal færinger har midlertidigt ophold i Danmark, bl.a. i uddannelsesøjemed. Indvandringens betydning for folketallet kan

bl.a. aflases i den andel af befolkningen, der ikke er født på Færøerne. Ved folketællingen i 1977 optaltes ialt 2.429 personer, der var født uden for Færøerne. Heraf var 1.828 danske statsborgere født i Danmark og 105 i Grønland, medens resten havde statsborgerret i udlandet. Af de 2.429 personer født uden for Færøerne var 1.357 mænd og 1.072 kvinder.

Tabel 2.12. Oversigt over fødsler, dødsfald, vandringer samt
vielser og skilsmisser 1966-1984

År	Levendefødte		Døde	Netto- udvan- dring	Vielser	Skils- misser
	Ialt	Heraf uden for ægteskab				
1966/70 gns1.	892	118	274	170	263	9
1971/75 gns1.	797	189	291	- 7	205	18
1976/80 gns1.	761	214	287	- 52	240	20
1981	755	228	291	- 26	230	22
1982	729	257	310	70	225	23
1983	672 ¹⁾	224	343	12	221	23
1984	683	-	340	-316	218	29

1) Korrigeret i forhold til de i Årbog 1983 angivne tal

Kilde: Folketællingen 1970, landslægen, landsfolkeregistret, rigsombudet, politikontoret, dommerkontoret og bispekontoret.

I tabel 2.12. gives en samlet oversigt over befolkningens bevægelser siden 1966. Af de 218 vielser i 1984 er 160 kirkelige og 58 borgerlige. Af de 29 skilsmisser er 26 sket ved bevilling og 3 ved dom.

Befolkningsudviklingen i de enkelte kommuner og områder

Tabel 2.13. giver en oversigt over befolkningsudviklingen i 1984 i de enkelte kommuner.

Tabel 2.13. Befolkningsudviklingen i 1984 i de enkelte kommuner

Kommune	Folke- tal 1/1	Ind- van- drede	Ud- van- drede	Til- flyt- tede	Fra- flyt- tede	Fødte	Døde	Folke- tal 31/12
Fugloy	64	0	0	9	8	0	0	65
Svínoy	72	0	1	5	2	1	2	73

(fortsættes)

Befolkningsudviklingen i 1984 i de enkelte kommuner
(fortsat)

<u>Kommune</u>	<u>Folke- tal 1/1</u>	<u>Ind- van- drede</u>	<u>Ud- van- drede</u>	<u>Til- flyt- tede</u>	<u>Fra- flyt- tede</u>	<u>Fødte</u>	<u>Døde</u>	<u>Folke- tal 31/12</u>
Viðareidi	276	4	3	6	8	10	2	283
Hvannasund	449	1	0	14	16	10	2	456
Klaksvík	4800	197	129	43	109	75	30	4847
Kunoy	95	2	1	3	0	1	0	100
Mikladalur	74	1	2	3	0	0	0	76
Húsar	54	0	0	1	5	1	0	51
Elduvík	130	9	2	12	7	2	3	141
Oyndarfjørður	187	3	7	4	12	7	2	180
Fuglafjørður	1671	47	41	35	32	31	11	1700
Leirvík	769	19	16	16	23	17	5	777
Gøta	931	39	30	25	37	19	9	938
Runavík	2317	70	43	67	53	33	10	2381
Nes	989	32	30	49	28	16	4	1024
Skáli	676	30	18	24	15	10	3	704
Sjógv	926	6	6	18	32	18	6	924
Sund	419	9	1	8	10	6	0	431
Eiði	638	8	15	15	22	4	3	625
Gjógv	95	1	0	0	2	0	3	91
Funningur	107	1	0	2	3	0	3	104
Haldarsvík	320	2	0	12	20	4	4	314
Saksun	25	0	0	0	0	1	1	25
Hvalvík	355	12	3	10	9	2	5	362
Hósvík	243	6	9	6	8	3	4	237
Kollafjørður	795	20	29	30	20	21	6	811
Kvívík	502	7	13	28	13	8	6	513
Vestmanna	1288	44	34	23	30	16	8	1299
Tórsh. uttanb.	1268	67	46	98	91	24	6	1314
Kirkjubøur	141	8	8	8	2	2	1	148
Hestur	62	1	0	6	0	0	1	68
Nólsoy	324	7	4	3	8	3	7	318
Sandavágur	767	16	18	22	18	12	8	773
Miðvágur	1061	38	24	42	27	19	16	1093
Sørvágur	971	33	21	15	25	10	7	976
Bøur	80	0	0	2	6	0	0	76

(fortsættes)

Befolkningsudviklingen i 1984 i de enkelte kommuner
(fortsat)

Kommune	Folke- tal 1/1	Ind- van- drede	Ud- van- drede	Til- flyt- tede	Fra- flyt- tede	Fødte	Døde	Folke- tal 31/12
Mykines	34	0	0	1	6	1	0	30
Sandur	651	11	12	22	14	11	7	662
Skopun	615	9	13	24	18	11	3	625
Skálavík	235	8	3	1	10	3	2	232
Húsavík	196	2	1	7	12	3	1	194
Skúvoy	94	1	1	4	3	0	3	92
Hvalba	828	7	8	22	21	10	10	828
Froðba	2104	98	62	43	50	24	21	2136
Fámjin	134	0	1	3	6	3	2	131
Hov	155	3	2	2	1	2	4	155
Porkeri	339	4	5	20	8	10	5	355
Vágur	1755	56	41	30	40	17	18	1759
Sumba	549	6	2	10	9	7	2	559
Tórshavn	13.175	846	770	396	350	195	84	13.408
Ialt	44.805	1.791	1.475	1.249	1.249	683	340	45.464

Kilde: Landsfolkeregistret

Tabel 2.14. Befolkningsudviklingen i 1984 i de enkelte områder

Område	Folke- tal 1/1	Ind- van- drede	Ud- van- drede	Tilflyt- tede (netto) fra andre steder på F.	Fødte	Døde	Folke- tal 31/12
Tórshavn	14.443	913	816	53	219	90	14.722
Streymoy iøvrigt	4.055	107	100	16	60	43	4.095
Klaksvík	5.249	198	129	- 68	85	32	5.303
Norðoyar iøvrigt	635	7	7	4	13	4	648
Skálafjørður m.v.	8.279	243	184	14	144	48	8.448
Eysturoy iøvrigt	1.576	31	25	- 15	19	14	1.572
Sandoy	1.791	31	30	1	28	16	1.805
Suðuroy	5.864	174	121	- 5	73	62	5.923
Vágar	2.913	87	63	-	42	31	2.948
Ialt	44.805	1.791	1.475	0	683	340	45.464

Kilde: Landsfolkeregistret

Tabel 2.13. og 2.14. viser de bevægelser, der har medført ændringerne i folketallet i løbet af 1984 i de enkelte kommuner og geografiske hovedområder. Alle områder - bortset fra "Norðoyar i-

øvrigt" - har haft en nettoindvandring. "Tórshavn", "Streymoy iøvrigt" og "Norðoyar iøvrigt", "Skálafjørður m.v." samt "Sandoy" har haft en nettotilflytning fra de øvrige områder. Det bemærkes, at nettofraflytningen fra Klaksvík har været relativ stor i 1984. Alle områder har haft et positivt fødselsoverskud.

BEFOLKNINGENS ERHVERVSFORHOLD

I det følgende gives en oversigt over visse af de i forbindelse med folketællingerne i 1966, 1970 og 1977 indsamlede oplysninger om befolkningens erhvervsforhold.

Tabel 2.15. Befolkningen fordelt efter beskæftigelse i erhverv og uden for erhverv 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
Fiskeri	8.950	8.242	7.533	- 7,9	- 8,6	24,1	21,4	18,0
Landbrug m.v.	1.178	935	595	- 20,6	- 57,1	3,2	2,4	1,4
Fiskeindustri	1.639	1.402)		- 14,5)		4,4	3,6)	
Øvr. fremstill. virksomhed		) 7.324		)	0,2		)	17,5
	5.477	5.935)		8,4)		14,8	15,4)	
Bygge- og anlægsvirksomhed	3.984	3.836	4.467	- 3,7	16,5	10,7	9,9	10,6
Offentlige værker	296	323	343	9,1	6,2	0,8	0,8	0,8
Handel og omsætning	2.902	3.500	3.968	20,6	13,4	7,8	9,1	9,4
Transportvirksomhed	4.141	4.255	4.946	2,8	16,2	11,1	11,0	11,8
Adm. og liberale erhverv	2.844	3.583)		26,0)		7,7	9,3)	
Andre erhverv (serviceerhverv)		) 6.378		)	50,8		)	15,2
	592	646)		9,1)		1,6	1,7)	

(fortsættes)

Befolkningen fordelt efter beskæftigelse i erhverv og uden for erhverv 1966, 1970 og 1977 (fortsat)

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Uoplyst erhverv	933	1.429	969	53,2	- 32,2	2,5	3,7	2,3
Formue, rente, understøttelse	4.186	4.526	5.446	8,1	20,3	11,3	11,7	13,0
I alt	37.122	38.612	41.969	4,0	8,7	100,0	100,0	100,0
I erhverv	14.027	14.751	17.585	5,2	19,2	37,8	38,2	41,9
Uden for erhverv	23.095	23.861	24.384	3,3	2,2	62,2	61,8	58,1

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

En stadig voksende andel af befolkningen er erhvervsmæssigt beskæftiget. Den erhvervsaktive del af befolkningen udgjorde således 41,9% i 1977 mod 37,8% i 1966. Som det vil fremgå af tabel 2.16., skyldes dette hovedsagelig en betydelig tilgang af kvinder til arbejdsmarkedet særligt i de seneste år. Af en samlet tilgang på 2.360 kvinder fra 1966 til 1977 udgør gifte kvinder omkring 65%. Som følge af den stærke tilgang af kvinder til arbejdsmarkedet er mændenes andel af arbejdsstyrken faldet fra ca. 83% i 1966 til ca. 73% i 1977. I sammenhæng med den voksende andel af personer på 65 år og derover er samtidig sket en stigning i den andel af befolkningen, der har indtægt af formue, rente og understøttelse.

Tabel 2.16. Den erhvervsaktive befolkning fordelt på erhvervsgrupper 1966, 1970 og 1977

	<u>Folketællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>		<u>Procentvis fordeling</u>		
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1966-70</u>	<u>1970-77</u>	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Fiskeri	3.491	3.207	3.032	- 8,1	- 5,5	24,9	21,7	17,2
Landbrug m.v.	430	362	282	-15,8	-22,1	3,1	2,5	1,6
Fiskeindustri	718	627	1.313	-12,7	109,4	5,1	4,3	7,5
Øvr. fremstill. virksomhed	2.319	2.675	2.406	15,4	-10,1	16,5	16,7	13,7

(fortsættes)

Den erhvervsaktive befolkning fordelt på erhvervs-
grupper 1966, 1970 og 1977 (fortsat)

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
Bygge- og anlægs- virksomhed	1.509	1.470	1.952	- 2,6	32,8	10,8	10,0	11,1
Offentlige værker	88	94	135	6,8	43,6	0,6	0,6	0,8
Handel og om- sætning	1.443	1.814	2.237	25,7	23,3	10,3	12,3	12,7
Transport- virksomhed	1.621	1.633	1.944	0,7	19,0	11,5	11,1	11,0
Offentlig adm.	376	431	634	14,6	47,1	2,7	2,9	3,6
Undervisning, kirke, biblio- tek m.v.	480	635	961	32,3	51,3	3,4	4,3	5,4
Sundhedsvæsen og sociale inst.	504	648	1.332	28,6	105,6	3,6	4,4	7,6
Liberale er- hverv	67	102	188	52,2	84,3	0,5	0,7	1,1
Servicevirk- somhed	420	462	608	10,0	31,6	3,0	3,1	3,5
Uoplyst er- hverv	561	791	561	41,0	-29,1	4,0	5,4	3,2
Ialt	14.027	14.751	17.585	5,2	19,2	100,0	100,0	100,0
Mænd	11.610	11.705	12.808	0,8	9,4	82,8	79,4	72,8
Kvinder	2.417	3.046	4.777	26,0	56,8	17,2	20,6	27,2
Heraf gifte	727	1.238	2.281	70,3	84,2	5,2	8,4	13,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Fra 1966 til 1977 er der sket betydelige ændringer i befolkningens erhvervsmønster. Særlig markant er et fald i antallet af beskæftigede i fiskeri og landbrug og en fremgang i antallet af beskæftigede ved offentlig administration, undervisning, sundhedsvæsen og sociale institutioner samt liberale erhverv. Medens 28% af arbejdsstyrken i 1966 var beskæftiget i primære erhverv som fiskeri og landbrug, var denne andel i 1977 faldet til knap 19%. Omvendt er den andel af arbejdsstyrken, der er beskæftiget i tertiære erhverv som administration, liberale erhverv samt diverse serviceerhverv herunder offentlige serviceydelser, steget fra 13% i 1966 til 21% i 1977. For sekundære erhverv som fiskeindustri, fremstillingsvirksomhed iøvrigt samt bygge- og anlægsvirksomhed har

der som helhed været tale om en stigning i beskæftigelsen siden 1966, men en forskellig udvikling for de enkelte erhvervsgrene. Særligt bemærkes en betydelig stigning i beskæftigelsen i fiskeindustrien og ved bygge- og anlægsvirksomhed siden 1970. Fremgangen for fiskeindustriens vedkommende afspejler de senere års ændrede fiskerimønstre, hvor større fangster i de hjemlige farvande har medført større landinger af fisk til forarbejdning på Færøerne. For bygge- og anlægsvirksomhedens vedkommende afspejler den voksende beskæftigelse dels et stigende boligbyggeri som følge af stigende indkomster i årene fra 1970 og op til 1978, dels en betydelig investeringsaktivitet i fiskeindustrien som følge af de stigende landinger af råfisk på Færøerne.

Den skitserede udvikling - en faldende beskæftigelse i de primære erhverv og en stigende beskæftigelse i de sekundære og særligt de tertiære erhverv - er velkendte fænomener i de fleste udviklede samfund og afspejler bl.a. en betydelig rationalisering og produktivitetsstigning i de primære erhverv. Udviklingen i beskæftigelsen i de primære erhverv kan således ikke tages som udtryk for, at disse erhverv har en svindende betydning for samfundsøkonomien. Dette vil også fremgå af nationalregnskabsstatistikken, jfr. kapitel 4.

Tabel 2.17. Den erhvervsaktive befolkning fordelt efter alder 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
14-19 år	2.232	1.930	2.109	-13,5	9,3	15,9	13,1	12,0
20-24 år	1.992	2.015	2.364	1,2	17,3	14,2	13,6	13,4
25-34 år	2.681	3.161	4.304	17,9	36,2	19,1	21,4	24,5
35-44 år	2.534	2.613	3.090	3,1	18,3	18,1	17,7	17,5
45-54 år	2.387	2.546	2.756	6,7	8,3	17,0	17,4	15,7
55-59 år	916	1.083	1.281	18,2	18,3	6,5	7,3	7,3
60-64 år	687	764	931	11,2	21,9	4,9	5,2	5,3
65-69 år	382	446	556	16,8	24,7	2,7	3,0	3,2
70 år og derover	216	193	194	-10,7	0,5	1,6	1,3	1,1
Ialt	14.027	14.751	17.585	5,2	19,2	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Fordelingen af den erhvervsaktive befolkning efter alder vi-

ser en nedgang i den del af arbejdsstyrken, der er i aldersklasserne 14-19 og 20-24 år. Denne udvikling afspejler den længere skoleuddannelse og en stigende andel af uddannelsessøgende blandt de unge. Antallet af skolesøgende over 14 år samt personer under erhvervsuddannelse, der ikke er i erhverv, udgjorde således i 1977 3.126, svarende til 7,5% af den samlede befolkning. Den tilsvarende andel udgjorde i 1970 5,1%. Den kraftige stigning i de 25-34 åriges andel af arbejdsstyrken fra 1970 til 1977 skyldes relativt store fødselsårge i slutningen af 1940'erne og begyndelsen af 1950'erne.

Tabel 2.18. Den erhvervsaktive befolkning fordelt på arbejdsstilling 1966, 1970 og 1977

	Folketællinger			Procentvis ændring		Procentvis fordeling		
	1966	1970	1977	1966-70	1970-77	1966	1970	1977
Selvstændige og lign.	1.821	1.863	1.888	10,9	1,3	13,0	12,6	10,7
Medhjælpsfæller		157	207		31,9		1,1	1,2
Partsfiskere m.v.	858	193	1.189	-77,5	516,1	6,1	1,3	6,8
Funktionærer	3.476	4.379	5.931	26,0	35,4	24,8	29,7	33,7
Faglærte arbejdere	1.742	1.772	1.846	1,7	4,2	12,4	12,0	10,5
Ikke faglærte arbejdere	6.130	6.387	6.524	4,2	2,1	43,7	43,3	37,1
Ialt	14.027	14.751	17.585	5,2	19,2	100,0	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik. Folketællingerne 1966, 1970 og 1977

Fordelingen af arbejdsstyrken efter arbejdsstilling viser en nedgang i andelen af selvstændige samt af faglærte og ufaglærte arbejdere og en betydelig fremgang i andelen af funktionærer. Denne udvikling må ses i forbindelse med den ovenfor omtalte forskydning af beskæftigelsen over mod de sekundære og tertiære erhverv.

En fordeling af befolkningen i erhverv og uden for erhverv i de enkelte områder vil vise, at 48,2% af befolkningen i Tórshavn og 42,7% af befolkningen i Klaksvík var i erhverv i 1977. I alle de øvrige områder udgjorde denne andel under 40%. Andelen af kvinder i erhverv varierer betydeligt mellem de enkelte områder. Størst var andelen i Tórshavn med 36,5% af kvinderne i erhverv

efterfulgt af Klaksvík, hvor denne andel var 21,7%. Andelen af kvinder i erhverv ligger i de øvrige områder under 20%. Af den samlede arbejdsstyrke bor godt 36% i Tórshavn-området. Et tilsvarende billede vil vise sig, hvis man betragter befolkningen i og uden for erhverv fordelt efter bopælskommunens størrelse. Andelen af befolkningen i erhverv falder med bopælskommunens størrelse hovedsagelig som følge af en faldende andel af kvinder i erhverv.

Der føres ikke en løbende arbejdsløshedsstatistik på Færøerne. I forbindelse med folketællingen i 1977 er foretaget en opgørelse af midlertidigt ikke arbejdende personer efter fraværsårsag. Herved blev optalt ialt 256 arbejdsløse personer, hvoraf 153 mænd og 103 kvinder. Den samlede opgjorte arbejdsløshed udgjorde således kun 1,5% af arbejdsstyrken. For mændenes vedkommende udgjorde de arbejdsløse 1,2% og for kvindernes 2,2% af arbejdsstyrken. Af de 256 opgjorte arbejdsløse var 203 ufaglærte arbejdere, 11 faglærte arbejdere, 29 funktionærer og 13 partsfiskere.

BOLIGFORHOLD OG BOLIGBYGGERI

Boligforhold

Som baggrund for beskrivelsen af boligforholdene angiver tabel 2.19. familieforhold og antal hjemmeboende børn.

Tabel 2.19. Familier fordelt efter familietype, familiemedlemernes beskæftigelse samt antallet af hjemmeboende børn 1977

	Fam. ialt	Efter antal hjemmeboende børn						
		0	1	2	3	4	5	6 og dero.
Samboende par	8.933	1.876	1.961	2.244	1.638	797	281	136
Begge i erhverv	2.367	445	621	660	424	150	55	12
Begge uden for erhverv	977	562	227	112	50	17	8	1
Manden alene i erhverv	5.474	827	1.079	1.451	1.151	625	218	123
Kvinden alene i erhverv	115	42	34	21	13	5	-	-
Enlige mænd	2.252	2.056	118	58	13	5	1	1
I erhverv	1.514	1.404	60	38	8	2	1	1
Uden f. erhverv	738	652	58	20	5	3	-	-

(fortsættes)

Familier fordelt efter familietype, familiemedlem-
mernes beskæftigelse samt antallet af hjemmeboende
børn 1977 (fortsat)

	Fam. ialt	Efter antal hjemmeboende børn						6 og dero.
		0	1	2	3	4	5	
Enlige kvinder	3.050	1.958	749	216	81	32	12	2
I erhverv	1.240	744	355	85	36	14	4	2
Uden f. erhverv	1.810	1.214	394	131	45	18	8	-
Samtl. familier	14.235	5.890	2.828	2.518	1.732	834	294	139

Kilde: Danmarks Statistik. Folke- og boligtællingen 1977

I 1977 var der ialt 14.235 familier, hvoraf 8.933, svarende til 63%, var samboende par. Af samtlige familier havde 8.345 eller 59% børn. For de samboende pars vedkommende var i 5.474 familier alene manden i erhverv og i 2.367 tilfælde både manden og kvinden i erhverv. Det mest almindelige antal børn pr. familie er 1 eller 2, men 139 familier havde 6 hjemmeboende børn eller derover.

Boligtællingen i 1966 var den første almindelige boligtælling på Færøerne. I tællingen havde et i sammenligning med de senere tællinger relativt stort antal husstande ikke givet oplysninger om boligforhold. Af denne grund er i den følgende oversigt over boligforholdene alene foretaget sammenligninger mellem oplysningerne fra de to seneste boligtællinger i 1970 og 1977.

Tabel 2.20. Sammenlignende oversigt over boligtællingerne 1970
og 1977

	Boligtællinger			Procentvis ændring	Procentvis fordeling	
	1966	1970	1977	1970-77	1970	1977
Antal lejligheder:	8.670	9.619	11.172	16,1	.	.
Antal beboere	36.919	38.377	41.705	8,7	.	.
Antal beboere pr. lejlighed	4,26	3,99	3,73	- 6,5	.	.
<u>Efter husets art:</u>						
Enfamiliehuse	7.401	8.168	9.443	15,6	84,9	84,6
Tofamiliehuse	724	882	1.022	15,9	9,2	9,1
Trefamiliehuse	129	163	160	- 1,8	1,7	1,4
Flerfamiliehuse i øvr.	161	322	268	- 16,8	3,3	2,4
Erhvervsejendom, institution	30	84	249	196,4	0,9	2,2

(fortsættes)

Sammenlignende oversigt over boligtællingerne i 1970
og 1977 (fortsat)

	<u>Boligtællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
Uoplyst	225	-	30	.	-	0,3
<u>Efter bygningsmateriale:</u>						
Sten eller beton	4.239	4.881	5.982	22,6	50,7	53,5
Beklædt tømmer	2.528	2.796	2.870	2,6	29,1	25,7
Træ uden beklædn.	1.410	1.763	2.029	15,1	18,3	18,2
Andet materiale	38	125)	)		1,3)	
		)	291)	62,6	)	2,6
Uoplyst	455	54)	)		0,6)	
		)	)		)	
<u>Efter opførelses-</u> <u>periode:</u>						
Før 1919	(	1.910	1.773	- 7,2	19,9	15,9
	(4.066					
1919-1940	(	2.105	1.990	- 5,5	21,9	17,8
1941-1960	2.979	3.042	2.945	- 3,2	31,6	26,4
1961-1965	977	1.113	1.067	- 4,1	11,6	9,5
1966-1970	.	1.166	1.369	17,4	12,1	12,3
1971-1975	.	.	1.281	.	.	11,5
1976-1977	.	.	391	.	.	3,5
Uoplyst	648	283	356	25,8	2,9	3,1
<u>Efter lejeforhold:</u>						
Lejlighed beboet af ejer	7.348	8.051	9.441	17,3	83,7	84,5
Tj.bolig, fribolig	216	341	384	12,6	3,5	3,5
Udlejet lejlighed	855	1.020	1.103	8,1	10,6	9,9
Udl.klubvær.o.l.	100	207	199	- 3,9	2,2	1,7
Uoplyst	151	-	45	.	-	0,4
<u>Efter antal værelser:</u>						
1 værelse	122	232	247	6,5	2,4	2,2
2 værelser	206	253	321	26,9	2,6	2,9
3 værelser	394	449	588	31,0	4,7	5,2
4 værelser	886	994	1.284	29,2	10,3	11,5
5 værelser	1.284	1.522	2.690	76,7	15,8	24,1

(fortsættes)

Sammenlignende oversigt over boligtællingerne i 1970
og 1977 (fortsat)

	<u>Boligtællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
6 værelser	1.289	1.767	3.013	70,5	18,4	27,0
7 værelser	1.061	1.368	1.591	16,3	14,2	14,2
8 værelser	838	1.092	959	- 12,2	11,4	8,6
9 værelser	525	675	356	- 47,3	7,0	3,2
10 ell. flere vær.	858	909	75	- 91,8	9,5	0,7
Uoplyst	1.207	358	48	- 86,6	3,7	0,4

Efter antal beboere

pr. værelse:

Under 1,0	5.293	6.935	8.128	17,2	72,1	72,8
1,0-1,9	2.005	2.216	2.866	29,3	23,0	25,7
2,0-2,9	147	100	120	20,0	1,0	1,0
3,0 og derover	18	10	10	-	0,1	0,1
Uoplyst antal vær.	1.207	358	48	- 86,6	3,8	0,4

Efter kogeinstal-
lation:

Elektricitet	5.082	7.033	10.045	42,8	73,1	89,9
Brandselskomfur	1.874	1.272	609	- 52,1	13,2	5,5
Flaskegas og andet	1.169	1.256	463	- 63,1	13,1	4,1
Uoplyst	545	58	55	- 5,2	0,6	0,5

Efter varmeinstal-
lation:

Centralvarme	4.031	7.277	10.273	41,2	75,7	92,0
Kakkelovn, kamin	3.210	1.383	445	- 67,8	14,4	4,0
Flyttelige ovne	615	683	294	- 57,0	7,1	2,6
Uoplyst	814	276	160	- 42,0	2,8	1,4

Efter badeforhold:

Eget bad med kar	3.832	5.941	8.092	36,2	61,8	72,4
Eget bad med bruse alene	214	497	1.327	167,0	5,2	11,9
Adgang til fælles bad	134	405	309	- 23,7	4,2	2,8
Ingen adg. til bad	2.698	1.945	1.074	- 44,8	20,2	9,6
Uoplyst	1.792	831	370	- 60,9	8,6	3,3

(fortsat)

Sammenlignende oversigt over boligtællingerne 1970
og 1977 (fortsat)

	<u>Boligtællinger</u>			<u>Procentvis ændring</u>	<u>Procentvis fordeling</u>	
	<u>1966</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>	<u>1970-77</u>	<u>1970</u>	<u>1977</u>
<u>Efter opvarmnings- middel:</u>						
Fjernvarme	29	7)			0,1)	
		10.725		25,0		96,0
Olje-petroleum	5.210	8.571)			89,0)	
Fast brændsel	1.995	755	226	- 70,1	7,9	2,0
Elektricitet	505	134	120	- 10,5	1,4	1,1
Gas og andet	26	15	27	80,0	0,2	0,2
Uoplyst	905	137	74	- 46,0	1,4	0,7
<u>Efter toiletforhold:</u>						
Eget WC	6.653	8.657	10.612	22,6	90,0	95,0
Adgang til fælles WC	245	439	351	- 20,1	4,5	3,1
Intet WC	1.056	266	93	- 65,0	2,8	0,8
Uoplyst	716	257	116	- 54,9	2,7	1,1

Kilde: Danmarks Statistik. Folke- og bolig-tællingerne 1966, 1970 og 1977

Antallet af boliger blev i 1977 opgjort til 11.172. Den gennemsnitlige beboelsestæthed var 3,7 beboere pr. lejlighed. Knap 85% af samtlige boliger var enfamiliehuse, og en tilsvarende andel af boliger var ejerboliger. Bolig i eget enfamiliehus er således langt den dominerende boligform. Trefamiliehuse og flerfamiliehuse findes kun i et begrænset antal, og langt den overvejende del heraf er beliggende i Tórshavn. Knap 12% af boligerne var udlejede lejligheder og klubværelser o.l.

Omkring 1/3 af husene er opført efter 1960. Som forventeligt er boligtilvæksten især sket i de større bygder og særligt i de områder, hvor befolkningstilvæksten har været stærkest, eksempelvis Tórshavn-området og Skálafjørður-området. Andelen af ældre boliger er således størst i de mindre og mindste bygder, hvor befolkningstallet som nævnt har været stagnerende. Boligerne er som helhed relativt store. Den hyppigste boligstørrelse er 6 værelser, og mere end tre fjerdedele af samtlige boliger har 5 værelser eller derover. Antallet af beboere pr. værelse er således relativt lavt.

Boligerne er af høj standard med hensyn til installationsforhold som bad, varmeinstallation, toiletforhold m.v. Omkring 92%

af samtlige boliger havde centralvarme, knap 85% havde eget bad, og 95% havde eget WC. Boligopvarmningen fandt for 96% af boligernes vedkommende sted ved olie eller petroleum, og kun i 2% af boligerne anvendtes fast brændsel.

En sammenligning mellem 1970 og 1977 viser en fortsat forbedring af boligforholdene både hvad angår antallet af boliger og beboelsestætheden og boligernes installationsforhold. Dog synes boligstørrelsen målt i antal værelser pr. bolig at have nået et højdepunkt i 1970.

Boligbyggeri

På grundlag af oplysninger fra sparekasserne og Húsalánsgrunnurin (Boliglånefonden) kan tabel 2.21. over færdige huse siden 1977 opstilles.

Tabel 2.21. Boligbyggeriet 1977-1984

	<u>Antal færdige huse</u>							
	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Tórshavn	122	133	111	95	64	99	152	134
På bygd	193	236	214	231	253	209	186	165
Ialt	315	369	325	326	317	308	338	299

Kilde: Sparekasserne og Húsalánsgrunnurin (Boliglånefonden)

Efter en stigning fra 1982 til 1983 på 10% er antallet af færdige huse fra 1983 til 1984 faldet 12%. Byggeriet er faldet såvel i Tórshavn som på bygd. Byggeriet i Tórshavn er dog fortsat på et ret højt niveau, hvilket dels hænger sammen med den store stigning i folketallet i dette område dels skyldes en indsats fra kommunens side for at fremskaffe egnede byggegrunde.

Kap. 3

ERHVERV

EJERSKAB

Enkeltmandsforetagender er det mest almindelige inden for erhvervslivet og denne ejerskabsform kendetegner udroererhvervet (mindre fiskeri), håndværk, småindustri, butikserhvervet og dele af serviceerhvervene.

Selv om der findes enkelte interessentskaber, er aktieselskabsformen den almindeligste inden for fiskerierhvervet (fiskerflåden), fiskeindustrien, større industri og grossistvirksomhed. Antallet af aktieselskaber er stigende, derimod er antallet af kommanditselskaber af skattemæssige årsager stagneret (40 ved udgangen af 1984). Udviklingen i antallet af aktieselskaber, som er vist nedenfor, skyldes foruden en erhvervsmæssig vækst, og et mere mangeartet erhvervsliv, at indkomstskatteloven snarere tilskynder til oprettelse af nye selskaber end sammensmeltning af eksisterende virksomheder.

Tabel 3.1. Antallet af aktieselskaber 1974-1984

	<u>Pr. 1. januar</u>	<u>Tilgang</u>	<u>Afgang</u>	<u>Pr. 31. dec.</u>
1974	385	41	7	419
1975	419	22	17	424
1976	424	25	6	443
1977	443	56	3	496
1978	496	36	1	531
1979	531	45	2	574
1980	574	54	11	617
1981	617	94	14	697
1982	697	78	47	728
1983	728	119	3	844
1984	844	126	2	968

Kilde: Aktieselskabsregistret

FISKERI

Ifølge folketællingen i 1977 var mere end en fjerdedel af de erhvervsaktive på Færøerne beskæftiget i fiskerierhvervet. Omkring en trediedel af bruttofaktorindkomsten stammer fra fiskerierhvervet, og i 1984 var omkring 99% af eksporten fisk og fiskevarer.

Internationale reguleringer og fiskeriaftaler

Kystlandene i det nordlige Atlanterhav flyttede i 1977 fiskerigrænserne ud til 200 sømil. Havområdet inden for de nye fiskerigrænser kom således under national jurisdiktion (lovgivning). Uden for 200 sømils fiskerigrænserne bliver fiskeriet reguleret af henholdsvis NAFO (for det nord-vestlige Atlanterhav) og NEAFC (for det nord-østlige Atlanterhav).

NAFO: North-West Atlantic Fisheries Organization (før ICNAF)

NEAFC: North-East Atlantic Fisheries Commission

ICES: International Commission for Exploration of the sea

NAFO har sit eget videnskabelige institut. For så vidt angår det nord-østlige Atlanterhav bygger både kystlandene og NEAFC på videnskabelig rådgivning fra den internationale fiskeribiologiske kommission, ICES.

NAFO, hvor Danmark på Færøernes vegne er stiftende medlem, har fungeret siden 1. januar 1979 og NEAFC, hvor Danmark også på Færøernes vegne er medlem, har fungeret på et nyt grundlag siden efteråret 1982.

NAFO har hjemmel til at fastsætte fangstmængder for bestemte fiskearter til medlemslande i havområdet uden for canadisk jurisdiktion i det nord-vestlige Atlanterhav. For færøsk fiskeri har dette betydning for så vidt angår torskefiskeriet ved Flemish Cap (NAFO-statistikområde 3M), hvor Færøerne i 1984 fik tildelt en kvote på 2.900 tons torsk. NAFO har herudover delvis hjemmel til at behandle spørgsmål vedrørende bestande, der færdes inden og udenfor canadisk havområde. I 1984 fik færøskeskibe tilladelse fra Canada til at fiske 2.500 tons torsk på canadisk søterritorium (NAFO-område 2GH) samt 300 tons hellefisk på området 2J3KL, 300 tons på området 2GH og 3.000 tons nord for området O. De fastsatte mængder blev fanget af lineskibe.

Enkelte færøske rejeskibe fik ved særlig aftale med canadiske myndigheder tilladelse til at fiske en vis mængde rejer på canadisk område. Tilladelse i 1984 til sildehajfiskeri blev givet til de skibe, der søgte om dette.

Traktaten om bevarelse af laksebestandene i Nordatlanten (NASCO) trådte i kraft den 1. oktober 1983. Traktaten er ratificeret af Canada, Danmark på vegne Færøerne, EF, Island, Norge og USA.

Foruden det internationale samarbejde inden for NAFO- og NEAFC-kommissionerne havde Færøerne i 1984 følgende aftaler om gensidige fiskerirettigheder med andre nationer og EF-fællesskabet:

Island

Ved aftale af 20. maj 1976 med senere ændringer om færingers rettigheder vedrørende fiskeri ved Island var det bestemt, at totalfangsten af bundfisk for de færøske skibe ved Island ikke måtte overstige 17.000 tons, og at fangsten af torsk ikke måtte overstige 6.000 tons. Denne aftale var fortsat gældende i 1983, men på grund af de islandske fiskebestandes dårlige tilstand opsigte den islandske regering den 13. december 1983 aftalen med 6 måneders frist. Ifølge en aftale af 9. marts 1984 blev der lavet visse ændringer i ovennævnte aftale af 20. maj 1976 med senere ændringer. Resultatet af forhandlingerne for 1984 blev, at de islandske myndigheder fastsatte den maksimale fangstmængde for færøske skibe - for bl.a. torsk - efter forhandlinger med Færøernes landsstyre, idet der tages skyldigt hensyn til pågældende fiskebestande samt andre forhold af betydning for parterne.

For 1984 gav islandske myndigheder færøske skibe tilladelse til at fiske 8.500 tons bundfisk med snøre eller line og af den samlede fangst må torskefangsten ikke overstige 2.000 tons.

Norge

Den 31. januar 1984 blev der indgået en aftale med Norge om indbyrdes fiskerirettigheder i 1984. Nord for 62 grader n.br., det vil sige i den norske del af Barentshavet og i det fredede område ved Svalbard, fik færøske skibe ret til at fiske 4.300 tons bundfisk, heraf 2.600 tons torsk, 500 tons kuller og 1.200 tons andet (d.v.s. rødfisk, sej og hellefisk). Syd for 62 grader blev det tilladt at fiske 500 tons storsej som bifangst i forbindelse med fiskeri af industrifisk. Den samlede mængde bundfisk blev således 4.800 tons i 1984 mod 5.700 tons i 1983.

Herudover fik færøske skibe tilladelse til at fange 10.000 tons lodde og 20.000 tons hvilling, havtobis, blåhvilling og brisling. Af disse 20.000 tons måtte fangsten af brisling højst udgøre 2.000 tons. Færøske notskibe kunne desuden fange op til 5.000 tons blåhvilling.

Som modydelse fik norske skibe tilladelse til at fange 8.000 tons bundfisk i færøske farvande. Dette fiskeri sigtede imod fiskeri af lange, brosme, byrkelange og sej. Desuden blev det tilladt norske skibe at fange 40.000 tons blåhvilling med ialt 50 skibe. Af disse skibe måtte kun 16 være på fangstområderne ad gangen, foruden lo andre, som fik tilladelse til at søge efter blåhvilling uden for et af vagt- og bjærgningstjenesten til enhver tid fastsat hovedfangstområde.

Derudover blev der indgået en indbyrdes aftale om forsøgsfiskeri af makrel på 7.000 tons til færinger og 15.000 til nordmænd.

I 1984 fik nordmænd ligesom i 1983 en kvote på brugde, nemlig 150 tons lever.

EF

En rammeaftale, som regulerer fiskeriforholdene mellem Færøerne og EF, blev indgået den 15. marts 1977. Denne aftale var grundlaget for forhandlingerne med EF om gensidigt fiskeri i 1984, der resulterede i en aftale den 14. december 1983. I henhold til denne aftale var det tilladt færøske skibe at fange følgende mængder i EF-havet i 1984:

500 tons lange og 500 tons brosme i Rock-All-området og 750 tons forskellige bundfisk som bifangst ved fangst af industrifisk, 1.100 tons byrkelange vest for Shetland, 9.000 tons af den vestlige makrelbestand og 6.000 tons hestemakrel, 20.000 tons hvilling, 10.000 tons havtobis og 5.000 tons brisling. Der kunne dog fanges yderligere 10.000 tons hvilling og/eller havtobis, på betingelse af at den samlede fangstmængde af hvilling, havtobis og brisling ikke oversteg 35.000 tons.

Endvidere kunne der fanges 1.620 tons sild vest for Shetland, 45.000 tons blåhvilling, 500 tons sild i Skagerak, 450 tons rejer i Vestgrønland og 670 tons rejer i Østgrønland, 150 tons sildehaj i hele EF-havet, dog ikke i området NAFO 3PS, og 200 tons hellefisk ved Øst- og Vestgrønland. Desuden blev det tilladt at fange 400 tons rød fisk og 7.000 tons lodde i Østgrønland, såfremt EF giver sine skibe tilladelse til at fiske af bestandene.

De tilladte fangstmængder i 1983 for EF-skibe på den færø-

ske landsokkel blev følgende:

- 1.200 tons torsk og kuller
- 3.500 tons sej
- 5.100 tons rødfisk
- 4.500 tons byrkelange
- 500 tons lange
- 400 tons brosme
- 660 tons fladfisk
- 500 tons forskellige fiskearter
- 5.000 tons makrel
- 25.000 tons blåhvilling

Sovjetunionen

I henhold til aftalen mellem Færøerne og Sovjetunionen fra 1977 om rammerne for indbyrdes fiskeri skal parterne for 1 år ad gangen indgå aftale om mængder og fiskearter, som det tillades parterne at fiske hos hinanden. Den 2. december 1983 blev parterne enige om en aftale om gensidigt fiskeri for 1984, som medførte, at færøske skibe fik tilladelse til i sovjetisk havområde at fiske 15.500 tons torsk, incl. bifangst af kuller og anden bundfisk. Heraf kunne 6.000 tons fanges i fællesområdet i Barentshavet, og mindst 4.500 tons i Østersøen og 5.000 tons i den norske del af Barentshavet, dog på betingelse af godkendelse fra de norske myndigheder. Derudover kunne færøske skibe fange 20.000 tons lodde i Barentshavet.

Samtidig blev det tilladt sovjetiske skibe at fange 100.000 tons blåhvilling til konsum i færøsk havområde. Antallet af skibe er begrænset til 16 i tidsrummet januar-september og 10 i tidsrummet oktober-december.

Herudover enedes parterne om i 1984 at fortsætte det gensidige forsøgsfiskeri. Det var tilladt 3 sovjetiske skibe at udøve forsøgsfiskeri i færøsk havområde dybere end 700 m, medens det var tilladt færøske skibe at udøve forsøgsfiskeri efter rejer i sovjetisk havområde i overensstemmelse med fiskeriplaner, som parterne nærmere aftaler. Det blev også tilladt 1-2 sovjetiske skibe at drive forsøgsfiskeri efter makrel og blæksprutter i færøsk fiskeriområde, undtaget lukket område (max. 2.000 tons). Ligeledes blev det tilladt 1 sovjetisk skib at udøve forsøgsfiskeri med drivgarn efter makrel i færøsk havområde.

Sverige, DDR og Polen

Sverige og Færøerne havde ingen fiskeriaftale for 1984.

DDR fik i 1984 ligesom foregående år en blåhvillingkvote ved Færøerne, nemlig 10.000 tons, som kunne fiskes med 4 skibe. Til gengæld fik færinger en kvote i DDR-farvande, nemlig 1.300 tons torsk, med 15 skibe. Af torskekvoten på 1.300 tons kunne 650 tons torsk byttes med sild i forholdet 2:3, d.v.s. op til 975 tons sild.

Polen og Færøerne havde heller ingen aftale om gensidigt fiskeri for 1984.

Fiskeriinspektion og redningstjeneste

Tilsynet med og beskyttelsen af det ved kgl. anordning af 21. december 1976 fastlagte "Fiskeriterritorium ved Færøerne", kaldet 200 sømils fiskerigrænsen, varetages i henhold til en samarbejdsaftale af landsstyrets vagt- og bjærgningstjeneste og Færøernes Kommando. I 1984 var deltagelsen i tjenesten, regnet for hele året, således:

Et inspektionsskib af Hvidbjørnen-klassen med helikopter

Inspektionsskibet Tjaldrið

Inspektionsskibet Ólavur Halgi

Inspektionsskibet Maagen

G-III Golfstream fly

Inspektionsskibene har ialt været 1.051 døgn i søen fordelt således:

Et inspektionsskib af Hvidbjørnen-klassen 233 døgn

Ólavur Halgi 270 døgn

Tjaldrið 330 døgn

Maagen 218 døgn.

De øvrige dage har skibene været i havn og skiftet mandskab, på skibsværft eller til eftersyn og reparation.

Helikopteren og flyene har været benyttet i fiskeriinspektionen således:

G-III 186 timer

Helikopteren 217 timer (af den samlede flyvetid, som var 403 timer).

I 1984 har udenlandske fiskerfartøjer gjort 397 fisketure til Færøerne med ialt 5.223 fiskedage, som fordeler sig således:

	<u>Fisketure</u>	<u>Fiskedage</u>
England	3	20
Vesttyskland	52	558
Frankrig	40	232
Norge	89	1.016
Sovjetunionen	159	2.556
Østtyskland	38	426
Danmark	16	415

I 1984 er der foretaget redskabs- og fangstundersøgelser af skibe fra de forskellige lande som nedenfor anført:

171 færøske	51 sovjetiske
14 franske	9 østtyske
26 vesttyske	18 norske
12 danske	

Herudover er der også foretaget inspektion af skibe, medens de har ligget i havn.

Vagt- og bjærgningstjenestens 2 skibe har foretaget 145 hjælpeaktioner af forskellig slags til færøske og udenlandske skibe: I 88 tilfælde ved at tage skibe på slæb, i 68 tilfælde har frømand været nede at rense skruen og undersøge andre fejl, og i 8 tilfælde har bjærgningstjenestens skibe hjulpet fiskerskibe med at bjærge redskaber, som f.eks. trawl, lakseline eller torskegarn.

Skibene deltog i 7 eftersøgninger efter både eller personer, der var meldt savnet.

Fiskeriinspektionsordningen fra 1977

Da fiskerigrænsen blev flyttet ud den 1. januar 1977, forøgedes de områder, der skal inspiceres, fra ca. 4.500 sømil² til ca. 80.000 sømil².

Det er planen, at fiskeriinspektionen skal udbygges, efterhånden som der kan bevilges midler dertil, således at den bliver lige så effektiv inden for den nye fiskerigrænse, som den var inden for den hidtidige 12 sømilsgrænse.

Ved udflytningen af fiskerigrænsen og ved aftalerne med andre lande om fiskerirettigheder, bl.a. med fastsættelse af kvotaordninger og nye redskabsbestemmelser, har fiskeriinspektionen skiftet præg fra at være inspektion af grænsen til at være inspektion af områder. Dette har bevirket, at inspektionen er blevet udvidet med den pålagte meddelelsespligt, og med at kontrollere, at alle, som man kommer frem til på fiskeriterritoriet, har de nødven-

dige tilladelser og overholder de love og kundgørelser, som landstyre har givet.

De færøske fiskerikort, som Vagt- og bjærgningstjenesten har ladet udarbejde, udkom i april 1978.

Ulovligt fiskeri i 1984

Inspektionsskibene har kun én gang i 1984 registreret overtrædelse af den færøske fiskerilovgivning.

Statistik om fiskeri

Fiskeristatistikkontoret har ansvaret for den statistikordning, som blev iværksat i 1973. Den bygger dels på udarbejdelsen af ensartede, lovgyldige afregningsblanketter, Fl blanketten, dels på at fiskerskibe over 100 BRT har en særlig dagbogsordning og har pligt til at sende fiskeristatistikkontoret kopi af dagbøgerne.

På afregningsblanketten bliver der for hver landing opgivet, hvor båden/skibet har fisket, hvor stor fangstenergi der blev benyttet, d.v.s. hvor mange timer trawlet var på bunden, hvor stor linelængde, antal af garn eller sneller o.s.v. De samme oplysninger findes i skibsdagbøgerne, men her for hver enkel trawling, kast eller linesætning. Medens fangstmængden af hver fiskeart på afregningsblanketterne er opvejet vægt, så er fangstmængderne i dagbøgerne opgjort på grundlag af en vurdering om bord, som derfor må sammenlignes med landingerne.

I forbindelse med kvotaeftersynet og aftaler om fiskeriretigheder med andre lande, administrerer fiskerierhvervskontoret flere telex- og andre ordninger, som giver hurtige foreløbige tal om fangsterne.

Fra gammel tid findes såkaldte A, C, E og I blanketter, som omhandler landinger af saltfisk og industrifisk samt benyttelsen af fisken.

Vagt- og bjærgningstjenesten udarbejder opgørelser af den udenlandske fangst ved Færøerne på baggrund af opgivelser fra feltet.

Siden 1976 har fiskeristatistikkontoret haft ansvaret for de endelige fangststatistiktal, bl.a. dem, som skal fremskaffes til offentlige statistikker og internationale organisationer såsom ICES, NAFO og FAO. Disse organisationer modtager også endelige fangststatistiktal fra de fremmede lande, som fisker ved Færøerne. De endelige oversigter over årsfangsten ved Færøerne bliver kundgjort af ICES i "Bulletin Statistique", NAFO i "Statistical Bulletin" og FAO.

Fiskefangster

Totalfangsten for færøske skibe steg i 1984 med ca. 17.000 tons i forhold til 1983.

Så at sige alle områder er nu under regulering med kvoter i henhold til overenskomster med andre lande eller internationale aftaler. 1977 var det første år, hvor reguleringerne for alvor fastlagde fangstmønstret for fiskerflåden. Dette fremgår tydeligt af tabellerne 3.2., 3.3. og 3.4.

Totalfangsten for færøske skibe på samtlige områder steg i 1984. Stigningen udgjorde 5% i forhold til fangsten i 1983.

Fangsterne steg på det færøske fiskeriterritorium, i Østersøen, i Østgrønland og ved Jan Mayen samt i Nordnorge og ved Svalbard. Derimod reduceredes fiskeriet ved Island, i Nordsøen og ved de britiske øer samt ved Rock All.

Udviklingen på de forskellige områder fremgår af tabellerne 3.2., 3.3. og 3.4.

Tabel 3.2. De færøske skibes fiskefangster 1971, 1975 og 1982-84

<u>Tons uslagtet vægt</u>	<u>1971</u>	<u>1975</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>Nære områder</u>					
<u>Færøsk fiskeriterritorium</u>					
Torsk	12.754	22.986	23.806	40.201	39.103
Kuller	10.488	8.757	11.877	12.865	12.343
Brosme	1.489	2.166	4.153	3.450	4.405
Lange	752	1.281	2.370	2.505	2.821
Byrkelange	x	x	2.889	4.397	7.210
Sej	5.653	2.517	30.811	38.963	54.344
Rødfisk	-	-	4.000	4.645	8.770
Laks	x	x	865	678	628
Sild	1.704	-	150	-	-
Blæksprutter	x	x	249	200	1.147
Kammusling	x	x	1.614	2.680	2.406
Hummer	x	x	50	73	82
Blåhvilling	-	22	21.605	21.175	15.373
Andet	1.398	2.403	5.235	9.459	13.327
<u>Ialt</u>	<u>34.238</u>	<u>40.132</u>	<u>109.674</u>	<u>141.291</u>	<u>161.959</u>

(fortsættes)

De færøske skibes fiskefangster 1971, 1975 og 1982-84 (fortsat)

<u>Tons uslagt vægt</u>	<u>1971</u>	<u>1975</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>Midterområder</u>					
<u>Island</u>					
Torsk	8.565	9.440	5.297	5.626	2.041
Lodde	-	-	-	-	-
Blåhvilling	-	-	5.797	-	-
Andet	6.553	6.169	11.000	11.508	6.500
Ialt	15.118	15.609	22.094	17.134	8.541
<u>Nordsøen, Skagerak, vest for de Britiske øer</u>					
Sild	64.796	37.802	715	1.480	2.461
Brisling	-	41.967	-	-	-
Makrel	3.603	25.184	11.141	9.937	9.166
Hvilling	47.238	65.138	15.368	30.804	22.467
Blåhvilling	-	482	27.269	51.459	46.891
Havtobis	-	4.910	4.903	2.000	11.254
Hestemakrel	-	-	2.327	5.402	6.364
Andet	156	2.420	1.212	1.179	1.194
Ialt	115.793	177.903	62.935	102.261	99.797
<u>Østersøen</u>					
Torsk	-	-	4.300	6.065	6.354
<u>Rock All</u>					
Brosme	-	192	159	188	53
Lange	-	356	123	204	153
Andet	-	114	137	159	214
Ialt	-	662	419	651	420
<u>Østgrønland</u>					
Rejer	-	-	737	447	650
Lodde	-	-	-	-	3.375
Konsumfisk	-	613	-	444	-
Ialt	-	613	737	891	4.025
<u>Jan Mayen</u>					
Ialt Lodde	-	-	-	-	7.782
Midterområder ialt	130.911	194.787	90.485	126.902	126.919

(fortsættes)

De færøske skibes fiskefangster 1971, 1975 og 1982-84 (fortsat)

<u>Tons uslagtet vægt</u>	<u>1971</u>	<u>1975</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>Fjerne områder</u>					
<u>New Foundland</u>					
Sildehaj	x	x	230	190	126
Hellefisk	-	825	550	777	370
Torsk	17.604	9.421	6.342	4.360	3.768
Andet	46	131	90	45	48
Ialt	17.650	10.377	7.212	5.372	4.312
<u>Vestgrønland</u>					
Laks	232	260	-	-	-
Torsk	16.440	5.718	-	-	-
Rejer	496	5.263	529	483	360
Andet	556	54	-	-	-
Ialt	17.724	11.295	529	483	360
<u>Nordnorge, Svalbard</u>					
Torsk	5.877	11.309	11.999	11.106	10.674
Kuller	81	299	496	428	297
Sej	-	-	319	539	503
Lodde	-	16.847	21.300	36.466	34.147
Sild	-	-	3.200	4.682	8.132
Andet	218	102	-	-	-
Ialt	6.176	28.557	37.314	53.221	53.753
<u>Særlige fangster</u>					
Rejer	-	-	735	1.780	150
Anden fangst	-	-	-	1.339	-
Ialt	-	-	735	3.119	150
Fjerne områder ialt	41.550	50.229	45.790	62.195	58.575
Samlede fangster	206.699	285.148	245.949	330.388	347.453

Bemærk: Et "x" i tabellen angiver, at fangsten er medregnet under "Andet". "Særlige fangster" er delvis fanget med canadisk og grønlandsk fangsttilladelse

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veidihagstalsstovan)

Tabel 3.3. De færøske skibes fiskefangster 1971, 1975 og 1982-84

Fordelt på områder i %

<u>Fangster i %</u>	<u>1971</u>	<u>1975</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Nære områder	17	14	45	43	46
Midterområder	63	68	37	38	37
Fjerne områder	20	18	18	19	17
Ialt, %	100	100	100	100	100
Tusind tons	207	285	246	330	347

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagstalsstovan)

Tabel 3.4. De færøske skibes fiskefangster 1977, 1979 og 1982-84

Fordelt på økonomiske områder, i %

	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Internationalt farvand ¹⁾	3	5	11	11	6
Norsk område	6	6	4	6	4
EF-område	35	33	21	24	25
Østersøen	-	-	2	2	2
Dansk-Grønlandsk område	9	1	1	1	-
USSR-Norsk område	2	3	7	7	13
Islandsk område	14	14	9	5	3
Canadisk område	2	1	-	1	-
Ukendt økonomisk område	-	-	-	-	-
Færøsk område	29	37	45	43	47
Ialt	100	100	100	100	100

Bem.: 1) Svalbard, Flemish-Cap, Jan Mayen og Rock All

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagstalsstovan) og Fiskeri-
erhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Fjernfiskeri

Under fjerne områder henhører sædvanligvis New Foundland, Labrador, Flemish Cap, Vestgrønland, Nordnorge, Bjørnøen og Svalbard.

Torskefiskeriet i de østlige områder gav lidt mindre i 1984 end i 1983. Der blev foretaget 8 saltfisketure i 1984. En filét-trawler foretog 2 ture i løbet af hele året.

Nogle skibe var på loddefiskeri i Barentshavet i 1984, og fangsterne var noget mindre end i 1983.

Tabel 3.5. Færøske skibes fangster øst på (Barentshavet) i 1984, fordelt på økonomiske områder. Tons uslagt vægt

	<u>Norsk område</u>	<u>Gråt område</u>	<u>Svalbard</u>	<u>Russisk område</u>	<u>Ialt</u>
Torsk	7.067	2.108	379	1.120	10.674
Andet	32.507	2.419	8.132	21	43.079
Ialt	39.574	4.527	8.511	1.141	53.753

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Fangsten efter torsk ved Canadas østkyst reduceredes fra 4.360 tons i 1983 til 3.768 tons i 1984, fortrinsvis på grund af den kolde vinter og det kolde forår 1984.

Et skib gjorde to ture efter sildehaj. To skibe var i 1984 på hellefiskfiskeri. Det ene skib var på to ture og det andet var på en tur. Fangsten i 1984 var ca. 50% mindre end i 1983. Rejefiskeriet i 1984 i Vestgrønland var noget mindre end i 1983. Rejefiskeriet ved Hamiltonbanke-området med canadisk fiskeritilladelse reduceredes i 1984 til 150 tons.

Midterområder

Til midterområderne henregnes sædvanligvis Island, Nordsøen, Østersøen (vest for Skotland), Rock All, Østgrønland og Jan Mayen.

Aftalen med EF trådte i kraft tidligt på året, og dette bevirkede, at fiskeriet i Nordsøen begyndte igen. Det samme var gældende for fangsten af makrel.

Notskibene fik ikke tilladelse til at fiske lodde ved Jan Mayen og heller ikke ved Østgrønland. Notskibenes blåhvillingfangst den første halvdel af året foregik på færøsk søterritorium samt i EF-område og senere i færøsk område.

Det er kun tilladt at fange sild i Skagerak og vest for Skotland, og kvoten på godt 500 tons i Skagerak blev tildelt de små notskibe, mens silden vest for Skotland kunne fanges af alle notskibe.

Fordelingen af fangsten på økonomiske områder fremgår af tabel 3.6.

Isfiskekvoten ved Island i 1984 rakte til oktober/november måned. Fiskeriet begyndte for alvor ved månedsskiftet marts/april. Iøvrigt blev kvoten ved Island i 1984 reduceret til halvdelen af, hvad den var i 1983.

Rejefiskeriet ved Østgrønland ved Dohrn Bank foregik i 1984 fra januar til april.

Tolv færøske trawlbåde fiskede i 1984 torsk i Østersøen.

Rejefiskeriet ved Svalbard startede i 1981 og fortsatte i 1982, 1983 og 1984.

Tabel 3.6. Færøske fiskerskibes fangster i Nordsøen i 1982-84, fordelt på norsk og EF-område. Tons uslagt vægt

	Norsk område			EF-område		
	1982	1983	1984	1982	1983	1984
Sild	-	-	-	715	1.480	2.461
Makrel	-	-	-	11.141	9.937	9.166
Hvilling	8.755	16.082	10.625	6.613	14.722	11.842
Blåhvilling	526	2.768	1.283	26.743	48.691	45.608
Havtobis	140	-	-	4.763	2.000	11.254
Hestemakrel	-	-	-	2.327	5.402	6.364
Konsumfisk	837	702	581	375	477	613
Ialt	10.258	19.552	12.489	52.677	82.709	87.308

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Fordelingen af landinger efter landingsplads og anvendelse fremgår af tabel 3.7. og 3.8.

Tabel 3.7. Fangster fra not- og industriskibe fordelt efter landingspladser 1975 og 1981-84

<u>Tons</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
På Færøerne	113.000	58.116	79.628	114.723	65.969
I udlandet	87.000	58.561	38.505	48.537	100.311
Ialt	200.000	116.677	118.133	163.260	166.280

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Tabel 3.8. Fangster fra not- og industriskibe fordelt efter anvendelse 1975 og 1981-84

<u>Tons</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Til konsum	52.000	16.677	14.346	20.793	20.397
Saltet	11.000	-	-	-	-
Til mel og industri	137.000	100.000	103.787	142.467	145.883
Ialt	200.000	116.677	118.133	163.260	166.280

Kilde: Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

Nære områder

Ved Færøerne var fiskeriet betydeligt bedre i 1984 end i 1983 og 1982. Blåhvillingfangsten var noget mindre end året før. Fangsten af torsk var ca. 1.000 tons mindre i 1984 end i 1983. Derimod var fangsten af sej 15.000 tons større i 1984 end i 1983. Ligeledes var fangsten af rød fisk og byrkelange langt større end i de foregående år. I alt blev der fanget 15% mere omkring Færøerne i 1984 end året før.

Færø Banke blev igen åbnet for trawlfiskeri i sommeren 1984. Fangsten i 1984 udgjorde 57% af fangsten i 1978, og noget mere målt i tons end fangsten i 1979, 1980 og 1981 (9.173 tons i 1978, 2.817 tons i 1979, 2.162 tons i 1980, 3.878 tons i 1981, 6.206 tons i 1982, 5.652 tons i 1983 og 5.273 tons i 1984 slagtet vægt).

Landinger hidrørende fra landsoklen og Færø Banke fordelt på måneder, art og sortering fremgår af tabellerne 3.9. og 3.10.

Tabel 3.9. Færøske fiskerskibes landinger hidrørende fra landsoklen, ICES område Vb 1 i 1984, efter størrelse og kvalitet, fordelt på måneder. Tons slagtet fisk.

Måned	Torsk					Kuller		Lange	
	1A	1B	2A	2B	3	1A	1B	2	
1	609	32	766	28	17	551	23	2	45
2	1.172	80	1.121	74	16	1.020	103	2	135
3	3.183	227	2.697	157	8	1.279	129	1	227
4	1.629	113	2.030	120	2	371	42	-	124
5	929	44	1.978	102	9	252	56	2	290
6	899	63	1.247	90	9	382	135	2	276
7	827	53	1.078	106	9	909	227	5	260
8	743	54	1.278	126	7	864	223	11	277
9	675	40	1.101	63	15	809	100	24	228
10	997	35	1.694	53	19	983	74	25	196
11	1.032	38	1.937	65	18	927	60	16	157
12	632	33	1.158	28	16	587	35	11	131
I alt	13.327	812	18.085	1.012	145	8.934	1.207	101	2.346

Måned	Sej			Brosme		Rødfisk	Byrkelange	Blåhvilling
	1A	1B	2	1	2			
1	783	111	5	122	2	171	40	11
2	5.765	981	18	221	3	124	55	8
3	3.708	546	74	328	6	335	694	18

(fortsættes)

Færøske fiskerskibes landinger hidrørende fra land-
soklen, ICES område Vb 1 i 1984, efter størrelse og
kvalitet, fordelt på måneder. Tons slagtet fisk
(fortsat)

Måned	Sej			Brosme		Rødfisk	Byrke- lange	Blå- hvilling
	1A	1B	2	1	2			
4	2.177	264	35	134	1	399	599	8
5	3.406	432	92	370	3	376	582	72
6	4.279	615	69	452	1	385	669	394
7	4.180	778	106	621	1	731	879	575
8	4.312	830	104	358	1	575	858	442
9	4.345	923	113	380	31	666	702	137
10	3.373	574	131	299	3	1.009	324	150
11	2.131	294	240	219	10	866	192	206
12	1.340	150	93	217	6	625	126	91
Ialt	39.799	6.498	1.080	3.721	68	6.262	5.720	2.112

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalssstovan)

Tabel 3.10. Landinger på Færøerne af færøske skibe hidrørende
fra Færø Banke, ICES område Vb 2 i 1984 efter stør-
relse og kvalitet, fordelt på måneder. Tons slagtet
fisk

Måned	Torsk					Kuller		
	1A	1B	2A	2B	3	1A	1B	2
1	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-
4	94	20	7	1	-	11	1	-
5	25	1	49	2	-	8	1	-
6	269	36	149	20	1	144	74	-
7	251	26	106	14	1	206	86	-
8	83	11	25	3	-	63	33	-
9	45	6	22	3	-	18	19	-
10	153	22	32	4	-	45	18	-
11	58	6	25	3	-	33	11	-
12	39	1	28	1	-	40	4	-
Ialt	1.017	129	443	51	2	568	247	-

(fortsættes)

Landinger på Færøerne af færøske skibe hidrørende fra Færø Banke, ICES område Vb 2 i 1984 efter størrelse og kvalitet, fordelt på måneder. Tons slagtet fisk (fortsat)

Måned	Sej			Lange	Brosme	Rødfisk	Byrkelange	Blåhvilling
	<u>1</u>	<u>B</u>	<u>2</u>					
1	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-
3	25	1	-	-	-	-	-	-
4	16	3	-	7	3	54	400	-
5	259	17	-	3	2	14	102	-
6	326	32	2	32	2	1	1	-
7	321	55	4	61	120	5	132	2
8	67	15	3	35	16	26	74	-
9	111	27	2	12	2	3	51	-
10	20	3	5	22	1	1	1	-
11	107	16	2	7	1	22	8	5
12	12	1	11	17	21	77	7	3
Ialt	1.264	170	29	196	168	203	776	10

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalssstofan)

Ud fra tabel 3.11. og 3.12. er det muligt at skønne udviklingen i fangstintensiteten i farvandene omkring Færøerne i de seneste år. (Tallene fra forsøgene i 1984 er dog ikke medregnet). Dette er dog ikke et helt enkelt regnestykke, da det ikke er tilstrækkeligt blot at lægge alle tallene sammen. Fangstenergien (fiskeriindsatsen) i forbindelse med garnfiskeri er f.eks. noget helt andet end fangstenergi i forbindelse med trawlfiskeri, og størrelsen af skibe og både spiller ligeledes en rolle. I 1977 og 1978 var der endvidere en betydelig udenlandsk fiskeriindsats ved Færøerne. Ser vi på perioden 1980-83 er billedet dog ret tydeligt:

Vi har en vækst i alle grupper af trawlere, især vokser partrawlingen fra intet til et betydeligt bidrag. Dog er der et vist fald i fangsten af torsk og kuller i 1984.

Tre grupper, lineskibe, snellebåde og trawlbåde er nogenlunde uændret og daksbåde med line, linebåde, har en betydelig tilbagegang i 1983, men i 1984 er der sket en ændring.

Det er ligeledes muligt at skønne, hvordan denne øgede fiskeriindsats har fordelt sig mellem fiskeri på lavere vand (torsk, kuller) og fiskeri på dybere vand (sej, rødfisk, byrkelange, hellefisk) og andet fiskeri (fladfisk, brosme, lange).

Der synes ikke at være store forskelle i indsatsen for "andet fiskeri" i de belyste år. Derimod er der en betydelig forskel i fordelingen på lavt og dybt vand for så vidt angår trawlere. Alt tyder på, at der i 1984 er sket en ændring i forhold til de øvrige år, idet fiskeriindsatsen i højere grad har koncentreret sig om sej - rødfisk - byrkelange - hellefisk end i de foregående år.

Tabel 3.11. Fiskeriindsats på landsoklen 1977-83 fordelt på skibstyper

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 ⁵⁾
Åbne både ¹⁾	2	1	3	4	3	3	3
Linebåde ¹⁾	40	40	31	34	31	31	25
Trawlbåde ²⁾	28	34	42	26	29	25	28
Trawlere u. 1000 HK ²⁾	24	60	68	40	43	32	44
Trawlere o. 1000 HK ²⁾	7	16	24	32	22	25	37
Partrawlere u. 1000 HK ²⁾	-	-	-	1	12	15	22
Partrawlere o. 1000 HK ²⁾	-	-	-	-	4	10	13
Lineskibe	29	18	24	29	23	30	25
Garnskibe og -både ³⁾	52	81	24	19	6	9	?
Snelleskibe og -både ⁴⁾	8	3	3	4	4	4	4

1) Mill. kroge 2) 1.000 trawltimer 3) Antal garn pr. dag

4) Antal sneller pr. dag 5) Foreløbige tal

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Tabel 3.12. Fangst på landsoklen 1977-1984 fordelt på skibstyper.
Konsumfisk. Tons slagtet vægt

A. Fangst af torsk og kuller

Skibstyper	1977	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Åbne både	2100	700	600	700	500	400	400
Linebåde	19000	10000	11000	11000	9000	7000	9000
Trawlbåde	4000	3000	2000	2000	2000	4000	4000
Trawlere u. 1000 HK	3000	6000	4000	4000	5000	8000	5000
Trawlere o. 1000 HK	1000	2000	4000	3000	3000	5000	5000
Partrawlere u. 1000 HK	-	-	1000	1000	3000	7000	6000
Partrawlere o. 1000 HK	-	-	-	1000	2000	4000	3000

(fortsættes)

Fangst på landsoklen 1977-1984 fordelt på skibstyper.

Konsumfisk. Tons slagtet vægt (fortsat)

A. Fangst af torsk og kuller

<u>Skibstyper</u>	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Lineskibe	4000	3000	3000	3000	2000	3000	4000
Garnskibe og -både	3000	2000	1000	600	500	800	1000
Snelleskibe og -både	5000	2000	2000	3000	2000	3000	4000
Ukendte bådtyper	1900	1300	1400	700	-	2800	2500
<u>Ialt Færøerne</u>	<u>43000</u>	<u>30000</u>	<u>30000</u>	<u>30000</u>	<u>29000</u>	<u>45000</u>	<u>43900</u>

B. Fangst af sej, rødfisk, byrkelange og blåhvilling

skibstyper

Åbne både	-	-	100	-	-	-	100
Linebåde	-	-	100	100	100	100	600
Trawlbåde	-	500	500	1000	1000	1000	1000
Trawlere u. 1000 HK	400	12000	7000	6000	6000	9000	11000
Trawlere o. 1000 HK	1000	11000	15000	12000	12000	16000	23000
Partrawlere u. 1000 HK	-	-	2000	4000	6000	5000	8000
Partrawlere o. 1000 HK	-	-	100	3000	5000	7000	10000
Lineskibe	100	100	200	-	400	200	2000
Garnskibe og -både	1000	1000	1000	1000	900	800	500
Snelleskibe og -både	1000	2000	2000	2000	1000	800	1000
Ukendte bådtyper	500	-	-	1000	600	5000	5000
<u>Ialt Færøerne</u>	<u>4000</u>	<u>26600</u>	<u>28000</u>	<u>30100</u>	<u>33000</u>	<u>44900</u>	<u>62200</u>

C. Fangst af isfisk iøvrigt

<u>Skibstyper</u>	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Åbne både	200	100	100	200	100	100	200
Linebåde	2000	2000	4000	2000	2000	1000	2000
Trawlbåde	1000	1000	900	1000	1000	800	1000
Trawlere u. 1000 HK	300	2000	900	700	700	1000	800
Trawlere o. 1000 HK	100	800	800	800	1000	1000	2000
Partrawlere u. 1000 HK	-	-	200	200	400	500	500
Partrawlere o. 1000 HK	-	-	-	200	300	700	400
Lineskibe	2000	3000	2000	1000	3000	3000	3000
Garnskibe og -både	-	-	-	-	-	-	-
Snelleskibe og -både	100	-	200	200	200	1000	100
Ukendte bådtyper	-	-	-	-	-	-	1000
<u>Ialt Færøerne</u>	<u>5700</u>	<u>8900</u>	<u>9100</u>	<u>6300</u>	<u>8700</u>	<u>9100</u>	<u>11000</u>

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Værdimæssig vurdering af fangsterne fra de forskellige områder

Fangsten på de forskellige områder måles i værdi på grundlag af fangstmængder, eksportstatistik samt oplysninger om landinger i udlandet. Eksporttallene er fortrinsvis FOB-tal. Ferskfisk, der er landet i udlandet, har samme afskibningsværdi som eksportværdi, og værdien er fastsat i henhold til de bruttotal, som Fiskivinnustovan modtager fra landingsstederne.

Afskibningsværdierne for ferskfisk er fra FISKHAG ordningen, og for de øvrige landinger fra eksportstatistikken.

Tendensen er den samme som for de foregående år. Både afskibnings- og eksportværdien hidrørende fra færøske farvande stiger procentvis i forhold til andre områder. Grunden til væksten ved Østgrønland er rejefiskeriet, der har udviklet sig dér.

Tabel 3.13. Anslået afskibnings- og eksportværdi af fisk fra forskellige områder 1975 og 1977-80

	<u>Afskibningsværdi</u>					<u>Eksportværdi</u>				
	<u>1975</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1975</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>
	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>
<u>Nære områder</u>										
Råfisk, saltfisk										
industrifisk	21	29	37	41	41	24	34	45	50	54
<u>Island, Rock All, Østgrønland</u>										
Råfisk, saltfisk,										
industrifisk	9	9	9	10	8	8	14	13	13	7
<u>Nordsøen</u>										
Sild, makrel, indu-										
strifisk, isfisk	32	25	14	15	14	31	22	12	12	13
<u>New Foundland, Labrador</u>										
Saltfisk, rejer,										
sildehaj, helle-										
fisk	10	6	11	13	10	9	5	8	10	7
<u>Vestgrønland</u>										
Rejer, saltfisk	18	26	20	14	7	19	21	15	10	5
<u>Østgrønland</u>										
Rejer, lodde	-	-	-	-	11	-	-	-	-	8

(fortsættes)

Anslået afskibnings- og eksportværdi af fisk fra forskellige områder 1975 og 1977-80 (fortsat)

	<u>Afskibningsværdi</u>					<u>Eksportværdi</u>				
	<u>1975</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1975</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>
	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>
<u>Nordnorge</u>										
Saltfisk, filét, isfisk, industri- fisk	10	5	9	7	9	9	4	7	5	6

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan)

Råfisklandinger på Færøerne

Af tabel 3.14. og 3.15. ses udviklingen i fiskeriet ved Færøerne og udenlands. Råfiskemængden, der er landet på Færøerne i 1984 fra færøske skibe, er steget væsentligt i forhold til de foregående år.

Tabel 3.14. Råfisklandinger fra færøske skibe fra samtlige områder i 1970, 1975 og 1981-84. Tons uslagt vægt

<u>Tons</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>A. Landet på Færøerne</u>						
Torsk	15.174	27.480	29.540	28.657	46.526	40.959
Kuller	11.578	10.030	13.746	13.893	14.804	12.988
Sej	3.105	4.139	33.458	34.548	41.484	56.254
Rødfisk	-	-	4.285	4.946	5.985	7.859
Andet	5.310	9.833	13.471	18.410	23.483	25.538
<u>Ialt</u>	<u>35.167</u>	<u>51.482</u>	<u>94.500</u>	<u>100.454</u>	<u>132.282</u>	<u>143.598</u>
<u>B. Landet i udlandet</u>						
Torsk			25	41	106	203
Kuller			17	5	77	65
Sej			9	2	11	134
Rødfisk ¹⁾			167	-	130	1.616
Andet			85	164	172	138
<u>Ialt</u>			<u>303</u>	<u>212</u>	<u>496</u>	<u>2.156</u>

1) Indtil 1980 er rødfisk medtaget under "Andet"

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagtalstovan) og Fiskerierhvervskontoret (Fiskivinnustovan)

De samlede fangster ved Færøerne og TAC

De samlede fangster ved Færøerne var betydeligt større i 1984 end i 1983. Tallene er de opgivne tal til den internationale sammenslutning ICES. Langt den overvejende del af fangsten er blåhvilling. Fangsten af blåhvilling i 1984 var en del større end

året før.

For fiskesorterne torsk, kuller og sej har den internationale sammenslutning ICES sat en TAC (Total Allowable Catch). For blåhvilling er der foretaget forskellige udregninger, og man vurderer, at fangstgennemsnitsresultatet, når bestanden er blevet fisket i nogle år, vil blive ca. 600.000 tons for hele bestanden, det vil sige fiskeriet vest for de britiske øer, ved Færøerne og længere mod nord om sommeren.

ICES har også fastsat TAC for rødfisk, men denne er sat for et langt større område end kun færøsk område. Der er to slags ved Færøerne, den ene "lille rødfisk" findes på lidt dybere vand, mens den anden "store rødfisk" findes på mindre dybe farvande. Der er også en forskel på øjnene samt farven på disse to sorter, men sædvanligvis landes de under ét.

For andre fiskearter er der ikke fastsat kvoter, men for brosme, lange og byrkelange har Fiskeribiologisk institut henstillet, at fangstkapaciteten ikke forøges.

I tabel 3.15. er angivet de TAC, som det rådgivende udvalg under ICES, ACFM (Advisory Committee on Fishery Management), har anbefalet.

Man bør være opmærksom på, hvilke forudsætninger der ligger til grund for disse anbefalinger.

Man tilråder sædvanligvis et fiskeri, der ikke tager mere af bestanden, end den mængde, der tilgår, for hvert år. Men ACFM tilråder ikke forøgelse i fangsterne, selvom fangsterne er blevet mindre end det, der kan fanges på disse betingelser, idet man anser det for at være mest hensigtsmæssigt at bibeholde en gardering mod hård fangst af bestanden, når der er mulighed herfor uden at skære ned. Dette er en af forklaringerne på, at TAC er reduceret så meget for så vidt angår sej, og til en vis grad også for kuller, skønt nedgangen for disse tre bestandes vedkommende hovedsagelig skyldes reduceret tilgang, særligt vedrørende sejbestandene.

Tabel 3.15. Totalfangst og TAC¹⁾ for områderne ved Færøerne
1979-85

(tons uslagt vægt)

	Torsk		Kuller		Sej	
	Fangst	TAC	Fangst	TAC	Fangst	TAC
1979	25.000	28.000	12.000	20.000	26.000	31.000
1980	21.000	25.300	15.000	20.000	25.000	34.000
1981	24.000	16.000	12.000	15.000	15.000	29.000
1982	24.000	22.000	12.000	14.000	31.000	29.000
1983	40.000	25.000	13.000	10.000	39.000	26.000
1984	39.000	27.000	12.000	14.000	54.000	20-25.000
1985		25.000 ²⁾		12.000		19.000

1) TAC: Total Allowable Catch (største tilladte fangst), fastsat af det internationale råd for havundersøgelser, ICES, for de nævnte år

2) 23.000 på landsoklen og 2.000 på Færø Banke

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veidihagtalstovan)

Udenlandske skibes fangster og totalfangsten for årene 1971, 1975 og 1982-84 fremgår af tabel 3.16.

Totalfangsten ved Færøerne i 1984 for råfisk og blåhvilling sammenlagt er således efter de foreløbige tal 284.347 tons uslagt vægt.

Udenlandsk fangst af bundfisk er øget en del i 1984.

Tabel 3.16. Fangster ved Færøerne 1971, 1975 og 1982-84.

Tons uslagt vægt. ICES område Vb

Tons	Fær.	V.Tysk- land	Frank- rig	UK	Norge	Andre ¹⁾ lande	Ialt
<u>1971</u>							
Torsk	12.754	580	820	12.587	881	2	27.624
Kuller	10.488	19	815	8.085	-	29	19.436
Sej	5.653	2.254	12.394	10.503	1.839	63	32.706
Brosme, lange, byr- kelange	2.241	1.565	728	1.463	5.327	-	11.324
Anden fisk	2.639	2.325	1.577	2.621	197	6	9.365
Ialt	33.775	6.743	16.334	35.259	8.244	100	100.455

(fortsættes)

Fangster ved Færøerne 1971, 1975 og 1982-84.

Tons uslågtet vægt. ICES område Vb (fortsat)

Tons	Fær.	V.Tysk- land	Frank- rig	UK	Norge	Andre ¹⁾ lande	Ialt
<u>1975</u>							
Torsk	22.986	458	1.612	11.906	1.353	577	38.892
Kuller	8.757	173	2.298	8.504	56	927	20.715
Sej	2.517	5.229	23.630	7.378	486	1.986	41.226
Brosme, lange, byr- kelange	3.447	1.776	4.681	1.111	9.104 ^{x)}	20	20.139
Anden fisk	2.494	8.265	406	3.316	185	1.599	16.265
<u>Ialt</u>	<u>40.201</u>	<u>15.901</u>	<u>32.627</u>	<u>32.215</u>	<u>11.184</u>	<u>5.109</u>	<u>137.237</u>

x) Incl. blåhvilling

1982

Torsk	23.806	8	5	114	71	-	24.004
Kuller	11.877	-	-	44	1	-	11.922
Sej	30.811	20	153	-	3	-	30.987
Brosme, lange, byr- kelange	9.412	298	154	5	4.406	2	14.277
Rødfisk	4.000	4.074	168	-	-	-	8.242
Blåhvil- ling	21.605	5	3.832	138	1.630	98.057	125.267
Anden fisk	8.163	129	28	224	10.600	58	19.202
<u>Ialt</u>	<u>109.674</u>	<u>4.534</u>	<u>4.340</u>	<u>525</u>	<u>16.711</u>	<u>98.117</u>	<u>233.901</u>

1983

Torsk	40.201	4	18	33	72	-	40.328
Kuller	12.865	-	-	10	5	-	12.880
Sej	38.963	22	161	3	60	-	39.209
Brosme, lange, byr- kelange	10.352	243	724	14	4.618	-	15.951
Rødfisk	4.645	4.225	489	-	-	-	9.359
Blåhvil- ling	21.175	-	462	-	3.363	75.347	100.347
Anden fisk	13.090	161	278	101	8.859	56	22.545
<u>Ialt</u>	<u>141.291</u>	<u>4.655</u>	<u>2.132</u>	<u>161</u>	<u>16.977</u>	<u>75.403</u>	<u>240.619</u>

(fortsættes)

Fangster ved Færøerne 1971, 1975 og 1982-84.

Tons uslagt vægt. ICES område Vb (fortsat)

<u>Tons</u>	<u>Fær.</u>	<u>V.Tysk- land</u>	<u>Frank- rig</u>	<u>UK</u>	<u>Norge</u>	<u>Andre¹⁾ lande</u>	<u>Ialt</u>
<u>1984</u>							
Torsk	39.103	2	4	2	37	-	39.148
Kuller	12.343	-	-	-	6	-	12.349
Sej	54.344	131	160	-	-	-	54.635
Brosme, lange, byr- kelange	14.436	139	434	-	3.096	-	18.105
Rødfisk	8.770	4.472	674	-	-	83	13.999
Blåhvil- ling	15.373	13	554	-	17.755	91.389	125.084
Anden fisk	17.590	168	604	9	203	2.453	21.027
<u>Ialt</u>	<u>161.959</u>	<u>4.925</u>	<u>2.430</u>	<u>11</u>	<u>21.097</u>	<u>93.925</u>	<u>284.347</u>

1) USSR, Holland, Belgien, Polen, Spanien, DDR

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veiðihagstovnan)

Tabel 3.17. viser den færøske fangst på alle områder i nogle år fordelt efter de mest betydningsfulde fiskearter.

Tabel 3.17. Færøsk fangst på alle områder, fordelt på fiskearter

<u>Tons</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Torsk	44.065	43.179	52.588	52.603	69.537	61.958
Kuller	14.508	16.881	14.261	14.377	15.130	13.350
Sej	28.930	30.296	34.082	35.480	42.446	56.891
Brosme	6.248	7.795	4.809	6.717	7.762	6.466
Lange	3.101	2.708	1.943	3.060	3.384	3.424
Byrke- lange	1.175	1.406	1.788	3.113	5.591	7.696
Rødfisk	6.356	6.564	4.668	5.045	6.052	9.475
Helle- fisk	203	1.286	945	1.869	1.922	2.872
Blåhvil- ling	38.031	39.383	37.110	54.671	72.634	62.264
Makrel	38.525	29.287	9.520	10.783	10.047	9.166
Sperling	26.700	37.594	20.137	19.498	33.878	27.997
Rejer	9.212	9.459	4.858	4.637	7.392	9.292

(fortsættes)

Færøsk fangst på alle områder, fordelt på fiskearter (fortsat)

<u>Tons</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Lodde	24.005	29.135	40.233	21.300	36.466	45.304
Anden fisk	25.544	19.698	15.078	15.552	17.638	31.298
Ialt	266.603	274.671	242.020	248.705	329.879	347.453

Kilde: Fiskeristatistikkontoret (Veidihagstalsstovan)

Forarbejdning af fiskevarer

Tabel 3.18. viser, hvorledes råfisklandingerne blev anvendt.
Tabel 3.19. viser produktionen af fiskevarer, og tabel 3.20. viser
lager og lagerbevægelser.

Tabel 3.18. Råfisklandinger fordelt efter anvendelse i 1970, 1975
og 1980-84

<u>Tons</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Saltet	12.822	22.300	31.341	26.640	24.887	21.451	22.672
Isfisk	371	1.500	7.233	5.709	1.666	3.708	3.197
Frosset	21.432	28.400	55.621	61.251	76.536	106.298	116.792
Direkte til an- vendelse på Fær.	542	600	964	900	1.042	960	937
Ialt	35.167	52.800	95.159	94.500	104.131	132.417	143.593

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.19. Produktion af fiskevarer 1970, 1975 og 1980-84

<u>Tons</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Frosset filét	11.064	13.361	22.464	27.308	28.645	39.598	43.012
Saltfisk	22.680	21.703	19.722	18.389	15.614	18.138	18.396
Salt- og kryddersild	2.904	3.569	36	-	-	-	-
Fiskemel og sildemel	14.837	24.644	19.012	20.086	16.371	24.419	24.881
Fiskeolie	5.821	1.240	7.300	5.366	3.497	7.645	8.647
Rejer	-	4.237	9.537	4.760	6.095	7.453	8.311
Ialt	57.306	68.754	78.071	75.909	70.222	97.253	103.247

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.2o. Lagre af fisk og fiskevarer ved slutningen af 1975, 1983 og 1984

	<u>1975</u>		<u>1983</u>		<u>1984</u>	
	<u>Tons</u>	<u>1.000 kr.</u>	<u>Tons</u>	<u>1.000 kr.</u>	<u>Tons</u>	<u>1.000 kr.</u>
Frosset filét	800	4.896	2.460	44.797	11.716	111.653
Saltfisk	3.400	28.798	786	11.043	209	3.934
Salt- og kryddersild	2.000	9.800	43	258	34	170
Fiske- og sildemel	3.600	7.416	1.391	6.190	1.475	5.813
Fiskeolie	2.000	3.800	2.534	8.362	1.583	5.494
Rejer	300	2.520	-	-	-	-
Anden frossen fisk	-	-	-	-	389	5.833
Agn	-	-	-	-	471	2.355
Fiskeaffald	-	-	-	-	340	306
Ialt	12.100	57.230	7.214	70.650	16.217	135.558

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Fiskerflådens driftsresultater

Tabel 3.21. viser driftsresultatet for nogle skibstyper og gennemsnitsoverskuddet for hver skibstype. Oversigten omfatter 117 fiskerskibe.

Tabel 3.22. viser driftsresultaterne for udroerbåde opdelt efter størrelse og gennemsnitsoverskud for bådene i hver enkelt gruppe.

For at belyse resultatet for de respektive skibstyper er i tabel 3.23. angivet gennemsnitsoverskuddet for årene 1970 og 1980-83.

Tabel 3.21. Driftstal for fiskerskibene 1984

<u>1.000 kr.</u>	<u>Salt- fisk- og filét- traw- lere</u>	<u>Stål- line- skibe</u>	<u>Is- fisk- traw- lere</u>	<u>Line- skibe til is- fisk</u>	<u>Kraft- blok- skibe</u>	<u>Reje- og fryse- skibe</u>	<u>Indu- stri- skibe</u>	<u>Ialt</u>
<u>Antal skibe</u>	5	5	61	15	10	13	8	117
Bruttoind- tægt	102.041	32.645	385.746	78.964	112.019	179.552	36.013	931.980
Olie- og smøre- olie	18.292	4.782	45.680	8.393	21.241	26.692	7.279	132.359
Is & salt	2.454	723	542	75	925	533	297	5.549
Fiskered- skaber	6.034	2.569	30.685	5.728	5.675	7.879	2.265	60.835
Repara- tioner	9.327	3.718	38.473	7.496	11.819	13.285	4.472	88.590
Agn	-	2.382	135	6.462	-	956	26	9.961
Fiske- parter	39.805	13.720	134.463	34.398	35.017	66.970	11.550	335.923
Proviant	2.215	929	5.536	2.667	1.663	3.170	626	16.806
Landings- udgifter	11.806	408	3.990	585	7.343	13.505	1.836	39.473
Forsik- ring	3.111	1.316	13.247	2.344	4.426	4.833	837	30.114
Diverse	-140	820	3.559	1.149	707	1.124	490	7.709
Udgifter ialt	92.904	31.367	276.310	69.297	88.816	138.947	29.678	727.319
Overskud	9.137	1.278	109.436	9.667	23.203	40.605	6.335	204.661
Gennem- snitsover- skud ¹⁾	1.827	256	1.794	644	2.320	3.123	792	1.749

1) Til renter, afdrag, administration, afskrivninger og nettofor-
tjeneste

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.22. Driftstal for udroerbåde 1983

	Under 25	25-40	40-60	Over 60	
	BRT	BRT	BRT	BRT	Ialt
<u>Antal både</u>	36	8	20	12	76
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	15.113	5.930	34.113	21.421	76.577
Redskaber, olie, landingsudgifter, agn	3.848	2.012	9.746	4.789	20.395
Hyrer og proviant	6.143	2.601	15.574	10.656	34.974
Vedligeholdelse	1.551	626	3.008	2.290	7.475
Forsikring	538	197	1.014	606	2.355
Diverse	356	104	255	488	1.203
Driftsudgifter	12.436	5.540	29.597	18.829	66.402
Overskud ¹⁾	2.677	390	4.516	2.592	10.175

1) Til renter, afdrag, administration, afskrivninger, skat og nettofortjeneste

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Tabel 3.23. De gennemsnitlige driftsresultater for forskellige skibstyper 1970 og 1980-83

	<u>1970</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Saltfisk- og</u>					
<u>filéttrawlere</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>12</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>4</u>	<u>5</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	4.456	15.214	21.154	24.154	21.408
Driftsudgifter	4.329	13.208	17.567	20.301	18.581
Nettofortjeneste	127	2.006	3.587	3.853	2.827
<u>Stållineskibe</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>24</u>	<u>9</u>	<u>7</u>	<u>7</u>	<u>5</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	1.266	5.468	6.879	6.498	6.529
Driftsudgifter	1.381	4.864	5.755	5.951	6.273
Nettofortjeneste	-115	604	1.124	547	256
<u>Isfisktrawlere</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>-</u>	<u>33</u>	<u>47</u>	<u>46</u>	<u>61</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	-	4.035	4.487	5.532	6.324
Driftsudgifter	-	3.538	3.835	4.627	4.530
Nettofortjeneste	-	497	652	905	1.794

(fortsættes)

De gennemsnitlige driftsresultater for forskellige
skibstyper 1970 og 1980-83 (fortsat)

	<u>1970</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Stållineskibe</u>					
<u>til isfisk</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>-</u>	<u>15</u>	<u>15</u>	<u>14</u>	<u>15</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	-	3.249	3.834	4.355	5.264
Driftsudgifter	-	2.968	3.536	3.904	4.620
Nettofortjeneste	-	281	298	451	644
<u>Notskibe</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>17</u>	<u>14</u>	<u>14</u>	<u>10</u>	<u>10</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	3.175	6.327	5.389	7.727	11.202
Driftsudgifter	2.545	4.952	4.735	6.721	8.882
Nettofortjeneste	630	1.375	654	1.006	2.320
<u>Reje- og fryseskibe</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>8</u>	<u>18</u>	<u>15</u>	<u>12</u>	<u>13</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	1.281	8.622	7.829	9.286	13.812
Driftsudgifter	1.347	6.989	6.332	7.716	10.688
Nettofortjeneste	-66	1.633	1.497	1.570	3.124
<u>Industriskibe</u>					
<u>Antal skibe</u>	<u>9</u>	<u>9</u>	<u>9</u>	<u>7</u>	<u>8</u>
<u>1.000 kr.</u>					
Bruttoindtægter	885	2.734	2.461	3.035	4.502
Driftsudgifter	848	2.328	2.310	2.866	3.710
Nettofortjeneste	37	406	151	169	792

Kilde: Statistikkontoret. (Hagdeildin)

Hyreoversigter

Tabel 3.24. og 3.25. giver en oversigt over hyrerne på en del af fiskerflåden samt udviklingen i dagshyren.

Tabel 3.24. Hyreoversigter 1978-84

<u>År</u>	<u>Dage</u>	<u>Parter</u>	<u>Ferie- løn</u>	<u>Tillæg</u>	<u>Mindste- løn</u>	<u>Ialt</u>	<u>Pr.dag</u>
<u>Rejetrawlere</u>							
1984	256	231.118	21.956			253.074	989
1983	231	234.883	22.314		609	257.806	1.116

(fortsættes)

Hyreoversigter 1978-84 (fortsat)

<u>År</u>	<u>Dage</u>	<u>Parter</u>	<u>Ferie- løn</u>	<u>Tillæg</u>	<u>Mindste- løn</u>	<u>Ialt</u>	<u>Pr.dag</u>
1982	235	168.500	16.008		957	185.465	789
1981	202	180.528	17.150	810	1.335	199.823	989
1980	202	135.611	12.883		913	149.407	740
1979	231	134.250	12.754		2.163	149.167	646
1978	266	129.883	12.339		510	142.732	537

Haktrawlere over 600 BRT¹⁾

1984	248	175.827	16.704	10.066		202.597	817
1983	295	180.526	17.150	12.368		210.044	712
1982	281	202.786	19.265	13.347	1.481	236.879	843
1981	242	189.002	17.955	20.022	1.516	228.495	944
1980	318	138.924	13.197	19.179	622	171.962	541
1979	222	63.500	6.033	7.019	3.281	79.833	360
1978	305	85.884	8.159	12.204	4.309	110.556	362

Notskibe²⁾

1984	216	214.505	20.378	14.544	3.482	252.909	1.171
1983	229	180.630	17.160	6.756	2.233	206.779	903
1982	180	121.741	11.565	6.208	5.421	144.935	805
1981	158	100.563	9.553	1.881	3.730	115.727	732
1980	209	115.158	10.940	6.662	6.554	139.314	667
1979	218	79.017	7.507	7.162	5.278	98.964	454
1978	225	96.033	9.118	2.759	4.690	112.600	500

Isfisktrawlere (store)

1984	269	186.032	17.673	22.879	1.942	228.526	850
1983	265	219.281	20.832	14.001	1.046	255.160	963
1982	288	164.642	15.641	9.370	3.447	193.100	670
1981	250	135.459	12.869	6.627	2.120	157.075	628
1980	279	151.993	14.439	8.770	1.187	176.389	632
1979	298	130.093	12.359	18.673	774	161.899	543
1978	297	114.601	10.888	23.248	466	149.203	502

Isfisktrawlere (mindre)

1984	240	175.030	16.628	14.200	1.767	207.625	865
1983	234	213.697	20.301	8.369	1.714	244.081	1.043
1982	239	163.179	15.502	6.894	2.565	188.140	787
1981	228	130.374	12.386	6.283	3.129	152.172	667

(fortsættes)

Hyreoversigter 1978-84 (fortsat)

<u>År</u>	<u>Dage</u>	<u>Parter</u>	<u>Ferie- løn</u>	<u>Tillæg</u>	<u>Mindste- løn</u>	<u>Ialt</u>	<u>Pr.dag</u>
<u>Isfisktrawlere (mindre)</u>							
1980	253	121.109	11.505	6.870	2.025	141.509	559
1979	253	86.854	8.251	12.259	2.451	109.815	434
1978	228	91.088	8.653	17.544	1.333	118.618	520
<u>Industritrawlere</u>							
1984	254	201.732	19.165	23.294	898	245.089	965
1983	242	179.469	17.050	22.911	1.598	221.028	913
1982	224	128.383	12.196	6.432	3.715	150.726	673
1981	217	118.773	11.283	2.375	2.295	134.726	621
1980	220	114.058	10.682	10.454	581	135.775	617
1979	260	91.190	8.663	12.364	1.723	113.940	438
1978	257	90.333	8.582	3.077	1.332	103.324	402
<u>Isfisklineskibe</u>							
1984	224	86.795	8.246	71.649	7.322	174.012	777
1983	239	104.954	9.921	32.174	4.601	151.650	635
1982	225	99.786	9.325	18.978	3.924	132.013	587
1981	202	86.943	7.820	15.073	3.072	112.908	559
1980	229	74.396	6.224	16.447	4.656	101.723	444
1979	229	56.172	5.388	8.293	5.190	75.043	328
1978	239	67.824	6.284	9.512	2.747	86.367	361
<u>Saltfisklineskibe</u>							
1984	278	134.188	12.748	29.043		175.979	633
1983	245	96.661	9.183	11.233	1.909	118.986	486
1982	277	118.357	11.244	13.180		142.781	515
1981	261	126.827	12.049	14.673		153.549	588
1980	219	98.735	9.379	13.588		121.702	556
1979	254	93.858	8.927	14.580		117.365	462
1978	226	85.449	8.118	10.178		103.745	459
<u>Fryseskibe³⁾</u>							
1984	210	74.720	7.098	11.603	14.252	107.673	513
1983	149	65.784	6.249	15.101	4.556	91.690	615
1982	197	88.266	8.385	9.941	1.627	108.219	549
1981	181	48.269	4.586	5.978	10.545	69.378	383
1980	178	43.889	4.169	6.784	7.811	62.653	352
1979	138	24.693	2.346	1.539	13.464	42.042	305
1978	209	35.343	3.358	4.438	3.247	46.386	222

(fortsættes)

Hyreoversigter 1978-84 (fortsat)

<u>År</u>	<u>Dage</u>	<u>Parter</u>	<u>Ferie- løn</u>	<u>Tillæg</u>	<u>Mindste- løn</u>	<u>Ialt</u>	<u>Pr.dag</u>
<u>Lakseskibe</u>							
1984	78	67.379	6.401			73.780	946
1983	80	102.780	9.764			112.544	1.407
1982	73	101.103	9.605			110.708	1.517
1981	103	56.689	5.385		4.154	66.228	643
1980	102	61.771	5.868		2.119	69.758	684

Fabrikstrawlere⁴⁾

1984	189	119.991	11.399	19.711		151.101	799
1983	176	75.842	7.205	17.229	31.276	131.552	747
1982	242	80.648	7.662	19.876	15.365	123.551	511
1981	171	51.596	4.902	4.301	4.768	65.567	383

Skibe på isfiskefangst med garn

1983	67	51.898	4.930	1.431		50.259	870
1982	64	35.738	3.395	1.028	439	40.600	634
1981	47	17.820	1.693	649	1.667	21.829	464
1980	53	18.551	1.394	1.392	1.094	22.431	423
1979	63	16.772	1.594	2.683	3.454	24.503	389
1978	81	28.237	2.682	4.639		35.558	439

Kraftblokskibe⁵⁾

1983	57	52.411	4.979	3.562	230	61.182	1.073
1982	62	28.786	2.735	6.010	2.156	39.687	640
1981	55	27.000	2.565	3.846	934	34.345	624
1980	54	22.663	2.153	7.266	436	32.518	602
1979	63	13.832	1.314	6.968	767	22.881	363
1978	63	23.930	2.273	4.437		30.640	486
1977	58	31.042	2.950	585		34.577	596

1) Saltfisk-, filet- og isfiskfiskeri, 2) Blåhvillingfiskeri medregnet, 3) Sildehaj- og hellefiskfiskeri, 4) På blåhvillingfiskeri, 5) Blåhvillingfiskeri (er også medregnet under notskibe)

Kilde: Føroya Fiskimannafelag

Tabel. 3.25. Stigninger i dagshyrer 1973-83

	<u>1973-83</u>	<u>1981-82</u>	<u>1982-83</u>
Rejetrawlere	108%	13%	41%
Hæktrawlere o. 600 BRT ¹⁾	97%	-22%	-16%
Notskibe ²⁾	81%	23%	12%
Isfisktrawlere (store)	92%	53%	44%
Isfisktrawlere (små)	101%	56%	33%
Industrifisktrawlere	127%	47%	36%
Isfisklineskibe	75%	13%	8%
Saltfisklineskibe	6%	-17%	-6%
Fryseskibe ³⁾	177%	69%	12%
Lakseskibe	.	119%	-7%
Fabrikstrawlere ⁴⁾	.	95%	46%
Isfiskskibe (garn)	98%	88%	39%
Kraftblokskibe ⁵⁾	.	72%	71%

1) Saltfisk-, filét og isfiskeri, 2) Blåhvillingfiskeri medregnet, 3) Sildehaj- og hellefiskfiskeri, 4) På Blåhvillingfiskeri, 5) Blåhvillingfiskeri (er også medregnet under notskibe)

Kilde Føroya Fiskimannafelag

Fiskepriser

Råfiskefonden

Råfiskefonden er etableret i henhold til lagtingslov nr. 15 af 5. maj 1975. Fonden har til formål at sikre den del af den færøske fiskerflåde, der sælger fersk fisk til filétfabrikkerne på Færøerne, en ensartet salgspris over længere tidsrum. I henhold til lagtingslov nr. 73 om råfiskefond fra 1. juni 1983, (ændringer og tilføjelser til lagtingslov fra 1975) er målet med prisfastsættelsen at styre fiskeriet på en sådan måde, at fiskebestandene beskyttes således, at de holdes på et niveau, som udfra et langtidsperspektiv giver det største udbytte.

Fonden bestyres af en 8 mands bestyrelse, 3 medlemmer valgt af Færøernes landsstyre alle uafhængige af fiskeriinteresser, heraf én fiskeribiolog, 1 af udroerforbundene, 1 af Føroya Fiskimannafelag og 2 af råfiskekøberne. Disse 7 medlemmer vælger en formand, som skal være uafhængig af fiskeriinteresser.

Hver fjerde måned fastsætter bestyrelsen indhandlingspriser, d.v.s. mindstepriser for 1. classes råfisk, vejet på køberens vægt. Ligeledes fastsætter bestyrelsen hver 14. dag afregningspriser, d.v.s. prisopgørelse mellem råfiskekøberne og råfiskefonden.

Afregningsprisen bliver fastsat ud fra den salgspris, som fiskevaren får på markedet, og er normalt lavere end indhandlingsprisen. Prisforskellen bliver udbetalt råfiskekøberne fra råfiskefonden, som til dette formål får støtten udbetalt fra landskassen med hjemmel i lagtingsfinansloven.

I finansåret 1983/84 var bevillingen til råfiskefonden 65 mill. kr. til driften og intet til reservefonden. Til driften blev der udbetalt som tillæg til råfiskepriserne 88,3 mill. kr. mod 66,5 mill. kr. i finansåret 1982/83. Driftsunderskuddet på 23,3 mill. kr., blev overført fra reservefonden, der herefter balancerede med 41,1 mill. kr.

Råfiskepriserne

Alt i alt steg salgspriserne med 1,6% i 1984. Udviklingen i prisen på hovedfiskearterne har ellers været som vist i tabel 3.26. nedenfor.

Den særlige indhandlingspris, som blev fastsat for torsk og kuller fanget med krog i 1983, blev ophævet den 1. juni 1984. I stedet blev der annonceret en særlig pris for torsk 1A og 2A, som blev fisket af skibe under llo BRT, og som fiskede med krog omkring Færøerne. Samtidig blev det bestemt, at skibe under llo BRT, som fisker med krog omkring Færøerne, aldrig skal indbetale til Råfiskefonden. (Førnævnte skibe skal altid have den højeste pris - det være sig indhandlings- eller afregningspris).

Den 1. oktober 1984 blev størrelsesgrænsen for sej ændret til 45-60 cm for sej 2 og over 60 cm for sej 1.

Den 15. juli 1984 blev den særlige indhandlingspris for torsk 1A og 2A fanget med krog ophævet.

Den 21. oktober 1984 ophævedes bestemmelsen om, at skibe under llo BRT, som fisker med krog omkring Færøerne aldrig skal indbetale til Råfiskefonden.

Tabel 3.26. Oversigt over salgspriserne på råfisk 1983 og 1984

	1983			1984				
	<u>1/2</u>	<u>1/6</u>	<u>1/10</u>	<u>1/1</u>	<u>1/2</u>	<u>1/6</u>	<u>1/10</u>	<u>12/11</u>
Torsk 1A (krog)	6,55	6,45	6,70	6,20	6,40	6,40	5,75	5,75
Torsk 1 (trawl)	6,55	6,45	6,00	5,40	5,40	5,60	5,75	5,75
Torsk 1B	5,15	5,05	4,90	4,40	4,40	4,40	4,40	4,40
Torsk 2A (krog)	5,60	5,55	5,80	5,30	5,50	5,50	4,85	4,85
Torsk 2A (trawl)	5,60	5,55	5,10	4,50	4,50	4,70	4,85	4,85
Torsk 2B	3,80	3,75	3,60	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10

(fortsættes)

Øversigt over salgspriserne på råfisk 1983 og 1984 (fortsat)

	1983			1984				
	<u>1/2</u>	<u>1/6</u>	<u>1/10</u>	<u>1/1</u>	<u>1/2</u>	<u>1/6</u>	<u>1/10</u>	<u>12/11</u>
Kuller 1A (krog)	5,60	5,55	5,80	5,30	5,50	4,70	4,85	4,05
Kuller 1A (trawl)	5,60	5,55	5,10	4,50	4,50	4,70	4,85	4,85
Kuller 1B	3,80	3,75	3,60	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10
Brosme	4,65	4,30	4,10	3,60	3,80	3,80	3,60	3,60
Lange	5,40	5,35	5,55	4,85	5,05	5,05	4,80	4,80
Byrkelange	4,60	4,55	4,45	3,75	4,35	4,35	4,05	4,20
Sej 1A	4,60	4,25	4,15	3,75	4,00	4,00	3,60	3,75
Sej 1B	2,00	1,90	1,80	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20
Rødfisk 1	4,00	3,95	3,85	3,60	3,80	3,80	3,60	3,75
Rødfisk 2	1,70	1,65	1,50	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20
Helle- flynder 2	14,30	14,25	14,60	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50
Rødspatle	3,90	3,85	3,70	3,40	3,40	3,40	3,40	3,40
Tunge	7,50	7,45	7,00	6,70	6,70	6,70	6,70	6,70
Blåhvilling	1,75	1,70	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25

Kilde: Råfiskefonden

Priserne på agn

Med lagtingslov nr. 62 af 23. juni 1983 om støtte til agn og agnpriser er Råfiskefondens virksomhed udvidet til også at indbefatte fastsættelse af priser på agn og tilskudsgivning til produktion og import af agn. Råfiskefondens bestyrelse fastsætter herefter maksimalpriser for agnbrugere og mindste indhandlingspris for færøske skibe, som lander agn til bearbejdning på Færøerne. Samtidigt fastsættes priser til afregning mellem råfiskefonden og agnproducenter eller -importører. Prisforskellen mellem indhandlingspris og afregnings- eller importpris dækkes af råfiskefonden. Bevillinger på lagtingsfinansloven til dette formål var i 1983/84 9 mill. kr.

Udviklingen i 1984 (agn)

Maksimalpriserne for færøsk bearbejdet agn var i 1984 på blæksprutter 5,00 kr. og på makrel og sild 3,50 kr. Indhandlingspriserne har i samme periode været 3,75 kr. på blæksprutter og 2,25 kr. på makrel og sild.

Maksimalprisen for importerede blæksprutter var for det meste af 1984 6,75 kr., medens prisen i 1983 var 5,00 kr.

Saltfiskepriserne

Udviklingen fremgår af tabel 3.27. Der er tale om landingspriser på saltfisk i den sidste del af året.

Tabel 3.27. Oversigt over priserne på saltfisk 1975-84

<u>Pr. kg.</u>	<u>12-16"</u>	<u>16-19"</u>	<u>19-22"</u>	<u>Over 22"</u>
1975	3,71	5,24	6,34	6,79
1976	6,84	7,63	8,99	9,72
1977	7,72	8,59	9,19	9,97
1978	6,87	7,88	8,46	9,23
1979	8,76	9,78	10,57	11,35
1980	11,16	12,02	13,01	14,14
1981 ¹⁾	12,39	13,26	14,40	16,93
1982 ²⁾	13,47	14,71	15,45	17,60
1983	12,44	13,91	14,83	17,05
1984	15,60	16,77	18,13	20,78

1) Prisen er fra 20. marts

2) Prisen er fra 1. oktober

Kilde: Føroya Fiskimannafelag

Prisen på rejer

For rejer har gennemsnitsprisen til eksport været:

<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
8,98	8,61	14,67	20,55	23,41	18,94	22,41

Priserne på industrifisk

Udvalget til fastsættelse af priser for industrifisk har fastsat følgende priser for 1979-84.

Tabel 3.28. Priserne for industrifisk

	<u>Makrel</u>	<u>Lodde</u>	<u>Hvilling</u>	<u>Brisling</u>	<u>Blåhvill.</u>	<u>Havtobis</u>	<u>Affald</u>
15/1-1979	52	31	29	40			12
24/1-1980	62	34	38	47	38		15
4/3-1981	80	55	53		45		23
12/2-1982	65		50		43		21
18/1-1983		65	60		56		
7/10-1983	126	91	86		80		56
2/3-1984	84	78	67		67		49
21/3-1984	75		55		55		41
15/7-1984	75	52	56		52		35
30/8-1984	75	56	56		49		49

Kilde: Føroya Fiskimannafelag

Finansieringen af fiskerskibe

De færøske fiskerskibe er sædvanligvis blevet finansieret med et 10-årigt 1. prioritetslån fra Færøernes Realkreditinstitut på 50% af købsværdien (efter vurdering), et 15-årigt 2. prioritetslån fra Danmarks Fiskeribank på 15-20% og et støttelån fra landskassen på 15-30%, medens de resterende 10-15% er egenkapital. Det skal dog bemærkes, at Danmarks Fiskeribank i oktober 1983 har nedsat belåningsgrænsen således, at der ikke ydes lån ud over en grænse på 60% af købe/byggesummen samtidig med, at banken stiller krav om en egenkapital på 15% eller bankgaranti for et tilsvarende beløb. Derudover har landskassen hjemmel til at yde 4. prioritetslån til betaling af eventuelle kurstab. Det almindelige støttelån fra landskassen på 30% bliver givet til skibe, der bygges på færøske skibsværfter.

Skibe, bygget i Norge, kan opnå norsk finansiering med et 7-årigt 1. prioritetslån på 70% af kontraktprisen. Herudover yder landskassen støttelån på 20%, således at kravet til egenkapital bliver 10% af kontraktprisen.

Færøernes realkreditinstitut

Instituttet er oprettet i henhold til lov nr. 60 af 12. marts 1955 med det formål at yde lån til opbygning af reale værdier på Færøerne. Indtil videre har instituttets opgave været indskrænket til at yde lån mod pant i fiskerfartøjer hjemmehørende på Færøerne. Instituttets udlånsmidler fremskaffes ved en grundfond, etableret på grundlag af de midler, der i henhold til lov nr. 209 af 7. juni 1952 er stillet til rådighed for Færøerne (Marshallmidlerne), og ved udstedelse af obligationer.

Realkreditinstituttets lånevirksomhed finansieres hovedsagelig ved udstedelse af 10-årige obligationer, der er statsgaranterede. Lov nr. 115 af 11. april 1984 giver hjemmel til i perioden 1984-89 at udstede obligationer med statsgaranti for indtil 215 mill. kr. (rente 8%).

Siden 1967 har den danske nationalbank overtaget instituttets obligationer til pari. Obligationerne bliver fortsat overtaget til pari af nationalbanken.

Instituttet har siden oprettelsen i 1955 udlånt ialt 495,4 mill. kr., og restgælden ved udgangen af 1984 udgjorde 209,1 mill. kr. med garanti i 4 trawlere, 50 fartøjer over 100 BRT og 81 fartøjer under 100 BRT.

Tabel 3.29. Realkreditinstituttets udlån, låntagning og egenkapital 1966-85

År	Udlån		Låntagning		Ialt	Egenkapital
	Antal	Restgæld	Obl. lån	Andre lån ¹⁾		
		Mill.kr.	Mill.kr.	Mill. kr.		
pr. 1/4						
1966	89	38,0	33,9	2,1	36,0	16,8
1967	85	31,3	29,8	2,0	31,8	18,4
1968	94	29,5	27,0	2,0	29,0	20,6
1969	106	32,4	29,4	2,0	31,4	22,8
1970	119	37,5	32,5	2,0	34,5	23,3
1971	119	39,7	36,2	2,0	38,2	26,0
1972	118	44,0	39,5	2,0	41,5	29,2
1973	117	46,3	42,8	2,0	44,8	31,3
1974	112	53,7	44,6	2,0	46,6	32,3
1975	107	62,0	51,1	2,0	53,1	37,3
1976	101	69,3	56,8	2,0	58,8	40,6
1977	100	78,4	61,9	1,5	63,4	43,4
1978	102	94,5	71,9	1,0	72,9	48,3
1979	118	115,9	94,9	0,5	95,4	53,7
1980	121	109,7	88,2	0	88,2	60,0
1981	120	97,8	72,8	0	72,8	68,3
1982	111	93,1	62,4	0	62,4	76,5
1983	112	115,4	72,5	0	72,5	88,4
1984	128	211,3	160,6	0	160,6	99,9
1985 ²⁾	135	209,1	156,8	0	156,8	99,9

1) Den viste låntagning er sket hos Danmarks Nationalbank og hos færøske institutioner

2) Pr. 1. januar

Kilde: Færøernes Realkreditinstitut

Realkreditinstituttet har givet nedenfor nævnte tilsagn om lån til udbetaling efter 1. januar 1985:

7 ferskfisktrawlere (tilsagn)

1 kraftblokskib (ombygning)

4 større ferskfisktrawlere (ombygning)

1 saltfisktrawler (ombygning)

1 andet ombygningslån

33 udroerbåde

Kongeriget Danmarks Fiskeribank

Ved lov nr. 203 af 10. juli 1959 blev fiskeribankens låneområde udvidet til også at omfatte Færøerne. Indtil da blev der ydet støtte i form af lån fra statskassen i henhold til en særlig lov. Fiskeribankens lån ydes normalt som 10- eller 15-årige obligationslån til en nominel rente, der primo 1985 er 10% p.a.

Restgælden af færøske lån til fiskeribanken var den 31. december 1984 ialt 209,8 mill. kr.

Landskassens finansieringsbistand

Som allerede nævnt deltager landskassen i finansieringen af de nye fiskerskibe med tilskuds-/støttelån, kurstabslån og ved garantiforpligtelser.

Tabel 3.30. Landskassens tilskuds- og kurstabslån i årene 1970/71 og 1975/76 - 1983/84 mill. kr.

<u>Finansår</u>	<u>Tilskudslån</u>	<u>Kurstabslån</u>	<u>Støttelån</u>	<u>Kriselån</u>
1970/71	2,0	0,1	-	-
1975/76	28,3	1,0	-	-
1976/77	24,3	1,5	-	-
1977/78	21,8	4,4	-	-
1978/79	25,0	4,5	2,7	-
1979/80	0,4	6,9	2,9	-
1980/81	0,5	3,3	6,8	36,7
1981/82	-	3,6	15,7	20,0
1982/83	-	5,7	16,8	1,2
1983/84	-	2,6	18,6	-

Kilde: Landskassen

Lagtingslov nr. 24 af 1. juni 1978 om fornyelse af fiskerflåden er en samling af de lovændringer, som efterhånden er sket. Herudover indeholder loven en principiel ændring af hjemmelen til at yde tilskud, således at der herefter er hjemmel til at bevilge støttelån i stedet for den nu gældende hjemmel til at bevilge tilskudslån til nybyggeri af fiskerskibe.

Ifølge loven skal støttelånene tilbagebetales til fonden til fornyelse af fiskerflåden over 17 år med 4% i rente pr. år, idet de første 3 år er afdragsfri.

Samtidig med ikrafttrædelsen af denne lov ophævedes de ovenfor nævnte lagtingslove om tilskud til fiskerskibe.

Bevilgede ansøgninger om tilskudslån m.v. efter den hidtil gældende lovgivning skal behandles som helhed efter den lovgivning, der var gældende, da lånet blev bevilget.

Kurstabslån kan ydes ifølge gældende lov om fornyelse af fiskerflåden.

I 1974 blev der i flere tilfælde givet landskassegaranti i forbindelse med prioritering af skibe, der bygges i Norge. Det norske 1. prioritetslån dækker 70% af kontraktprisen, hvoraf landskassen giver garanti for de sidste 14% (d.v.s. fra 56% op til 70%). Hertil kommer på de samme kontrakter tilsagn om et tilskudslån på 20%.

Endvidere er der i en række tilfælde i henhold til lagtingslov nr. 46 af 3. maj 1979 om garanti for lån til fiskerskibe og fiskerivirksomheder (kriseloven) givet landskassegaranti for lån til skibe, der er kommet i økonomiske vanskeligheder som følge af uheld eller dårlige fiskerimuligheder, og hvor der er udsigt til, at driften efter alle foreliggende oplysninger vil kunne blive rentabel. Landskassens garanti dækker 90% af den nødvendige nye kapital, og det er en betingelse for garantien, at rederiet selv har de resterende 10%.

I henhold til lagtingslov nr. 8 af 16. januar 1980 om lån til fiskerfartøjer er der optaget et lån på 60 mill. kr. til brug for lån til fiskerfartøjer for at forbedre deres driftsgrundlag, herunder til effektivisering og rationalisering af fartøjerne. Der kan ydes lån til fiskerskibe, som er kommet i økonomiske vanskeligheder på grund af de ændrede betingelser for at drive fiskeri.

Fiskeopdræt

Fiskeopdræt er efter sin natur fiskeri, men virksomheden ligner mere dyrehold som inden for landbrugserhvervet. Fiskeopdræt er for alvor fremstået som en ny erhvervsform.

Etablering, bygning, indretning og udvidelse kræver tilladelse fra landsstyret, ligesom driften - i henhold til lagtingslov nr. 57 af 24. maj 1974 - er under offentlig tilsyn for at sikre mod smitsomme sygdomme og forurening og for at undgå, at brugene kommer til at skade hinanden.

Ved udgangen af 1984 havde 58 virksomheder med tilsammen 61 brug, omfattende opdræt af laks og ørred, smolt og yngel og muslinger, tilladelse fra landsstyret til at drive fiskeopdræt, jfr. tabel 3.31. Opdræt af muslinger er endnu på forsøgsstadiet ligesom østersopdræt, som 2 virksomheder har forsøgt sig med i 1984.

Ørredbestanden i havdambrugene (ringe med net i havet) udgjorde pr. 31. december 1984 456,4 tons, medens laksebestanden udgjorde 447,7 tons. Af ørredproduktionen i 1984 blev knap 270 tons eksporteret og af lakseproduktionen omkring 280 tons til en samlet værdi af ca. 30 mill. kr. Herudover blev der i 1984 eksporteret ca. 100.000 stk. ørredyngel.

I 1984 blev der udklækket/opdrættet 800.000 stk. ørredyngel og 123.000 smolt. Denne produktion er foregået på de 6 af de ialt 7 yngel og smoltcentraler, som var i drift i 1984.

Tabel 3.31. Antal tilladelser til fiskeopdræt pr. 31. december 1984 fordelt på geografisk område

	<u>Fisk</u>	<u>Smolt/ yngel</u>	<u>Muslinger</u>	<u>Antal ringe m.net</u>	<u>Virksomheder</u>
Hvannasund	1	1	-	30	1
Haraldssund	2	-	-	40	2
Funningsfjórður	2	2	1	40	5
Hellurnar	-	1	-	-	1
Gøtuvík	1	1	-	5	2
Skálafjórður	6	-	-	90	6
Sundini	13	1	3	179	16
Kollafjórður	4	-	-	35	4
Kalbaksfjórður	4	-	3	55	7
Norðadalur	-	1	-	-	1
Servágsfjórður	3	-	-	35	3
Trongisvágs- fjórður	3	-	2	40	4
Hov	-	1	-	-	1
Fámjin	-	1	-	-	1
Lopransfjórður	3	-	-	40	4
Ialt tilladelser	41	9	9	589	58
Heraf i drift i 1984	30	7	6	275	41

Kilde: Udvalget vedrørende fiskeopdræt

LANDBRUG

Landbruget var indtil århundredskiftet Færøernes hovederhverv, men produktionen er nu i forhold til andre erhverv ret begrænset, og ifølge nationalregnskabet bidrager landbruget kun med knap 1,5% af Færøernes samlede bruttofaktorindkomst (1980).

Ifølge folketællingen for 1977 arbejdede 1,6% af de erhvervsaktive i landbruget.

Trods dette er der sket ændringer i landbruget. Medens det for få år siden var de små landbrug med en eller to køer, som producerede hovedparten af mælken, er der nu færre brug med flere køer på hvert brug.

Landbrugets hovedprodukter er kød og mælk samt kartofler og grøntsager.

Tabel 3.32. Kvæghold i 1975 og 1980-84

	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Antal besætninger	514	279	263	227	190
Hornkvæg ialt	2.133	2.152	2.199	2.255	2.184
Heraf køer og kvier, der har kælvet	1.268	1.220	1.235	1.325	1.295
Antal køer gennemsnit- lig pr. besætning	2,5	4,1	4,7	5,8	6,8

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Mælkeproduktion

En større og større del af produktionen sælges gennem de 2 mejerier. I 1984 udgjorde dette salg ca. 4,42 mill. liter, hvilket er en stigning på 21,4% i forhold til året før.

Mælkeproduktionens udbytte er forøget betydeligt de seneste 20 år.

Tabel 3.33. Mælkeproduktionens udbytte

<u>Omfattet af kvægtilsyn¹⁾</u>	<u>1969/70</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
Hornkvæg, antal	617,0	693,0	651,0	725,0
Malkekøer, antal	503,6	563,5	515,1	583,0
<u>Resultater</u>				
Fedt, %	3,73	3,82	3,78	3,85
Mælk, kg/malkeko	3.184	4.913	5.171	5.606
4% - mælk, kg/malkeko	2.969	4.692	4.997	5.479

1) Ikke alt kvæg er omfattet af kvægtilsyn

Kilde: Færøernes kvægopsyn

Tilskuddet til mælkeproduktionen blev pr. 1. december 1982 ændret, således at mælken, som leveres til mejerierne, bliver kvalitetskontrolleret og opdelt i 4 klasser, således at 1. klasse får 1,10 kr., 2. klasse 0,45 kr., 3. klasse 0,20 kr. og 4. klasse 0,00 kr. pr. liter i tilskud. Kvalitetskontrollen udføres af Heilsufrødisliga Starvsstovan (Hygiejnisk laboratorium). Der ydes til lige transporttilskud op til 0,40 kr. pr. liter og driftstilskud til mejerierne. Udligningstilskud blev ydet i november og december måned 1984 på 0,35 kr. pr. liter.

Der bliver nu også givet et tilskud på op til 500 kr. pr. ko til produktion af stråfoder.

Pr. 31. december 1984 var jordfondens samlede udlån på 70,5 mill. kr., heraf 2,9 mill. kr. til kommuner. Størstedelen af udlånene er brugt til stalde og redskaber, til opdyrkning samt til fårehuse.

Kødproduktion

Produktionen af fårekød udgør ca. 500 tons om året, hvilket er omkring 40% af det samlede forbrug.

Der blev i 1984 ydet tilskud til slagtning af 102 tons af slagtekvæg. Det skal dog bemærkes, at produktionen antagelig er højere, idet der ikke opnås tilskud til det, der bliver slagtet hjemme og anvendt i husholdningen.

Tilskuddet er 8,00 kr. pr. kg.

Fra 1. april 1984 ydes der også tilskud til æg og svinekød.

Tabel 3.34. Fårehold 1970, 1975 og 1980-83

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Antal får	65.349	70.924	65.654	65.399	64.328	64.764
Antal lam	42.029	50.969	48.068	48.682	46.639	44.860
Slagtninger:						
får og lam	37.630	46.968	43.422	45.122	45.553	40.916
Uld i kg.	45.176	53.291	49.883	50.129	51.903	46.218

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Opdyrkning

Langt den største del af opdyrkningen sker i forbindelse med bygning af nye stalde eller til større foderproduktion til eksisterende stalde. I 1983/84 blev der nyopdyrket 280.900 m² jord, jfr. tabel 3.35. Herudover er der opdyrket ca. 40.000 m². Spørgsmå-

let om tildeling af opdyrkningstilskud til sidstnævnte jord blev dog ikke administrativt færdigbehandlet i løbet af året. Der ydes 3,50 kr. pr. m² i tilskud til nyopdyrkning, når opdyrkingen er et led i stråfoderfremstilling til mælkeproduktion. Iøvrigt ydes der 2,00 kr. pr. m² i tilskud til nyopdyrkning. Denne opdyrkning skete for langt den største dels vedkommende med opdyrknings- og grave-maskiner.

Der blev forbedret 117.000 m² indmark. Tilskuddet til forbedring af indmark udgør 2,00 kr. pr. m².

Finansieringen af opdyrkingen foregår for det meste således, at der ydes opdyrkningslån, der skal afdrages over 5 år, og derefter delvis tilbagebetales med opdyrkningstilskud, når arbejderne er færdige, synet og godkendt. Resten bliver konverteret til nye lån, der skal tilbagebetales over 37 år med 5% om året i renter og afdrag, dog således at de første år er afdragsfri.

For de fæstere, der har penge på fæstekonto for solgt jord, skal denne andel betales af denne konto.

Tabel 3.35. Oversigt over opdyrkning 1974-84

	<u>Nyopdyrkning m²</u>	<u>Forbedring af indmark m²</u>
1974	216.000	24.000
1975	190.000	16.000
1976	234.000	88.000
1977	437.000	55.000
1978	560.000	64.000
1979	421.000	27.000
1980	596.000	75.000
1981	378.000	55.000
1982	271.500	82.500
1983	332.500	95.500
1984	280.900	117.000

Kilde: Færøernes jordråd

Tabel 3.36. Kartoffelavl 1970, 1975 og 1980-83

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Antal dyrkere	2.328	1.924	2.097	2.021	1.871	2.245
Dyrket areal i 1.000 m ²	976	772	742	701	688	754
Kartoffelhø- sten i 100 kg	16.364	10.063	12.007	10.595	10.000	11.075
Udbytte i kg. pr. 1000 m ²	1.677	1.303	1.618	1.511	1.453	1.469

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Landsdyrlægen

I henhold til hjemmestyreløven er veterinærvæsen særanliggende. Landsdyrlægen er rådgivende for landsstyret og andre myndigheder med hensyn til veterinære spørgsmål og har pligt til at varetage alt sædvanligt dyrlægearbejde, såsom tilsyn med gældende veterinære bestemmelser, fremsættelse af forslag til iværksættelse af bestemmelser til forebyggelse af sygdomme hos husdyr og iøvrigt iværksættelse af foranstaltninger i akutte tilfælde for at forebygge sygdomme hos husdyr og ferskvandsfisk. Landsdyrlægen skal efter omstændighederne være offentligheden behjælpelig med almindelig dyrlægehjælp. Embedet er fra 1981 bemannet med 2 dyrlæger.

Hygiejnisk laboratorium

Ved lagtingslov nr. 18 af 6. maj 1975 om et offentligt laboratorium er Hygiejnisk laboratorium (Heilsufrøðisliga Starvsstovan) underlagt landsdyrlægeembedet. Laboratoriet har til formål at foretage undersøgelser af vand, miljø, råstoffer og alle stoffer iøvrigt til fødevarerproduktion m.m.

Fra begyndelsen er hovedvægten lagt på garanti for madvarer til eksport. I denne forbindelse er det hidtidige arbejde på fiskerilaboratoriet, der virkede fra 1950 til 1975, henlagt til laboratoriet.

I henhold til reglement nr. 82 af 12. november 1975 er laboratoriet ekspedition for tilsynsmyndighederne, der virker i henhold til lagtingslov nr. 41 af 22. juni 1972 med senere ændringer om autorisation for virksomheder og fiskerfartøjer til produktion af fødevarer og reglement nr. 47 af 21. september 1973 med senere ændringer om indretning af og tilsyn med fiskevirksomheder og fiskerfartøjer.

Laboratoriet lægger vægt på at få vedtaget bemyndigelseslove ("offentlig madvarelov" og "offentlig lov om kvalitetskontrol med fisk og fiskevarer m.m."), der giver laboratoriet hjemmel til at gennemføre omfattende undersøgelser af fødevarer (eksport og på stedet), således at forbrugerne bliver skånet for forfalskninger, og sundhedsfarlige varer.

Der lægges for tiden stor vægt på at få fiskeindustrivirksomheder og fiskerifartøjer gjort forskriftsmæssige (i henhold til eksisterende lov), at få foretaget forskellige fødevareundersøgelser og at medvirke til forskellige undersøgelser, der kan tjene helheden (forsøg med behandling af fisk om bord, undersøgelser af mælk, vand-, foder- og jordbundsundersøgelser, blåhvilling samt guldlaksundersøgelser m.m.). Herunder laves der et stigende antal undersøgelser i forbindelse med opdræt, fiskesygdomme og af miljøet i hele taget. Institutionen er rådgivende for landsstyret, sundhedskommissioner, fiskeindustri m.m.

Laboratoriet er opdelt i to afdelinger. En bromatolog er afdelingsleder på fødevareafdelingen, der omfatter den kemiske og den bakteriologiske afdeling og en fiskeribiolog er afdelingsleder for lovgivningsanliggender og tilsyn. Afdelingslederne varetager sammen med landsdyrlægen ledelsen af laboratoriet. Foruden afdelingslederne er 2 halvdags kontorister, 4 laboranter på fuld tid og 2 laboranter på halv tid beskæftiget på laboratoriet. Herudover er der 1 fiskeriøkonom som dog ikke er fast ansat.

HÅNDVÆRK, INDUSTRI, BYGGE- OG ANLÆGSVIRKSOMHED M. V.

Tabel 3.37 nedenfor viser antallet af private virksomheder inden for håndværk, industri og byggevirksomhed ved begyndelsen af 1984.

Tabel 3.37. Industri-, håndværks- og serviceforetagender pr.
1. januar 1984¹⁾

Fiskeindustri (herunder filetfabrikker)	34
Mejerier	2
Drivhuse	4
Bryggerier	2
Manufakturvirksomheder	14
Skindvirksomheder	4
Spinderier	3

(fortsættes)

Industri-, håndværks- og serviceforetagender pr.
1. januar 1984 (fortsat)

Byggeindustri	297
Stenbrud	17
Smedier og værksteder	94
Bilværksteder	52
Trykkerier	20
Kemisk industri	5
Skibsværfter	8
Bådebyggere	14
Sejl- og fiskeredskaber	10
EDB-virksomheder	9
<u>Ialt</u>	<u>589</u>

1) Tallene angiver i de fleste tilfælde antallet af virksomhedsenheder og ikke antallet af foretagender

Kilde: Hagdeildin

Virksomhederne er så forskellige, når henses til størrelse og formål, også inden for hver virksomhedskategori, hvorfor man ud fra virksomhedstallet kan sige meget lidt om aktiviteten inden for det pågældende område. Aktiviteten kan bedre belyses gennem afsætningstal, hvor de nyeste dog er fra 1977, jfr. tabel 3.38. Når afsætningstal inden for fiskeindustri, anden industri, håndværk og serviceerhverv sammenholdes med folketal får man ligeledes et indtryk af den geografiske fordeling af aktiviteterne.

Når aktiviteten måles som anført ovenfor, foregår den største andel af aktiviteten i fiskeindustrien, mens den mindste foregår i anden industri. Suður-eysturoy fremstår som det erhvervsmæssigt mest koncentrerede område og har en betydelig større aktivitet end folketallet tilsiger (33% mod 19%). Et andet centralt område er Suður-streymoy, men her er ikke mere end folketallet tilsiger (31% mod 33%). Hertil kommer dog de private handelsforetagender og offentlig virksomhed som særligt er koncentreret i sidstnævnte område.

Tabel 3.38. Folketal og samlet afsætning inden for fiskeindustri, anden industri, håndværk og serviceerhverv, opdelt på geografisk område

	Indbyggertal 31/12-1976		Fiske- industri		Erhverv		Håndværk og serviceerhverv		Ialt	
	Antal	%	mill. kr.	%	mill. kr.	%	mill. kr.	%	mill. kr.	%
Norð- oyar	5.679	13,7	64,9	19,4	20,3	14,5	31,7	12,2	116,9	15,9
Eysturoy syd	7.726	18,6	141,2	42,1	59,9	42,7	41,7	16,1	242,8	33,1
Eysturoy nord	1.193	2,9	11,0	3,3	4,8	3,4	1,7	0,7	17,5	2,4
Streymoy nord	3,221	7,7	16,6	5,0	2,3	1,6	8,3	3,2	27,2	3,7
Streymoy syd	13.595	32,7	42,0	12,5	39,0	27,8	146,6	56,6	227,6	31,0
Vágar	2.771	6,7	12,3	3,7	8,1	5,8	7,0	2,7	27,4	3,7
Sandoy	1.668	4,1	10,2	3,0	0,9	0,6	1,9	0,7	13,0	1,8
Suðuroy	5.702	13,6	36,9	11,0	5,1	3,6	19,9	7,7	61,9	8,4
Ialt	41.555	100	335,1	100	140,4	100	258,8	100	734,3	100
			45,6		19,1		35,3		100,0	

Kilde: Industriforeningen

Inden for alle geografiske områder bortset fra Suðurstreymoy er aktiviteten set i forhold til folketallet mere ulige fordelt end for landet som helhed, og det synes som om industrien sammen med håndværk og serviceerhverv er tæt forbundet med fiskeindustrien.

Udviklingen indenfor og betydningen af disse erhvervsgrene set i forhold til færøsk økonomi fremgår af tabel 3.39., som viser bruttofaktoriindkomsten inden for håndværk, industri og bygge- og anlægsvirksomhed i forhold til den samlede bruttofaktoriindkomst.

Produktionen indenfor visse erhvervsgrene til det færøske hjemmemarked synes nu at være nået et niveau, hvor muligheden for fortsat vækst er begrænset. Dette gør sig især gældende inden for tekstilindustri og i et vist omfang inden for byggeindustri.

Tabel 3.39. Bruttofaktorindkomsten for håndværk, industri samt bygge- og anlægsvirksomhed i 1977-80

	1977		1978		1979		1980	
Årets priser	1000 kr.	%	1000 kr.	%	1000 kr.	%	1000 kr.	%
Håndværk og industri	292.183	15,2	315.700	15,5	367.400	16,6	409.900	15,6
Bygge- og anlægsvirksomhed	191.453	9,9	229.500	11,2	231.416	10,4	268.300	10,2
Ialt	483.636	25,1	545.200	26,7	598.816	27,0	678.200	25,8

Kilde: Búskaparráðið

Industriforetagender har særlige lånemuligheder i henhold til egnsudviklingsloven samt i Færøernes industrifond (Ídnaðargrunnurin) og industriens udviklingsfond (Menningargrunnurin). Endvidere rådgiver industrikontoret virksomheder som nedenfor be-
lyst.

Egnsudvikling

I henhold til lov nr. 219 af 7. juni 1972 om egnsudvikling er der mulighed for at opnå lån og tilskud op til 50% af investeringerne i større virksomheder, der bygges med produktion til eksport for øje.

I 1984 har egnsudviklingsrådet behandlet 4 ansøgninger. Der er givet 1 virksomhed inden for nærings- og nydelsesmiddelindustrien og 1 virksomhed inden for fiskeindustrien tilsagn om tilskud på ialt 3,7 mill. kr. og lån på ialt 6,7 mill. kr.

I 1984 er der til færøske virksomheder udbetalt investeringstilskud på 1,4 mill. kr. og lån på 5,3 mill. kr.

Færøernes industrifond

Færøernes industrifond (Føroya Ídnaðargrunnur) er stiftet i henhold til lagtingslov nr. 60 af 24. september 1970 med det formål at yde lån til håndværks- og industrivirksomheder, til nybygninger, udvidelser, rationalisering samt tilpasning til ændrede markedsforhold.

Fonden ledes af en bestyrelse på 5 medlemmer, der er valgt af Færøernes landsstyre.

Fonden yder lån mod pant i bygninger og arbejdsredskaber, som tilbagebetales over henholdsvis 20 og 10 år. Renten er for tiden 10,5% p.a.

I finansåret 1983/84, som sluttede 31. marts 1984, har fonden fået 79 nye ansøgninger om lån. Dette er 5 flere end året før. Af disse var 2 ansøgninger om tillægslån.

Der blev bevilget 52 lån på ialt 36.689.000 kr. Heraf indkom 47 i løbet af året, medens 5 indkom inden 1. april 1983. 13 ansøgninger blev afslået, mens 19 ansøgninger ikke blev færdigbehandlet.

De bevilgede lån fordeler sig på forskellige erhverv, som følger:

	<u>I 1.000 kr.</u>
16 Fiskeopdræt til laks og ørred	3.774
4 Fiskeopdræt (til smolt/ungel)	8.300
1 Bagerier	400
4 Trykkerier	4.488
3 Fiskeforædling	9.500
1 Kemisk industri	330
1 Beklædningsindustri	50
4 Maskin- og bilværksteder	3.733
1 Net- og trawlfabrikation	644
2 Cementfabrikation	480
2 Skibsværfter	2.280
5 Snedker- og trævarefabrikation	610
8 Andre virksomheder	2.100
Ialt 52	36.689

I regnskabsåret blev der udbetalt 49 lån på ialt 29.169.000 kr., og fonden har pr. 31. marts 1984 ialt udbetalt 208 lån på tilsammen 110,7 mill. kr.

I regnskabsåret har der været stor interesse for at investere, særlig i fiskeopdræt. Fonden har i regnskabsåret bevilget 20 lån på ialt 12.074.000 kr. til sidstnævnte formål.

Selv om initiativ ikke har manglet, har året dog også været præget af en vis usikkerhed, og man kan frygte, at nogle store virksomheder i det kommende år vil skifte ejere eller er nødt til at lukke.

Selv om fondens drift har givet så meget, at der er overskud at lægge i reservefond, og selv om det ikke har været nødvendigt at forhøje udlånsrenten, så har de lån, som fonden har optaget i ud-

landet, medført så store kursforhøjelser, at det har været nødvendigt at afsætte 5.989.158,50 kr. til dækning af kurstab. Tilbagebetalingen af udenlandslånene påbegyndes i finansåret 1984/85.

Fonden havde i regnskabsåret indtægter på 22.957.791,51 kr., mens de samlede udgifter beløb sig til 13.614.386,71 kr., således at årsresultatet efter afskrivninger, men medregnet overførsel fra året før, blev på 9.343.404,80 kr. Bestyrelsen har vedtaget at anvende det samlede overskud således:

I reservefond i henhold til § 11:	3.300.000,00 kr.
Afsat til kurstab:	5.989.151,50 kr.
Overført til næste år:	54.253,30 kr.

Industriens udviklingsfond

Industriens udviklingsfond (Menningargrunnur Idnaðarins) blev oprettet ved lagtingslov nr. 37 af 26. juni 1973. Fonden ledes af en bestyrelse på 3 medlemmer valgt af Færøernes lagting hvert tredje år, dog således at der hvert år afgår et medlem.

Fonden finansieres ved bevilling på finansloven og har hjemmel til lånoptagelse med landskassegaranti, dog højst 5 mill. kr. om året i 5 år.

Fondens formål er at yde støtte til fremme af foranstaltninger, der kan skabe bedre forhold for industri, håndværk og servicevirksomheder ved f.eks. ydelse af

1. opbygningskredit,
2. rentetilskud,
3. eksportkredit eller eksportgaranti,
4. tilskud til oplæring, undersøgelser og vareudvikling,
5. hjælp til markedsundersøgelser, eksporttilskud o.l.,
6. hjælp til udvikling på særlige steder, eller
7. lån og/eller tilskud til tillægsinvesteringer, finansiering og drift af nyopførte virksomheder og omdannelse af eksisterende til ændrede markedsforhold.

Siden udviklingsfonden begyndte sin virksomhed og indtil 31. marts 1984 er der bevilget lån på ialt 147.982.000 kr., tilskud på ialt 12.977.096,55 kr. og garantier på ialt 28.830.000 kr. De samlede bevillinger fra landskassen til udviklingsfonden udgør i perioden fra fonden påbegyndte sin virksomhed til 31. marts 1984 ialt 58.500.000 kr. Bevillingen i 1983/84 var 9 mill. kr.

Der indkom i 1983/84 326 nye ansøgninger om lån og tilskud m.m.

Der er bevilget:

Lån	ialt kr.	14.320.000,00
Tilskud	ialt kr.	1.604.726,00
Driftslån	ialt kr.	14.445.000,00
Garantier	ialt kr.	6.930.000,00

De i regnskabsåret 1983/84 færdigbehandlede sager kan fordeles på de forskellige kategorier som vist nedenfor:

Servicevirksomheder	8
Håndværksvirksomheder	17
Industrivirksomheder	15
Støtte til forskning	10
Tillægslån	18
Fiskeopdræt (ørred, laks, musling)	27
Støtte til uddannelse	13
Salgsfremmende tiltag	12

Industrikontoret

Færøernes Industriforening, som har omkring 180 medlemmer, driver Færøernes Industrikontor med en industrirådgiver som leder.

Formålet med industrikontoret er at varetage industriens interesser og i konkrete tilfælde at hjælpe de enkelte virksomheder med etablering, udbygning og udvikling.

Det daglige arbejde i industrikontoret omfatter hjælp til projektering, budgettering, finansieringsansøgning og rådgivning i forbindelse med projektvurdering og iøvrigt vejledning til det punkt, hvor de private projekteringselskaber overtager arbejdet.

Med den stigende interesse for eksport af industrivarer er rådgivning i forbindelse med told- og handelsspørgsmål blevet en omfattende del af industrikontorets arbejdsområde. Færøernes Industriforening har derfor til hensigt at ansætte særlige rådgivere i salgs- og markedsspørgsmål og at udvide virksomheden til også at omfatte eksportprojekter og at optage samarbejde med andre institutioner og private virksomheder desangående.

Industrikontoret har til hensigt at udvide informationsvirksomhed og anden virksomhed i forhold til medlemmerne af industriforeningen i overensstemmelse med det behov, som opstår i samfundet.

HANDEL, SERVICE- OG TRANSPORTERHVERV

Handel og serviceerhverv

De almindelige erhvervsretlige love (folketingslove) er sat i kraft på Færøerne. Iøvrigt er områderne som andre erhvervsforhold særanliggende med færøsk lovgivning. Der kan nævnes lagtingslov nr. 33 af 20. december 1955 om næring med senere ændringer, lov nr. 115 af 4. april 1928 om forbud mod at drive erhverv med berusende drikke med senere ændringer, lagtingslov nr. 32 af 15. maj 1970 om passager- og godstransport og lagtingslov nr. 24 af 28. marts 1956 om forsikringsvirksomhed med senere ændringer.

Det er kendetegnende for handelen med husholdningsvarer, at der findes lige så mange virksomheder inden for eneforhandlerbranchen (salg af varer i kommission) som inden for engroshandelen iøvrigt, jfr. tabel 3.40.

Inden for fødevarerhandelen har vi den sædvanlige opdeling af salgsvirksomheden i éngros- og detailhandel, mens tallet for éngrosforetagender inden for byggematerialer, udrustning m.v. tyder på, at foretagenderne inden for denne branche både påtager sig eneforhandlervirksomhed og detailhandel.

Tabel 3.40. Antal virksomheder inden for handel pr. 31. dec. 1984

	<u>Eneforhandlere</u>	<u>Éngrosvirksomheder</u>	<u>Detailhandlere</u>
Fødevarer	11	14	283
Andre husholdningsvarer	15	13	78
Byggematerialer, udrustning	7	58	78
Biler, reservedele			22
Benzin, olie		2	11
Andet	13		68
Hoteller og restaurationer			30

Kilde: Statistikkontoret (Hagdeildin)

Fra nationalregnskabet for de seneste år er bruttofaktoringkomsten for denne del af erhvervslivet vist i nedenstående tabel.

Tabel 3.41. Bruttofaktorindkomsten for handels-, service- og transporterhvervene i 1970, 1975 og 1980

Årets priser	1970		1975		1980	
	Mill.kr.	%	Mill.kr.	%	Mill.kr.	%
Handel, forlystelser og hoteller	56,1	9,6	131,5	10,9	307,8	11,7
Pengeinstitutter	31,1	5,3	74,3	6,2	202,8	7,7
Liberale erhverv	6,1	1,0	20,3	1,7	51,0	1,9
Husgerning	6,7	1,1	9,3	0,8	14,9	0,6
Skibsfart	11,7	2,0	35,9	3,0	86,2	3,3
Transport	20,0	3,4	35,1	2,9	73,0	2,8
Ialt	132,4	22,4	306,4	25,5	735,7	28,0

Kilde: Búskaparráðið

Færøske forsikringsselskaber har i henhold til lagtingslov monopol på at drive forsikringsvirksomhed på Færøerne, og alle sådanne selskaber er samlet i "Tryggingarsambandið Føroyar".

I gennemsnit er forsikringspræmierne for skadesforsikringer forøget proportionalt med inflationen. Automobil- og brandforsikringspræmier har dog haft en betydelig større vækst end andre skadesforsikringer. De udbetalte forsikringsbeløb har haft en mere ujævn udvikling end forsikringspræmierne, dette gælder særligt søforsikringen. Selvrisiko for automobil-forsikringstagere blev i februar 1980 sat til 25%, hvilket muligvis har påvirket udbetalingerne i forbindelse med automobilskadesforsikring. Det er værd at bemærke, at udbetalinger i forbindelse med brandskader er meget lave i forhold til forsikringspræmierne.

Livs- og efterlønsforsikring er forholdsvis ny på Færøerne, og den gennemsnitlige forsikringsværdi pr. indbygger er lav sammenholdt med nabolandene. Efterlønsforsikring er dog stigende, hvilket bl.a. skyldes, at enkelte fagforeninger har flyttet deres pensionsforsikring fra danske selskaber til Føroya Lívstrygging.

Tabel 3.42. Forsikringspræmier og -udbetalinger 1979-83

	1979	1980	1981	1982	1983
<u>A. Skadesforsikringer</u>					
<u>Forsikringspræmier:</u>					
1. Søforsikring	39,7	43,1	45,1	47,1	57,3
2. Automobilforsikring	23,3	23,7	25,4	26,4	31,6
3. Ansvarsforsikring m.v.	1,3	1,9	2,2	2,7	3,3
4. Ulykkesforsikring	6,0	8,2	10,3	12,1	13,7

(fortsættes)

Forsikringspræmier og -udbetalinger 1979-83
(fortsat)

	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>A. Skadesforsikringer</u>					
<u>Forsikringspræmier:</u>					
5. Brandforsikring	14,0	15,9	18,5	22,0	26,1
6. (1.-5.) udvalgte forsikringer ialt	84,3	92,8	101,5	110,3	132,0
<u>Udbetalte skadesforsikringer, brutto:</u>					
1. Søforsikring	26,9	51,1	29,0	41,0	36,9
2. Automobilforsikring	21,8	19,0	21,5	23,7	29,7
3. Ansvarsforsikring m.v.	1,6	2,8	0,8	0,7	1,5
4. Ulykkesforsikring	4,4	5,1	5,9	8,0	8,8
5. Brandforsikring	3,8	8,6	4,2	6,8	7,4
6. (1.-5.) Udvalgte forsikringer ialt	58,5	86,6	61,4	80,2	84,3
<u>B. Livs- og efterlønsforsikringer</u>					
<u>Forsikringspræmier:</u>					
1. Kapitalforsikring m.v.	1,4	1,6	1,8	2,5	3,2
2. Rente- og rateforsikring	5,3	6,4	7,6	9,8	12,5
3. (1.-2.) Forsikringspræmier ialt	6,7	8,0	9,4	12,3	15,7
<u>Forsikringsudbetalinger:</u>					
1. Erstatning v. død m.v.	0,1	0,2	0,4	1,1	0,6
2. Efterløns- og renteudbetalinger	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5
3. (1.-2.) Forsikringsudbetalinger ialt	0,4	0,5	0,8	1,5	1,1

Kilde: Forsikringsregnskaber

Transport

Til person- og godstransport såvel til søs som til lands kræves tilladelse fra landsstyret. Denne tilladelse kan dog meddeles af kommunerne, hvis befordringen ikke overskrider kommunens grænser.

Al søtransport mellem øerne varetages nu af det offentlige. I 1974 overtog det landsejede rederi "Strandfaraskip Landsins" færgeforbindelsen Tórshavn - Skálafjørður, og i sommeren 1976 over-

tog landet også færgeforbindelsen mellem Vestmanna og Oyrargjógv.

Persontransporten til lands varetages af selskaber og enkeltpersoner. Godstransporten til lands, der helt har været på private hænder, drives nu delvis af det offentlige selskab, Strandferðslan, der med store lastbiler transporterer gods mellem byggerne.

Motorkøretøjer

Antallet af biler og motorcykler steg i 1984 med 1.094. Antallet af personvogne er 5-doblet fra 1970 til 1984, medens antallet af hyrevogne har været faldende.

I 1984 var der registreret 2.093 nye motorkøretøjer.

Tabel 3.43. Biler og motorcykler fordelt på sysler pr. 31/12 1984 samt det samlede antal biler og motorcykler i forskellige år

<u>Pr. 31/12-84</u>	<u>Last- og va- revogne</u>	<u>Busser</u>	<u>Hyre- vogne</u>	<u>Person- vogne</u>	<u>Motor- cykler</u>	<u>På- hængs- vogne</u>	<u>Ialt</u>
Tórshavn	1.032	24	101	4.257	51	160	5.625
Norðoyar	262	3	37	1.300	8	31	1.641
Eysturoy	506	23	41	2.766	8	85	3.429
Streymoy	252	15	18	1.047	5	46	1.383
Vágar	133	8	16	713	5	13	888
Sandoy	59	5	4	258	21	2	349
Suðuroy N	161	9	20	614	15	24	843
Suðuroy S	115	9	20	509	4	37	694
Ialt	2.520	96	257	11.464	117	398	14.852
<u>Pr. 31/12</u>							
1970	624	55	399	2.195	366	.	3.639
1975	1.024	79	302	5.854	171	.	7.430
1982	2.185	79	255	9.844	125	77	12.765
1983	2.283	77	268	10.674	129	324	13.758
1984	2.520	96	257	11.464	117	398	14.852

Kilde: Landfogeden

Passagertrafik til og fra Færøerne

Beflyvning

Flyvetrafikken er fællesanliggende. Alle udgifter - også driftsudgifter - i forbindelse med flyvepladsen i Vágar afholdes af staten. P/f Flogfelag Føroya har ekspeditionen.

Det samlede antal passagerer steg med 4,1% i 1984.

Der var ingen flyforbindelse mellem Færøerne og Storbritannien i 1984.

Tabel 3.44. Antallet af flypassagerer i årene 1970, 1975
1980 og 1982-84

<u>Antal passagerer</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>Ankomst fra:</u>						
Danmark	6.164	13.220	21.403	22.626	24.830	27.137
Norge	900	820	761	1.100	840	425
Island	1.229	1.845	1.734	1.499	1.301	1.405
Storbritannien	522	655	87	271	-	-
Andre lande ¹⁾	-	29	487	2.419	2.345	1.659
Ialt ankommet	8.815	16.569	24.472	27.915	29.316	30.676
<u>Afrejst til:</u>						
Danmark	6.607	13.397	21.509	23.136	25.386	26.998
Norge	651	950	738	639	821	595
Island	1.189	1.480	1.776	1.553	1.289	1.408
Storbritannien	548	731	72	482	-	-
Andre lande ¹⁾	-	24	361	2.046	2.142	1.700
Ialt afrejst	8.995	16.582	24.456	27.856	29.638	30.701
Passagerer ialt	17.810	33.151	48.928	55.771	58.954	61.377

1) Incl. charterrejser

Kilde: Statens luftfartsvæsen

Besejling

Antallet af passagerer ad søvejen mellem Færøerne og udlandet steg med 54% fra 1983 til 1984. Det samlede antal var i 1984 79.634 mod 51.633 i 1983. Antallet af transitrejsende tredobledes derimod fra 6.115 i 1983 til 18.449 i 1984.

Tabel 3.45. Antal skibspassagerer til og fra Færøerne i 1983 og
1984

	<u>1983</u>		<u>1984</u>	
	<u>Ankommet</u>	<u>Afrejst</u>	<u>Ankommet</u>	<u>Afrejst</u>
Danmark	13.360	12.796	19.191	20.151
Norge	5.774	4.110	6.637	5.645
Island	4.701	4.597	10.764	12.200
Skotland	4.229	4.066	2.489	2.557
Ialt	26.064	25.569	39.081	40.553

Kilde: Selskaberne

Turister

Det samlede antal rejser mellem Færøerne og udlandet udgjorde i 1984 141.011, hvilket er en stigning på 27,5% i forhold til året før. Der findes ikke materiale, der kan belyse, hvor mange enkeltpersoner, der er medregnet i tallet, og hvor de kommer fra. Det må forventes, at omkring 40% af de rejsende er fastboende på Færøerne.

Særlig interesse har sommerturister med fast bosted i udlandet. Stikprøver i sommeren 1982 (ifølge Betænkning om færøske turistforhold, 1983) viste, at 67% af de rejsende var på Færøerne for første gang, 78% havde fast bopæl i Danmark (heraf var 7% færinger), 8% kom fra de øvrige skandinaviske lande og 7% fra Tyskland.

Naturen (51%), slægtninge og venner (28%) er de hyppigst nævnte grunde til at vælge Færøerne som turistland, ligesom ferie (66%) og besøg (15%) har været det væsentligste mål med turen, som i gennemsnit varede 11 dage.

69% kom ad søvejen. 24% boede på hotel, 19% var privat indkvarteret, 24% boede hos slægtninge og venner og 13% i telt.

Herudover kom udlændinge på besøg én dag med særlige passagerskibe (krydstogter). I 1984 anløb 7 sådanne skibe med ialt 3.105 passagerer Færøerne.

De samlede udgifter, som turister har haft i forbindelse med besøg på Færøerne i 1984, er vurderet til 142,8 mill. kr. Heraf er 97,8 mill. kr. en direkte indtægt på Færøerne, 58,5 mill. kr. er forbrug og 39,3 mill. kr. er transportudgifter til færøske skibe. Færingers udenlandsrejser i 1984 er vurderet til 200 mill. kr., heraf er 14,3 mill. kr. transportudgifter til færøske skibe.

SKIBSFLÅDEN

Den samlede skibsflåde

Ved slutningen af 1984 var der 316 skibe på mere end 20 BRT med en samlet tonnage på 100.452 BRT. 13 skibe med en samlet tonnage på 12.043 BRT kom ind i flåden i 1984, medens 8 skibe med en samlet tonnage på 3.258 BRT udgik.

De 13 nye skibe der kom til var: 5 fiskerskibe, heraf 2 bygget på Færøerne, 2 i Norge og 1 i Frankrig, alle bygget i 1984; 4 fragtskibe, heraf 1 med fryselast, bygget på Færøerne i 1984, 2 købt fra Danmark, det ene bygget i 1984 og det andet bygget i 1974,

1 fra Tyskland, bygget i 1984; 2 kemikalieskibe, bygget i Tyskland i 1984, 1 gastankskib, bygget i Holland i 1984, og en sandbåd, bygget i Danmark i 1965.

Af de andre 8 skibe, som udgik af flåden i 1984, blev 5 solgt til udlandet: 1 fiskerskib (byggeår 1981) solgt til Danmark, 4 fragtskibe, 1 (1964) solgt til Norge, 1 (1966) til Panama, 1 (1967) til Tahiti og 1 (1972) til Cypern, medens 3 skibe udgik af flåden på grund af skibbrud i 1984: 1 sandbåd (1957), 1 fiskerskib (1977) og 1 fragtskib (1982).

Tonnagen i den færøske skibsflåde forøgedes således i 1984 med 8.785 BRT, jfr. tabel 3.46.

Tabel 3.46. Oversigt over skibsflåden i 1975, 1983 og 1984

	1975		1983		1984	
	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT
Fiskerskibe	227	46.314	255	56.096	258	59.371 ¹⁾
Passagerskibe	15	4.757	13	14.440	13	14.440
Fragtskibe	20	7.442	24	12.503	23	14.538
Sandpumpere	11	1.226	10	1.444	10	1.507
Tangskibe	-	-	-	-	-	-
Olietankskibe	1	92	3	1.090	3	1.090
Kemikalietankskibe	-	-	2	3.198	4	6.392
Havundersøgelsesskibe	1	138	1	456	1	456
Vagt- og bjærgningsskibe	-	-	2	1.199	2	1.199
Lystfartøjer	1	89	1	89	1	89
Ialt	276	60.058	311	90.515	316	100.452

1) Forskellen fremkommer ved forskellige opmålinger og forskellige grupperinger i 1984

Kilde: Statens skibstilsyn på Færøerne

Tabel 3.47. Den samlede skibsflåde 1973-84

År	Pr. 1. jan.		Tilgang		Afgang		Pr. 31. dec.	
	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT
1973	265	51.431	21	6.467	19	4.512	267	53.386
1974	267	53.386	15	6.075	15	5.207	267	54.368
1975	267	53.368	17	7.853	8	2.189	276	60.058
1976	276	60.058	20	6.975	14	3.326	282	63.735
1977	282	63.735	24	5.230	10	2.581	296	66.418
1978	296	66.418	16	4.712	4	960	308	70.172
1979	308	70.172	10	2.463	7	2.399	311	70.236

(fortsættes)

Den samlede skibsflåde 1973-84 (fortsat)

År	Pr. 1. jan.		Tilgang		Afgang		Pr. 31. dec.	
	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT	Antal	BRT
1980	311	70.236	10	4.582	11	4.989	310	70.422
1981	310	70.422	10	5.746	12	3.989	308	72.173
1982	308	72.173	4	2.211	6	1.743	306	72.871
1983	306	72.871	10	18.202	5	851	311	90.515
1984	311	90.515	13	12.043	8	3.258	316	100.452

Kilde: Statens skibstilsyn på Færøerne

Fiskerflåden

I fiskerflåden, som undergik store ændringer i 1970'erne, forøgedes både antallet og størrelsen af ferskfisketrawlerne i 1984. Tilgangen af større nybygninger var så kraftig, at trawlerflådens gennemsnitsalder så at sige forblev uændret fra 1983 til 1984. Derimod gik gennemsnitsalderen for udroerbåde op med 10 år, idet en af de nyere trawlbåde forliste i 1984 (jfr. tabel 3.48.).

Medregnet i fiskerflåden er herudover den største del af dæksfartøjer mellem 5-20 BRT. Ved udgangen af 1982 bestod denne flåde af 240 fartøjet på ialt 2.763 BRT (jfr. tabel 3.49.).

Tabel 3.48. Fiskerflåden fordelt efter art i 1975, 1983 og 1984

	Antal			Bruttotonnage			Vejet gennemsnitsalder		
	1975	1983	1984	1975	1983	1984	1975	1983	1984
<u>Stålskibe</u>									
Saltfisktrawlere	4	4	4	2.057	3.329	3.329	8,1	9,8	10,8
Ferskfiskerskibe	10	44	49	4.250	11.789	14.533	6,4	11,2	10,1
Industri-trawlere	35	21	21	9.831	11.424	11.380	9,9	12,3	11,4
Trawlere ialt	49	69	74	16.138	26.542	29.242	8,7	11,5	11,4
Linebåde	31	39	38	7.707	8.100	8.166	12,8	18,9	19,7
Notskibe	19	14	14	7.672	6.319	6.669	7,5	12,8	13,9
Fryseskibe	16	20	20	5.346	7.705	7.882	8,0	11,9	12,6
Line- og fryseskibe ialt	66	73	72	20.725	22.124	22.717	9,6	14,7	15,6
Stålskibe ialt	115	142	146	36.863	48.666	51.959	9,6	13,0	13,2

(fortsættes)

Fiskerflåden fordelt efter art i 1975, 1983 og 1984 (fortsat)

	<u>Antal</u>			<u>Bruttotonnage</u>			<u>Vejet gennemsnitsalder</u>		
	<u>1975</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1975</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1975</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>Traskibe</u>									
Line- og trawlskibe	97	101	99	5.184	5.521	5.456	37,0	33,6	43,8
Oplagte skibe	10	12	13	2.132	1.909	1.956	33,9	41,4	42,5
Fiskerskibe ialt	222	255	258	44.179	56.096	59.371	14,6	16,0	17,0

Kilde: Statens skibstilsyn på Færøerne

Tabel 3.49. Dæksfartøjer 5-20 BRT 1974-82

	<u>Antal</u>	<u>BRT</u>
Ultimo 1974	155	1.931
" 1975	159	2.025
" 1976	174	2.111
" 1977	205	2.440
" 1978	191	2.319
" 1979	216	2.530
" 1980	209	2.510
" 1981	221	2.551
" 1982	240	2.763

Kilde: Skibsregistret

OFFENTLIG VIRKSOMHED

(Veje, elektricitetsforsyning, havne og landingspladser, telekommunikation og postvæsen)

Veje

I henhold til lagtingslov nr. 51 af 25. juli 1972 om landsveje henregnes følgende veje til landsveje: Veje mellem bygder og veje fra bygd til kaj, der har betydning for trafikken mellem nabobygder, regnes som landsvej. Landet anlægger og vedligeholder landsvejene.

Anlæg af enkelte større vejstrækninger finansieres ved lån fra Investeringsfonden for Færøerne med op til 85% af anlægsværdien.

De øvrige bygdeveje er kommuneveje og anlægges og vedligeholdes af kommunerne.

Vejnettet er under stadig udbygning. I 1984 har flere vejstrækninger været under anlæg, ligesom der er sket forbedringer af eksisterende veje.

Tabel 3.50. Vejenes længde, kapacitet og belægning (Tallene i parentes angiver længden af tunneller)

Km.	<u>Ensporede veje</u>		<u>Tosporede veje</u>		Ialt km.
	<u>Asfalt- belagte</u>	<u>Grus- belagte</u>	<u>Asfalt- belagte</u>	<u>Grus- belagte</u>	
	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	
Norðoyar	52	19	29	0	43,8 (6,8) ¹⁾
Eysturoy	45	1	54	0	134,2 (2,5) ²⁾
Streymoy	29	8	63	0	129,5 (0,7)
Vágar	7	0	93	0	22,2
Sandoy	44	0	56	0	31,1
Suðuroy	55	1	44	0	71,9 (3,0)
Ialt 1984	40	5	55	0	432,7
Ialt 1980	44	4	49	3	412,5
Ialt 1975	35	27	36	2	384,8

1) Heraf 3,8 km tunneller med betonkørebane

2) Heraf 0,2 km bro over Streymin og 2,5 km tunnel med betonkørebane

Bemærkning: Som tosporede er regnet veje, der er 5 m brede eller derover

Kilde: Landsingeniøren

Tabel 3.51. Udgifter til det færøske landsvejnet

<u>Mill. kr.</u>	<u>1975/76</u>	<u>1979/80</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
Nyanlæg af veje og tunneller	48,2	56,8	39,9	35,7	47,3	73,8
Til stenbrud og asfaltværk	3,2	6,2	17,5	14,6	15,2	11,8
Til alm. vedligeholdelse og forbedringer	17,7	25,7	27,6	37,4	33,6	48,6
Værksteder, maskiner og redskaber	-	3,7	3,0	4,1	6,1	2,5
Til fergelejer	-	-	2,1	1,6	2,3	0,8
Tilskud til kommunale veje og andet	0,3	6,2	8,0	9,3	7,2	4,2
Ialt	69,4	98,6	98,1	102,7	111,7	141,6

Kilde: Landsingeniøren

Asfaltering af landsveje

I 1984 er der med undtagelse af Fugloy og Kallsoy, asfalteret på alle øer, hvor der findes landsveje, ligesom der er foretaget større og mindre forbedringer og ombygninger af dele af de ældre vejstrækninger.

På Suðuroy er der i løbet af året asfalteret 20,5 km, på Sandoy 7,2 km, på Vágar 3,4 km, på Streymoy 6,8 km, på Eysturoy 36,7 km og på Norðoyar 0,8 km. Ialt er der i året asfalteret 75,4 km af landsveje.

Tilskud til kommuner til asfaltering

På finanslagtingsloven har der fra og med finansåret 1974/75 hvert år været afsat et beløb på § 13, stk. 7, "Henlæggelse i fond til tilskud til kommuner til asfaltering". Oprindeligt var der en bemærkning om, at kommunerne tildeles 100 kr. pr. indbygger pr. år, men i 1981/82 blev tilskuddet sat ned til 80 kr. pr. indbygger pr. år. I finansåret 1982/83 og 1983/84 var tilskuddet 100 kr. pr. indbygger.

I 1984 blev der fra fonden ydet tilskud på ialt 3,2 mill. kr., der fordeler sig blandt kommunerne som vist i nedenstående tabel.

Tabel 3.52. Tilskud til asfaltering af kommuneveje pr. 31/12 1984

Kommune	Bevilget og ydet tilskud 1/4-74 - 31/12-84 ¹⁾				
	Forfaldne bevillinger Ialt	Asfalteret for pr.			Ikke brugte forfaldne bevillinger pr. 31/12-84
		31/12-83	i 1984	31/12-84	
		Mill. kr.			
Fugloy	0,1	-	-	-	0,1
Svínoy	0,1	0,1	-	0,1	0,0
Viðareidi	0,3	0,3	-	0,3	0,0
Hvannasund	0,4	0,2	-	0,2	0,3
Klaksvík	5,7	4,7	0,5	5,2	0,5
Kunoy	0,1	-	-	-	0,1
Mikladalur	0,1	-	-	-	0,1
Húsar	0,1	-	-	-	0,1
Elduvík	0,1	-	-	-	0,1
Oyndarfjørður	0,2	-	-	-	0,2
Fuglafjørður	1,9	1,5	0,3	1,9	-
Leirvík	0,8	0,4	-	0,4	0,5

(fortsattes)

Tilskud til asfaltering af kommuneveje pr. 31/12 1984 (fortsat)

Bevilget og ydet tilskud 1/4-74 - 31/12-84¹⁾

Kommune	Forfaldne bevillinger	Asfalteret for pr.			Ikke brugte forfaldne bevillinger pr. 31/12-84
		Ialt	31/12-83	i 1984	31/12-84
			Mill. kr.		
Gøta	1,0	0,8	0,2	1,0	-
Nes	1,1	0,3	0,8	1,1	0,1
Runavík	2,4	1,9	-	1,9	0,6
Skáli	0,7	0,6	0,2	0,7	-
Sjógv	1,1	0,5	0,5	1,0	0,1
Sund	0,4	0,1	0,2	0,2	0,2
Eiði	0,7	0,6	0,1	0,7	0,1
Gjógv	0,1	0,1	0,0	0,1	-
Funningur	0,1	0,1	-	0,1	0,1
Haldarsvík	0,4	0,3	-	0,3	0,1
Saksun	0,0	-	-	-	0,0
Hvalvík	0,4	-	-	-	0,4
Hósvík	0,2	0,2	-	0,2	0,0
Kollafjørður	0,8	0,4	-	0,4	0,4
Kvívík	0,6	0,5	-	0,5	0,1
Vestmanna	1,5	1,1	-	1,1	0,4
Argir	1,2	1,0	-	1,0	0,2
Kirkjubøur	0,1	0,1	0,0	0,1	-
Hestur	0,2	0,2	-	0,2	0,0
Nólsoy	0,4	0,2	-	0,2	0,3
Sandavágur	0,9	0,8	-	0,8	0,1
Miðvágur	1,2	1,1	0,1	1,2	0,0
Sørvágur	1,2	0,8	0,3	1,1	0,1
Bøur	0,1	0,0	-	0,0	0,1
Mykines	0,0	-	-	-	0,0
Sandur	0,7	0,7	0,1	0,7	-
Skopun	0,7	0,4	-	0,4	0,3
Skálavík	0,3	0,2	-	0,2	0,1
Húsavík	0,2	0,2	0,0	0,2	-
Skúvoy	0,1	0,1	-	0,1	0,1
Hvalba	1,0	0,8	-	0,8	0,2
Tvøroyri	2,5	2,1	-	2,1	0,4

(fortsættes)

Tilskud til asfaltering af kommuneveje pr. 31/12 1984 (fortsat)

Bevilget og ydet tilskud 1/4-74 - 31/12-84¹⁾

Kommune	Forfaldne bevillin- ger	Asfalteret for pr.			Ikke brugte forfaldne bevillinger
	Ialt	31/12-83	i 1984	31/12-84	pr. 31/12-84
		Mill. kr.			
Fámjin	0,2	0,1	-	0,1	0,1
Hovi	0,2	-	-	-	0,2
Porkeri	0,4	0,2	-	0,2	0,3
Vágur	2,1	1,5	-	1,5	0,5
Sumba	1,1	1,1	-	1,1	-
Tórshavn	14,7	13,3	-	13,3	1,4
Ialt	51,2	39,3	3,2	42,5	8,8

1) På grund af afrunding kan de viste summer i visse tilfælde fravige fra de udregnede

Kilde: Landsingeniøren

Vejarbejder i 1984

Suðuroy: Arbejdet med at færdiggøre vejen til Víkabyrgi er nu kommet så langt, at der blot mangler nogle få forbedringer. Arbejdet med anlæg af vejstrækningen mellem Vágur og Lopra påbegyndtes i foråret, og der er lavet en bro over Tormansá og ca. 400 m vej på hver sin side af broen. Ombygningen af vejstrækningen fra Trongisvágur syd mod Øravík fortsætter.

Sandoy: Ombygningen af vejen i Skálavík er færdig.

Vágar: Arbejdet med at ombygge vejen fra Miðvágur mod Vatnsóyrar fortsætter. De sidste 400 m af vejen til tunnellen til Gásadalur er gravet.

Streymoy: På vejen til Syðradalur har man arbejdet med at forbedre og færdiggøre vejen fra bygden.

Eysturoy: På vejen til Funningur er der lavet en bro over Haggjógv, og der er gravet 500 m længere mod nord. I Strendur er den omlagte landsvej fra Rektanga grovplaneret ind til fyret ved Sjógv, ca. 2 km. Tunnellen fra Leirvík til Norðagøta er sprængt igennem den 12. april, og siden har der været arbejdet på at lave vejen færdig.

På vejen til Eiði har man arbejdet med at ombygge 500 m af vejen nord for Breiðá.

Norðoyar: Der har været arbejdet på at forbedre og færdiggøre vejen mellem Hattarvík og Kirkja.

På strækningen fra Klaksvík til Norðoyri er 300 m vej ombygget langs kirkegården.

I sommer påbegyndtes et arbejde med at lave en dæmning omkring Haraldsund. Dæmningen er kommet 125 m ud fra Borðoy; samtidig er der lavet 400 m vej fra bygden Haraldsund syd mod tunnelen til Kunoy. I bygden Kunoy er 600 m vej syd for Myllá færdiglavet og asfalteret.

På Kalsoy er tunnelen fra Mikladalur til Trøllanes kommet 2.190 m ind i fjeldet, så nu mangler der kun 60 m for at komme igennem.

Autoværn

Der opsættes autoværn langs vejene efter behov. Der er ialt opsat 70,3 km autoværn, og de fordeler sig på de forskellige områder som vist i nedenstående tabel.

Tabel 3.53. Autoværn opsat i 1984 samt samlet længde

<u>Område</u>	<u>Opsat i 1984</u>	<u>Km ialt</u>
Suðuroy	0,3 km	13,3 km
Sandoy	- "	5,3 "
Vágar	0,2 "	3,3 "
Streymoy	1,1 "	21,0 "
Eysturoy	0,3 "	18,6 "
Norðoyar	0,0 "	8,8 "
<u>Ialt</u>	<u>1,9 km</u>	<u>70,3 km</u>

Kilde: Landsingeniøren

Afmærkninger

I 1984 er der malet på nedennævnte vejstrækninger med den anførte linielængde, således at de stiplede linier kun er medregnet med den malede del.

Tabel 3.54. Vejlinjer

	<u>Km vej længde</u>	<u>Heraf 2 gange</u>	<u>Km linje</u>
Norðoyar	40,60	0,0	24,20
Eysturoy	128,90	9,7	176,80
Streymoy	127,50	6,5	221,60
Vágar	21,60	0,0	44,00
Sandoy	30,00	0,0	52,50
Suðuroy	71,30	0,0	91,70
<u>Ialt</u>	<u>419,80</u>	<u>16,2</u>	<u>610,80</u>

Kilde: Landsingeniøren

Trafikoplysning og vinterberedskab

Siden vinteren 1978/79 har landsingeniøren stået for oplysningstjenesten vedrørende kørsels- og trafikforholdene. 5-6 gange om dagen kører vejarbejderne bestemte vejstrækninger for at undersøge trafikforholdene. Hovedkontoret giver derefter besked til den færøske radio.

Siden efteråret 1982 har det også været muligt at ringe til hovedkontoret, hvor en telefonsvarer giver besked om trafikforholdene.

I 1984 var der 18.577 telefonopringninger.

Beredskabet (snerydning, vedligeholdelse m.v.) kostede i 1984 5,5 mill. kr. for hele landet.

Byggesager

Lagtingslov nr. 51 af 25. juli 1972 bestemmer, at de kommunale byggemyndigheder ikke må give tilladelse til byggeri ved landsveje uden at forelægge sagen for landets vejmyndigheder. I 1984 behandlede landsingeniøren 170 sager vedrørende bygning ved landsveje.

Trafiktælling på hovedveje

Trafikken på hovedvejene tælles regelmæssigt og er nedenfor opstillet som gennemsnitstrafik pr. døgn, som viser det samlede antal køretøjer, der på et år kører i begge retninger over tællestedet, delt med antallet af dage i året (365).

Tabel 3.55. Gennemsnitstrafik pr. døgn

Vej nr.	Tællested	Gennemsnitstrafik pr. døgn					
		1978	1980	1981	1982	1983	1984
10	Oyggjarvegur, på Bøllureyn	2.362	2.138	2.322	2.156	2.095	2.290
40	Kollafjarðardalur, vest for Oyggjarvegur	1.094	1.526	1.085	1.584	1.261	1.429
10	Kollafjarðardalur, øst for Oyggjarvegur	1.695	2.897	1.591	2.486	1.993	2.169
10	Tunnelvejen, oven over Norðskáli	964	1.178	1.198	1.227	1.187	1.273
70	Á Gøtueiði	1.490	1.519	-	1.994	1.784	1.960
10	Lambareiði	-	-	2.015	2.122	2.110	2.478

(fortsættes)

Gennemsnitstrafik pr. døgn (fortsat)

<u>Vej nr.</u>	<u>Tællested</u>	<u>Gennemsnitstrafik pr. døgn</u>					
		<u>1978</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
1o	I Heiðunum, ved Høgaból	4.488	3.299	3.111	3.553	3.908	4.236
2o	Á Nesi, Vágur	847	769	810	1.003	1.033	1.351
3o	Ved Sandsvatn, inni í Vika	-	752	866	700	-	561
4o	Við Leitisvatn, ved Leitisrátt	1.290	1.659	576	1.183	1.236	1.270
7o	Mellem tunnellerne på Borðoy	571	703	576	714	934	757

Kilde: Landsingeniøren

Tabel 3.56. Traffikkens udvikling på hovedvejene 1975-84, be-
lyst med et index, hvor gennemsnitstrafikken i
1980 er = 100

<u>Vej nr.</u>	<u>Tællested</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
1o	Oyggjarvegur, på Bøllureyn	66	108	99	98	107
4o	Kollafjarðardalur, vest for Oyggjarvegur	47	71	104	83	94
1o	Kollafjarðardalur, øst for Oyggjarvegur	27	55	86	69	75
1o	Tunnelvejen, oven over Norðskáli	-	102	104	101	108
7o	Gøtueiði	67	-	131	117	130
1o	Lambareiði	-	101	106	105	124
1o	Í Heiðinum, ved Høgaból	68	94	108	118	128
2o	Á Nesi, Vágur	60	105	130	134	176
3o	Ved Sandsvatn, inni í Vika	27	115	93	-	75
4o	Ved Leitisvatn, ved Leitisrátt	52	35	71	75	76
7o	Mellem tunnellerne på Borðoy	69	82	102	133	108

Kilde: Landsingeniøren

Tabel 3.57. Trafikkens udvikling i årene 1981-84, belyst med index, hvor gennemsnitstrafikken for landet i 1981 er = 100

År	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	Ialt hele året
1981	85	101	82	90	110	116	111	118	108	105	89	85	100
1982	92	109	89	97	118	125	120	126	116	113	97	92	108
1983	82	106	97	108	119	124	122	121	122	113	99	95	109
1984	84	102	104	117	137	136	138	133	135	128	100	113	119

Bemærkninger: Opgørelsen er baseret på trafiktællinger på Bøllureyni, Gøtueiði, Lambareiði, Høgabóli og ved Sundatunnellen

Kilde: Landsingeniøren

Helikopter-landingspladser

I foråret 1981 skiftede fiskeriinspektionen Alouette-helikopteren ud med en helikopter af mærket Lynx. Denne kan ikke, som Alouette-helikopteren, lande alle steder, men kræver at landingspladsen er asfalteret eller betonbelagt.

Der findes sådanne pladser følgende steder: Trøllanes, Hattarvík, Kirkja, Svínoy, Klaksvík, Mykines, Gásadalur, Tórshavn, Skopun, Skúvoy, Dímun og Froðba.

Da landsstyret i november 1983 vedtog at købe en helikopter og sætte den ind i regelmæssig ruteflyvning til de fjernere liggende pladser, gik man igang med at bygge veje til landingspladserne og udbygge disse med vindposer, lys, sluknings- og redningsudstyr m.v. Dette arbejde fortsætter og har indtil udgangen af 1984 kostet omkring 4 mill. kr.

Havne- og landingspladser

Havnene og landingspladserne på Færøerne bygges og drives af kommunerne.

Udbygningen deles i økonomisk henseende i 2 grupper:

- A. Større havne og
- B. Mindre havne og landingspladser.

A. Større havne, hvor hovedreglen er at statskassen og landskassen yder tilskud, henholdsvis med 10% og 65% af de rene byggeudgifter, medens kommunerne selv afholder de resterende 25% af finansieringsudgifterne. Disse havne er opført på de af lagtinget vedtagne havneplaner. Den næstsidste havneplan vedrørte tiden indtil 31. marts 1979. I 1978 vedtog Færøernes lagting en ny hav-

neplan for tidsrummet 1. april 1978 til 31. marts 1984. Selv om den er udløbet, resterer der stadig tilskudsbevillinger til visse havne, se oversigten. Tilskuddene i forbindelse med denne havneplan skal indexreguleres 1 gang hvert finansår.

Som tillæg til 6 års havneplanen er der i finansåret 1984/85 i henhold til lagtingslov nr. 58 af 5. juni 1984 bevilget nedenævnte kommuner 65% tilskud af følgende beløb:

Klaksvík kommune	2,0 mill. kr.
Leirvík "	10,0 " "
Vestmanna "	2,0 " "
Nólsoy "	2,0 " "
Hvalba "	2,0 " "

Den 22. januar 1984 medførte det kraftige uvejr (storm med sydøstlig vind) store skader på havnemoler og stenkast. Lagtinget vedtog i forbindelse med finansloven for 1984/85 at yde et tilskud over 3 år til havne og landingspladser på ialt 15 mill. kr. fra 1984/85. Udgifterne er vurderet til 20 mill. kr. og fordeles med 75% til landet og 25% til kommunerne. Tilskuddene er medregnet i tabellerne, medens udgifterne er medregnet i byggeudgiften for pågældende kommune.

I 1984 har der været arbejdet i følgende kommuner:

Færdiggjorte arbejder:

Klaksvík:	Anløbsbro og havneområde ved Vágsstongum
Gøta:	Reparation af stenkast
Runavík:	Uddybning af havnen til 6 m
Sjógv:	Reparation af stenkast
Miðvágur/Sandavágur:	215 m bro
Tórshavn:	Reparation af stenkast
Skopun:	Forlængelse af pieren nord på ved Bergi
Hvalba:	Anløbsbro i havnen og reparation af stenkastet

Færdiggjorte arbejder:

Klaksvík:	Oliekaj ved Grótrætt
Leirvík:	Havnemole nord for havnen og færgeleje i den nye havn
Runavík:	Anløbsbro i havnen
Nes:	120 m bro og reparation af stenkast
Sjógv:	Uddybning og bro ved Heygsstøð
Vestmanna:	Færgeleje inde på Fjørð
Skopun:	Forlængelse af pieren på Bergi
Tvøroyri:	Samfærdselshavn på Drelnes

Nedenfor er opstillet en tabel over bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med større havne pr. 31. december 1984.

De samlede byggeudgifter inden for gruppe A kan i 1984 opgøres til 89,5 mill. kr., se tabel 3.58.

Tabel 3.58. Bevillingar og investeringsudgifter i forbindelse med større havne pr. 31. december 1984. Sammenlagte beløb

1. april 1978 - 31. december 1984														
Mill. kr.	6-års plan					Andre bevillinger							Bygget for pr. 31/12-84	Rest bev. ialt pr. 31/12-84
	6-års plan 78/79-83/84	Indeks 6-års plan 78/79-83/84	regulering pr. 1/4-84.	6-års plan ialt 50+15% af	Bygget for pr. 31/12-84	Rest af 6-års plan 31/12-84	Andre bev. 75% af	Andre bev. 65% af	Andre bev. 100% af	Stormskade bev. 75% af	Andre bev. 31/12-84	Rest bev. ialt pr. 31/12-84		
Kommune	25,0	9,9	34,9	32,5	2,4	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	4,4		
Klaksvík	10,0	3,7	13,7	13,0	0,7	8,0	10,0	18,0	18,0	18,0	18,0	0,7		
Fuglafjørður	5,0	3,2	8,2	8,2	-	1,5	-	0,3	1,8	1,8	-	-		
Leirvík	10,0	2,0	12,0	12,0	-	-	-	-	-	-	-	-		
Gøta	15,0	7,4	22,4	19,0	3,4	-	-	1,6	1,6	1,6	-	3,4		
Runavík	8,0	4,0	12,0	10,8	1,2	-	-	0,3	0,3	0,3	-	1,2		
Nes	10,0	2,6	12,6	12,6	-	-	-	-	-	-	-	-		
Skáli	8,0	5,6	13,6	5,0	8,6	2,4	-	-	-	-	-	8,6		
Sjógv	8,0	1,0	9,0	9,0	-	-	-	-	-	-	-	-		
Eiði	6,0	2,5	8,5	6,6	1,9	-	-	-	-	-	-	1,9		
Haldórsvík	6,0	2,9	8,9	8,9	-	-	-	-	-	-	-	-		
Kollafjørður	20,0	11,7	31,7	15,6	16,1	-	-	-	-	-	-	16,1		
Tórshavn	15,0	6,7	21,7	21,7	-	-	-	-	-	-	-	12,0		
Kirkjubøur	8,0	5,0	13,0	11,9	1,1	-	-	-	-	-	-	1,1		
Vestmanna	8,0	2,1	10,1	6,2	3,9	-	-	-	-	-	-	3,9		
Nólsoy	7,0	2,4	9,4	9,4	-	-	-	-	-	-	-	-		
Miðvágur/	8,0	2,0	10,0	10,0	-	-	-	-	-	-	-	-		
Sandavágur	8,0	1,2	9,2	11,2	-	-	-	-	-	-	-	-		
Sorvágur	15,0	9,9	24,9	5,0	19,9	-	-	-	-	-	-	19,9		
Skopun	5,0	3,6	8,6	-	8,6	-	-	-	-	-	-	8,6		
Sandur	12,0	5,2	17,2	7,3	9,9	-	-	-	-	-	-	9,9		
Hvalba	219,0	94,6	313,6	235,9	77,7	52,2	18,0	21,0	3,8	95,0	78,7	94,0		
Tvøroyri														
Porkeri														
Vágur														
Ialt														

Kilde: Landsingeniøren

I de seneste år har lagtinget i forbindelse med større havne frem til 1984 bevilget 75% i tilskud til regulering og byggemodning af havneområder. Statskassen yder ikke tilskud til disse arbejder, hvorfor kommunerne hidtil har finansieret de resterende 25% samt finansieringsudgifterne.

I de seneste bevillinger (jfr. lagtingslov nr. 78, af 12. juli 1984) er fordelingen mellem landet og kommunerne ændret således, at landet yder 65% i tilskud, medens kommunerne finansierer de resterende 35% samt finansieringsudgifterne.

Nedenfor er opstillet en tabel vedrørende dette arbejde pr. 31. december 1984. De første bevillinger blev givet i 1968.

Tabel 3.59. Tilskud til regulering og byggemodning af havneområder pr. 31. december 1984

Beløb ialt 1/4 - 31/12-1984

<u>Kommune</u>	<u>Bevilling</u>			<u>Bygget for</u>	<u>Rest af bevilling</u>		
	<u>75% af</u>	<u>65% af</u>	<u>Ialt</u>		<u>75% af</u>	<u>65% af</u>	<u>Ialt</u>
	mill. kr.						
Hvannasund	2,0	-	2,0	1,1	0,9	-	0,9
Klaksvík	6,0	-	6,0	5,1	0,9	-	0,9
Fuglafjørður	1,0	-	1,0	0,9	0,1	-	0,1
Leirvík	0,7	-	0,7	0,7	-	-	-
Gøta	0,9	-	0,9	0,4	0,5	-	0,5
Runavík	1,1	-	1,1	0,9	0,1	-	0,1
Nes	1,1	0,6	1,7	0,3	0,8	0,6	1,4
Skáli	2,0	-	2,0	1,0	1,0	-	1,0
Sjógv	1,8	-	1,8	1,8	-	-	-
Sund	-	0,6	0,6	-	-	0,6	0,6
Eiði	1,1	0,6	1,7	0,4	0,7	0,6	1,3
Haldarsvík	0,6	-	0,6	0,6	-	-	-
Hvalvík	1,8	-	1,8	1,8	-	-	-
Hósvík	-	0,6	0,6	-	-	0,6	0,6
Kollafjørður	0,3	-	0,3	0,3	-	-	-
Vestmanna	2,6	0,6	3,2	2,6	-	0,6	0,6
Tórshavn	-	2,5	2,5	-	-	2,5	2,5
Miðvágur	3,5	-	3,5	-	3,5	-	3,5
Miðv./Sandav.	0,6	-	0,6	-	-	0,6	0,6
Sørvágur	1,0	-	1,0	0,4	0,6	-	0,6
Skopun	1,4	-	1,4	1,1	0,3	-	0,3
Sandur	1,9	0,6	2,5	2,2	-	0,3	0,3

(fortsættes)

Tilskud til regulering og byggemodning af havneområder
pr. 31. december 1984 (fortsat)

Beløb ialt 1/4 - 31/12-1984

Kommune	Bevilling			Bygget for	Rest af bevilling		
	75% af	65% af	Ialt		75% af	65% af	Ialt
	mill. kr.						
Hvalba	2,0	-	2,0	0,7	1,3	-	1,3
Tvøroyri	0,6	-	0,6	0,6	-	-	-
Porkeri	0,4	-	0,4	-	0,4	-	0,4
Vágur	0,6	0,6	1,2	1,2	-	-	-
Ialt	34,2	7,3	41,5	24,2	10,9	6,4	17,3

Bemærkninger: Som følge af afrunding kan de opførte sammenlægnin-
ger i visse tilfælde afvige fra de udregnede

Kilde: Landsingeniøren

B. Mindre havne og landingspladser, hvor landskassen yder
75% i tilskud og kommunerne de resterende 25% af finansierings-
udgifterne.

Lagtinget bevilger sædvanligvis hvert år tilskud over be-
stemte åremål til udbygning af mindre havne og landingspladser ef-
ter ansøgning fra kommuner.

De samlede tilskudsbevillinger for finansåret 1984/85 er
75% af 30,8 mill. kr. Herudover er der bevilget 75% af 2,25 mill.
kr. til skader opstået i forbindelse med uvej. Af dette beløb er
der brugt 75% af 2,05 mill. kr. til de steder, hvor havnemoler og
stenkast blev beskadiget under uvejret den 22. januar 1984. Det
drejer sig om Norðtoftir, Árnafjørður, Lambi, Argir og Nólsoy.

Nedenfor er opstillet en tabel vedrørende bevillinger og in-
vesteringsudgifter i forbindelse med mindre havne og landingsplad-
ser pr. 31. december 1984.

Tabel 3.60. Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med
mindre havne og landingspladser

Kommune	Bevilling				Rest-bev.
	Til storm-skader	Alm. havne-bev.	Ialt	Bygget for	
	Mill. kr.				
Fugloy	-	2,4	2,4	1,4	1,0
Svínoy	-	1,1	1,1	0,6	0,5
Viðareiði	-	1,7	1,7	1,6	0,1

(fortsættes)

Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med
mindre havne og landingspladser (fortsat)

Kommune	Bevilling				
	Til storm- skader	Alm. havne- bev.	Ialt	Bygget for	Rest- bev.
			Mill. kr.		
Hvannasund	1,0	8,0	9,0	7,5	1,5
Klaksvík	0,3	9,3	9,5	6,4	3,1
Kunoy	-	3,0	3,0	2,6	0,4
Mikladalur	-	0,6	0,6	0,2	0,3
Húsar	-	0,3	0,3	-	0,3
Elduvík	-	6,0	6,0	4,2	1,8
Oyndarfjørður	-	17,0	17,0	17,0	0,0
Fuglafjørður	-	2,9	2,9	2,9	-
Leirvík	-	1,1	1,1	1,1	-
Gøta	-	5,7	5,7	5,3	0,4
Runavík	0,3	13,7	14,0	9,0	5,1
Nes	-	10,0	10,0	8,2	1,8
Skáli	-	2,2	2,2	0,9	1,3
Sjógv	-	7,1	7,1	3,0	4,1
Sund	-	5,7	5,7	5,0	0,7
Eiði	-	11,1	11,1	10,0	1,1
Gjógv	-	0,0	0,0	-	0,0
Funningur	-	0,4	0,4	0,4	0,1
Haldarsvík	-	1,9	1,9	1,6	0,3
Hvalvík	-	6,3	6,3	3,2	3,1
Hósvík	-	0,8	0,8	0,8	-
Kollafjørður	-	1,5	1,5	1,2	0,3
Kvívík	-	8,7	8,7	8,3	0,3
Vestmanna	-	5,0	5,0	0,3	2,0
Tórshavn	-	4,5	4,5	2,1	2,5
Argir	0,8	4,1	4,9	4,2	0,7
Kirkjubøur	-	2,5	2,5	0,9	1,6
Hestur	-	6,4	6,4	1,8	4,6
Nólsoy	0,4	5,7	6,1	6,1	-
Sandavágur	-	12,2	12,2	8,0	4,2
Miðvágur	-	9,1	9,1	8,0	1,2
Sørvágur	-	4,7	4,7	4,2	0,5

(fortsattes)

Bevillinger og investeringsudgifter i forbindelse med
mindre havne og landingspladser (fortsat)

Kommune	Bevilling				
	Til storm- skader	Alm. havne- bev.	Ialt Mill. kr.	Bygget for	Rest- bev.
Bøur	-	0,2	0,2	0,1	0,1
Mykines	-	0,3	0,3	0,0	0,3
Sandur	-	10,9	10,9	10,4	0,5
Skopun	-	1,4	1,4	1,1	0,3
Skálavík	-	4,7	4,7	2,2	2,5
Húsavík	0,2	4,0	4,2	2,4	1,8
Skúvoy	-	2,5	2,5	2,3	0,2
Hvalba	-	9,4	9,4	8,6	0,9
Tvøroyri	-	4,2	4,2	1,9	2,4
Fámjin	-	1,8	1,8	0,9	0,9
Hov	-	2,8	2,8	2,3	0,5
Porkeri	-	1,2	1,2	0,9	0,3
Vágur	-	2,8	2,8	2,4	0,3
Sumba	-	11,2	11,2	4,0	7,3
Ialt	2,9	239,9	242,8	179,9	63,0

Bemærkninger: Som følge af afrunding kan de opførte sammenlægnin-
ger i visse tilfælde afvige fra de udregnede

Kilde: Landsingeniøren

I 1984 har der været arbejdet inden for gruppe B i følgen-
de kommuner:

Færdiggjorte arbejder:

Hvannasund:	Forlængelse af landingsbroen i Norðdepli. Et område til arbejdslokale til agnpåsætning i Hvannasund og udbedring af stormskader i Norðdepli
Klaksvík:	Stormskader i Árnafjørður
Elduvík:	Forbedringer ved landingspladsen i Elduvík
Runavík:	Stormskader i Lambi
Funningur:	Forbedringer ved landingspladsen i Funningur
Sund:	Forlængelse og forøgelse af højden af landingsbroen ved Norðskáli
Kollafjørður:	Bådebro i bådehavnen

Færdiggjorte arbejder:

Nólsoy:	Anløbsbro ved filétfabrikken samt reparation som følge af stormskader
Sandavágur:	Udlægning af flådebro i Miðvágur
Miðvágur:	Mole ved Prestland
Sørvágur:	Udbygning af og udlægning af flådebroer i bådehavnen
Bøur:	Reparation ved landingspladsen i Gásadalur
Húsavík:	Forlængelse af molen i Skarvanes
Skúvoy:	Vej nede fra landingspladsen
Hov:	Havneport i Hov
Vágur:	Udlægning af flådebroer i bådehavnen
Sumba:	Værn nede ved skrænten i Sumba

Arbejder under udførelse:

Svínoy:	Værn ved skrænten i Svínoy
Hvannasund:	Havneområde og landgang i Hvannasund, vej og havneområde i Norðtoftir
Klaksvík:	Både- og dæksbådehavn i Árnafjørður, bådehavn i Borðoyarvík
Elduvík:	Bådehavn i Funningsfjørður
Runavík:	Reparationer på landingspladsen i Rituvík og i Lambi
Nes:	Reparationer på bådehavnen i Toftir
Sund:	Havneområde og reparationer på stenkast i Oyri
Hvalvík:	Anløbsbro syd for dæksbådehavnen i Hvalvík
Argir:	Bådehavn i Argir
Hvalba:	Udvidelse af havneområde i Nes
Vágur:	Anløbsside i bådehavnen i Vágur

Samlede anlægsudgifter i året er 19,9 mill. kr. Heri er medregnet anlægsudgifter, hvortil der ikke er modtaget tilskud. Den samlede udgift kan derfor ikke direkte sammenlignes med udgifterne i nedenstående tabel.

Tabel 3.61. Samlede investeringer i havne- og landingspladser i mill. kr. i årene 1972, 1977 og 1982-84

	1972	1977	1982	1983	1984
Større havne incl. byggemodning	19,8	15,9	69,9	57,5	89,5
Mindre havne og landingspladser	3,3	7,3	21,6	31,1	19,9
Ialt	23,1	23,2	91,5	88,6	109,4

Kilde: Landsingeniøren

På Færøerne er der 21 større havne, 11 mindre havne og 98 bådébassiner og landingspladser. En oversigt over aktiviteten i 6 af de største havne er vist i nedenstående tabel.

Tabel 3.62. Aktiviteten i de 6 største havne 1977-84

		Anløb		Godsmængde i 1000 t.			Samlede
		Antal	1.000 t.	Ud- losset	1) Ind- ladet	År	indtægter 1.000 kr.
Tórshavn ³⁾	1977	6.488	1.299,1	144,9	20,6	76/77	4.648
	1978	6.788	1.484,3	151,6	28,4	77/78	5.077
	1979	6.617	1.487,7	158,4	30,2	78/79	7.743
	1980	6.211	1.475,2	169,6	38,0	79/80	7.915
	1981	5.376	1.252,0	179,0	33,9	80/81	7.957
	1982	4.444	1.142,6	179,8	43,0	81/82	8.424
	1983	4.624	1.345,5	183,5	38,1	82/83	9.005
	1984	4.232	1.337,4	180,1	34,5	83/84	13.099
Klaksvík ⁴⁾	1977	1.409	359,6	49,1	20,8	76/77	1.472
	1978	1.344	365,5	26,4 ²⁾	16,1	77/78	1.701
	1979	6.024	847,9	35,2	20,0	78/79	2.893
	1980	1.355	389,6	34,4	21,4	79/80	2.885
	1981	1.208	324,8	27,1	16,1	80/81	5)
	1982	1.156	256,2	46,9	21,3	81/82	3.151
	1983	1.227	285,5	24,8	27,2	82/83	5)
	1984	1.310	325,4	29,7	25,5	83/84	5.238
Fuglafj.	1977	1.434	169,8	23,6	51,7	76/77	618
	1978	1.573	232,3	28,1	47,5	77/78	651
	1979	1.666	250,2	25,3	44,4	78/79	1.164
	1980	1.394	222,5	26,5	40,7	79/80	1.183
	1981	1.325	224,3	20,0	40,0	80/81	1.289
	1982	1.246	232,4	21,7	39,5	81/82	1.358
	1983	1.424	255,7	22,1	53,9	82/83	1.269
	1984	1.317	253,9	17,1	52,1	83/84	2.137
Runavík	1977	1.737	191,6	62,7	27,8	76/77	871
	1978	1.843	219,3	59,7	20,7	77/78	948
	1979	1.724	230,2	62,5	21,7	78/79	1.705
	1980	1.481	213,4	68,5	16,4	79/80	2.029
	1981	1.408	228,6	78,2	31,8	80/81	2.215
	1982	1.387	226,1	71,3	37,9	81/82	2.240

(fortsættes)

Aktiviteten i de 6 største havne 1977-84 (fortsat)

		<u>Anløb</u>		<u>Godsmængde i 1000 t.</u>			<u>Samlede indtægter</u>
		<u>Antal</u>	<u>1.000 t.</u>	<u>Ud- losset</u>	<u>Ind- ladet</u>	<u>År</u>	<u>1.000 kr.</u>
Runavík	1983	1.527	247,0	70,3	45,4	82/83	2.208
	1984	1.562	283,0	70,8	59,9	83/84	3.151
Tvøroyri	1977	842	105,3	21,0	2,8	76/77	584
	1978	782	122,8	22,0	3,6	77/78	594
	1979	795	110,2	23,0	3,5	78/79	835
	1980	689	116,5	23,5	4,5	79/80	1.000
	1981	625	114,0	22,5	4,5	80/81	1.017
	1982	600	115,5	22,0	8,0	81/82	992
	1983	568	119,9	25,7	9,0	82/83	1.416
	1984	622	173,0	27,4	12,3	83/84	1.786
Vágur	1976	1.106	241,5	9,1	3,3	75/76	290
	1977	952	224,8	7,3	4,7	76/77	375
	1978	738	224,6	8,0	5,2	77/78	377
	1979	852	255,8	10,0	12,2	78/79	853
	1980	932	260,6	10,0	10,3	79/80	713
	1981	974	226,3	10,0	9,1	80/81	745
	1982	969	193,6	11,2	8,5	81/82	952
	1983	1.006	249,0	11,8	13,7	82/83	953
	1984	950	205,3	11,7	8,5	83/84	1.354

- 1) Råfisk ikke medregnet 2) Fisk og fiskeprodukter medregnet
 3) I opgørelsen vedrørende Tórshavn er rutebådene medtaget
 4) I oplysningerne vedrørende Klaksvík er kun Teistin medtaget af Strandfaraskip Landsins. Føroya Bjór, sandbådene og ud-roerbådene er ikke medtaget 5) Der foreligger intet tal

Kilde: Oplysninger fra de enkelte havne

De indenlandske telefonforbindelser

Telefonverk Føroya Løgtings blev etableret 19. november 1906, da lagtinget overtog Ólavur á Heygums telefonlinje mellem Vestmanna og Tórshavn. Telefonselskabets hovedopgave er at udbygge og forestå driften af telefonforbindelsen på Færøerne. Hele udbygningen indtil efter anden verdenskrig var baseret på bemandede, manuelle centraler. Enkelte steder, hovedsagelig i Tórshavn, var der en del jordkabler. Iøvrigt blev der benyttet luftledninger og mellem nogle øer blev der anvendt søkabel og i enkelte tilfælde radioforbindelse.

I maj 1953 blev den første automatisering gennemført på Færøerne, idet en automatcentral i Tórshavn blev taget i brug; men ikke før i begyndelsen af 1970'erne kom der for alvor gang i automatiseringen, der således også kom til at omfatte automatisk forbindelse mellem bygder - det er denne udbygningsetape, der sædvanligvis kaldes landsautomatiseringen. Denne udbygning blev færdig i april 1978. Siden er samtlige øer blevet tilknyttet de eksisterende centraler, således at alle telefoner på Færøerne nu er automatiske.

Udgifterne til udbygning og driften af telefonvæsenet afholdes ikke over lagtingets finanslov, idet indtægterne fra abonnenterne dækker samtlige udgifter. Selve udbygningen finansieres delvis ved selvfinansiering og delvis ved låntagning. Af tabel 3.63. fremgår udviklingen i de senere år i antallet af centraler, abonnenter og ansøgere på venteliste.

Tabel 3.63. Antal centraler, abonnenter samt antal ansøgere på venteliste i finansårene 1970/71, 1976/77-1981/82

År	Centraler		Abonnenter		Ialt	Venteliste
	aut.	man.	aut.	man.		
1970/71	5	48	4.474	2.438	6.912	459
1976/77	17	12	11.052	348	11.400	467
1977/78	19	4	12.059	32	12.091	552
1978/79	19	2	12.704	5	12.709	513
1979/80	19	0	13.279	0	13.279	417
1980/81	19	0	13.781	0	13.781	530
1981/82	19	0	14.639	0	14.639	198

Bemærkning: Inden landsautomatiseringen var blevet gennemført, omfattede ventelisten hovedsagelig ansøgere på bygd, men nu omfatter ventelisten hovedsagelig ansøgere i Tórshavn

Kilde: Telefonverk Føroya Løgtings

Mån var på et tidligt tidspunkt klar over, at landsautomatiseringen ville medføre, at den gamle automatcentral fra 1953 i Tórshavn måtte skiftes ud. Desværre opstod der problemer i denne forbindelse, således at sagen blev forsinket i flere år. I marts 1980 blev forholdene imidlertid bragt i orden, og den nye central blev taget i brug den 25. juni 1981.

I tabel 3.64. er der udarbejdet en oversigt over telefonvæsenets økonomi samt antallet af personale.

Tabel 3.64. Telefonvæsenets økonomi 1970/71 og 1976/77-1981/82

<u>År</u>	<u>Drifts- indt. 1000 kr.</u>	<u>Drifts- udg. 1000 kr.</u>	<u>Investe- ringer 1000 kr.</u>	<u>Anlægs- værdi 1000 kr.</u>	<u>Fastlønnet personale</u>
1970/71	7.584	7.299	3.981	15.175	106
1976/77	22.562	22.904	12.790	88.212	102
1977/78	26.484	24.127	27.886	111.002	99
1978/79	29.247	31.758	17.951	123.086	101
1979/80	32.740	31.298	13.026	129.225	100
1980/81	40.537	37.821	20.089	142.339	100
1981/82	44.150	48.850	24.395	157.948	100

Kilde: Telefonverk Føroya Løgtings

Telefonvæsenets hovedopgave er telefonforbindelsen, men herudover har telefonvæsenet andre offentlige tekniske opgaver. For landsstyret passer telefonvæsenet samtlige radiosendestationer på Færøerne og har ansvaret for udbygningen. For det danske Post- og Telegrafvæsen har telefonvæsenet ansvaret for den tekniske vedligeholdelse af VHF-skibs-senderne, som Tórshavn Radio anvender. Endvidere har telefonvæsenet ansvaret for den tekniske vedligeholdelse af sikkerhedsudstyret ved flyvepladsen på Vágar.

Telekommunikationen med udlandet og med skibene

I 1906 blev der af Det Store Nordiske Telegraf-Selskab etableret en søkabelforbindelse mellem Shetlandsøerne og Tórshavn og derfra videre til Island. Hermed fik Færøerne telegrafforbindelse med det europæiske fastland. I 1954 oprettede Post- og Telegrafvæsenet en radiotelefonforbindelse mellem Færøerne og Danmark, og i 1961 oprettede Post- og Telegrafvæsenet, det britiske Post Office og Det Store Nordiske Telegraf-Selskab i fællesskab et nyt, moderne søkabelanlæg mellem Skotland og Færøerne med videre forbindelse til Island. Dette kabel blev taget i brug i 1962, og der blev da mulighed for samtidig overføring af telefon- og telegrafforbindelser samt oprettelse af telextjeneste.

I 1971 blev der nedlagt et nyt søkabel mellem Shetlandsøerne og Færøerne, og det blev taget i brug i slutningen af året. Telefonforbindelsen til udlandet varetages nu i et samarbejde mellem Det Store Nordiske Telegraf-Selskab, Post- og Telegrafvæsenet og Telefonverk Føroya Løgtings. Samtidig blev radiotelefonforbindelsen fra 1954 nedlagt.

Tabel 3.65. Telekommunikationen med udlandet og med skibene

	Udlandet			Skibene	
	Antal telegrammer (x 1000)	Antal udenrigs-samtaler (x 1000)	Antal telexabonnenter 31/12	Telegrammer	Samtaler
1974	76,5	290,5	68	4.861	40.242
1975	67,0	289,0	77	5.259	48.072
1976	52,3	91,3	77	5.161	55.744
1977	42,4	85,1	79	10.160	58.577
1978	39,2	67,3	91	18.352	64.447
1979	37,5	70,6	97	17.718	67.106
1980	34,2	68,9	101	14.726	59.338
1981	28,2	60,2	118	14.895	52.129
1982	29,5	44,4	130	14.813	57.082
1983	27,4		141	13.472	61.395
1984	26,7		160	13.454	66.969

Kilde: Det Store Nordiske Telegraf-Selskab

Da telextjenesten sker over en fuldautomatisk central, er det ikke muligt at opgive antallet af telexmeddelelser. 1968 var det sidste år, hvor den manuelle telexstation var i brug.

I begyndelsen af 1920'erne blev Tórshavn Radio etableret med det formål at betjene trafikken mellem land og skibe. Indtil begyndelsen af 1930-årene var der kun tale om telegrafiforbindelse, men ved denne tid begyndte de første færøske skibe at anskaffe radiotelefonisendere, og stationen blev derfor også udstyret med radiotelefonianlæg. Dog var der stadig kun tale om udveksling af telegrammer. I 1953 påbegyndte man udbygningen af stationen, og fra 1. januar 1954 var der mulighed for udveksling af telegrammer pr. telegrafi eller telefoni, ligeledes var det muligt at tale mellem skibene og telefonabonnenter i land.

I 1965 fik stationen den første VHF-kanal (Húsareyn kanal 26), i 1977 en til (Suðuroy kanal 23), i 1978 en VHF-station på Svínø (kanal 24) og i 1980 en på Mykines (kanal 25). På mellem-bølge kom kanal 2 (1708 kHz) i 1976, således at man nu kan ekspedere op til 6 skibssamtaler på én gang.

Kyststationens hovedsendere er alle fjernbetjente, og medens alle VHF-stationer er placeret hos telefonvæsenet, så er MF-senderne alle placeret i samme bygning (uppi á Varða). I denne bygning befinder sig også mellembølgesenderen hos Útvarp Føroya, og

kyststationens personale har passet sende- og antenneanlæg fra starten i 1957.

El-forsyning

El-selskabet SEV, som er et interkommunalt selskab, forestår elproduktionen på Færøerne. Produktionen er mere end fordoblet siden 1970/71, og hele forøgelsen stammer fra diesel drevne værker.

Tabel 3.66. Den samlede produktion og salget af el

	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
El-prod., mill.kwh.brutto	71,41	106,15	153,80	160,45	171,14
(heraf vandkraft)	55,91	46,68	55,54	61,06	56,36
Salg af strøm, mill. kwh.	63,52	91,30	133,80	138,59	147,86
Driftsindtægter mill.kr.	14,73	31,41	122,48	134,95	156,30
Driftsudgifter mill.kr.	13,64	33,33	115,18	133,21	159,30
Anlægsværdi mill.kr.	99,98	155,00	229,58	264,75	472,83
Afskrivning mill.kr.	33,06	55,89	127,21	158,48	177,61

Kilde: SEV

Tabel 3.67. El-selskabets fordelingsanlæg pr. 1. april 1984

	<u>60 kV</u>	<u>20 kV</u>	<u>10 kV</u>	<u>0,6 kV</u>	<u>0,4 kV</u>
Ledninger og kabler km	48	294	260	13	662
Transformere stk.	8	151	163	5	-

Kilde: SEV

Det færøske postvæsen

Det færøske postvæsen, som har hørt under det danske postvæsen, blev overtaget 1. april 1976 og er nu en institution under Færøernes landsstyre. Postvæsenet har til formål 1. at opfylde landets behov for post- og pengetransport på Færøerne og mellem Færøerne og udlandet, 2. at være en tjenesteydende institution, der i så høj grad som muligt drives ud fra forretningsmæssige hensyn, 3. at tilpasse sig samfundets udvikling og udvide virksomheden, når forholdene taler derfor, og 4. på et bredt grundlag at samarbejde med Strandferðslan, telefonvæsenet, Gjaldstovan og andre offentlige institutioner.

Fra 1. april 1976 har det færøske postvæsen også ekspederet giro. Postvæsenet har sit eget regnskab. En finans-, drifts- og investeringsplan for postvæsenet bliver udarbejdet hvert år og forelagt landsstyret inden den 15. november.

Alle planer om udbygning og nyordning af postvæsenet udarbejdes af postvæsenet i samråd med landsstyret, inden de bliver gennemført.

Postvæsenet kan som institution optage lån, dog betinget af landsstyrets og finansudvalgets godkendelse.

Posttaksterne fastsættes af landsstyret i samråd med finansudvalget.

Kun gyldige frimærker, udgivet af det færøske postvæsen er anvendelige på Færøerne.

Personalet ved postvæsenet aflønnes og arbejder efter regler, som er fastsat af landsstyret, hvor der ikke findes lovbestemmelser.

Personalet er organiseret i "Føroya Postfelag".

Tabel 3.68. De færøske posthuses virksomhed

	1975/76		1983		1984	
	1000	mill.	1000	mill.	1000	mill.
	stk.	kr.	stk.	kr.	stk.	kr.
1. Indbetalte postanvisninger	1.085	516	305	449	260	389
2. Indbetalte postgirokort (fær.)	-	-	1.029	781	1.129	715
3. Indbetalte postgirokort (danske) og postanvisninger til udlandet	370	491	336	381	342	465
4. Udbetalte postanvisninger og udbet.kort	1.085	502	353	483	289	439
5. anbefalede breve, afs.	-	-	62	-	53	-
6. Pakker, afsendt	166	-	108	-	94	-
heraf til Danmark og udlandet	-	-	45	-	35	-
7. Pakker, ankommet	304	-	253	-	243	-
heraf fra Danmark og udlandet	-	-	182	-	180	-
8. Færøske aviser og blade, afsendt	1.915	-	2.199	-	2.301	-
heraf til Danmark og udlandet	-	-	102	-	107	-
9. Brevforsendelser, afs.	-	-	-	-	5.373	-
10. Forsendelser uden adresse	-	-	1.717	-	2.114	-

Kilde: Det færøske postvæsen

Tabel 3.69. Frimærker udgivet i 1984

<u>Nr.</u>	<u>Værdi</u>	<u>Billede</u>	<u>Udgivelsesdato</u>
FR 87	22o øre	Kirkjubøur-stole	3o. jan. 1984
FR 88	3oo øre	" "	3o. jan. 1984
FR 89	35o øre	" "	3o. jan. 1984
FR 9o	4oo øre	" "	3o. jan. 1984
FR 91	25o øre	CEPT/Europæisk postsamst.	2. apr. 1984
FR 92	5oo øre	" " "	2. apr. 1984
FR 93	2oo øre	Forfatteren/S. Patursson	28. maj 1984
FR 94	25o øre	" /J. Patursson	28. maj 1984
FR 95	3oo øre	" /J. Djurhuus	28. maj 1984
FR 96	45o øre	" /H. A. Djurhuus	28. maj 1984
FR 97	28o øre	Slup (fiskekuttere)	1o. sept. 1984
FR 98	3oo øre	"	1o. sept. 1984
FR 99	12oo øre	"	1o. sept. 1984
FR 1oo	14o øre	Eventyr/hefte	29. okt. 1984
FR 1o1	28o øre	" "	29. okt. 1984
FR 1o2	28o øre	" "	29. okt. 1984
FR 1o3	28o øre	" "	29. okt. 1984
FR 1o4	28o øre	" "	29. okt. 1984
FR 1o5	28o øre	" "	29. okt. 1984

Kilde: Det færøske postvæsen

Kap. 4

ØKONOMI

FÆRØERNES UDENRIGSHANDEL

Handelsbalancen

På grundlag af de foreløbige tal for udenrigshandelen i 1984 kan underskuddet på Færøernes handelsbalance opgøres til 1.067 mill. kr. Det er 432 mill. kr. mere end i 1983, hvor underskuddet var 635 mill. kr., jfr. tabel 4.1.

Tabel 4.1. Færøernes handelsbalance 1980-84

<u>mill. kr.</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u> ¹⁾
<u>Import</u>					
Ialt excl. skibe	1.207,3	1.405,3	1.653,7	1.776,2	2.035,0
Skibe og fly	44,5	121,0	32,7	423,1	672,7
Samlet import	1.251,7	1.526,3	1.686,4	2.199,2	2.707,7
<u>Eksport</u>					
Ialt excl. skibe	921,2	1.081,5	1.230,9	1.560,5	1.627,4
Skibe	86,1	104,6	15,3	3,4	13,0
Samlet eksport	1.007,3	1.186,1	1.246,2	1.563,9	1.640,4
<u>Overskud på handelsbalancen</u>					
Excl. skibe	-284,1	-323,8	-422,8	-215,6	-407,6
Incl. skibe	-244,4	-340,2	-440,2	-635,3	-1.067,3

1) Foreløbige tal

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

Værdien af den samlede eksport er kun vokset med 5% fra 1983 til 1984, mens importen er forøget med 23%. Importen af andre varer end skibe er 15% større i 1984 end i 1983 og importen af skibe som også steg kraftigt fra 1982 til 1983 er forøget med 59% fra 1983 til 1984. Ser man bort fra udenrigshandelen med skibe, var underskuddet på handelsbalancen i 1984 på 408 mill. kr., hvilket er 192 mill. kr. mere end i 1983.

Priser og mængder samt bytteforhold

Værdien af importen excl. skibe er som nævnt steget med 15% fra 1983 til 1984. De importerede mængder er steget med 6% og priserne er steget med 8% fra 1983 til 1984. Prisstigningerne i importen var fra 1983 til 1984 dobbelt så store som fra 1982 til 1983,

jfr. tabel 4.2. Denne kraftige prisstigning findes ikke i eksporten. Fra 1983 til 1984 steg eksportpriserne kun med 1%. De eksporterede mængder var 3% større i 1984 end i 1983. Værdien af eksporten excl. skibe er derfor kun forøget med omkring 4% fra 1983 til 1984.

Prisstigningstakten for importvarer på 8% fra 1983 til 1984 er dobbelt så høj som fra 1982 til 1983 og kun lidt lavere end den årlige stigning i perioden 1980-82. I årene fra 1980 til 1984 har prisstigningerne i eksporten været på henholdsvis 17%, 9%, 5% og 1%, jfr. tabel 4.2. Denne prisstigning i eksporten på kun 1% sammenholdt med prisstigninger i importen på 8% medfører, at bytteforholdet i Færøernes udenrigshandel blev forringet med 6% fra 1983 til 1984, jfr. tabel 4.2., efter at have ligget på et stabilt niveau i årene 1980-83.

Tabel 4.2. Indeks for udenrigshandelen (excl. skibe)¹⁾ samt Færøernes bytteforhold²⁾ 1980-84. Indeks 1980=100

	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984³⁾</u>
<u>Import</u>					
Kvantumindeks	100	101	108	110	116
Enhedsværdiindeks	100	115	127	133	144
<u>Eksport</u>					
Kvantumindeks	100	100	105	127	131
Enhedsværdiindeks	100	117	128	134	136
<u>Bytteforhold</u>	100	102	101	101	95

1) Eksporten og importen i faste priser (kvantumsindeks) viser bevægelserne i henholdsvis de importerede og eksporterede mængder og giver således et indtryk af den realøkonomiske udvikling. Enhedsværdiindeks angiver udviklingen i et gennemsnit af henholdsvis import- og eksportpriserne.

2) Bytteforholdet er forholdet mellem indeksene for eksport- og importpriser. At dette i 1984 var 95 betyder, at Færøerne for den samme mængdemæssige eksport kan opnå en importværdi på 95% af, hvad der kunne købes i 1980.

3) Foreløbige tal

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

Eksport

Medens den færøske eksport incl. skibe fra 1982 til 1983 steg med 317,7 mill. kr. svarende til 25%, er den samlede eksport fra 1983 til 1984 som ovenfor omtalt kun steget med knap 5%. Eksporten af skibe, som er stærkt svingende år for år forøgedes med 10 mill. kr.

til 13 mill. kr. Eksporten excl. skibe blev forøget med 67 mill. kr. svarende til en stigning på godt 4%. Tabel 4.3. og 4.4. nedenfor angiver den færøske eksport i perioden 1980-84 opgjort i henholdsvis mængde og værdi.

Tabel 4.3. Færøernes eksport 1980-84, mængde (excl. skibe)

<u>Tons</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u> ¹⁾
Fersk fiskefilet	853	378	279	178	112
Fersk hel-fisk	28.118	20.988	6.509	17.149	15.250
Heraf: Sild	526	-	652	6.245	1.145
Makrel	21.780	-	4.144	3.173	7.256
Frosset fiskefilet	22.464	27.308	28.646	39.562	43.012
Heraf: Sejfilet	10.810	13.668	13.181	14.435	20.716
Frosset hel-fisk m.v.	3.998	3.766	5.502	5.106	4.929
Heraf: Laks	553	718	1.163	763	919
Frosset fiskefars	1.105	3.851	3.923	3.192	4.210
Saltfisk	16.039	15.122	15.794	14.222	12.488
Saltet fiskefilet	3.684	3.320	4.130	3.917	5.933
Heraf: Sejfilet	1.585	2.119	2.213	2.143	3.060
Saltet sildefilet m.v. ²⁾	37	393	468	823	563
Rejer	8.461	4.760	6.094	7.453	8.311
Andre skaldyr	205	1.129	190	333	254
Røget fisk	155	170	288	344	266
Industrifisk	24.950	42.280	21.211	27.468	75.048
Heraf: Makrel	1.384	-	243	873	55
Frosset fiskeaffald	31.433	34.546	37.952	36.221	34.946
Fiskemel	19.012	20.086	16.371	24.419	24.881
Fiskeolie	7.300	5.366	3.497	7.645	8.647
Andre varer	131	143	81	29	32
<u>Eksport ialt excl. skibe</u>	<u>167.945</u>	<u>183.606</u>	<u>150.935</u>	<u>188.061</u>	<u>238.881</u>

1) Foreløbig opgørelse

2) Incl. torskerogn

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

Tabel 4.4. Færøernes eksport 1980-84, værdi (incl. skibe)

<u>1.000 kr.</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u> ¹⁾
Fersk fiskefilet	9.609	3.847	3.389	2.227	1.499
Fersk hel-fisk	61.691	60.124	31.575	74.391	76.093
Heraf: Sild	2.182	-	2.316	13.267	2.609
Makrel	42.067	-	9.922	6.144	13.704

(fortsættes)

Færøernes eksport 1980-84, værdi (incl. skibe) (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1992</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Frosset fiskefilet	267.685	378.283	459.785	720.524	673.621
Heraf: Sejfilet	95.851	138.935	152.295	156.402	202.970
Frosset hel-fisk m.v.	64.488	69.802	114.022	99.406	119.287
Heraf: Laks	27.551	37.797	63.359	49.087	61.380
Frosset fiskefars	6.064	16.930	26.547	19.929	22.572
Saltfisk	202.098	239.578	258.092	199.598	214.679
Saltet fiskefilet	54.466	44.953	68.304	55.535	90.092
Heraf: Sejfilet	20.669	27.801	31.633	27.907	39.763
Saltet sildefilet m.v. ²⁾	306	2.124	2.950	6.154	4.311
Rejer	126.349	100.535	131.358	167.691	175.070
Andre skaldyr	9.077	13.600	8.710	23.751	13.819
Røget fisk	2.928	4.213	8.214	9.534	8.036
Industrifisk	13.067	25.290	11.679	18.215	62.378
Heraf: Makrel	1.045	-	195	1.188	40
Frosset fiskeaffald	23.492	22.608	30.299	28.359	29.501
Fiskemel	58.239	77.016	59.212	108.625	104.131
Fiskeolie	15.232	14.450	9.114	25.284	31.195
Andre varer	6.362	8.003	7.603	1.320	1.130
Ialt excl. skibe	921.153	1.081.356	1.230.853	1.560.541	1.627.412
Skibe	86.098	104.638	15.349	3.400	12.970
Eksport ialt	1.007.250	1.185.994	1.246.202	1.563.941	1.640.382

1) Foreløbig opgørelse

2) Incl. torskerogn

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

Som det fremgår af tabel 4.4. består eksporten næsten udelukkende af fisk og fiskeprodukter. Eksportens størrelse og sammensætning vil naturligt være afhængig af fangstmulighederne, der bl.a. er påvirket af de indgåede fiskeriaftaler mellem Færøerne og en række lande, jfr. kapitel 3.

Eksporten af mere forarbejdede varer som frosne fiskefileter, (som er Færøernes største eksportvare) fiskefars samt fiskemel og fiskeolie har gennem de senere år været stigende. Ændringerne i eksportens sammensætning i retning af mere forarbejdede varer (stigende forædlingsværdi) er muliggjort af de store investeringer i fiskeindustrien, som påbegyndtes i midten af 60'erne, og må ses på baggrund af et øget færøsk fiskeri i hjemlige farvande. Andelen af de færøske fangster, der stammer fra de nære områder udgjorde i 1975 14%,

medens den siden 1981 har udgjort over 40% (i 1984: 48%). Samtidig er andelen af fangsterne i midterområdet (Island, Nordsøen, Østgrønland m.v.) faldet betydeligt. Denne udvikling skyldes stigende vanskeligheder med at opretholde fiskeriet på de tidligere traditionelle fangststeder efter at en række lande i 1977 udvidede fiskerigrænserne. Den færøske konsumfiskeindustri bestod ved udgangen af 1984 af 21 fiskefiletfabrikker samt enkelte andre virksomheder beskæftiget med røgeri m.v. De landede mængder af råfisk fra færøske skibe til filetfabrikkerne på Færøerne er i de seneste to år steget meget kraftigt, jfr. kapitel 3.

Det øgede fiskeri i hjemlige farvande betyder, at en større del af fisken efter kortere ture landes til videre forarbejdning på Færøerne i modsætning til det tidligere saltfiskfiskeri, hvor fisken blev behandlet og saltet ombord på ture af op til flere måneders varighed, og derefter ofte blev sejlet direkte til aftagerlandet. Som det fremgår af ovenstående tabeller har Færøernes traditionelle eksportvare, saltfisken, dog stadig stor betydning, hvilket ligeledes gælder fersk hel-fisk. Saltfisk er Færøernes næststørste eksportvare og udgør i 1984 13% af den samlede eksport excl. skibe, jfr. tabel 4.5. nedenfor.

Rejer er fortsat den trediestørste eksportvare. Den udgjorde i 1977 og 1978 17% af den samlede eksport, men siden er der som følge af restriktioner for rejefiskeriet ved Grønland sket en nedgang i rejernes andel af eksporten. Rejefiskeriet ved Grønland er dog i et vist omfang blevet erstattet af et betydeligt rejefiskeri ved Svalbard. Rejernes andel af den samlede eksport har i de senere år ligget på omkring 11%.

Den færøske lakseeksport, som i 1979 kun udgjorde 25 tons er i de senere år øget væsentligt og indbragte i 1984 godt 61 mill. kr. I forbindelse med aftalen med EF om gensidigt fiskeri har Færøernes landsstyre forpligtet sig til at formindske laksefiskeriet i færøsk farvand, hvorfor muligheden for at øge eksporten af vildlaks er yderst begrænset. Eksporten af laks fra de mange nyoprettede dambrug (i havet) forventes dog at stige betydeligt i de kommende år.

Fiskeaffald har i de senere år ligeledes været en ret betydelig eksportvare. Affaldet, der anvendes til dyrefoder (mink m.v.), eksporteres hovedsagelig til Finland, Danmark og Norge. Dette produkts voksende andel af eksporten siden midten af 70'erne må ses på baggrund af den skete udbygning af fiskefiletfabrikkerne, hvor de fleste virksomheder nu har anlæg til formaling og frysning af affal-

det fra filetfabrikationen.

Posten "Andre skaldyr" omfatter bl.a. frosne kammuslinger til 10,7 mill. kr. og frossen jomfruhummer til 2,9 mill. kr.

Eksporten af skibe omfatter 6 fiskerskibe til en samlet værdi af knap 13 mill. kr. Der har i 1984 - ligesom i 1983 - været en meget stor import af skibe, som ialt beløb sig til over 673 mill. kr. Importen af fiskerskibe omfattede en rejsetrawler til 96,8 mill. kr., en ferskfisktrawler til 43,0 mill. kr. samt 5 mindre fiskerskibe til et samlet beløb på 10,4 mill. kr. Ved udgangen af 1984 bestod den færøske fiskerflåde af 258 skibe med en samlet tonnage på 59.371 bruttoregistertons.

På grund af væksten i forarbejdningskapaciteten på land gennem udvidelser og rationaliseringer af de eksisterende filetfabrikker og etablering af nye filetfabrikker samt på grund af de gunstige støtteordninger til fiskeriet har der i flere år været en skærpet interesse for investeringer i fiskerskibe - dette til trods for, at der i nogle år har været en stor overkapacitet i den færøske fiskerflåde. For at begrænse overkapaciteten i flåden bl.a. for at undgå overfiskning af fiskebestandene har der siden 1982 været restriktioner over for skibsimport, hvilket har begrænset udenrigshandelen med fiskerskibe betydeligt.

Udover eksporten af fiskeprodukter og skibe er der en mindre, traditionel eksport af uldgarn, strikkede varer og fåreskind.

I tabel 4.5. gives en oversigt over eksportandel i 1984 samt ændringer i værdi, mængder og enhedspriser fra 1983 til 1984 for nogle hovedprodukter

Tabel 4.5. Eksportandel i 1984 samt ændring i værdi, mængder og enhedspriser fra 1983 til 1984 for hovedprodukter¹⁾

	Andel af eksporten excl. skibe i 1984	Ændring fra 1983 til 1984		
		Værdi	Kvantum	Enhedspris ²⁾
		%		
Fersk hel-fisk	5	2	-9	12
Frosset fiskefilet	41	-7	-2	-5
Heraf: Sejfilet	12	30	44	-10
Torskefilet	17	-25	-20	-7
Kullerfilet	8	-5	-14	10

(fortsættes)

Eksportandel i 1984 samt ændring i værdi, mængder og enhedspriser fra 1983 til 1984 for hovedprodukter (fortsat)

	Andel af eksporten excl. skibe i 1984	Ændring fra 1983 til 1984		
		Værdi	Kvantum	Enhedspris
		----- % -----		
Frosset hel-fisk	7	20	15	5
Heraf: Laks	4	25	20	4
Saltfisk	13	8	-10	19
Rejer	11	4	8	-3
Industrifisk	4	242	163	30
Fiskemel	6	-4	2	-6
Ialt excl. skibe	100	4	3	1

1) Tabellen er udarbejdet på grundlag af foreløbige tal.

2) Enhedspriserne er beregnet på grundlag af den detaljerede eksportstatistik.

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

Fra 1983 til 1984 steg eksportværdien excl. skibe som omtalt med 4%, som kan henføres til 3% større mængde og 1% højere priser (enhedspriser). Udviklingen for de enkelte produkter fremgår af tabel 4.5. samt tabellerne 4.3. og 4.4.

Eksporten af fersk hel-fisk består af så forskellige produkter som fersk sild og makrel, torsk og lignende konsumfisk samt laks og ørred. Der har i 1984 været et fald i eksporten af sild og en stigning i makreleksporten, som følge af fiskeriet i Nordsøen. Endvidere er ørredeksporten steget kraftigt. En betydelig del af eksporten af fersk hel-fisk hidrører fra torskefiskeriet i Østersøen samt fra de med industrifiskeriet forbundne bifangster af konsumfisk. Disse fangster landes som regel direkte i dansk havn. I 1984 er der ligeledes landet en del fersk hel-fisk i tysk havn.

Eksporten af frosset fiskefilet, der udgør en meget væsentlig del af den samlede eksport, faldt med 7% fra 1983 til 1984. Faldet i værdi skyldes både et mængdemæssigt fald og lavere enhedspriser. Det mængdemæssige fald på 2%, der er beregnet som 1984-eksporten i 1983-priser i forhold til 1983-eksporten, fremkommer som følge af, at der er sket en stigning i eksporten af de relativt billige sejfileter og et fald i eksporten af de dyrere torskefileter.

Eksporten af sejfileter indbragte i 1984 næsten 203 mill. kr.,

hvilket var 30% mere end i 1983. Enhedspriserne for sejfileter faldt med 10%, mens den afsatte mængde blev forøget med 44%. Vesttyskland aftog knap halvdelen af den samlede eksport. Af andre betydende aftagerlande i 1984 kan nævnes USA, Frankrig, Tjekoslovakiet og Sovjetunionen.

Eksporten af frosne torskefileter faldt med 25% i værdi. Den afsatte mængde faldt med 20% og priserne faldt med 7%. Medens eksporten af frosne torskefileter til USA steg kraftigt i 1983 og udgjorde 275 mill. kr., er der i 1984 sket et kraftigt fald, idet eksporten dette år kun udgør 163 mill. kr. Den betydelige nedgang skyldes bl.a. den meget hårde konkurrencesituation for disse produkter på det amerikanske marked, som er blevet attraktivt for mange lande på grund af den høje dollarkurs. Ud over USA, som fortsat er det største aftagerland, har Storbritannien og Frankrig aftaget store mængder af torskefilet.

I modsætning til sej- og torskefileter steg priserne på kullerfilet med 10%. Den afsatte mængde faldt imidlertid med 14%. Eksporten af frosne kullerfileter indbragte som følge heraf 5% mindre i 1984 end i 1983. De største aftagerlande er som for torskefileternes vedkommende USA, Storbritannien og Frankrig.

Eksporten af hel frosset fisk steg fra 1983 til 1984 med 20%. Gennemsnitsprisen steg med 5% og den afsatte mængde blev forøget med 15%. Eksporten af laks, der udgør mere end halvdelen af den samlede eksport af hel, frosset fisk, blev forøget med 25%. Den afsatte mængde forøgedes med 20%, mens prisen steg 4%. De vigtigste aftagerlande for frossen laks var i 1984 Danmark, Frankrig og Schweiz.

Eksporten af saltfisk, der for 85% vedkommende består af saltet torsk, indbragte 8% mere i 1984 end i 1983. Gennemsnitsprisen steg 19%, mens den afsatte mængde var 10% mindre i 1984 end i 1983. Saltfiskeeksporten gik for 59% vedkommende til middelhavslandene Italien, Spanien og Grækenland, mens Danmark og Portugal hver aftog henholdsvis 20% og 12% af den samlede eksport.

Den gennemsnitlige pris for eksporterede rejer faldt med 3%. Den afsatte mængde steg imidlertid med 8%, og værdien af de eksporterede rejer var 4% større i 1984 end i 1983. Danmark aftager knap halvdelen af den samlede rejeeksport. Af andre store aftagerlande kan nævnes Japan, Frankrig og Sverige.

Eksporten af industrifisk, der fremkommer ved direkte landinger i udlandet (i 1984 i stort omfang i Danmark), indbragte 62,4 mill.

kr. i 1984. Det var næsten 3 $\frac{1}{2}$ gang så meget som i 1983. Gennemsnitsprisen for industrifisk steg med 30% og mængdemæssigt steg eksporten med 163%. Eksport af lodde, der har været uden betydning i de seneste par år, udgjorde i 1984 halvdelen af industrifiske-eksporten.

Eksporten af fiskemel faldt med 4% fra 1983 til 1984 som følge af prisfald på 6% og forøgelse af mængderne på 2%. Eksporten af fiskemel går for den overvejende dels vedkommende til Storbritannien.

Tabel 4. 6. giver en samlet oversigt over den færøske eksports fordeling på aftagerlande.

Tabel 4.6. Værdien af Færøernes eksport (incl. skibe) efter markedsområder 1975 og 1980-1984

1.000 kr.	1975	1980	1981	1982	1983	1984
<u>1. EF</u>						
Danmark	90.409	214.711	186.804	221.991	252.865	342.682
Italien	40.506	97.876	98.009	104.608	70.709	112.473
Storbritannien	60.906	135.007	197.475	189.127	225.768	229.228
Vesttyskland	8.426	125.321	152.767	160.110	179.922	224.944
Frankrig	15.291	75.233	90.487	107.334	103.684	121.688
Benelux	11.095	34.084	24.796	28.903	54.899	44.931
Grækenland	.	18.171	19.508	19.778	16.481	29.038
Grønland	43	21.340	17.695	9.875	-	16
Irland	-	1.221	1	-	2.385	8.312
EF-lande ialt	226.676	722.964	787.542	841.726	906.713	1113.312
<u>2. Lande uden for EF</u>						
Norge	10.307	41.811	80.149	31.822	35.599	26.398
Sverige	18.624	31.081	37.284	28.013	40.440	32.451
Portugal	49.874	-	4.898	8.874	23.506	24.928
Spanien	47.934	70.471	74.016	92.749	58.997	26.606
Grækenland	11.045	.	.	.	.	.
U.S.A.	68.030	117.528	141.854	217.970	435.014	309.357
Japan	-	10	-	49	19.102	27.241
Øvrige lande	31.463	23.385	60.464	24.989	44.570	80.089
Lande uden for EF ialt	237.277	284.286	398.665	404.465	657.228	527.070
Samlet eksport	463.953	1007.252	1186.207	1246.192	1563.941	1640.382

Kilde: Hagdeildin

De 4 største aftagerlande for den færøske eksport er Danmark,

USA, Storbritannien og Vesttyskland. Disse 4 lande aftog godt 2/3 af eksporten i 1984.

Eksporten til USA gik kraftigt tilbage fra 1983 til 1984, mens eksporten til Danmark steg betydeligt. Stigningen i eksporten til Danmark fordelte sig på en række forskellige varer, og for eksporten til Danmark gælder, at en væsentlig del videreeksporteres til andre lande. Forskydningen fra det amerikanske til det europæiske marked, som gjorde sig gældende indtil 1982, blev afbrudt af en kraftig stigning i den amerikanske markedsandel af Færøernes eksport i 1983. Den store afsætning til det amerikanske marked har ikke kunnet opretholdes i 1984. Specielt har der som tidligere omtalt været et kraftigt fald i eksporten af frosne torskefileter til USA.

Godt 2/3 af den færøske eksport gik i 1984 til lande inden for EF. EF-landenes markedsandel af den færøske eksport har i de senere år været relativt uændret, bortset fra 1983, hvor der som ovenfor nævnt skete en forskydning fra det europæiske til det amerikanske marked. Bortset fra USA er de betydeligste aftagerlande uden for EF Japan, Sverige, Norge, Spanien og Portugal. Endvidere har der i 1984 været en betydelig eksport (af frosne sejfileter) til Tjekslovakiet og Sovjetunionen.

Import

Tabel 4.7. viser importens fordeling på varegrupper. Ved bedømmelsen af tallene i tabellen må det tages i betragtning, at betydelige indkøb af proviant og andre forsyninger, som færøske fiskere foretager i udlandet til brug om bord, ikke er medregnet.

Tabel 4.7. Importen fordelt på varegrupper 1980-84

Mill. kr.	1980	1981	1982	1983	1984 ¹⁾
Næringsmidler, drikkevarer og tobak	148,9	184,6	197,0	210,1	230,1
Andre ikke varige forbrugsvarer	35,0	40,2	47,0	51,2	56,8
Beklædning	38,6	37,6	49,4	58,4	63,8
Fodtøj	9,5	10,7	12,4	14,7	17,1
Andre halvvarige forbrugsvarer	51,7	53,6	59,1	68,3	76,0
Transportmidler til private undtagen personbiler	2,1	2,5	2,9	3,5	4,2

(fortsættes)

Importen fordelt på varegrupper 1980-84 (fortsat)

Mill. kr.	1980	1981	1982	1983	1984 ¹⁾
Andre varige forbrugsvarer	61,3	59,1	69,6	75,3	86,8
Personbiler	21,6	26,3	32,8	53,3	72,4
Varer til privat forbrug ialt	368,7	414,6	470,2	534,6	607,2
Brændselsstoffer ialt	263,2	345,6	401,8	420,3	447,1
Varer fortrinsvis til landbrug m.v.	16,0	18,7	24,6	25,8	29,1
Varer fortrinsvis til bygge- og anlægsvirksomhed	163,4	155,1	202,8	210,8	228,5
Varer fortrinsvis til øvrige byerhverv	258,6	312,9	351,9	371,9	447,5
Rå- og hjælpe-stoffer ialt	438,0	486,7	579,3	608,5	705,1
Maskiner og andet kapitaludstyr	92,7	113,7	158,0	154,4	190,2
Køretøjer til erhvervsmæssig brug	25,9	19,6	21,2	29,3	59,6
Investeringsvarer excl. skibe ialt	118,6	133,3	179,2	183,7	249,8
Andre varer	18,8	25,1	23,2	29,0	25,8
Import excl. skibe ialt	1.207,3	1.405,3	1.653,7	1.776,1	2.035,0
Skibe og fly ialt	44,5	121,0	32,7	423,1	672,7
Import ialt	1.251,8	1.526,3	1.686,4	2.199,2	2.707,7

1) Foreløbige tal

Kilde: Hagdeildin og Danmarks Statistik

Som det fremgår af tabel 4.7. har importens fordeling på hovedgrupper været ret konstant i de sidste 5 år. Rå- og hjælpe-stoffer udgør ca. én trediedel af Færøernes import excl. skibe. Varer til privat forbrug udgør ca. 30% af importen excl. skibe, mens 22% af importen er brændselsstoffer. Investeringsvarer excl. skibe udgør ca. 12%.

Importen i 1984 er steget for alle varegrupper vedkommende bortset fra "Andre varer", hvor der har været et lille fald.

Den mængdemæssige import af brændselsstoffer er uændret fra 1983 til 1984. Stigningen i importværdien på 6% kan derfor henføres til prisstigninger.

Importen af rå- og hjælpestoffer steg med 16% fra 1983 til 1984 fordelt med stigninger på 13%, 8% og 20% for varer til henholdsvis landbrug, bygge- og anlægsvirksomhed og øvrige byerhverv. Sidstnævnte gruppe er ikke mindst påvirket af udenlandske skibes landinger af industrifisk, der indgår som råstof i fiskeindustrien. Værdien af disse landinger blev forøget fra 1,3 mill. kr. i 1983 til 16,9 mill. kr. i 1984.

Importen af investeringsvarer steg kraftigt fra 1983 til 1984. Værdien af importen af motorkøretøjer til erhvervsmæssigt brug blev mere end fordoblet, mens importen af maskiner og andet kapitaludstyr voksede med 23%.

Importen af varer til privat brug (incl. personbiler) steg i 1984 med 13%, hvilket er nogenlunde den samme stigning som i de foregående fire år. Baseret på de prisoplysninger, der kan udledes af udenrigshandelsstatistikken, og som er forbundet med en vis usikkerhed, er den gennemsnitlige pris- og mængdestigning henholdsvis 9% og 4%. Det færøske pristal viser imidlertid lavere prisstigninger for de tilsvarende poster, og det må formodes, at importmængden for forbrugsvarer er steget mere end 4%.

For gruppen "Nærings- og nydelsesmidler" har der været en importstigning i 1984 på 10%. Hvis man ser bort fra importen af fisk, der hovedsagelig anvendes i industrien, har stigningen været på 12%.

Beklædning er forøget med 9%, og stigningen for fodtøj har været på 17% i værdi. Gruppen "Andre varige forbrugsvarer", der blandt andet indeholder hårde hvidevarer og radio/tv, voksede i 1984 med 14%. Det er en noget større vækst end i 1983, hvor gruppen voksede med 8%.

Importen af personbiler, der fra 1982 til 1983 blev forøget med mere end 60%, voksede også i 1984 kraftigt. Værdien af importerede personbiler var 36% større i 1984 end i 1983. Antallet af importerede personbiler var i 1984 20% større end i 1983, idet der i 1984 blev importeret 1.978 personbiler. Når der tages hensyn til

antallet af skrottede biler, må den færøske personbilbestand antages at være vokset fra knap 11 tusinde ved udgangen af 1983 til op imod 12 tusinde ved udgangen af 1984. Hvis man antager, at antallet af bolighusstande, som ved folketællingen i 1977 blev opgjort til 11.200, er vokset til omkring 13.000 i 1984, svarer personbilbestanden på 12.000 til, at der er mere end 90 personbiler pr. 100 husstande på Færøerne ved udgangen af 1984. Det tilsvarende tal for Danmark er 67 personbiler pr. 100 husstande.

Importen af skibe og fly er som omtalt steget meget kraftigt fra 1982 til 1983 og denne import er yderligere forøget fra 1983 til 1984. Importen af skibe i 1984 bestod af to større og et mindre fragtskib til et samlet beløb af 238 mill. kr., to kemikalietankskibe til et samlet beløb af 212 mill. kr., ét gastankskib til 70 mill. kr. samt to større og fem mindre fiskerskibe til et samlet beløb af 150 mill. kr. De importerede skibe er købt fra Danmark, Vesttyskland, Norge, Holland og Frankrig. Når importen af fiskerskibe i 1984 ikke er steget endnu mere end det er tilfældet skyldes det som før omtalt, at importen har været underlagt begrænsninger.

Den seneste opgørelse over importens fordeling på lande hidrører fra 1983. I tabel 4.8. er vist importens procentvise fordeling på købslande i 1975 og 1980-83.

Tabel 4.8. Importen (incl. skibe) fordelt på lande 1975 og 1980-83

	<u>Procentvis fordeling</u>				
	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Danmark	66,2	73,0	65,0	67,5	58,9
Norge	19,5	13,6	18,9	16,5	15,0
Sverige	2,8	4,0	2,7	5,2	3,0
Island	0,8	1,7	2,8	2,3	1,3
Storbritannien	4,2	2,4	2,1	2,5	1,6
Vesttyskland	1,7	1,5	1,7	2,0	14,4
Japan	0,6	0,7	0,8	1,1	1,0
Andre lande	4,2	3,1	6,0	2,9	4,8
<u>Import ialt</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>

Kilde: Danmarks Statistik

Til trods for en faldende andel af Færøernes samlede import fra 1982 til 1983 er Danmark fortsat det langt betydeligste import-

land med en andel af den samlede import på 59%. Vesttyskland's og "Andre lande"'s andel er steget kraftigt, mens de øvrige importlandes andel er faldet fra 1982 til 1983. Dette skyldes, at der i 1983 er blevet indkøbt skibe i Vesttyskland og Italien til et samlet beløb på 260 mill. kr.

ARBEJDSFORHOLD, LØNNINGER OG PRISER

Arbejds-, løn- og prisforhold er overtaget som særanliggender. De vigtigste love er

Lov nr. 86 af 31. marts 1928 for Færøerne om mægling i arbejdsstridigheder med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 13 af 20. marts 1958 om funktionærer,

Lagtingslov nr. 29 af 12. oktober 1954 om lærlingeforhold med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 36 af 21. maj 1975 om pristalsbehandling af arbejds lønninger med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 31 af 19. marts 1951 om ferie med løn med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 31 af 5. juli 1971 om landets tjenestemænd med senere ændring,

Lagtingslov nr. 72 af 22. december 1951 om fiskernes afregning og lønreguleringsfond med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 22 af 18. marts 1980 om mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 30 af 21. maj 1975 om pristal med senere ændringer,

Lagtingslov nr. 37 af 1. juni 1978 om 40 timers arbejdsuge,

Lagtingslov nr. 43 af 23. juni 1978 om priskontrol.

Arbejdsforhold

Det private arbejdsmarked

På det private arbejdsmarked sluttes der sædvanligvis 2-årige overenskomster mellem arbejdsgiverorganisationerne på den ene side og håndværker- og arbejderforbundene på den anden side.

Ved de seneste overenskomstforhandlinger i 1983 sluttedes en 2-årig overenskomst for såvel håndværkernes som arbejdsmændenes og -kvindernes vedkommende.

Overenskomsterne vedrører kun grundlønningerne, idet pristalsreguleringen er fastsat ved lagtingslov. Der er ikke nogen offentlig støttet arbejdsløshedsforsikring på Færøerne. Vedrørende

dagpenge ved sygdom eller fødsel henvises til kapitel 6, Socialvæsen.

De færøske arbejdsgivere er organiseret i flere foreninger. Arbejdsgiverne inden for industri og anden forarbejdning er organiseret i 2 foreninger: Havnar Arbeidsgevarafelag, der omfatter arbejdsgiverne i Tórshavn, og Føroya Arbeidsgevarafelag, som omfatter arbejdsgivere i det øvrige land. Formanden i Havnar Arbeidsgevarafelag er medlem af bestyrelsen i Føroya Arbeidsgevarafelag. Håndværksmestrene er organiseret i én hovedorganisation, Føroya Handverksmeistarafelag. Arbejdsgiverne inden for handel og kontor er organiseret i Føroya Keypmannafelag. Endelig er rederne organiseret i 2 foreninger: Føroya Reiðarafelag (Rederiforeningen), som består af ejerne af fiskerskibe m.v., og Reiðarafelagið fyri Føroysk Farmaskip (Rederiforeningen for Færøske Fragtskibe) der omfatter ejerne af fragtskibe m.v.

Alle foreningerne forhandler løn- og arbejdsforhold.

Håndværkerne er organiseret i Føroya Handverkarafelag. Dette forbund, der har ca. 1.200 medlemmer, slutter aftale for alle foreningens afdelinger.

Arbejdsmændene i Tórshavn og Klaksvík er organiseret i lokale foreninger, som har omkring 800-1.000 medlemmer hver, medens arbejdere i det øvrige land er organiseret i Føroya Arbeidarafelag, som har ca. 7.000 medlemmer. Foreningerne i Tórshavn og Klaksvík er ikke medlemmer af Føroya Arbeidarafelag. Endvidere har kvindelige arbejdere i Tórshavn og Klaksvík deres egne organisationer, som ikke er medlemmer af Føroya Arbeidarafelag. Det bemærkes, at en del fiskere er medlemmer af arbejderforbundene.

Efter en kortvarig strejke i foråret 1983 blev håndværkerne og håndværksmestrene enige om en 2-årig overenskomst gældende fra 1. maj 1983. Overenskomsten gav håndværkerne 1,95 kr. mere i timen pr. 1. maj 1983 og yderligere 2,00 kr. i timen pr. 1. maj 1984.

Lærlingelønnen inden for håndværk og industri er ved lagtingslov af 16. oktober 1978 om ændring af lærlingeloven fastsat til 25% af lønnen for en faglært arbejder i det første læreår, 35% i andet år, 45% i tredje år og 55% i fjerde læreår. Siden 1. september 1980 har landskassen refunderet 50% af den lovpligtige lærlingeløn, medens lærlingene går på teknisk skole.

Mellem Føroya Arbeðarafelag og arbejdsgiverne sluttedes fra 1. maj 1983 en 2-årig overenskomst med en stigning i timelønnen på 1,85 kr. pr. 1. maj 1983 og yderligere en stigning på samme beløb året efter. Endvidere blev man enige om en specialarbejder-aftale, hvorved specialarbejdere får et tillæg til den sædvanlige timeløn på 2,25 kr.

Efter en kortvarig strejke i foråret 1983 blev Havnar Arbeðskvinnufelag, Havnar Arbeðsmannafelag, Klaksvíkar Arbeðskvinnufelag og Klaksvíkar Arbeðsmannafelag enige med arbejdsgiverne om en overenskomst, der gav arbejderne de samme lønstigninger som medlemmerne af Føroya Arbeðarafelag. Endvidere opnåede arbejderne nogle forbedringer for så vidt angår skifteholdsarbejde.

Typograferne adskiller sig fra de øvrige håndværkere ved at være organiseret i en særlig forening. Typografernes lønninger ligger over de øvrige håndværkerlønninger. Der er mellem typograferne og arbejdsgiverne indgået en 2-årig overenskomst gældende fra 1. maj 1983, der giver typograferne en lønstigning på 2,00 kr. i timen (minimumsløn) det første år og 2,05 kr. i timen det andet år.

Dykkerne har ligeledes deres egen forening, Kavarafelagið, som indgår selvstændige overenskomster.

En organisation af handels- og kontorfunktionærer, beskæftiget på det private arbejdsmarked i Tórshavn, blev stiftet i 1973. Denne forening, Skrivstovu- og Krambúðarfólk (S & K), sluttede første gang overenskomst med Færøernes Arbejdsgiverforening i 1974. Siden er lignende organisationer opstået i Klaksvík i 1976, på Eysturoy i 1980 og på Suðuroy og Vágar i 1981. De 5 organisationer udgjorde ved overenskomstforhandlingerne i 1983 een forhandlingspart. Der blev i 1983 sluttet en 2-årig overenskomst med arbejdsgiverforeningen/købmandsforeningen gældende fra 1. maj 1983, som betød gennemsnitlige lønstigninger af nogenlunde samme størrelse som på håndværker- og arbejderområdet.

Arbejdstiden er fastsat ved lagtingslov, og den ugentlige normalarbejdstid har siden 1. januar 1980 været fastsat til 40 timer. Ved lagtingslov er feriens længde fastsat til minimum 4 uger, og feriegodtgørelsen til personer, der ikke har ret til løn under ferie, er fastsat til 9½% af lønnen.

I henhold til lagtingslov nr. 36 af 21. maj 1975 er pristals-

reguleringen af arbejds lønninger fastsat til 60 øre pr. time for hver fulde 3 points udsving i det færøske pristal udover 100 pr. 1. oktober 1975. I foråret 1980 blev pristallet fastsat til 100 pr. 1. januar 1980 uden ændring af dyrtidsportionernes størrelse, og i foråret 1983 blev pristallet igen fastsat til 100 pr. 1. januar 1983 ligeledes uden ændring af dyrtidsportionernes størrelse.

Fiskerne er sluttet sammen i Føroya Fiskimannafelag, der har godt 3.000 medlemmer.

Fiskernes overenskomst har forskelligt indhold, alt efter hvilken fartøjstype og fangstmetode der er tale om. Der kan skelnes mellem to hoved aflønningsformer, aflønning efter bruttoprincippet og aflønning efter nettoprincippet. Efter bruttoprincippet aflønnes mandskabet med en vis andel, gennemsnitlig omkring 25-30% af skibets indtægter opgjort som fangsternes salgsværdi med diverse pristilskud. Den resterende del tilfalder rederen, der ud af sin andel afholder omkostningerne. Stigende fangst værdier vil således medføre stigende hyrer uanset omkostningsudviklingen, medens stigende omkostninger alene formindsker rederens andel. Efter nettoprincippet aflønnes mandskabet med en andel typisk 35-45% af nettoindtægterne, beregnet som bruttoindtægten ved salg af fangsten med fradrag af variable omkostninger, d.v.s. olie, agn, proviant, salt m.v. Stigende omkostninger vil således blive fordelt mellem reder og mandskab. I de senere år er aflønning efter bruttoprincippet vundet stærkt frem, men nettokontrakter findes stadig.

Overenskomsten indeholder endvidere bestemmelser om den indbyrdes fordeling mellem mandskabet.

Den seneste overenskomst er fra 1983. I 1984 op sagde fiskerne dog overenskomsten pr. 1. april, men i løbet af foråret enedes parterne om at forlænge overenskomsten i yderligere et år. Fiskerne har op sagt denne overenskomst med virkning fra 1. april 1985.

De omtalte aflønningsformer medfører betydelige forskelle i mandskabs lønnen mellem forskellige skibstyper og fangstformer og stærkt svingende indtægter. I de senere år har der været en udpræget stærkere stigning i hyren for mandskab, der aflønnes efter bruttoprincippet end for mandskab, aflønnet efter nettoprincippet. Med henblik på at afbøde virkningerne af de svingende indtægter er der ved lagtingslov fastsat bestemmelser om mindsteløn og anden støtte til fiskerierhvervet. Mindstelønnen, der ydes

påmønstret mandskab på fiskerbåde, som et udligningstilskud til lønnen, andrager pr. 1. januar 1985 op til 10.110 kr. om måneden eller 337,- kr. pr. dag.

Til mandskab på hjemmefiskeri ydes der, såfremt mandskabet ikke er under mindstelønsordningen, en mindsteindtægt, som pr. 1. januar 1985 udgør op til 768,50 kr. pr. fiskedag.

Såvel mindsteløn som mindsteindtægt udbetales af fiskernes lønreguleringsfond og dækkes fuldt ud af landskassen. Mindsteløn- og mindsteindtægt pristalsreguleres efter det færøske pristal. Som supplement til lønnen ydes af landskassen pristilskud, der beregnes pr. kg. landet fisk og udbetales til mandskabet. Endvidere udbetales ferieløn med den på land gældende procentsats.

I 1981 oprettedes en sømandsafdeling inden for Fiskimannafelag. Efter en kort strejke i juli 1983 enedes sømandsafdelingen og rederne (Rederiforeningen for Færøske Fragtskibe) om en overenskomst gældende indtil 1. oktober 1985, der gav sømændene lønstigninger på mellem 11% og 16%. Sømandsafdelingen har ca. 100 medlemmer.

Endelig har navigatører og maskinmestre deres egne organisationer, der indgår overenskomster med såvel private som offentlige arbejdsgivere.

Det kan iøvrigt nævnes, at hjemmefiskerne er organiseret i foreningen Meginfelag Útróðrarmanna, som har over 2.000 medlemmer. Inden for denne sammenslutning af ejere og lønmodtagere findes ingen skriftlige overenskomster, men der findes en fast kotyme med lang tradition bag sig.

Det offentliges arbejds- og lønforhold

Inden for det offentlige er funktionærer, ansat i landsstyret og dets institutioner, aflønnet i henhold til overenskomst mellem funktionærernes organisation, Starvsmannafelagið, der har omkring 700 medlemmer, og Færøernes landsstyre. Postfunktionærerne har dog deres egen organisation, Føroya Postfelag, som har omkring 300 medlemmer. Ved overenskomstforhandlingerne i efteråret 1983 udgjorde Starvsmannafelagið og Postfelagið én part over for Færøernes landsstyre. Efter to forgæves mæglingsforslag og en kort strejke kom Starvsmannafelagið og Postfelagið overens med landsstyret om en 2-årig overenskomst fra 1. oktober 1983. Overenskomsten gav funktionærerne en lønstigning på 150 kr. pr. måned samt yderligere lønstigninger på 3,5% pr. 1. oktober 1983 og

3,5% pr. 1. oktober 1984. Endvidere enedes man om at nedsætte et udvalg, der skal undersøge mulighederne for etablering af en pensionsordning.

De færøske tjenestemandsløve er opbygget på samme måde som de danske fra 1969. Ændringer foretages efter aftale med en forening af tjenestemænd, der har omkring 50 medlemmer. I foråret 1984 blev tjenestemændene og landsstyret enige om en overenskomst for perioden 1. oktober 1983 - 30. september 1985. Overenskomsten indebærer samme lønstigninger som på funktionærområdet.

De færøske civil-, akademi- og teknikumingeniører er sammen-sluttet i Føroya Verkfrøðingafelag, som blev oprettet i 1967. Foreningen har omkring 140 medlemmer. I begyndelsen af 1984 kom foreningen overens med Færøernes landsstyre om en 2 årig overenskomst gældende fra 1. oktober 1983, der gav ingeniørerne samme lønstigninger som på funktionærområdet. "Ingeniøroverenskomsten" lægges ofte til grund ved ansættelse af ingeniører på det private arbejdsmarked samt ved ansættelse af andre faggrupper - jurister, økonomer m.v. - ved landsstyrets institutioner og i kommuner. I november 1984 har de offentlig ansatte økonomer og jurister dog stiftet en fagforening, Búskapar- og Løgfrøðingafelag Føroya. Man har til hensigt at optage forhandling med Færøernes landsstyre om en selvstændig overenskomst.

Folkeskolelærerne aflønnes i henhold til lov nr. 65 af 8. marts 1972 om tjenestemand m. fl. i folkeskolen på Færøerne. Grundlønninger og indplacering følger stort set reglerne i den danske tjenestemandsløve, men aftaler om lønninger og arbejdsforhold træffes mellem Færøernes landsstyre og Føroya Lærarafelag, der har omkring 400 medlemmer. Lønningerne pristalsreguleres i overensstemmelse med det færøske pristal. Ved årsskiftet 1983/84 blev der afsluttet en 2-årig overenskomst, gældende fra 1. oktober 1983, som gav lærerne lønstigninger nogenlunde svarende til stigningerne på funktionærområdet.

Gymnasielærerne, der tidligere var organiseret i Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) dannede i 1982 deres egen fagforening, Yrkisfelag Studentaskúla- og HF-lærara (YF). Foreningen har omkring 90 medlemmer. I marts 1984 underskrev YF overenskomst med landsstyret gældende fra 1. marts 1984 til 1. oktober 1985. Det pligtige timetal er 21,5, og lønningerne er ca. 2% over GL's lønninger.

Der findes - groft skønnet - omkring 1.100 lønmodtagere inden for den offentlige sektor på Færøerne, der er aflønnet efter danske overenskomster. Personalet ved statsinstitutionerne på Færøerne er lønnet efter overenskomster indgået mellem danske fagforbund og staten. Herudover anvendes i et vist omfang ved færøske institutioner - især inden for social- og sundhedsvæsenet - overenskomster indgået mellem danske fagforbund og staten eller Amtsrådsforeningen/Kommunernes landsforening i Danmark. Inden for de store danske fagorganisationer Dansk Sygeplejeråd og Handels- og Kontorfunktionærernes fagforbund (HK) er der oprettet en særlig færøsk afdeling. Dansk Sygeplejeråd, Føroya Deild, har ca. 500 medlemmer, og HK-Føroya Deild har ca. 70 medlemmer. I begyndelsen af 1983 blev der dannet en sammenslutning, Fællesforeningen af danske fagforeninger på Færøerne (FFF), bestående af ca. 850 medlemmer fra omkring 25 fagforeninger, hvis medlemmer er lønnet efter danske overenskomster. Sammenslutningen har ikke forhandlingsret og må alene betragtes som et samarbejdsorgan.

De kommunale tjenestemænd og funktionærers arbejds- og lønforhold aftales med de enkelte kommuner. For funktionærernes vedkommende er vilkårene som hovedregel overensstemmende med aftalen mellem landsstyret og Starvsmannafelagið. Der findes faglige foreninger for kommunalt ansatte i Tórshavn og Klaksvík.

Lønninger

Der udarbejdes ikke statistik over udbetalte arbejds lønninger på Færøerne. Med henblik på at give et billede af lønudviklingen er der foretaget en beregning af den overenskomstmæssige timeløn for typiske funktionær- og arbejdergrupper pr. 1. januar i årene 1975-85 som vist i tabel 4. 9.

Funktionærlønnen er lønnen for en assistent på 1. løntrin. Timelønnen er beregnet som årslønnen med tillæg af særlig feriegodtgørelse i henhold til Starvsmannafelagið's overenskomst med landsstyret divideret med det årlige antal arbejdstimer. Da der ikke udbetales tillæg for søgnehelligdage og andre fridage, er disse dage fratrukket.

Lønningerne for faglærte og ufaglærte arbejdere er den overenskomstmæssige timeløn ved sædvanligt arbejde med tillæg af feriepenge for henholdsvis faglærte håndværkere og ufaglærte mandlige og kvindelige arbejdere, hvorimod tillæg for særligt arbejde og overarbejdstillæg ikke er medregnet.

Da lønningerne er angivet i årets priser, er der anført udviklingen i det færøske pristal pr. 1. januar i hvert af årene, samt beregnet et reallønsindeks med henblik på en vurdering af bevægelserne i reallønnen.

Tabel 4.9. Arbejder- og funktionærlønninger 1975 - 85

Pr. 1. jan.	Timeløn i øre				Reallønsindeks ¹⁾				
	Pris- tal	Assi- stent	Fag- lært	Ufaglært mdl. kvl.	Pris- ²⁾ tal	Assi- stent	Fag- lært	Ufaglært mdl. kvl.	
1975	941	2665	2427	2131 1925	100	100	100	100	100
1976	102 ³⁾	2826	2658	2274 2069	102	104	107	105	105
1977	109 ³⁾	3119	3057	2581 2375	109	107	116	111	113
1978	117 ³⁾	3499	3462	2964 2824	117	112	122	119	125
1979	124 ³⁾	3855	3881	3354 3212	124	117	129	127	135
1980	145 ³⁾	4297	4752	4160 4100	145	111	135	135	147
1981	116 ⁴⁾	4862	5361	4785 4703	168	109	131	134	145
1982	132 ⁴⁾	5307	5827	5251 ⁶⁾	191	104	126	129	143
1983	146 ⁴⁾	5824	6303	5712 ⁶⁾	211	104	123	127	141
1984	105 ⁵⁾	6213	6602	6000 ⁶⁾	223	105	122	126	140
1985	113 ⁵⁾	6630	7018	6399 ⁶⁾	238	104	121	126	139

1) Beregnet som indeks for timeløn divideret med pristallet (januar 1975 = 100)

2) Beregnet, januar 1975 = 100

3) Pristal juli 1975 = 100

4) Pristal januar 1980 = 100

5) Pristal januar 1983 = 100

6) Pr. 1. maj 1981 er der ved overenskomst skabt ligeløn mellem mænd og kvinder

Kilde: Organisationerne og Færøernes prisråd

Som det fremgår af tabellen, er lønningerne for kontorfunktionærer og ufaglærte arbejdere i 1984 steget med knap 7%, medens faglærte arbejderes løn er steget med godt 6%. Stigningen i lønningerne består udelukkende af overenskomst- og dyrtidsreguleringer, idet lønglidning er ukendt på Færøerne. Da priserne i 1984 er steget med 7%, er reallønnen i det seneste år stort set uændret for samtlige gruppers vedkommende.

Betragtes perioden fra januar 1975, ses det, at reallønstigningen i årene 1975-80 har ligget på 5-7% pr. år for faglærte og ufaglærte mænd, medens ufaglærte kvinders realløn er steget noget

mere. Siden 1980 er reallønnen for faglærte og ufaglærte arbejdere faldet. Lønnen for en assistent på 1. løntrin, der indtil 1978 lå over en faglært arbejders løn, oplevede et reallønsfald på godt 5% allerede i 1979. Siden 1982 har reallønnen for denne gruppe dog været stort set uændret.

For så vidt angår indkomster for fiskere, henvises til hyreoversigterne i afsnittet om fiskeri i kapitel 3. Hyren omfatter parter i skibets fangst, feriepenge, pristilskud og udbetalte mindstelønninger. Variationen i årshyrene er betydelig, idet der udover variationen i dagshyrene også vil være store variationer i antallet af dage, der fiskes.

Priser

Ved lagtingslov nr. 43 af 23. juni 1978 er nedsat et prisråd med 3 medlemmer valgt af landsstyret, ét repræsenterende forbrugerinteresser, ét repræsenterende sælgerinteresser og ét uvildigt medlem, der er formand for rådet. Prisrådet skal følge prisudviklingen og kan fastlåse varepriser i indtil et halvt år ad gangen, begrænse prisforhøjelser relativt eller absolut samt fastsætte maksimumspriser, såfremt rådet finder en pris eller en avance urimelig. Loven fastsætter endvidere visse bestemmelser om prismærkninger, om mellemhandlerudgifter, om garantier, om kalkulation m.v.

I 1975 blev der indført et nyt lønregulerende pristal. Pristallets vægtgrundlag er udarbejdet på grundlag af en forbrugsundersøgelse af 47 husstande i 1971 og 1972. Pristallet, der havde juli 1975 = 100, blev udregnet første gang pr. 1. oktober 1975. I foråret 1980 blev pristallet ved lagtingslov fastsat til 100 pr. 1. januar 1980, og i foråret 1983 blev pristallet fastsat til 100 pr. 1. januar 1983. Pristallet udregnes hvert kvartal.

Det færøske pristal er lønregulerende for tjenestemænd og kontorfunktionærer ved landsstyret og dets institutioner, folkeskolens lærere og en del af det øvrige arbejdsmarked, der aflønnes efter færøske overenskomster. Hovedparten af denne gruppe er faglærte og ufaglærte arbejdere. Alle grupperes lønninger reguleres kvartalsvis efter det sidst udregnede pristal, idet der udbetales 1 dyrtidsportion á 60 øre pr. time eller 105 kr. pr. måned for hver 3 points stigning i pristallet.

Ved lagtingslov nr. 20 af 7. marts 1980 om ændring af lagtingslov om pristal blev den hidtidige beregning af pristallet ændret, således at forhøjelser af indførselsafgifter, fremstillings-

afgifter og andre afgifter til landskassen, der fra 1. januar 1980 pålægges varerne, holdes uden for pristalsberegningen. Der foretages ikke sæsonudjævning af priserne.

Tabel 4.10. Pristallet januar 1984 - januar 1985

<u>Varegruppe</u>	<u>Vægt</u>	<u>Jan.</u> <u>1984</u>	<u>April</u> <u>1984</u>	<u>Juli</u> <u>1984</u>	<u>Okt.</u> <u>1984</u>	<u>Jan.</u> <u>1985</u>
		----- jan. 1983 = 100 -----				
Brød og mel	4,01	97,4	98,2	100,9	102,6	104,7
Kød	9,38	96,0	97,1	97,5	98,3	101,5
Fisk	4,12	118,4	121,9	123,8	125,2	126,0
Mejeriprodukter, margarine, æg	8,87	90,7	92,8	94,1	95,0	97,6
Frugt og grøntsager	4,78	156,4	158,2	176,2	188,9	161,6
Kartofler	2,03	150,7	193,3	232,6	197,0	132,6
Sukker og sukkervarer	2,30	68,0	67,2	64,8	64,9	65,5
Andre fødevarer	0,75	119,0	121,4	122,7	123,4	125,5
Drikkevarer	3,12	117,4	121,8	133,0	144,4	149,7
Tobak	2,87	79,3	80,0	80,9	81,8	82,4
Øl, vin og spiritus	1,54	84,5	88,7	88,7	91,1	91,3
Beklædning og fodtøj	7,99	84,1	85,4	86,3	88,0	89,6
Vask og rengøring	3,30	107,6	108,5	111,5	113,3	115,3
Husholdningsred- skaber m.v.	6,57	85,3	86,6	88,7	89,1	91,2
Brændsel og belysning	18,93	164,1	176,3	174,0	172,0	183,2
Bolig	10,94	104,3	106,8	109,0	110,3	111,8
Andre varer	8,50	102,6	103,0	104,5	106,0	107,6
<u>Ialt</u>	<u>100,00</u>	<u>105,4</u>	<u>108,8</u>	<u>111,4</u>	<u>112,2</u>	<u>112,8</u>

Kilde: Færøernes prisråd

Pristallet steg i 1984 med 7% fra 105,4 til 112,8. I de 4 foregående år var stigningen henholdsvis 5% (1983), 11% (1982), 14% (1981) og 16% (1980). Den kraftige reduktion i stigningstak-

ten i 1983 i forhold til foregående år skyldes et fald i oliepriserne dette år. I 1984 er stigningstakten øget en smule i forhold til 1983, hvilket skyldes, at priserne på olie og elektricitet igen er stigende. Stigningen i pristallet i 1984 skyldes endvidere stigninger i prisen inden for grupperne "Frukt og grøntsager", "Kartofler", "Drikkevarer" samt "Andre fødevarer".

Pristallet udløste 1 dyrtidsportion pr. 1. april, 1 portion pr. 1. juli samt 1 portion pr. 1. oktober 1984.

I sammenhæng med de i efteråret 1981 af lagtinget vedtagne forhøjelser af indførselsafgifter m.v., som iøvrigt behandles i afsnittet om offentlige indtægter, blev der, som et forsøg på at dæmpe prisudviklingen, ved lagtingslov fastsat et avancementstop. Avancementstoppet er fortsat blevet forlænget, indtil til den 31. december 1984, hvorefter det er ophørt.

OFFENTLIGE INDTÆGTER

Skatter og afgifter er sårbarliggende. De fastsættes og opkræves af færøske myndigheder. Landskassen opkræver indkomstskatter, told, produktionsafgifter og motorafgifter, medens kommunernes indtægter næsten udelukkende stammer fra indkomstskatter. Skatter på fast ejendom og på formue findes ikke.

Kildeskatteordningen

Fra 1. april 1984 indførtes kildeskat på Færøerne. I den forbindelse er 3 nye love trådt i kraft:

Lagtingslov nr. 86 af 1. september 1983 om landsskat og kommuneskat (kildeskatteloven), lagtingslov nr. 87 af 1. september 1983 om udskrivning af skat til landskassen (udskrivningsloven), og lagtingslov nr. 118 af 29. december 1983 om overgangsbestemmelser ved indførelse af kildeskat.

Ved lovændringen er de grundlæggende principper i den ældre lovgivning som udgangspunkt bevaret. Ændringen består først og fremmest i en væsentlig forandret fremgangsmåde ved indkrævnin-gen af skatten. Medens skatten for et skatteår (der løb fra 1. april til 31. marts i det følgende år) tidligere er blevet udskrevet på baggrund af indkomsten i det kalenderår (indkomståret), der ligger umiddelbart før skatteåret, har man med kildeskatteordnin-gen indført samtidighed (i princippet) mellem indtjening og skattebetaling. "Skatteåret" og "indkomståret" falder således sammen. I denne forbindelse er der foretaget en opdeling af den skatteplig-tige indkomst i A- og B-indkomst. "A-indkomst" defineres som ud-

gangspunkt som enhver form for vederlag i tjenesteforhold, der erlægges i kontante penge. Indkomst som ikke er indvundet som resultat af et tjenesteforhold, eller som erlægges på anden måde end i kontante penge benævnes "B-indkomst".

Inden "A-indkomst" udbetales til den skattepligtige, skal der indeholdes "A-skat" (foreløbig skat) i beløbet. Arbejdsgiveren (den anvisningspligtige) indbetaler A-indkomsten til et af landsstyret godkendt afregningssted. Foreløbig er kun banker, sparekasser og posthuse godkendt som afregningssteder. Afregningsstedet foretager herefter indeholdelsen af "A-skat" som overføres til landskassen. Restbeløbet udbetales til den anvisningspligtige, som overfører beløbet til lønmodtageren. Sidstnævnte får således et nettobeløb udbetalt.

Hvis den skattepligtige kun har "B-indkomst", opkræves den foreløbige skat ved skatteregning på grundlag af en forventet "B-indkomst" (nedsat med forventede fradrag). B-skat forfalder til betaling i 12 rater.

Når året er slut, foretager skattevæsenet en beregning af slutskatten, og skatteyderen får "overskydende" skat tilbagebetalt, hvis han har betalt for meget, eller må betale "restskat", hvis han har betalt for lidt.

Overgangsbestemmelser ved indførelse af kildeskat

Med hensyn til indkomståret 1983 gælder særlige overgangsbestemmelser. Udgangspunktet er, at indkomsten for 1983 er skattefri. Personer, der den 1. april 1984 er selvstændig skattepligtige på Færøerne, svarer dog for indkomståret 1983 skat af "overskydende indkomst". Som "overskydende indkomst" regnes det beløb hvormed den skattepligtige indkomst for indkomståret 1983 overstiger "sammenligningsindkomsten". "Sammenligningsindkomsten" er den ansattes skattepligtige indkomst for indkomståret 1984 forhøjet med kr. 30.000 for enlige og kr. 50.000 for ægtefæller.

Skatten af "overskydende indkomst" beregnes med 40%.

Skatten forfalder til betaling med en trediedel af beløbet den 1. i hver af månederne, september, oktober og november 1985.

For indkomståret 1983 skal der endvidere svares skat af såkaldt "overført indkomst", der f.eks. kan fremkomme i forbindelse med formindskelse af afskrivninger, ændring i opgørelsesmåden for varelagre m.v.

Kun den del af "overført" indkomst, som overstiger kr. 25.000 pålægges skat til lands- og kommunekassen med 50%.

For selskaber m.v., som er skattepligtige efter reglerne i § 1. nr. 11 - 13 i kildeskatteloven, d.v.s. brugsforeninger, produktions- og salgsforeninger og indkøbsforeninger gælder de særlige regler i § 19 i loven om overgangsbestemmelser ved indførelse af kildeskat. Det skatteår, hvor disse selskaber første gang beskattes efter bestemmelserne i loven, benævnes "overgangsskatteåret". Den skattepligtige indkomst i det regnskabsår, som falder sammen med eller slutter i kalenderåret 1984, er den skattepligtige indkomst i "overgangsskatteåret". For "overgangsskatteåret" indgår maskiner, inventar, installationer og indretninger og lignende driftsmidler, som selskabet ejer ved indkomstårets begyndelse, i saldoværdien med den saldoværdi, hvortil de er ansat i det seneste offentliggjorte regnskab forud for "overgangsskatteåret". Ved opgørelsen af et i afskrivningsloven § 4 stk. 1. omhandlet tab på driftsmidler, som er anskaffet i regnskabsåret forud for "overgangsskatteåret", anvendes den værdi, som er taget med i saldoværdien ifølge forrige bestemmelser. På bygninger, hvorpå der kan afskrives, og som er købt eller fuldført i årene forud for overgangsskatteåret, kan der i overgangsskatteåret og følgende skatteår afskrives på grundlag af købs- eller byggeværdien. De samlede afskrivninger kan dog højst være lig med købs- eller byggeværdien efter fradrag af de normale skattemæssige afskrivninger, som man kunne have foretaget siden anskaffelses- eller byggeåret.

Udskrivning af skatter

Indkomstskatten til landet og kommunerne udskrives af den skattepligtige indkomst, der er fastsat som bruttoindkomsten med de undtagelser og begrænsninger, loven fastsætter. Således kan der ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst foretages fradrag for nødvendige udgifter til erhvervelse og vedligeholdelse af indkomsten, herunder f.eks. afskrivninger på erhvervsbygninger og driftsmidler samt renter af erhvervsmæssig gæld.

Lønmodtagere kan fradrage 20% af lønindkomsten, idet dog fradraget i 1984 højst kunne udgøre 7.800 kr. Lønmodtagerfradragets maksimumsbeløb pristalsreguleres med udgangspunkt i et beløb på 4.000 kr. pr. 1. oktober 1978. Herudover har lønmodtagere

mulighed for fradrag i den selvangivne indkomst af transportudgifter samt udgifter ved dobbelt husførelse. Underholdsbidrag til fraskilt eller frasepareret ægtefælle og til ikke hjemmeværende børn samt for bidrag til pensionsordninger med løbende udbetalinger kan ligeledes fradrages i indkomsten.

Renter af privat gæld kan fradrages i den beregnede kommuneskat med 14% af renteudgifterne og i den beregnede landsskat med 28% af disse. Renteafdraget kan fordeles mellem ægtefæller efter disses eget ønske.

Renteindtægter af indestående i færøske pengeinstitutter medregnes ikke i indkomsten, men beskattes direkte med $\frac{1}{2}\%$ af indestående, dog højst $\frac{1}{5}$ af den tilskrevne rente, medens renter af indestående i udenlandske pengeinstitutter og af indestående penge

iøvrigt, herunder gældsbreve og andre værdipapirer, beskattes som indkomst. Ligeledes beskattes udbytte af aktier i færøske selskaber direkte med 20% af udbyttet.

I udskrivningsloven er der i forbindelse med indførelse af kildeskat kun foretaget mindre ændringer i forhold til de tidligere gældende regler.

Skatten til landskassen er for 1984 udskrevet efter en fælles skatteskala for forsørgere og ikke-forsørgere, ifølge hvilken skattepligtige indkomster indtil 30.000 kr. årligt beskattes med 20%, stigende til 47% for indkomster over 300.000 kr. årligt. I den beregnede skat foretages et personfradrag, der er på 4.000 kr. for hver enkelt person. For enlige personer over 67 år samt enlige personer, der oppebærer invalide-, enke- eller folkepension er personfradraget dog 9.500 kr. For gifte personer over 67 år samt gifte personer, som oppebærer invalide- eller folkepension, er personfradraget 6.700 kr. Der foretages i de beregnede skatter et børnefradrag for hvert hjemmeboende barn under 16 år på 1.800 kr. i landsskatten. Endvidere foretages et børnefradrag i kommuneskatten. Dette fradrag, der fastsættes af hver enkelt kommune, svingende i 1984 fra 150 kr. i nogle kommuner til 2.500 kr. i andre kommuner.

Kommuneskatten er siden skatteåret 1979/80 blevet udskrevet af samme indkomst som anvendes ved beregning af landsskatten og med samme procent (ligningsprocent) for alle skatteydere i kommunen. Kommuneskatten er således proportional. For 1984 ligger lig-

ningsprocenterne mellem 7 og 18.

Den samlede indkomstskat til landskasse og kommunekasse kan ikke overstige 50% af den skattepligtige indtægt.

Kirkeskat opkræves kun i et begrænset antal kommuner. I 1984 opkrævede således kun 12 kommuner kirkeskat.

Kirkeskatteprocenten varierede mellem 0,15% og 0,65%.

Ægtefæller er sambeskattet, men gifte kvinder sættes dog selvstændigt i skat af visse indkomstkilder. Ved fastsættelsen af de ovenfor omtalte personfradrag i skatten er tillige tilstræbt en mere ensartet beskatning af ægtepar, hvor kun den ene ægtefælle har indtægter, og ægtepar, hvor begge er sat selvstændigt i skat.

Aktieselskaber og kommanditselskaber svarer skat til landskassen og kommunen. Selskabsskatterne fordeles med 30% som kommuneskat og 70% som landsskat. Fra skatteåret 1983/84 har selskaberne svaret 27% af de første 100.000 kr., 37% af den skattepligtige indkomst mellem 100.000 kr. og 199.999 kr., 48% af den skattepligtige indkomst mellem 200.000 kr. og 499.999 kr. og 49% af den skattepligtige indkomst over 500.000 kr.

Antal skatteydere og skattepligtige indkomster

I tabel 4.11. er vist det samlede antal skatteydere og den skattepligtige indkomst i skatteårene 1975/76 og 1979/80-1983/84 (d.v.s. i indkomstårene 1974 og 1978-82) og i indkomståret 1983.

Tabel 4.11. Samlet antal skatteydere og skattepligtig indkomst i skatteårene 1975/76 og 1979/80-1983/84 og indkomståret 1983

Skatteår	Antal skatteydere		Skattepl.indkomst 1.000 kr.		Gnsł.skpl.indkomst kr.	
	Person- lige	Selska- ber	Person- lige	Selska- ber	Person- lige	Selska- ber
1975/76	19.152 ¹⁾		529.120		27.627	
1979/80	26.817	352	1.376.531	85.927	51.331	244.111
1980/81	27.186	417	1.463.542	89.289	53.834	214.123
1981/82	28.782	505	1.815.601	92.872	63.081	183.904
1982/83	29.310	573	2.079.614	114.058	70.952	199.054
1983/84	29.813	690	2.353.975	178.943	78.958	259.337
1983 ²⁾	30.839	641	2.894.773	173.109	93.867	270.061

1) Til og med skatteåret 1976/77 blev aktieselskaber og kommanditselskaber beskattet som personer, hvorfor der ikke kan foretages en opdeling i personlige skatteydere og selskaber

2) Indkomstår

Kilde: Líkningarráð Føroya

Da der ikke siden skatteåret 1979/80 er sket principielle ændringer i beregningen af den skattepligtige indkomst, er en sammenligning af indkomsterne i perioden 1978-1983 mulig. Fra skatteåret 1983/84 (indkomståret 1982) til indkomståret 1983 er de samlede skattepligtige indkomster for personlige skatteydere steget med 23%, hvilket er en del mere end året før, hvor disse indkomster steg med 13%.

Da ovennævnte stigningsprocenter også dækker over en stigning i antallet af skatteydere skal nævnes, at den gennemsnitlige indkomst for personlige skatteydere fra skatteåret 1983/84 til indkomståret 1983 steg med 19% mod en stigning på 11% året før, samtidig med at stigningen i antallet af personlige skatteydere i 1983 har været større end i de foregående 5 år. Denne udvikling kan for en dels vedkommende forklares med, at indkomståret 1983 som udgangspunkt er skattefrit, og at flere har benyttet muligheden for at erhverve en "skattefri ekstraindtægt".

Som det fremgår af tabel 4.11 er selskabsindkomsterne i 1983 - efter en kraftig stigning fra 1982/83 til 1983/84 - faldet en smule. De gennemsnitlige selskabsindkomster er derimod steget en del, hvilket bl.a. skyldes et fald fra 690 til 641 selskaber fra 1982 til 1983. Det bemærkes, at antallet af selskaber med en skattepligtig indkomst på over 400.000 kr. er faldet fra 65 selskaber i 1982 til 33 selskaber i 1983 samtidigt med, at disse selskabers andel af de samlede indkomster er steget fra 84,4% til 87,4%.

Tabel 4.12. Det samlede antal skatteydere fordelt efter størrelsen af den skattepligtige indkomst i indkomståret 1983

Skattepligtig indkomst 1.000 kr.	Personlige skatteydere				Selskaber			
	Antal	%	Samlet indk. 1000 kr.	% af samlet indk.	Antal	%	Samlet indk. 1000 kr	% af samlet indk.
Under 5	3.280	10,6	3.162	0,1	395	61,6	45	0,02
5-10	992	3,2	7.506	0,3	23	3,6	201	0,1
10-20	1.933	6,3	29.022	1,0	18	2,8	285	0,2
20-30	2.591	8,4	65.002	2,2	22	3,4	572	0,4
30-40	3.008	9,8	101.892	3,5	15	2,4	555	0,3
40-50	1.614	5,2	72.848	2,5	11	1,7	527	0,3
50-60	1.449	4,7	79.663	2,8	12	1,8	650	0,4

(fortsættes)

Det samlede antal skatteydere fordelt efter størrelsen af den skattepligtige indkomst i indkomståret 1983. (fortsat)

Skattepligtig indkomst 1.000 kr.	Personlige skatteydere				Selskaber			
	Antal	%	Samlet indk. 1000 kr.	% af samlet indk.	Antal	%	Samlet indk. 1000 kr	% af samlet indk.
60-70	1.422	4,6	92.579	3,2	7	1,1	452	0,3
70-80	1.303	4,2	97.884	3,4	7	1,1	533	0,3
80-90	1.208	3,8	102.791	3,5	9	1,4	753	0,5
90-100	1.188	3,9	113.207	3,9	9	1,4	879	0,5
100-150	5.510	17,9	682.055	23,6	30	4,7	3.581	2,1
150-200	2.858	9,3	489.674	16,9	15	2,4	2.709	1,6
200-250	1.187	3,8	472.004	16,3	15	2,4	3.340	1,9
250-300	546	1,8	148.523	5,1	9	1,4	2.381	1,4
300-400	446	1,4	152.329	5,3	11	1,7	3.380	2,3
over 400	304	1,0	184.632	6,4	33	5,1	151.766	87,4
	30.839	100,0	2.894.773	100,0	641	100,0	173.109	100,0

Kilde: Líkningarráð Føroya

Tabel 4.12. viser skatteyderne fordelt efter størrelsen af den skattepligtige indkomst samt de enkelte indkomstgruppers andel af den samlede indkomst. Omkring 2/3 af de personlige skatteydere havde i 1983 en indkomst på 100.000 kr. eller derunder. Disse skatteydere tjente tilsammen 26% af den samlede indkomst. Omkring 1/4 af skatteyderne havde en skattepligtig indkomst på mellem 100.000 kr. og 200.000 kr. og tjente 41% af den samlede indkomst. De sidste 8% af skatteyderne havde en skattepligtig indkomst på over 200.000 kr. og tjente 33% af den samlede indkomst.

For selskabernes vedkommende bemærkes, at knap 62% i 1983 havde en skattepligtig indkomst på under 5.000 kr., og at disse selskaber kun tjente 0,02% af den samlede selskabsindkomst. Kun godt 5% af selskaberne havde en skattepligtig indkomst på over 400.000 kr. Disse selskaber tjente 87% af den samlede skattepligtige selskabsindkomst. Ved vurderingen af disse tal må tages i betragtning, at der på Færøerne findes et meget stort antal mindre selskaber, f.eks. oprettet omkring enkelte fiskerfartøjer.

Udskrevne skatter

Udskrevne skatter er i den følgende tabel angivet uden fradrag for børnetilskud, der som nævnt fradrages i den beregnede skat (1983/84 15,0 mill. kr. i landsskatten og 1,9 mill. kr. i kommuneskatten). Tallene angiver de ved hovedligningen udskrevne beløb uden hensyn til senere ændringer og omfatter både personlige skatter og selskabsskatter. Af den samlede udskrevne skat i 1983/84 på 956,9 mill. kr. er 902,0 mill. kr. personlige skatter og 54,9 mill. kr. selskabsskatter. Som ovenfor omtalt er skatteåret 1983/84 det sidste år, hvor skatten udskrives på baggrund af indkomsten i det kalenderår, der går forud for skatteåret. Medens indkomståret 1983 som hovedregel er skattefrit, er skatterne for indkomståret 1984 blevet opkrævet som kildeskat. Da opgørelser over slutskatter for 1984 samt opgørelser vedrørende eventuelle skattebetalinger for 1983 (i henhold til overgangsbestemmelserne) først foreligger i løbet af 1985, har det ikke været muligt at medtage opgørelser for disse år i tabellen.

Tabel 4.13. Udskrevne skatter i skatteårene 1975/76 og 1979/80-1983/84.

<u>1.000 kr.</u>	<u>Kommuneskat¹⁾</u>	<u>Landsskat²⁾</u>	<u>Skatter ialt</u>
1975/76	104.717	148.121	252.838
1979/80 ³⁾	200.731	292.852	493.583
1980/81	227.581	317.562	545.143
1981/82	280.450	420.515	700.965
1982/83	327.642	489.892	817.534
1983/84	376.209	580.676	956.885

1) Incl. kirkeskat i visse kommuner

2) Incl. et beløb på godt 11,6 mill. kr. i folkepensionsbidrag, som ikke opkræves mere

3) Den for 1979/80 udskrevne ekstraskat med et provenue på omkring 2,9 mill. kr. indgår ikke i tallet

Kilde: Føroya Gjaldstova

Der er i den omhandlede periode sket en fortsat stigning i det relative beskatningsniveau, hvilket afspejles i skatternes andel af de skattepligtige indkomster. Hvis man betragter de personlige skattepligtige indkomster i forhold til de udskrevne personlige skatter, udgør skattens andel af indkomsten i 1980/81 34%, i 1981/82 36%, i 1982/83 37% og i 1983/84 38%.

Det må dog i denne forbindelse tages i betragtning, at de stigende indkomster som følge af progressionen i skatteskalaerne i sig selv vil medføre en relativ stigning i skatterne, også ved uændrede skatteskalaer.

Til belysning af beskatningsniveauets udvikling kan nævnes, at direkte skatter til land og kommune samt indirekte skatter som told, indførselsafgifter, produktionsafgifter tilsammen udgjorde 35% af bruttofaktorindkomsten både i 1979 og 1980, fordelt med 26% til landskassen og 9% til kommunerne, medens det således angivne "skattetryk" udgjorde 21% i 1965, 26% i 1970 og 34% i 1978.

I 1983/84 var de udskrevne direkte skatter fordelt med 39% i kommunale skatter og 61% i landsskatter. Balancen mellem kommuneskat og landsskat har ikke ændret sig nævneværdigt i de senere år.

På grund af omlægningen af skattesystemet har det i nærværende årbog for Færøerne ikke været muligt at opstille en tabel, der viser antallet af skatteydere, gennemsnitlig indkomst og udskrevne skatter for personlige skatteydere i de enkelte kommuner i 1984.

De samlede skatterestancer til såvel landskassen som kommunerne udgjorde pr. 31. december 1984 ca. 349 mill. kr., heraf 155 mill. kr. til kommunerne. Pr. 31. december 1983 udgjorde de samlede restancer 392 mill. kr. Skatterestancerne er således - efter en meget kraftig forøgelse i de senere år - begyndt at falde, hvilket kan tilskrives en mere effektiv skatteopkrævning, bl.a. på baggrund af kildeskatteordningens indførelse.

Afgifter

De vigtigste afgiftslove er lagtingslov nr. 23 af 11. februar 1950 om indførselsafgift m.v. med senere ændringer, lagtingslov nr. 9 af 27 april 1961 om særlig indførselsafgift med senere ændringer, lagtingslov nr. 32 af 19. maj 1979 om ekstra indførselsafgift med senere ændringer og lagtingslov nr. 23 af 9. maj 1968 om afgift på motorkøretøjer.

Transitvarer er helt fritaget for indførselsafgift. Bortset herfra er alle importerede varer med undtagelse af visse fødevarer, råvarer og halvfabrikata samt bøger og tidsskrifter belagt med en generel indførselsafgift (særlig indførselsafgift), som i efteråret 1981 ved lagtingslov blev forhøjet fra 13% til 20% af fakturaværdien. I foråret 1979 blev ved lagtingslov indført en ekstra indførselsafgift, der med få undtagelser pålægges samme varer som den

særlige indførselsafgift. Den ekstra indførselsafgift, som siden foråret 1980 havde udgjort 7%, blev i efteråret 1981 ved lagtingslov nedsat til 5%. Den samlede generelle og ekstra indførselsafgift udgør således nu ialt 25%. Herudover er praktisk taget alle varer belagt med en mængdeafgift eller en værdiafgift eller en kombination af disse. Disse afgifter er ved ændringer af lagtingsloven om indførselsafgift flere gange blevet forhøjet for en række varers vedkommende, senest i efteråret 1981.

Der er endvidere produktionsafgift på øl, sodavand, chokolade og sukkervarer. I forbindelse med en i foråret 1980 gennemført ændring af loven om forbud mod at drive erhverv med berusende drikke, hvorved de færøske bryggerier fik tilladelse til at fremstille øl, som indeholder indtil 4,6 vægtprocent alkohol, er fastsat en produktionsafgift for sådant øl, omtrent svarende til indførselsafgiften. Produktionsafgiften på øl og sodavand blev ved ændringer af lagtingsloven om indførselsafgift forhøjet i efteråret 1981.

Landskassens indtægter

Tabel 4.14. viser landskassens indtægter fordelt på de forskellige indtægtskilder.

Tabel 4.14. Landskassens indtægter 1975/76, 1980/81-1984/85 og 1985

1.000 kr.	Landsskat ¹⁾	Motor afgif- ter ²⁾	Told og andre afgifter	Andre ind- tægter ³⁾	Ialt
1975/76	155.371	4.761	144.211	13.508	317.851
1980/81	342.086	11.528	339.181	23.655	716.450
1981/82	434.776	11.838	399.878	24.511	871.003
1982/83	509.657	12.249	500.494	20.062	1.042.462
1983/84	604.921	12.815	558.157	42.748	1.218.641
1984/85 (FL)	706.000	15.000	581.590	5.705	1.308.295
1985 (FFL) ⁴⁾	597.000	15.500	542.015	10.585	1.165.100

1) Incl. folkepensionsbidrag og landskassens andel af sømandsskat

2) Nedgangen skyldes benzinafgiftens overførsel til told og andre afgifter

3) "Andre indtægter" stammer hovedsagelig fra Færøernes andel af overskuddet fra Danmarks Nationalbank og svinger således i takt med dette

4) Da man fra 1986 har omlagt lagtingsfinansåret til at omfatte kalenderåret omfatter forslaget til finanslov for 1985 perioden 1. april - 31. december 1985

Kilde: Landskasseregnskaber og finanslov (§§ 1, 2, 3, 4, 7 og 8)

Af landskassens indtægter stammede i 1983/84 50% fra indkomstskatter og 46% fra told og andre afgifter. De resterende indtægter stammer hovedsagelig fra Færøernes andel af Nationalbankens overskud, der i 1983 var på 41,7 mill. kr. Landets virksomheder såsom kystfarten, landsapoteket, telefonvæsenet, postvæsenet m.v. er som helhed underskudsgivende og er derfor medtaget i opgørelsen over landskassens udgifter. Indkomstskatternes andel af landskassens indtægter har været stadigt stigende frem til 1978/79, hvor denne andel udgjorde 54%. Siden er andelen faldet en smule og har i perioden 1980/81 - 1983/84 svinget mellem 48% og 50%. Når andelen er faldet skyldes det de tidligere omtalte forhøjelser af told og indførselsafgifter i de respektive år. Fra 1983/84 til finansloven for 1984/85 er regnet med en stigning i indtægterne på 7%, og der forudsættes en stærkere stigning i de direkte end i de indirekte skatter.

OFFENTLIGE UDGIFTER M. V.

Statens og landskassens udgifter

Statens udgifter på Færøerne er for finansåret 1983 opgjort til 619,5 mill. kr. fordelt med 591,1 mill. kr., svarende til godt 95% som driftsudgifter og 28,4 mill. kr., svarende til knap 5% som anlægsudgifter, jfr. tabel 4.19. Opgørelsen er udarbejdet på grundlag af regnskabstallene for finansåret 1983 og omfatter alene direkte udgifter afholdt af staten på Færøerne. Indirekte udgifter f.eks. i forbindelse med færingers ophold på danske sygehuse eller færingers uddannelse ved danske uddannelsesinstitutioner er ikke medregnet.

Statens udgifter på Færøerne i 1984 skønnes at beløbe sig til 672 mill. kr. heraf 97% som driftsudgifter og 3% som anlægsudgifter.

Som følge af det statslige finansårs omlægning til kalenderår fra 1. januar 1979 er udgiftsopgørelserne for finansårene 1979 og følgende år ikke umiddelbart sammenlignelige med tal for statslige finansår før 1979 eller med tallene for landskassens udgifter, idet landskassefinansåret stadig omfatter perioden fra 1. april i et år til 31. marts i det følgende år (fra 1. januar 1986 vil landskassefinansåret dog blive omlagt til kalenderåret, jfr. nedenfor). Til brug for sammenstillingerne af statskasseudgifter og landskasseudgifter i tabellerne 4.15. - 4.17. er derfor foretaget en skønsmæssig beregning af statens udgifter i perioden 1. april til 31. marts.

Grundlaget for beregningen er de statslige udgifter i et kalenderår (finansår) omregnet til 3 kvartaler plus de skønsmæssige statslige udgifter i det følgende kalenderår (finansår) omregnet til 1 kvartal.

De således beregnede udgifter for statskassen i perioden 1. april 1983 - 31. marts 1984, svarende til landskassefinansåret 1982/83 er opgjort til ialt 632,6 mill. kr., idet fordelingen mellem driftsudgifter og anlægsudgifter er som vist i tabel 4.15., og fordelingen efter hovedformål er som vist i tabel 4.17.

Landskassens udgifter udgjorde i landskassefinansåret 1983/84 ialt 1.218,6 mill. kr., hvoraf 882,5 mill. kr. eller 72% var driftsudgifter, medens 336,1 mill. kr. eller 28% var anlægsudgifter.

En væsentlig del af landskassens anlægsudgifter finansieres af forskellige fonds, hvis midler tilvejebringes ved tilskrivninger fra landskassen samt ved optagelse af lån. Henlæggelserne til sådanne fonds (samt i enkelte år henlæggelser til afdrag på lån) er derfor medregnet i anlægsudgifterne. Endvidere er medregnet 2/3 af overskuddet på landskassens regnskab, som henlægges til dels fonden for fiskerflådens fornyelse dels fonden til bygning af tunneller og broer og således betragtes som en anlægsudgift (jfr. nedenfor). Da overskuddet i 1983/84 ialt udgjorde 61,1 mill. kr. henlagdes et samlet beløb på 40,7 mill. kr. til anlægsinvesteringer.

Den betydelige forskel i anlægsudgifternes andel af de samlede udgifter for statskassen og landskassen må bl.a. ses på baggrund af, at vejvæsenet, herunder bro- og tunnelbyggerier m.v. er særanliggende. Endvidere har landskassen haft betydelige udgifter i forbindelse med udvidelser af de færøske havne.

Tabel 4.15. Stats- og landskassens drifts- og anlægsudgifter 1975/76 og 1980/81-1983/84

Mill. kr.	Driftsudgifter			Anlægsudgifter			Samlede udgifter		
	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt	Stats- kas- sen	Lands- kas- sen	Ialt
1975/76	200,9	198,4	399,3	13,8	119,5	133,3	214,7	317,9	532,6
1980/81	418,6	586,6	1005,2	31,7	152,8	184,5	450,3	739,4	1189,7
1981/82	475,9	707,7	1183,6	21,0	163,3	184,3	496,9	871,0	1367,9
1982/83	551,8	778,8	1330,6	28,8	263,7	292,5	580,6	1042,5	1623,1
1983/84	606,6	882,5	1489,1	26,0	336,1	362,1	632,6	1218,6	1851,2

Kilde: Landskasseregnskab, statsregnskab og oplysninger fra statsinstitutioner

Fra 1982/83 til 1983/84 er statens samlede udgifter på Færøerne steget med 52,0 mill. kr. eller 9% mod en stigning på 17% året før. Landskassens udgifter er steget med 176,1 mill. kr. eller 17% mod en stigning på 20% fra 1981/82 til 1982/83.

Af de samlede stats- og landskassensudgifter udgør statens udgifter i 1983/84 34%. Statens andel af de samlede udgifter har siden 1975/76 - hvor andelen udgjorde 40% - været svagt faldende.

Tabel 4.16. Stats- og landskassens udgifter efter hovedformål
1975/76 og 1980/81-1983/84

1.000 kr.	1975/76	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84
Administration m.v.	27.388	49.633	60.646	69.357	87.949
Sundhedsvæsen	57.405	127.583	149.436	173.900	209.125
Samfærdsel ¹⁾	77.868	145.406	167.995	222.263	261.199
Skolevæsen m.v.	77.595	155.992	174.697	200.391	220.562
Videnskab, litteratur og kunst	10.191	20.664	33.954	32.999	39.160
Fiskeri og søfart	82.091	281.969	323.587	381.732	417.790
Landbrug	4.697	13.708	17.330	21.632	28.654
Handel og industri	5.329	16.217	15.032	28.687	26.269
Socialvæsen ²⁾	126.253	260.830	281.033	349.348	398.199
Rets- og politivæsen	7.955	15.740	19.648	21.202	22.382
Kirkevæsen	2.962	5.922	6.872	8.088	9.302
Renter og afdrag	15.526	24.012	35.942	13.576	29.928
Garantihenlæggelser	4.000	6.000	6.000	6.000	10.000
Henl. til driftskap.	703	-	4.522	23.166	20.352
Andre udgifter	32.472	66.042	71.195	70.749	70.416
Ialt	532.435	1189.718	1367.889	1623.090	1851.287

1) Underskuddet i landsstyrets kystfart, der i de tidligere år er opført under "Andre udgifter", er fra 1978/79 optaget under "Samfærdsel". Fra 1979/80 er landskassens tilskud til driften af busruterne "Bygdaleiðir" optaget under denne post, fra 1980/81 er postvæsenets underskud opført her, og fra 1981/82 er til-lige telefonvæsenets underskud optaget under denne post. Un-derskuddet udgjorde i 1983/84 i kystfarten 21,1 mill. kr., ved busruterne 5,3 mill. kr., og i telefonvæsenet 31,1 mill. kr., medens postvæsenet havde et overskud på 5,7 mill. kr.

2) Invalide- og folkepensionsbidraget er ikke fradraget

Kilde: Landskasseregnskab, statsregnskab og oplysninger fra statsinstitutioner

Statskassens og landskassens udgifter er tilsammen steget med 228,2 mill. kr., svarende til 14%, fra 1982/83 til 1983/84. De største stigninger i udgifterne er sket inden for områderne "Renter og afdrag" og "Garantihenlæggelser", der er rene landskassaudgifter. Endvidere er udgifterne til "Landbrug", "Administration m.v.", "Sundhedsvæsen", "Videnskab og kunst" samt "Samfærdsel" steget stærkere end den gennemsnitlige stigning i det samlede budget.

Udgifterne til "Fiskeri og søfart" er fortsat den største udgiftspost og omfatter foruden støtten til fiskerierhvervet så væsentlige udgiftsposter som landsstyrets vagt- og bjærgningstjeneste samt fiskeriinspektionen.

Den næststørste udgiftspost er "Socialvæsenet". Udgifterne afholdes af såvel statskassen som landskassen med henholdsvis 53% og 47% (i 1983/84).

"Samfærdsel" er den tredjestørste udgiftspost.

Udgifterne hertil, som for størstedelens vedkommende afholdes af landskassen, afspejler et stort igangværende vej- og tunnelbyggeri, ligesom landskassens tilskud til kommunale havnebyggerier er betydelige. De væsentlige underskud i kystfartens og telefonvæsenets drift er ligeledes medtaget under denne post.

Statens udgifter

Tabel 4.17. viser statens udgifter i perioden 1. april til 31. marts i årene 1975/76 og 1980/81 - 1983/84 opdelt på hovedformål, medens tabel 4.18. viser en specifikation af statens udgifter i det statslige finansår (kalenderåret) 1983.

Tabel 4.17. Statens udgifter efter hovedformål 1975/76 og 1980/81-1983/84

1.000 kr.	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
Administration m.v.	4.309	6.225	6.108	4.757	4.723
Sundhedsvæsen	36.174	72.143	85.168	98.656	117.434
Samfærdsel	5.887	13.763	12.133	15.075	17.740
Skolevæsen m.v.	44.725	92.310	103.856	116.112	124.092
Videnskab, litteratur og kunst	704	954	952	1.353	1.476
Fiskeri og søfart	23.597	70.883	82.406	93.653	99.065
Socialvæsen	70.417	148.060	153.132	190.896	210.462
Rets- og politivæsen	7.934	15.736	19.643	21.198	22.372

(fortsættes)

Statens udgifter efter hovedformål 1975/76 og
1980/81-1983/84 (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
Kirkevæsen	2.375	4.422	5.047	6.068	6.802
Andre udgifter	18.538	25.805	28.441	32.860	28.480
<u>Ialt</u>	<u>214.660</u>	<u>450.301</u>	<u>496.886</u>	<u>580.628</u>	<u>632.646</u>

Kilde: Statsregnskaber og oplysninger fra statsinstitutioner

Tabel 4.18. Specifikation af statens udgifter på Færøerne 1983

<u>1.000 kr.</u>	<u>Driftsudgifter</u>		<u>Anlægsudgifter</u>		<u>Drifts- og anlægsudg. ialt</u>
	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til¹⁾ skud</u>	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til¹⁾ skud</u>	
<u>1. Statens administration:</u>					
Rigsombudet	4.284	-	-	-	4.284
Fær. socialforvaltning	-	480	-	-	480
<u>Ialt</u>	<u>4.284</u>	<u>480</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>4.764</u>
<u>2. Sundhedsvæsen:</u>					
Landslægeembedet	543	-	-	-	543
Primære sundhedstjeneste	-	4.743	-	-	4.743
Sygehuse ²⁾	-	99.144	-	6.949	106.093
<u>Ialt</u>	<u>543</u>	<u>103.887</u>	<u>-</u>	<u>6.949</u>	<u>111.379</u>
<u>3. Samfærdsel:</u>					
Havnetilskud	-	-	-	7.700	7.700
Vågar flyveplads	9.619	-	1	-	9.620
<u>Ialt</u>	<u>9.619</u>	<u>-</u>	<u>1</u>	<u>7.700</u>	<u>17.320</u>
<u>4. Skolevæsen:</u>					
Folkeskolen ³⁾	21	59.643	-	8.491	68.155
Seminarier	7.190	55	-	-	7.245
Private skoler	-	4.088	-	-	4.088
Aftenskoler	-	2.335	-	-	2.335
Erhvervsskoler	-	22.832	-	2.405 ⁵⁾	25.237
Statens uddannelses- støtte ⁴⁾	-	15.629	-	-	15.629
<u>Ialt</u>	<u>7.211</u>	<u>104.582</u>	<u>-</u>	<u>10.896</u>	<u>122.689</u>
<u>5. Videnskab og kunst:</u>					
Fiskerilaboratoriet	209	535	-	-	744
Geologiske undersøgelser	556	-	-	-	556
Livsvarig hædersgave og fast årlig statsydelse	-	195	-	-	195
<u>Ialt</u>	<u>765</u>	<u>730</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>1.495</u>

(fortsættes)

Specifikation af statens udgifter på Færøerne 1983
(fortsat)

1.000 kr.	<u>Driftsudgifter</u>		<u>Anlægsudgifter</u>		<u>Drifts- og an- lægsudg. ialt</u>
	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til-¹⁾ skud</u>	<u>Statsin- stitu- tioner</u>	<u>Til-¹⁾ skud</u>	
<u>6. Fiskeri og søfart:</u>					
Skibstilsynet	1.498	-	-	-	1.498
Inspektionsskibene	81.983	-	-	-	81.983
Marinestationen	7.775	-	-	-	7.775
Fyrvæsenet	4.437	-	-	-	4.437
Meteorologisk insti- tut	2.089	-	504	-	2.593
Ialt	97.782	-	504	-	98.286
<u>7. Socialvæsen:</u>					
Folke- og invalide- pension m.v.	540	113.968	-	-	114.508
Hjælp efter forsorgsl.	-	21.441	-	-	21.441
Særforsorg	14.767	22.394	88	219	37.468
Børnebidrag	-	1.701	-	-	1.701
Børneforsorg	-	15.788	-	-	15.788
Sygekasser	-	7.384	-	-	7.384
Dagpenge ved sygdom og fødsel	-	8.257	-	-	8.257
Ialt	14.976	190.933	88	219	206.216
<u>8. Rets- og politivæsen:</u>					
Politivæsen og sysselm.	18.189	-	87	-	18.276
Dommerembedet	1.983	-	24	-	2.007
Arrestvæsenet	2.146	-	-	-	2.146
Ialt	22.318	-	111	-	22.429
<u>9. Kirkevæsen:</u>					
Lønninger og pens.	4.976	-	-	-	4.976
Præstegårde	1.893	-	-	-	1.893
Ialt	6.869	-	-	-	6.869

(fortsættes)

Specifikation af statens udgifter på Færøerne 1983
(fortsat)

	<u>Driftsudgifter</u>		<u>Anlægsudgifter</u>		<u>Drifts-</u>
	<u>Statsin-</u>	<u>Til-</u>	<u>Statsin-</u>	<u>Til-</u>	<u>og an-</u>
<u>1.000 kr.</u>	<u>stitu-</u>	<u>skud</u>	<u>stitu-</u>	<u>skud</u>	<u>lægsudg</u>
	<u>tioner</u>		<u>tioner</u>		<u>ialt</u>
<u>10. Andre udgifter:</u>					
Kompensation for ATP	1	-	-	-	1
Justervæsenet	172	-	-	-	172
Flyvestation					
Thorshavn	26.000	-	-	-	26.000
Investeringstilskud i					
henh. til egnsudvik-					
lingsloven	-	-	-	1.900	1.900
Ialt	26.173	-	-	1.900	28.073
<u>Samlede udgifter 1-10</u>	<u>190.540</u>	<u>400.612</u>	<u>704</u>	<u>27.664</u>	<u>619.520</u>

- 1) Omfatter både lovbundne og ikke lovbundne tilskud
- 2) Incl. landssygehusets psykiatriske afdeling, det tidligere statshospital
- 3) Udgifter til skolelægeordningen er medregnet under udgifterne til sundhedsvæsenet
- 4) Udgifterne vedrører støtteåret 1. august 1983 - 31. juli 1984
- 5) Hertil kommer et lån på 2,3 mill. kr. til erhvervsskolerne

Kilde: Statsregnskab og oplysninger fra institutionerne

Af statens udgifter på Færøerne faldt i finansåret 1983 ialt 440,3 mill. kr. eller 71% inden for områderne sundhedsvæsen, socialvæsen og undervisningsvæsen. Heraf udgør socialvæsenet den største post med 206,2 mill. kr. fulgt af skolevæsenet med 122,7 mill. kr. og sundhedsvæsenet med 111,4 mill. kr. Af øvrige udgifter udgør fiskeriinspektionen den største post.

Udover egentlige udgifter ved drift af statsinstitutioner på Færøerne og statens tilskud til færøske institutioner yder staten og flere offentlige danske institutioner lån til forskellige formål på Færøerne.

Danmarks Skibskreditfond har siden finansåret 1964/65 ydet lån til færøsk indregistrerede skibe. Lånene ydes som 8% obligationslån til parikurs, idet skibskreditfondens obligationer ligesom realkreditinstituttets obligationer overtages til parikurs af Danmarks Nationalbank. Fonden har udbetalt nye lån på ialt 70,9 mill. kr. til skibe hjemmehørende på Færøerne i 1983/84. Restgælden til fonden var pr. 31. marts 1984 191,0 mill. kr.

I Kreditforeningen af Kommuner i Danmark kan de færøske kommuner opnå lån mod garanti fra landsstyret (efter lagtingslov for hver enkelt ansøgning) og staten. Disse lån ydes med en løbetid, der varierer fra ca. 5 til ca. 31 år. Kreditforeningen har i 1983/84 udbetalt nye lån til færøske kommuner på ialt 21,4 mill. kr. Færøske kommuners restgæld til foreningen var pr. 31. marts 1984 på 119,4 mill. kr.

Udover ovennævnte to låneinstitutioner har Kongeriget Danmarks Fiskeribank siden 1959 ydet lån til skibe hjemmehørende på Færøerne. Bankens virksomhed er iøvrigt omtalt under kapitel 3.

Ved lov nr. 153 af 31. marts 1976 om ændring af lov om en investeringsfond på Færøerne m.v. blev ledelsen af fonden overført fra den hidtidige bestyrelse, der bestod af 3 danske og 2 færøske medlemmer, til en bestyrelse, der udpeges af det færøske hjemmestyre. Loven bemyndiger endvidere hjemmestyret til at fastsætte de nærmere regler om fondens virksomhed.

Investeringsfonden blev oprettet i henhold til lov nr. 28 af 29. januar 1964 om en investeringsfond for Færøerne m.v. med det formål at yde lån til investering i offentlige anlæg, som må anses for påkravede eller ønskelige af hensyn til det færøske erhvervslivs udvikling. Fondens kan endvidere af indkomne renter og afdrag yde lån til erhvervsformål. Fondens udlån til erhvervsformål formidles af den færøske industrifond, jfr. kapitel 3. Fondens midler er fremkommet ved tilskrivninger fra staten. De samlede tilskrivninger i perioden 1964-1979 udgør 140 mill. kr. Statens tilskud til fonden ophørte med udgangen af finansåret 1979. I forbindelse med fondens overførsel til hjemmestyret blev i 1978 overført 60 mill. kr. og i 1979 fondens resterende kapital på 41 mill. kr. til de færøske banker.

Fonden har i perioden 1979-1981 ydet lån på ialt 82,1 mill. kr. Den samlede restgæld til fonden udgjorde pr. 31. december 1982 146,7 mill. kr.

Tabel 4.19. Statens og offentlige danske institutioners udlån, restgæld pr. 31. marts 1975 og 1980-84

1.000 kr.	Staten	Investe- rings- fonden	Fiske- riban- ken	Skibs- kredit- fonden	Kommune- kredit- forening	Ialt
1975	59.752	125.927	28.401	7.556	36.766	258.402
1980	77.208	-	88.311	26.250	129.237	321.006

(fortsættes)

Statens og offentlige danske institutioners udlån,
restgæld pr. 31. marts 1975 og 1980-84 (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>Staten</u>	<u>Investe- rings- fonden</u>	<u>Fiske- riban- ken</u>	<u>Skibs- kredit- fonden</u>	<u>Kommune- kredit- forening</u>	<u>Ialt</u>
1981	86.016	-	113.828	82.940	126.598	409.382
1982	86.330		111.670	103.970	117.112	419.082
1983	91.886	-	128.919	135.930	107.614	464.349
1984	81.764	-	191.791	191.030	119.429	584.014

1) Investeringsfondens restgæld er fra og med 31.marts 1977 overført til hjemmestyret

Kilde: Oplysninger fra institutionerne

Tabel 4.20. Udviklingen i statens og offentlige danske institu-
tioners udlån i 1983/84

<u>1.000 kr.</u>	<u>Restgæld pr.1/4 83</u>	<u>Tilgang 1983/84</u>	<u>Afgang 1983/84</u>	<u>Restgæld pr.31/3 84</u>	<u>Renter 1983/84</u>
<u>Statslån:</u>					
Landssygehuset ²⁾	13.290	-	525	12.765	855
Klaksvík sygehus ²⁾	358	-	82	276	25
Tórshavn kommune	6.487	-	523	5.964	446
El-selskabet SEV ¹⁾	9.636	-	1.554	8.082	457
Egnsudviklingslån ²⁾	50.063	750	8.188	42.625	3.560
Erhvervsskoler ²⁾	12.052	-	-	12.052	-
Statslån ialt	91.886	750	10.872	81.764	5.343
Fiskeribanklån	128.919	77.986	15.114	191.791	15.857
Skibskreditfondslån	135.930	70.920	15.820	191.030	10.588
Kommunekredit- foreningslån	107.614	21.431	9.616	119.429	8.678
Ialt	464.349	171.087	51.422	584.014	40.466

1) Hovedparten af denne lånemasse udgøres af 6,1 mill. kr. genudlåning til det færøske, fælleskommunale elværk af et af staten optaget dollarlån efter tilsvarende regler som for danske elværker

2) Tallene omfatter perioden 1. januar - 31. december 1983

Kilde: Oplysninger fra institutionerne

Statens og de offentlige danske kreditinstitutioners udlån på Færøerne er siden 1980 steget med omkring 82%. Det bemærkes især, at de samlede lån fra fiskeribanken og skibskreditfonden siden 1980 er mere end tredoblet. Fra 1983 til 1984 er statens og offentlige danske kreditinstitutioners udlån steget ca. 26%. Stigningen hidrører fra en kraftig vækst i såvel fiskeribank- som skibskreditfond-

lån. Endvidere er lånene fra kommunekreditforeningen steget, mens lånene fra staten er nedbragt med godt 10 mill. kr.

Statsgarantier

Tabel 4.21. illustrerer udviklingen i statens garantier for færøske lån siden 1975, bortset fra garantier for kommunekreditforeningslån, der som ovenfor omtalt pr. 31. marts 1984 udgjorde 119,4 mill. kr.

Tabel 4.21. Statsgarantier pr. 31. marts 1975 og 1980-84

1.000 kr.	Landskassen	Færøernes realkreditinstitut	S. E. V.	Egnsudviklingsgarantier m. v.	Ialt
1975	4.240	51.076	1.250	10.541	67.107
1980	-	88.203	834	2.332 ¹⁾	91.369
1981	-	72.809	750	750 ²⁾	74.309
1982	-	62.410	667	363 ³⁾	63.440
1983	-	72.504	583	238 ⁴⁾	73.325
1984	-	160.699	500	- ⁵⁾	161.199

1) Pr. 31. december 1979 2) Pr. 31. december 1980 3) Pr. 31. december 1981 4) Pr. 31. december 1982 5) Pr. 31. december 1983

Kilde: Landskasseregnskab og oplysninger fra institutionerne

Tabel 4.22. Udviklingen i statsgarantier i 1983/84

1.000 kr.	Restgæld pr. 1/4-83	Tilgang 1983/84	Afgang 1983/84	Restgæld pr. 31/3-84
Færøernes realkreditinstitut	72.504	102.000	13.805	160.699
S. E. V.	583	-	83	500
Egnsudviklingsgarantier m. v.	238	-	238	-
Ialt	73.325	102.000	14.126	161.199

1) 1. januar - 31. december 1983. Ifølge oplysninger fra Danmarks Hypotekbank og finansforvaltning er statens egnsudviklingsgarantier afviklet pr. 31. december 1983

Kilde: Landskasseregnskab og oplysninger fra institutionerne

Statens garantier for færøske lån er mere end fordoblet fra 1982/83 til 1983/84. Stigningen skyldes en kraftig vækst i Færøernes realkreditinstituts emission af obligationer, der i henhold til lov nr. 605 af 28. november 1973 med senere ændringer udstedes med statsgaranti. Instituttets virksomhed iøvrigt omtales under kapitel 3.

Landskassens udgifter

Tabel 4.23. viser en oversigt over landskassens udgifter, baseret på landskasseregnskaberne til og med 1983/84 og lagtingsfinansloven for 1984/85 samt finanslovsforslaget for 1. april - 31. december 1985. Som tidligere omtalt vil lagtingsfinansåret fra 1. januar 1986 blive omlagt til kalenderåret, hvorfor det seneste finanslovsforslag kun omfatter 3/4 år.

Tabel 4.23. Landskassens udgifter efter hovedformål i finansårene 1975/76, 1981/82-1984/85 og 1985

1.000 kr.	Regn- skab 1975/76	Regn- skab 1981/82	Regn- skab 1982/83	Regn- skab 1983/84	Finans- lov 1984/85	Finans- lovs- forslag 1/4-31/1) 12-1985
Lagting og lands- administration	23.079	54.538	64.600	83.226	87.616	80.257
Sundhedsvæsen	21.231	64.268	75.244	91.691	100.600	91.855
Samfærdsel ²⁾	71.981	155.862	207.188	243.459	295.300	281.014
Skolevæsen	32.945	70.841	84.279	96.470	118.032	96.278
Videnskab og kunst	9.487	33.002	31.646	37.684	43.731	41.319
Fiskeri og søfart	58.494	241.181	288.079	318.725	291.742	256.146
Landbrug	4.697	17.330	21.632	28.654	32.353	28.624
Handel og industri	5.329	15.032	28.687	26.269	33.266	28.025
Socialvæsen	55.836	127.901	158.452	187.737	214.374	176.422
Rets- og politi- væsen	21	5	4	10	20	15
Kirkevæsen	587	1.825	2.020	2.500	2.800	2.475
Renter og afdrag ³⁾	15.526	35.942	13.576	29.928	55.000	36.000
Garantihenlæggelse	4.000	6.000	6.000	10.000	10.000	13.000
Henlæggelse til ⁴⁾ driftskapital	703	4.522	23.166	20.352	16	1
Andre udgifter	13.934	42.754	37.889	41.936	23.445	33.669
Ialt	317.850	871.003	1042.462	1218.641	1308.295	1165.100

1) Fra 1. januar 1986 omlægges lagtingsfinansåret til kalenderåret, hvorfor finanslovsforslaget kun omfatter 3/4 år.

2) På denne post er foruden de i § 13 på lagtingsfinansloven nævnte udgifter til samfærdsel samt 1/3 af overskuddet på lagtingsfinansloven opført følgende: Underskuddet af landsstyrets kystfart "Strandfaraskip Landsins" (fra 1978/79), underskuddet af ruterne til byggerne "Bygdaleiðir" (fra 1979/80), postvæsenets underskud (fra 1980/81) og telefonvæsenets underskud (fra (fortsættes)

(fortsat)

1981/82). Det skal bemærkes, at postvæsenet i 1983/84 havde et overskud på 5,7 mill. kr.

- 3) Denne post omfatter landskassens nettoudgifter til renter og dens henlæggelser til afdrag på lån
- 4) På denne post er opført 1/3 af overskuddet på landskasseregnskabet

Kilde: Landskasseregnskab, lagtingsfinanslov og lagtingsfinanslovsforslag

Landskassens udgifter har i de seneste år været stærkt stigende. Væksten i udgifterne fra 1980/81 til 1983/84 udgør omkring 60%. Stigningen er ikke jævnt fordelt over udgiftsområder. Således er områderne "Landbrug", "Videnskab og kunst", "Samfærdsel" og "Administration m.v." steget noget mere end den gennemsnitlige vækst i det samlede budget. Årsagerne må søges i den fortsatte udbygning af administrationen særligt på regnskabs- og skatteområdet, udbygningen af Fiskeribiologisk laboratorium samt henlæggelser til forskellige fonds inden for kulturområdet bl.a. til Nordens Hus og en ny radiosender. Endvidere er støtten til landbrugserhvervet øget væsentligt samtidig med, at man er påbegyndt etablering af en ny landbrugsforsøgsstation ved Kollafjørður.

Endelig er aktiviteterne inden for vej-, tunnel- og havnebyggeri fortsat på et højt niveau samtidig med, at væksten i underskuddet inden for telefonvæsenets og kystfartens drift er øget kraftigt.

De største stigninger fra finansåret 1982/83 til finansåret 1983/84 er sket inden for områderne "Renter og afdrag", "Garantihenlæggelser", "Administration", "Landbrug" og "Sundhedsvæsen".

Den kraftige stigning i udgifterne til "Renter og afdrag" skyldes, at denne post i 1982/83 var usædvanlig lav på grund af store morarenteindtægter dette år. Iøvrigt hidrører de ret betydelige udgifter til renter og afdrag fra landskassens øgede låntagning, i de senere år jfr. nedenfor. Væksten i "Garantihenlæggelser" må bl.a. ses i sammenhæng med de senere års kraftige stigning i landskassens garantiforpligtelser, jfr. ligeledes nedenfor. Stigningen i udgifterne til "Administration" skyldes primært store udgifter i 1983/84 til omlægning af skattesystemet til kildeskat, mens den store vækst i udgifterne til "Landbrug" primært kan tilskrives henlæggelser til etablering af landbrugsforsøgsstationen ved Kollafjørður. Inden for

sundhedsvæsenets område skyldes de store stigninger særligt væksten i udgifterne til driften af de tre sygehuse.

Posten "Andre udgifter" omfatter bl.a. henlæggelser til forskellige fonds og afskrivninger af bygninger, anlæg og skibe. Heraf udgør afskrivningen (som ligeledes omfatter afdrag på landskassens gæld) den væsentligste del.

I henhold til lagtingslov om fordeling af landskassens overskud, vedtaget den 20. december 1972, overføres en trediedel af overskuddet til fonden for fiskerflådens fornyelse og en trediedel til fonden til bygning af tunneller og broer.

Stigningen i landskassens udgifter fra regnskabet 1983/84 til de budgetterede udgifter for 1984/85 er på 7%. På det i lagtinget fremsatte forslag til finanslov for 1. april - 31. december 1985 påregnes et fald i udgifterne i forhold til finansloven 1984/85, hvilket skyldes, at finanslovsforslaget kun omfatter en 9-måneders periode. Såfremt forslaget omregnes til 12 måneders forbrug, ville udgifterne ligge på et niveau på 19% over de budgetterede udgifter for 1984/85. Dette niveau er dog for højt sat, da udgifterne ikke falder jævnt over hele året. Bl.a. svarer det til "Samfærdsel" afsatte beløb på finanslovsforslaget stort set til den forventede helårsaktivitet, idet arbejdet på havne, broer og veje ligger næsten stille i januar kvartal. Finanslovsforslaget påregner dog et reelt stigende aktivitetsniveau inden for posterne "Videnskab og kunst", "Administration" og "Sundhedsvæsen", ligesom henlæggelser til effektive garantiforpligtelser er øget væsentligt.

Landskassens lånoptagelse og garantiforpligtelser

Tabel 4.24. viser landskassens lånerestgæld fordelt efter formål.

Tabel 4.24. Landskassens lånerestgæld pr. 31. marts 1975 og 1979-1984 fordelt efter formål

Mill. kr.	Sygehuse	Undervisning m.v.	Skibsflåden	Veje og havne	Andre lån	Ialt
1975	17,8	1,3	31,0	51,7	52,0	153,8
1979	15,8	5,2	40,0	130,7	78,5	270,2
1980	15,3	1,3	34,2	161,4	103,5	315,7
1981	14,8	0,8	154,4	203,2	138,5	511,7
1982	14,2	4,1	177,0	246,5	135,0	576,8
1983	17,7	3,7	184,0	284,8	121,8	612,0
1984	18,6	3,2	188,5	316,6	108,1	635,0

Kilde: Landskasseregnskab

Landskassens lånerestgæld er steget væsentligt i de senere år og udgør pr. 31. marts 1984 635,0 mill. kr. Af restgælden på "Andre lån" udgør gæld i forbindelse med landsstyrets kystfart 18,5 mill. kr. og gæld i forbindelse med landsstyrets vagt- og bjærgningstjeneste 5,0 mill. kr. Posten "Andre lån" består herudover af landsstyrets vekselgæld på 47,5 mill. kr. til Danmarks Nationalbank.

Stigningen fra 1982/83 til 1983/84 i lån til veje og havne samt skibsflåden skyldes især optagelse af et banklån i Danmark på 90 mill. kr. Af dette lån er tillige ca. 30 mill. kr. anvendt i forbindelse med hjælpeforanstaltninger til de færøske filétfabriker (Andre lån).

Landskassen har i de senere år optaget betydelige udenlandske lån til bl.a. finansiering af havne-, vej- og tunnelbyggeri, og finansiering af långivning m.v. til skibsflåden. Landskassens gæld til udlandet (lån optaget i udenlandsk valuta) udgør pr. 31. marts 1984 - når valutakurserne den 31. marts 1984 lægges til grund - ialt 546,0 mill. kr.

Tabel 4.25. viser landskassens garantiforpligtelser fordelt efter formål.

Tabel 4.25. Landskassens garantiforpligtelser pr. 31. marts i årene 1980-1984 fordelt efter formål

Mill. kr.	Kom- muner	S.E.V.	Telefon- væsenet	Anden off. virksom- hed m.v. ¹⁾	Erhvervs- livet	Ialt	Heraf for- faldne
1980	168,9	75,6	106,9	1,8	205,3	558,5	39,3
1981	168,6	75,0	101,4	1,7	138,4	485,1	26,9
1982	164,5	74,3	101,4	1,8	179,8	521,8 ²⁾	44,9
1983	173,4	111,4	209,2	89,2	359,0	942,2	73,3
1984	200,2	106,8	264,8	142,5	429,7	1.144,0	154,2

1) Heri inkluderet garantier for lån til de offentlige fonds, boliglånefonden og industrifonden.

2) Det skal bemærkes, at der i landskassens regnskab for 1981/82 fejlagtigt er angivet, at de samlede garantiforpligtelser udgør 476,9 mill. kr. Tallet skal være 521,8 mill. kr.

Kilde: Landskasseregnskab

Som det fremgår af tabellen, steg landskassens garantistillelse meget kraftigt fra 1981/82 til 1982/83 og stigningen er fortsat fra 1982/83 til 1983/84, dog med en væsentlig formindsket takt. Stigningen i de seneste to år i garantistillelsen inden for posten "Anden offentlig virksomhed m.v." skyldes optagelse af udenlandske lån til de to fonds, Boliglånefonden (Húsálánsgrunnurinn) og Industrifonden (Ídnaðargrunnurinn).

Stigningen for telefonvæsenets vedkommende skyldes ligeledes optagelse af en række større udenlandske lån. Garantistillelsen for kommunernes lån hidrører især fra låneoptagelse i Kreditforeningen af Kommuner i Danmark. I de seneste år har flere kommuner endvidere optaget større udenlandske lån. Iøvrigt bemærkes, at landskassens garantistillelse for lån til det færøske erhvervsliv er steget betydeligt i de seneste to år.

PENGE OG KREDITFORHOLD

I medfør af lov nr. 248 af 12. april 1949 om pengesedler m.v. på Færøerne har Færøerne egne pengesedler. Sedlerne, der er det lovlige betalingsmiddel på Færøerne, fremstilles af Danmarks Nationalbank med pålydende værdi 1.000 kr., 500 kr., 100 kr., 50 kr. og 10 kr. Det forventes, at der i løbet af 1985 udsendes en færøsk 20 kr.-seddel, hvorefter 10 kr.-sedlen inddrages fra pengeomløbet.

Det færøske pengevæsen henhører under statsministeriet, idet den stedlige bestyrelse varetages af rigsombudsmanden i samarbejde med Færøernes landsstyre. Færøerne modtager en andel af nationalbankens overskud, svarende til det færøske seddelomløbs andel af det samlede seddelomløb i riget. Ombytning og udlevering af sedler foregår på rigsombudet. Færøernes landsstyre, de færøske banker, Færøernes realkreditinstitut og Føroya Sparikassi har hver en foliokonto hos rigsombudet.

Danske pengesedler kan anvendes på Færøerne, og som skillemønt anvendes den i Danmark anvendte skillemønt.

Færøerne udgør en del af det danske valutaområde og færøske pengesedler omveksles til danske kroner til parikurs uden særligt gebyr. Danmarks Nationalbank administrerer valutabestemmelserne, men har i et vist omfang uddelegeret sin kompetence for så vidt angår "valutaindlændinge", der er hjemmehørende på Færøerne, til valutacentralen på Færøerne. Betalinger til eller fra udlandet skal som hovedregel ske gennem en autoriseret valutahandler. De

færøske banker er autoriserede valutahandlere.

Færøerne har 2 banker, Føroya Banki og Sjóvinnubankin i Tórshavn og 3 sparekasser, Føroya Sparikassi i Tórshavn, Norðoya Sparikassi i Klaksvík og Suðuroya Sparikassi i Vágur.

Foruden bankerne og sparekasserne er der af andre finansielle institutioner det tidligere nævnte Færøernes Realkreditinstitut, den af landsstyret oprettede boliglånefond, "Húsalánsgrunnurin", der yder 3. eller 4. prioritetslån til boligbyggeri, Føroya Bankis datterselskab p/f Húsalán, der formidler bankens 2. prioritetslån til boligbyggeri, samt de monopoliserede forsikringsselskaber "Føroya Lívstrygging" (livsforsikring) og "Tryggingarsambandið Føroyar". Den sidstnævnte forsikringssammenslutning er opdelt i en hovedafdeling samt flere underafdelinger - krigsskadeforsikring, søassurance, efterlønsforsikring, genforsikring, brandforsikring og ulykkesforsikring. Afdelingerne for brand- og ulykkesforsikring har dog egne bestyrelser.

Herudover yder nogle offentligt støttede fonde lån til offentlige og erhvervsmæssige investeringer. Her skal nævnes Investeringsfonden for Færøerne, der yder lån til offentlige anlæg af betydning for det færøske erhvervslivs udvikling og lån direkte til erhvervsmæssige formål. Fondens udlån til erhvervsformål ydes gennem Færøernes Industrifond, der sammen med Industriens Udviklingsfond yder lån til industri og håndværk.

Udover de på Færøerne værende finansielle institutioner yder visse danske kreditinstitutioner lån på Færøerne. Dette gælder Kongeriget Danmarks Fiskeribank, Danmarks Skibskreditfond samt Kreditforeningen af Kommuner i Danmark. Derimod ydes normalt ikke lån fra de almindelige danske kreditforeninger til boligbyggeri på Færøerne, men Kreditforeningen Danmark og Byggeriets Realkreditfond kan yde lån til industri- eller servicebygninger på Færøerne, dog skal hvert enkelt lån godkendes af Færøernes landsstyre. Endelig skal nævnes, at der kan ydes lån og tilskud i henhold til egnsudviklingsloven til virksomheder på Færøerne. Ovennævnte fondes og kreditinstitutioners virksomhed er omtalt i kapitel 3 under håndværk, industri m.v. og i kapitel 4 under offentlige udgifter.

Ved lagtingslov nr. 57 af 2. oktober 1978 er det vedtaget at oprette en færøsk landsbank, Føroya Landsbanki. Landsbanken skal primært være landskassens bank, men skal også kunne fungere som bankforbindelse for andre offentlige myndigheder og institutioner.

Banken skal formidle og administrere landskassens og andre offentlige institutioners långivning og låntagning og vil herunder kunne modtage indlån fra og yde lån til disse.

Banken, der skal ledes af et tilsynsråd med repræsentanter for det færøske erhvervsliv, en bestyrelse og en direktion, har endnu ikke påbegyndt sin virksomhed.

Som grundlag for landsbankens virksomhed er landsstyret ved lagtingslov nr. 89 af 1. november 1978 bemyndiget til at stille garanti for krav over for landsbanken indtil 50 mill. kr. Endvidere er landsstyret ved lagtingslov nr. 88 af samme dato bemyndiget til at yde landsbanken et etableringslån på op til 1 mill. kr.

Tabel 4.26. Bankernes og sparekassernes samlede ind- og udlån samt seddelcirkulationen pr. 1. januar 1975 og 1980-85

Mill. kr.	Indlån			Udlån			Seddelcirkulation
	Sparekasser	Banker	Ialt	Sparekasser	Banker	Ialt	
1/1 1975	287,2	611,0	898,2	261,4	612,9	874,3	78,1
1/1 1980	601,3	1223,4	1824,7	536,2	1270,0	1806,2	131,5
1/1 1981	671,8	1408,2	2080,0	597,9	1456,6	2054,5	144,3
1/1 1982	780,3	1599,2	2379,5	685,4	1626,2	2311,6	151,2
1/1 1983	923,1	1860,1	2783,2	814,6	1993,8	2808,4	167,1
1/1 1984	1061,1	2282,1	3343,2	932,1	2338,1	3270,2	182,6
1/1 1985	1278,4	2792,8	4071,2	1116,1	2884,3	4000,4	186,8

Kilde: Pengeinstitutterne og materiale ved rigsombudet

Som det fremgår af tabellen ovenfor er de samlede indlån i banker og sparekasser steget fra 3.343,2 mill. kr. pr. 1. januar 1984 til 4.071,2 mill. kr. pr. 1. januar 1985, hvilket er en stigning på 22%. Stigningstaksten i indlån er fortsat øget i de senere år. De samlede udlån andrager pr. 1. januar 1985 4.000,4 mill. kr. mod 3.270,4 mill. kr. pr. 1. januar 1984, hvilket giver en stigning på 22%. Stigningstaksten i udlån er således øget en del i forhold til året før, hvor udlånene steg med 16%.

Stigningen i indlån har været størst for bankernes vedkomme- de, idet indlånene her er steget med 22%, medens sparekassernes indlån er steget med 20%. Endvidere steg bankernes udlån med 23% me- dens sparekassernes steg med 20%.

Seddelcirkulationen er i 1984 steget med 2% fra 182,6 mill. kr. til 186,8 mill. kr.

Det antages sædvanligvis, at betalingssædvanerne i samfundet

og dermed pengenes omløbshastighed kun ændres langsomt. Seddelcirkulationen kan derfor tages som et vist mål for aktiviteten, i hvert fald i den del af handel og omsætning, hvor der sædvanligvis anvendes kontante penge.

Tabel 4.27. Pengeinstitutternes udlån pr. 31. december 1982, 1983 og 1984 fordelt efter hovedformål

Mill. kr.	Banker			Sparekasser			Ialt		
	1982	1983	1984	1982	1983	1984	1982	1983	1984
<u>Låneformål</u>									
Udrustningslån til skibe	92,2	79,7	128,4	-	-	-	92,2	79,7	128,4
Fiskeri, rederi m.v.	232,8	286,2	393,7	0,6	0,5	-	233,4	286,7	393,7
Skibsbyggelån	93,9	190,4	126,8	-	-	-	93,9	190,4	126,8
Bilfinansiering	50,9	56,8	64,2	-	-	-	50,9	56,8	64,2
Handel	250,0	279,2	355,6	3,9	7,3	8,1	253,9	286,5	363,7
Håndværk og industri	225,7	279,7	377,8	1,1	1,2	1,6	226,8	280,9	379,4
Prioritets- og byggelån	613,1	666,4	802,8	635,7	730,3	867,9	1248,8	1396,7	1670,7
Andre prioritetslån	205,8	278,7	403,6	112,8	132,0	181,1	318,6	410,7	584,7
Off.lån	229,3	221,0	231,4	60,5	60,8	57,4	289,8	281,8	288,8
Ialt	1993,7	2338,1	2884,3	814,6	932,1	1116,1	2808,3	3270,2	4000,4

Kilde: Banker og sparekasser

De seneste års kraftige stigning i udlån til erhvervsformål er fortsat i 1984, hvor stigningen i forhold til året før er på 24%. Lån til erhvervsformål udgjorde ved udgangen af 1984 ialt 35% af bankers og sparekassers udlån. Erhvervslån ydes hovedsagelig af bankerne og udgjorde 48% af disses samlede udlån ved udgangen af 1984.

Prioritets- og byggelån er under ét steget med 20% i 1984 mod en stigning på 12% i 1983. Prioritets- og byggelån udgjorde ved udgangen af 1984 78% af sparekassernes og 28% af bankernes samlede udlån. Betragtes byggelån alene, er disse efter et fald på

4% i 1983 steget med 22% i 1984 og beløb sig til ialt 290 mill. kr. Stigningen i byggelånene i 1984 synes at afspejle en mindre stigning i byggeaktiviteten i forhold til det foregående år.

Endelig bemærkes, at de seneste års øgede stigningstakt i andre private lån inklusiv bilfinansieringslån er fortsat i 1984, hvor stigningen udgør 39% i forhold til året før. De offentlige lån er efter et mindre fald i 1983 steget en smule i 1984.

Pr. 31. december 1984 var bankernes udlån fordelt på 21.416 lån og sparekassernes på 15.448 lån. Den gennemsnitlige udlånsstørrelse er således betydelig højere i bankerne end i sparekasserne.

Den normale finansieringsmåde for boligbyggeri, der på Færøerne overvejende består af eenfamiliehuse, er følgende:

1. prioritet i sparekasse inden for 30-40% af værdien, normalt ikke over 250.000 kr. i Tórshavn og 200.000 kr. uden for Tórshavn.

2. prioritet i bank uden helt faste lånegrænser, men ofte med højst 180.000 kr. eller i p/f Húsálán med højst 60.000 kr. Såfremt der optages lån i p/f Húsálán, ydes der ofte 3. prioritetslån i bank med højst 120.000 kr.

3. eller 4. prioritet i Húsálánsgrunnurin. Ved lagtingslov nr. 65 af 11. maj 1982 om ændring i lagtingslov om boliglånefond er der sket en ændring af lånegrænserne, således at fonden kan yde lån op til 90% af vurderingen til huse op til 120 m², dog højst 140.000 kr., lån op til 75% af vurderingen til huse, der er 120-135 m², dog højst 100.000 kr. og lån op til 45% af vurderingen til huse, der er 135-150 m², dog højst 60.000 kr. For huse, der er større end 150 m², ydes der intet lån. Det gennemsnitlige lånebeløb lå i 1984 på omkring 117.000 kr. Heri er ikke medregnet ombygningslån, som i 1984 blev givet i et antal af 123 med et gennemsnitligt lånebeløb på omkring 40.000 kr. samt forhøjede lån for 1984, som blev givet i et antal af 88 med et gennemsnitligt lånebeløb på omkring 27.000 kr. Lånene ydes som annuitetslån med en afdragstid på op til 28 år. Fonden, hvis midler i stort omfang er blevet tilvejebragt ved tilskrivninger fra landskassen, kan endvidere med landsstyrets bemyndigelse udstede obligationslån. I perioden 1976/77 - 1983/84 er der samlet overført et beløb fra landskassen til fonden på 87 mill. kr., heraf 10 mill. kr. i 1983/84. Endvidere har fonden i de senere år med garanti fra landskassen optaget ret betydelige lån i udlandet.

Fondens udenlandske lånegæld udgjorde således 110 mill. kr. pr. 31. marts 1984.

Den resterende del af byggeudgifterne finansieres ved egenkapital og i et vist omfang ved eget arbejde.

Ved lagtingslov nr. 100 af 1. december 1978 er der oprettet en boligfond med det formål at forestå opførelse og drift af udlejningsboliger i samarbejde med kommunerne. Fondens grundfond er på 5 mill. kr., der er tilskrevet fra landskassen i finansåret 1979/80. Fondens midler tilvejebringes iøvrigt ved tilskrivninger fra landskassen og ved optagelse af lån på og uden for Færøerne. I hvert af de seneste 5 finansår er der overført 1,5 mill. kr. fra landskassen til fonden. Ved opførelse af boligejendomme skal fonden ud af grundfond og landskasetilskrivninger udrede 18% og kommunerne 18% af vurderingssummen. Resten tilvejebringes gennem boligfondens lånoptagelse. Lejligheder i ejendomme, som fonden lader opføre, må normalt ikke være større end 100 m². Der er endnu ikke opført ejendomme med støtte fra fonden. Ved ændring af lagtingslov om boligfond af 11. maj 1982 er fondens administration blevet henlagt til Húsálánsgrunnurin (boliglånefonden).

Nedenstående tabel 4.28. belyser boligbyggeriets omfang gennem tilgangen af nye prioritetslån i 1984.

Tabel 4.28. Prioritetslån i boligbyggeri 1/1 1984 - 31/12 1984
i sparekasserne, p/f Húsálán og Húsálánsgrunnurin

1.000 kr.	Restgæld 1/1 1984	Tilgang 1984	Afgang 1984	Restgæld 31/12 1984
Føroya Sparikassi	538.943	144.293	42.209	641.027
Norðoya Sparikassi	98.560	30.371	11.146	117.785
Suðuroya Sparikassi	49.505	9.691	3.108	56.088
Sparekasser ialt	687.008	184.355	56.463	814.900
p/f Húsálán	67.342	12.870	6.024	74.188
Húsálánsgrunnurin	228.810	37.202	5.491	260.521
Ialt	983.160	234.427	67.978	1.149.609

Kilde: Pengeinstitutterne

Sparekasserne samt p/f Húsálán og Húsálánsgrunnurin havde i 1984 en samlet tilgang af prioritetslån til boligbyggeri på 234,4 mill. kr., svarende til 24% af lånemassen ved årets begyndelse. Stigningstakten for disse lån er øget en smule i forhold til det foregående år.

Til trods for at antallet af færdiggjorte huse er faldet med

12% i 1984, (jfr. kapitel 2, tabel 2.21) tyder stigningen i bankers, sparekassers og de øvrige kreditinstitutioners prioritetslån på, at de senere års relativt uændrede og ret betydelige byggeaktiviteter, er fortsat i 1983 og 1984. Byggeaktiviteten kan også belyses ved oplysningerne om forskudslån fra bankerne (byggelån). Efter et mindre fald i byggelånene i 1983 er disse igen steget en del i 1984, og der må derfor forventes en mindre stigning i antallet af færdiggjorte huse i det kommende år.

Til støtte for bankernes og dermed erhvervslivets likviditet havde de færøske banker adgang til at rediskontere veksler i Danmarks Nationalbank i 1984 inden for en ramme af 150,0 mill. kr. Heri indgår rediskontering af veksler udstedt af landsstyret på indtil 100 mill. kr.

Tabel 4.29. Nationalbankens genbelåning af færøske veksler
1975 og 1980-84

<u>1.000 kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Beholdning af re-diskonterede veksler pr. 1/1	25.237	74.350	112.299	109.260	123.133	112.750
Rediskonteret i årets løb	141.861	420.010	474.111	507.373	517.905	365.921
Betalt diskonto	<u>2.313</u>	<u>12.181</u>	<u>18.356</u>	<u>13.328</u>	<u>9.894</u>	<u>6.068</u>
Ialt	169.411	506.541	604.766	629.961	650.932	484.739
Indfriet i årets løb	<u>131.504</u>	<u>394.242</u>	<u>495.506</u>	<u>506.828</u>	<u>538.182</u>	<u>381.239</u>
Beholdning af re-diskonterede veksler pr. 31/12	37.907	112.299	109.260	123.133	112.750	103.500

Kilde: Materiale ved rigsombudet

Til forskel fra tidligere år har der i 1984 været et kraftigt fald i rediskonteringerne. Faldet skyldes et kraftigt fald i rediskonteringerne af landsstyreveksler, hvilket bl.a. hænger sammen med en forbedret likviditetsmæssig stilling for landskassen som følge af kildeskattens indførelse i april 1984. Beløbsmæssigt udgør rediskonteringerne af landsstyreveksler i 1984 135,0 mill. kr. d.v.s. ca. 37% af de samlede rediskonteringer, mod 303,6 mill. kr. eller ca. 59% af de samlede rediskonteringer i 1984. Ved udgangen af 1984 udgjorde beholdningen af rediskonterede landsstyreveksler 55 mill. kr.

Udover rediskontering har bankerne adgang til genbelåning af

obligationer i Danmarks Nationalbank efter særlige regler. Rammen for bankernes belåning af obligationer var i 1984 fastsat til 135 mill. kr., hvoraf 125 mill. kr. gælder obligationer udstedt af Færøernes Realkreditinstitut samt andre børsnoterede obligationer, medens 10 mill. kr. gælder færøske obligationer udstedt eller garanteret af landsstyret. De samlede belåningsmuligheder (maximum) for bankerne i nationalbanken var således i 1984 285,0 mill. kr.

Tabel 4.30. De finansielle institutioners obligationsbeholdninger 1975 og 1981-84

<u>1.000 kr.</u>	<u>31/12-75</u>	<u>31/12-81</u>	<u>31/12-82</u>	<u>31/12-83¹⁾</u>	<u>31/12-84</u>
<u>Færøske obligationer:</u>					
Realkreditobligationer	-	-	-	-	-
Andre fær.obligationer	23.154	27.693	28.517	29.884	34.336
Fær.obligationer ialt	23.154	27.693	28.517	29.884	34.336
<u>Danske obligationer:</u>					
Statsobligationer	18.525	308.047	442.079	594.075	708.289
Fiskeribankobligationer	16.506	34.825	10.432	17.347	16.165
Skibskreditfondsobl.	8.155	-	-	-	-
Kommunekreditfor.obl.	7.355	242	13.360	8.148	5.840
Kredit- og hypotekforeningsobl. o.l.	137.230	125.125	93.797	195.990	158.659
Danske obligationer ialt	187.771	468.239	559.668	815.560	888.953
Færøske + danske obligationer ialt	210.925	495.932	588.185	845.444	923.289

1) Rettet i forhold til årbog for Færøerne 1983

Kilde: Institutionerne

De finansielle institutioners obligationsbeholdninger er i løbet af 1984 steget med ialt 77,8 mill. kr., svarende til 9%. Stigningen skyldes hovedsagelig indkøb af danske statsobligationer.

Det er særlig bankerne og sparekasserne, der ligger inde med store beholdninger af obligationer.

Ved udgangen af 1984 ligger pengeinstitutterne inde med en aktiebeholdning på 34,2 mill. kr. mod en beholdning på 18,0 mill. kr. ved årets begyndelse.

NATIONALREGNSKABET FOR FÆRØERNE

Færøernes nationalregnskab (Tjóðarroknskapur) er blevet udarbejdet siden 1962. Det senest udarbejdede regnskab vedrører året 1980. Hovedtallene i nationalregnskabet er fremskrevet til 1984 og offentliggjort i hæftet Nýggjárshagtøl 1984 (Nytårsstatistik 1984).

Bruttonationalproduktet (BNP) er et mål for den erhvervsmæssige indkomstskabelse og udregnes som værdien af produktionen i samtlige erhverv med fradrag af værdien af de rå- og hjælpestoffer samt tjenester, erhvervene har forbrugt ved produktionen. Bruttonationalproduktet opgøres i markedspriser, hvilket vil sige, at indirekte afgifter (indirekte skatter og told) er medregnet og offentlige tilskud fradraget.

Fra 1970 til 1980 steg bruttonationalproduktet fra 637,0 mill. kr. til 2.779 mill. kr. Dette svarer til en årlig gennemsnitsforøgelse på ca. 16%. I samme tidsrum er pristallet steget med ca. 10% årlig. Den økonomiske vækst har således været mærkbar, idet BNP's købekraft set i relation til forbrugsvarerne er forøget med gennemsnitlig 5% årlig. Væksten har dog ikke været jævn, fra 1970 til 1977 steg BNP's købekraft med 8% årlig, medens købekraften fra 1977 til 1980 er faldet. Udviklingen i bruttonationalproduktet fra 1978 til 1984 er vist nedenfor, idet tallene for 1981-84 er baseret på et skøn. Ud fra disse tal er bruttonationalproduktets købekraft øget en del i de seneste år.

	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
BNP, mill. kr.	2.194	2.360	2.781	3.250	3.700	4.450	4.907
Stigning i BNP, %	5	8	18	17	14	20	10
Stigning i pristal, %	7	12	18	14	11	7	8
Stigning i BNP's købekraft, %	-2	-4	0	2	3	12	2

Bruttofaktorindkomsten (BFI) er et mål for aflønningen af produktionsfaktorerne, arbejde og kapital. Bruttofaktorindkomsten fremkommer ved at lægge tilskud til erhvervene til bruttonationalproduktet og trække told og afgifter fra. Bruttofaktorindkomsten er for 1980 opgjort til 2.781 mill. kr. mod 2.360 mill. kr. i 1979, hvilket er en stigning på 18%. Bruttofaktorindkomsten er steget relativt mere end bruttonationalproduktet i den sidste del af halvfjerdserne, hvilket skyldes, at tilskuddet til fiskeri-erhvervet er steget relativt mere end bruttonationalproduktet.

Fiskeriet er landets største erhverv, og er samtidig grundlaget for de andre erhvervsgrene. Fiskeriets andel af den samlede bruttofaktorindkomst har været ret varierende: 21% i 1979 og 29% i 1977. I 1980 var fiskeriets andel 22%. Tilvirkning af fiskevarer på land registreres under posten "Håndværk og industri". Fiskevarernes andel af den samlede virksomhed udgør i 1980 knap 30% af bruttofaktorindkomsten.

Tabel 4.31. Bruttofaktorindkomsten 1975 og 1978-80, fordelt på erhverv

Årets priser	1975		1978		1979		1980	
	Mill. kr.	%	Mill. kr.	%	Mill. kr.	%	Mill. kr.	%
Fiskeri	293,8	24,5	491,9	24,1	463,1	20,9	579,0	22,0
Landbrug m.v.	24,3	2,0	40,0	2,0	36,7	1,7	39,3	1,5
Grinde- og hvalfangst	0,9	0,1	1,9	0,1	9,0	0,4	14,7	0,6
Fuglefangst og pelsdyrhold	1,0	0,1	1,5	0,1	1,6	0,1	1,4	0,0
Kulminer	0,2	0,0	0,2	0,0	0,4	0,0	0,9	0,0
Håndværk og industri	202,4	16,9	315,7	15,5	367,4	16,6	417,2	15,8
Pengeinstitutter	74,3	6,2	140,7	6,9	170,9	7,7	202,8	7,7
Handel m.v.	131,5	10,9	234,5	11,5	256,5	11,5	307,8	11,7
Bygge- og an- lægsvirksomhed	108,6	9,0	229,5	11,2	231,4	10,4	268,3	10,2
Skibsfart	35,9	3,0	66,4	3,3	78,0	3,5	86,2	3,3
Transport	35,1	2,9	64,0	3,1	67,1	3,0	73,0	2,8
Post, telegraf og telefon	29,8	2,5	47,9	2,3	56,8	2,6	69,5	2,6
El-værker	16,9	1,4	34,0	1,7	37,3	1,7	40,2	1,5
Liberale erhverv	20,3	1,7	30,2	1,5	38,7	1,8	51,0	1,9
Boligbenyttelse	35,2	2,9	44,2	2,2	47,8	2,2	51,6	2,0
Husgerning	9,3	0,8	11,0	0,5	12,9	0,6	14,9	0,6
Offentlige lønninger	181,0	15,1	286,8	14,0	338,7	15,3	414,4	15,7
Ialt	1200,5	100,0	2040,4	100,0	2214,3	100,0	2632,8	100,0

Kilde: Hagedeildin

Set i relation til bruttofaktorindkomsten var offentlig virksomhed i 1980 den næststørste erhvervsgren med 15,8% af den samlede bruttofaktorindkomst. Offentlig virksomhed oversteg dette år "Håndværk og industri", hvis andel udgjorde 15,7%.

Håndværk og industri på Færøerne er i høj grad afhængig af fiskeri og søfart. Knap halvdelen af bruttofaktorindkomsten i håndværk og industri stammer fra filét- og fiskemelsproduktion. Endvidere stammer en betydelig del af denne erhvervsgrens bruttofaktorindkomst fra skibsbyggeri, trawl-, garn- og tovproduktion.

Bruttoinvesteringerne er de faste investeringer og tilvæksten i lagerbeholdningerne. De faste investeringer omfatter foruden nyinvesteringerne også udgifter til reparation og vedligeholdelse af de allerede eksisterende bygninger, anlæg, transportmidler og maskiner m.v.

Tabel 4.32. Samlede bruttoinvesteringer 1975 og 1981-84

<u>Mill. kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>I. Faste investeringer</u>					
1. Private investeringer:					
Fiskerskibe	131,6	69,4	56,8	314,8	366,0
Fiskeindustri	20,5	47,8	107,9	57,1	80,0
Fragt- og passagerskibe	42,3	23,1	55,3	382,6	585,0
Andre erhvervsinvesteringer	34,5	175,8	218,5	275,7	254,0
Boligbyggeri	68,0	145,0	155,0	199,0	200,0
Private nyinvesteringer ialt	<u>296,9</u>	<u>461,1</u>	<u>593,5</u>	<u>1229,2</u>	<u>1485,0</u>
2. Offentlige investeringer:					
Veje, havne og flyveplads	83,4	143,2	143,9	158,4	188,9
SEV, telefonselskabet m.v.	27,0	128,4	163,4	88,9	118,5
Undervisning	25,8	43,7	63,2	42,3	55,0
Sygehuse m.v.	0,7	7,2	9,9	17,9	13,8
Andre offentlige investeringer	<u>25,8</u>	<u>65,5</u>	<u>75,2</u>	<u>89,9</u>	<u>70,3</u>
Offentlige nyinvesteringer ialt	<u>162,7</u>	<u>388,0</u>	<u>455,6</u>	<u>397,4</u>	<u>446,5</u>
Samlede faste nyinvesteringer	<u>459,6</u>	<u>849,1</u>	<u>1049,1</u>	<u>1626,6</u>	<u>1931,5</u>
Vedligeholdelse	<u>79,7</u>	<u>175,0</u>	<u>195,0</u>	<u>215,0</u>	<u>225,0</u>
Samlede faste investeringer	<u>539,3</u>	<u>1024,1</u>	<u>1244,1</u>	<u>1841,6</u>	<u>2156,5</u>

(fortsættes)

Samlede bruttoinvesteringer 1975 og 1981-84 (fortsat)

<u>Mill. kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>II. Lagerinvesteringer:</u>					
Forøgelse af fiskelagre	-9,4	6,9	10,6	-10,6	)
Forøgelse af andre lagre	0,0	33,8	-19,9	22,1	} -21,6
<u>Bruttoinvesteringer ialt</u>	<u>529,9</u>	<u>1064,8</u>	<u>1234,8</u>	<u>1853,1</u>	<u>2135,5</u>

Kilde: Hagdeildin

De samlede faste nyinvesteringer steg med 55% fra 1982 til 1983 og med 18,7% fra 1983 til 1984. De private investeringer steg med henholdsvis 107% og 21% i de respektive to år, mens de offentlige faldt med 13% fra 1982 til 1983 og steg med 12% fra 1983 til 1984.

Stigningen i de private investeringer hidrører fra en meget kraftig stigning i investeringer i fiskeskibe og passager- og fragtskibe.

Andre erhvervsinvesteringer er på et højere niveau i 1983 og 1984 end i tidligere år, dog er de lavere i 1984 end i 1983.

Faldet i de offentlige investeringer skyldes særligt, at investeringer inden for el-produktion er mindre i 1983 og 1984 end i 1982. Ligeledes er investeringer inden for skolevæsenet faldet. Investeringer i veje og havne er dog steget.

Sammenholdt med andre lande har de færøske investeringer været meget store i flere år. Medens investeringerne i OECD-landene som helhed har udgjort ca. 22% af bruttonationalproduktet, har de på Færøerne i 70'erne gennemsnitlig udgjort 33%. Den gennemsnitlige årlige vækst i de faste nyinvesteringer var i 7-års perioden 1971-78 ca. 22%. I 3-års perioden 1978-81 var den årlige vækst dog kun 2%. Mens investeringerne kun steg en smule i perioden 1978-81 på grund af faldende investeringer på flere erhvervsområder, er investeringerne fra 1981 til 1982 igen steget betydeligt og udgør 22%. Den store stigning i investeringerne i 1983 og 1984 har bevirket, at de samlede investeringer udgjorde henholdsvis 37% og 39% af bruttonationalindkomsten i de respektive to år.

Betalingsbalancen opstilles i løbende poster og kapitalbevægelser. De løbende poster omfatter vare- og tjenestebalancen, der viser et regnskab over indtægter og udgifter ved udveksling af varer og tjenesteydelser med udlandet. De løbende poster omfatter endvidere renteindtægter og -udgifter samt gaver og tilskuddet fra den danske stat. De løbende poster og kapitalbevægelser skal i prin-

cippet vise samme resultat. Kapitalbevægelserne viser således, hvordan de løbende poster bliver finansieret. Hvis de løbende poster viser underskud, viser kapitalbevægelserne en stigning i nettogæld.

I 1984 er underskuddet på betalingsbalancen opgjort til 769 mill. kr., hvilket er det største nogensinde. I 1983 var det 460 mill. kr. 5-års perioden 1978-82 har vist et sammenlagt underskud på 690 mill. kr. eller 138 mill. kr. i gennemsnit pr. år. Udlandsgælden er således steget med denne kapitaltilførsel. Endvidere har udviklingen i valutakurserne bevirket en væsentlig forøgelse af udlandsgælden på grund af kurstab. Udlandsgælden kan ved udgangen af 1984 skønnes til 3,1 milliard kr.

Som oven for nævnt havde Færøerne fra 1970 til 1977 en betydelig økonomisk vækst, set ud fra væksten i bruttonationalproduktets købekraft. Derimod faldt bruttonationalproduktets købekraft fra 1977 til 1980. De færøske investeringer er forholdsvis store sammenholdt med andre lande. Efter en væsentlig stigning frem til 1978 er investeringerne målt i faste priser dog faldet fra 1978 til 1981. Man kan sammenholde det private og offentlige forbrug med udviklingen i bruttonationalproduktet og investeringerne. Det fremgår af nationalregnskabet, at det private og offentlige forbrug i løbende priser er steget med 17-18% årlig fra 1971 til 1980. Det samlede private og offentlige forbrug er - målt i faste priser - også steget i samme periode. Stigningen i perioden efter 1978 er dog mindre end tidligere.

Det offentlige forbrug målt i faste priser steg i perioden 1970 til 1978 hurtigere end det private forbrug. I perioden 1978 til 1980 er det offentlige forbrug målt i faste priser uændret, medens det private forbrug er steget (omend noget mindre end før 1978). Betalingsbalanceunderskuddet og stigningen i udlandsgælden skyldes derfor først og fremmest, at det private forbrug ikke har tilpasset sig bruttonationalproduktets faldende købekraft.

I 1981 og 1982 var investeringerne forholdsvis lave efter færøske forhold. De udgjorde både i 1981 og 1982 29% af bruttonationalindkomsten. Alligevel var der et underskud på henholdsvis 127 mill. kr. og 156 mill. kr. over for udlandet. I 1983 og 1984 var investeringskvoten set i relation til bruttonationalindkomsten usædvanlig høj og udgjorde henholdsvis 37% og 39% på grund af meget store investeringer i fiskeskibe og fragt- og passager-skibe. Investeringerne er således hovedårsagen til det store

betalingsbalanceunderskud i disse to år, men selv om investeringskvoten havde været af samme størrelse som i 1981 og 1982, ville betalingsbalanceunderskuddet alligevel have været på 55 mill. kr. i 1983 og 230 mill. kr. i 1984. Sammenfattende kan siges, at det i flere år har været vanskeligt at afpasse forbruget efter indkomsten.

Tabel 4.33. Færøernes betalingsbalance 1984¹⁾

<u>A. Løbende poster</u>			
<u>Mill. kr.</u>	<u>Indtægter</u>	<u>Udgifter</u>	<u>Netto-indtægter</u>
1. Eksport (fob) og import (cif)	1.640	2.708	-1.068
2. Søtransport	220	160	60
3. Rejser	50	220	-170
4. Varer og tjenester iøvrigt	75	230	-155
5. Varer og tjenester ialt	1.985	3.318	-1.333
6. Lønninger	95	35	60
7. Renter og udbytter	115	325	-210
8. Nationalbanken	42	-	42
9. Den danske stat	672	-	672
10. Løbende poster ialt	2.909	3.678	-769

<u>B. Kapitalbevægelser</u>			
<u>Nettoforøgelse af</u>	<u>Aktiver</u>	<u>Passiver</u>	<u>Netto-passiver</u>
1. Landskassen			-47
2. Kommuner, offentlige virksomheder m.fl.			51
3. Pengeinstitutter:			
a. banker og sparekasser			-65
b. realkreditinstituttet			77
4. Seddelomløbet			-9
5. Eksportselskaberne netto			-
6. Andre virksomheder og personer			762
Kapitalbevægelser ialt			769

1) Foreløbige tal

Kilde: Hagdeildin

Tabel 4.34. Bruttonationalproduktets anvendelse 1975 og 1981-84

<u>Mill. kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Bruttofaktorindkomst	1.201	3.074	3.472	4.210	4.711
+ indirekte afgifter	140	384	474	516	587
- pristilskud	34	208	246	276	-391
Bruttonationalprodukt	1.307	3.250	3.700	4.450	4.907
Import - eksport af varer og tjenester	308	604	696	1.005	1.368
Varer og tjenester ialt til rådighed	1.615	3.854	4.396	5.455	6.275
der er anvendt således:					
Til faste nyinvesteringer	460	849	1.049	1.627	1.932
" vedligeholdelse	80	175	195	215	225
" lagerinvesteringer	-9	40	-9	12	-21
Til offentligt konsum	175	550	643	798	859
" privat konsum	909	2.240	2.518	2.803	3.280
Ialt	1.615	3.854	4.396	5.455	6.275

Kilde: Hagdeildin

Tabel 4.35. Samlede bruttoinvesteringer 1975 og 1981-84

<u>Mill. kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Faste nyinvesteringer:					
Boligbyggeri	68,0	145,0	155,0	199,0	200,0
Skibe	173,9	92,5	112,1	697,4	951,0
Andre erhvervsinvesteringer	55,0	223,6	326,4	332,8	334,0
Offentlige investeringer	162,7	388,0	455,6	397,4	446,5
Faste nyinvesteringer ialt	459,6	849,1	1.049,1	1.626,6	1.931,5
Vedligeholdelse	79,7	175,0 ¹⁾	195,0 ¹⁾	215,0	225,0
Faste investeringer ialt	539,3	1.024,1	1.244,1	1.841,6	2.156,5
Lagerinvesteringer	-9,4	40,7	-9,3	11,5	-21,0
Samlede bruttoinvesteringer	529,9	1.064,8	1.234,8	1.853,1	2.135,5

1) Foreløbige tal

Kilde: Hagdeildin

Tabel 4.36. Betalingsbalancens hovedposter 1975 og 1981-84

A. Løbende poster

Mill. kr.	1975	1981	1982	1983	1984
Fisk og fiskeprodukter	445	1.073	1.223	1.560	1.622
Skibe	16	105	15	3	17
Andre varer	3	8	8	1	1
1. Ialt eksport (fob)	464	1.186	1.246	1.564	1.640
Skibe og fly	154	121	31	424	673
Andre varer	497	1.405	1.653	1.766	2.035
2. Ialt import (cif)	651	1.526	1.686	2.190	2.708
3. Handelsbalance (1-2)	-187	-340	-440	-626	-1.068
4. Søtransport	-51	39	54	60	60
5. Rejser	-32	-150	-150	-160	-170
6. Varer og tjenester iøvrigt	-31	-124	-129	-246	-155
7. Varer og tjenester (3-7)	-301	-575	-665	-972	-1.333
8. Lønninger	16	57	63	57	60
9. Renter, udbytter og andet	-7	-114	-147	-180	-210
10. Nationalbanken	-	23	24	19	42
11. Den danske stat	184	482	569	616	672
12. Nettoindtægter	-108	-127	-156	-460	-769

B. Kapitalposter

Nettoforøgelse af passiver:

Landskassen	20	106	19	60	-47
Kommuner, SEV m.v.	42	55	104	63	51
Banker og sparekasser	-23	-87	52	-209	-65
Realkreditinstituttet	7	35	44	-10	77
Seddelomløbet	-13	-7	-16	-11	-9
Eksportselskaberne netto	18	-19	-23	-30	-
Andre virksomheder og personer	57	44	-24	537	762
Kapitalbevægelser ialt	108	127	156	460	769

Kilde: Hagedildin

Tabel 4.37. Opsparingen 1975 og 1981-84

<u>Mill. kr.</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Bruttonationalprodukt	1.3o7	3.25o	3.7oo	4.45o	4.9o7
Renter	-7	-114	-147	-18o	-21o
Sømandsindtægter	23	85	95	9o	95
Den danske stat	184	482	569	616	672
Nationalbanken	-	23	24	19	42
Samlet bruttonational- indkomst	1.5o7	3.726	4.241	4.995	5.5o6
Offentligt og privat forbrug	1.o85	2.789	3.161	3.6o1	4.139
Bruttoopsparing	422	937	1.o8o	1.394	1.367

Kilde: Hagdeildin

Kap. 5

KOMMUNALE FORHOLD

Kommunale forhold er færøsk særanliggende, og området er reguleret gennem lagtingslove, hvoraf de 2 vigtigste er lagtingslov nr. 45 af 29. juni 1972 om færøske kommuner med senere ændringer samt lagtingslov nr. 44 af 29. juni 1972 om valg til samtlige færøske kommuner.

Antal kommuner

Antallet af kommuner på Færøerne var pr. 31. december 1984 ialt 50. Bortset fra en ændring i 1976, hvor Kaldbak kommune blev sammensluttet med Tórshavn bykommune, har dette tal været uændret i en længere årrække, uanset de øgede krav til den kommunale service og de forbedrede samfærdselsforhold, der, som det har været tilfældet i andre nordiske lande, måtte antages at ville tilskynde til kommunale sammenlægninger. Der er således tale om relativt små kommuner. Af de 50 kommuner havde 16 under 200 indbyggere, og kun én kommune havde over 5.000 indbyggere, nemlig Tórshavn med 13.408 indbyggere. Der henvises iøvrigt til kap. 2 Befolknings- og boligforhold.

42 af de færøske kommuner omfattende 29.892 indbyggere er sammensluttet i organisationen, Føroya Kommunufelag.

Valg til kommunestyret

Reglerne for valg til kommunestyret er fastsat i lagtingslov om valg til samtlige færøske kommuner. Der afholdes valg til de færøske kommuner hvert 4. år. Det seneste valg fandt sted den 4. december 1984.

Valgret og valgbarhed har enhver, som opfylder betingelserne for valgret og valgbarhed til Færøernes lagting, er tilmeldt folkeregistret i vedkommende kommune senest 7 dage inden valgdagen, og som på valgdagen fremdeles bor i kommunen.

Afstemningen foregår i henhold til kandidatlistor, hvorpå bestemte personer bringes i forslag til valg. Samtidigt med bygderådvalget og efter samme regler vælges en skolekommission med 3 eller 5 medlemmer.

I henhold til lagtingslov om færøske kommuner benævnes kommunalbestyrelserne bygderåd, idet kommuner med over 1.500 indbyggere har mulighed for at benytte benævnelsen byråd. Bortset fra Fuglafjørður anvender alle kommuner over 1.500 indbyggere, d.v.s.

Tórshavn, Klaksvík, Runavík, Tvøroyri og Vágur denne benævnelse.

Efter byrådsvalget i Tórshavn den 4. december 1984 har socialdemokratiet 2 mandater, sambandsflokkken 1 mandat, selvstyre-flokkken 1 mandat, tjóðveldisflokkken 1 mandat, folkeflokkken 5 mandater og privatlisten (Petur í Gong) 3 mandater.

By- og bygderådsvalgene i de øvrige færøske kommuner er præget af de mange særllister i de enkelte kommuner, og det er derfor ikke muligt tabellarisk at give et samlet billede.

By- og bygderådsformænd pr. 1. januar 1985

Argir:	Erland T. Jacobsen
Bøur:	Elias Petersen
Eiði:	Regin Ellingsgaard
Elduvík:	Johan Hammer
Fámjin:	Kjartan Nielsen
Fuglafjørður:	Steintór Larsen
Fugloy:	Jóanis Christiansen
Funningur:	Andor Sivertsen
Gjógv:	John Sivertsen
Gøta:	Jákup E. S. Jacobsen
Haldórsvík:	Atli Fossádal
Hestur:	Johan W. Niclasen
Hósvík:	Øssur Olsen
Hov:	Kaj Tavsén
Húsar:	Jacob M. Joensen
Húsavík:	Hanus undir Leitinum
Hvalba:	Daniel Jacob Berg
Hvalvík:	Petur Zachariasen
Hvannasund:	Páll Ámund Joensen
Kirkjubøur:	Niels á Velbastað
Klaksvík:	Jógvan við Keldu
Kollafjørður:	Tummas Debes
Kunoy:	Heini O. Heinesen
Kvívík:	Petur Müller
Leirvík:	Eyðbjørn Lervig
Miðvágur:	Martin Nielsen
Mikladalur:	Hjalmar Johannesen
Mykines:	Bjarni Hansen
Nólsoy:	Napoleon Hansen
Nes:	Arni Højgaard

Oyndarfjórður:	Leo Joensen
Porkeri:	Erling Bech
Runavík:	Dia P. Johannesen
Saksun:	Jógvan Joensen
Sandur:	Tummas Løkjá
Sandavágur:	Jóanes Nielsen
Sjógv:	Poul M. Abrahamsen
Skáli:	Eyðbjørg Thorleifsson
Skálavík:	Hans M. Lydersen
Skopun:	Osmund Berg
Skúvoy:	Manbjørn Tórarenni
Sumba:	Eivind Bech
Sund:	Jaspar Larsen
Svínoy:	Eyðun Jacobsen
Sørvágur:	Eyðun Thomasen
Tórshavn:	Poul Michelsen
Tvøroyri:	Dánjal av Rana
Vágur:	Tórbjørn Benjardøgg
Vestmanna:	Jógvan Isaksen
Viðareiði:	Dánjal Lydersen

Den kommunale styrelsesordning

Reglerne om det kommunale styre findes i lagtingslov om færøske kommuner. Denne lov er de færøske kommuners forfatningslov og indeholder regler om de styrende organer, d.v.s. by- eller bygderådene, udvalgene og by- eller bygderådsformanden. Endvidere fastsætter den visse regler for kommunernes finansstyre og endelig reguleres tilsynet med kommunerne.

Loven indeholder hjemmel til, at regler inden for bestemte områder kan fastsættes i en styrelsesvedtægt, der vedtages af den enkelte kommune og godkendes af landsstyret. De styrelsesregler der henskydes til optagelse i vedtægten, er i første række sådanne, hvis indhold er afhængigt af de lokale forhold bl.a. bygderådets medlemstal (som dog inden for visse grænser er fastsat af lagtingslov om færøske kommuner) og udvalgsstrukturen. Det skal bemærkes, at landsstyret kan dispensere fra dele af kommunelovens bestemmelser (særligt om faste udvalg) for kommuner med færre end 1.000 indbyggere.

Endvidere tilkommer det ifølge kommuneloven bygderådet at vedtage sin forretningsorden, der skal godkendes af landsstyret.

Det nyvalgte bygderåd skal træde sammen senest den 31. december det år, valget er foretaget. På det første møde vælges formand, næstformand (eventuelt en 1. og en 2. næstformand) og stående udvalg.

Bygderådsformanden forbereder bygderådets møder og indkalder medlemmer til disse. Han leder møderne og påser, at beslutninger indføres i protokol. Han drager omsorg for udførelsen af bygderådets beslutninger. Endvidere står han for den daglige ledelse af kommunen. I kommuner med over 1.000 indbyggere skal der nedsættes stående udvalg. Til varetagelse af den økonomiske forvaltning nedsættes et økonomiudvalg, der består af bygderådsformanden og 2 eller 4 andre medlemmer, som er valgt blandt bygderådets medlemmer. Ved siden af økonomiudvalget nedsættes andre stående udvalg i overensstemmelse med styrelsesvedtægtens bestemmelser, f.eks. socialudvalg, teknisk udvalg, byplanudvalg, kulturudvalg og havneudvalg. Endvidere nedsættes en ligningskommission. I kommuner med mindre end 1.000 indbyggere er det ikke nødvendigt at nedsætte stående udvalg, idet bygderådet kan bestemme selv at tage sig af opgaverne. Iøvrigt kan bygderådet (i alle kommuner) nedsætte særlige udvalg til varetagelse af bestemte hverv eller til udførelse af rådgivende funktioner for kommunestyret.

Bygderådet vælger endvidere medlemmer til de særlige navn og kommissioner, som de ifølge anden lovgivning skal være repræsenteret i, f.eks. sundhedskommissionen og børne- og ungdomsnævnet.

Hver kommune skal have en sagkyndig revision, som skal godkendes af landsstyret. Inden udgangen af oktober måned skal kommunens regnskab for det forløbne regnskabsår være færdigt og forelagt revisionen.

Færøernes landsstyre udøver tilsyn med kommunerne.

Landsstyret kan sætte et bygderåds beslutning ud af kraft, når den findes stridende mod lovgivningen. Endvidere kan landsstyret træffe de nødvendige foranstaltninger, f.eks. pålægge de enkelte bygderådsmedlemmer tvangsbøder, såfremt et bygderåd har handlet i strid med lovgivningen herunder unddraget sig sine forpligtelser.

Landsstyret fører endvidere tilsyn med kommunernes økonomiske forhold. Umiddelbart efter årsbudgettets endelige vedtagelse tilstilles det landsstyret. Kommunernes årsregnskaber skal indsendes til landsstyret inden den 1. december.

Endvidere kræver optagelse af lån eller ændring i lånevilkår - bortset fra få undtagelser - samt visse ejendomsdispositioner - køb, salg, pantsætning af fast ejendom - landsstyrets samtykke.

Kommunale opgaver

De vigtigste kommunale opgaver er fastlagt af lovgivningen som funktioner inden for større samfundsmæssige ordninger, f.eks. forsværsvæsen og skolevæsen. Ud over disse varetager kommunerne en række opgaver - af mere eller mindre frivillig karakter - til forsyning af borgerne med serviceforanstaltninger f.eks. veje, vand-forsyning, havne, bibliotek, idrætspladser og idrætshaller.

Folkeskolen er en af kommunernes væsentligste opgaver. Kommunen har alene ansvaret for, at kommunens borgere kan få den fornødne undervisning. Tilsynet med og styrelse af kommunens skoler udøves af skolekommissionen. Nogle kommuner har i fællesskab etableret folkeskoler, det gælder f.eks. Meginskúlin á Sandi, Skúlin á Giljanesi, Felagsskúlin á Oyrabakka og Skúlin í Fuglafjörður. Vedrørende de økonomiske forhold herunder kommunens del af udgifterne til folkeskolen henvises til kap. 8 Undervisningsvæsen.

I medfør af lagtingslov om folkebiblioteker m.v. (1968) får kommunerne refunderet 60% af driftsudgifterne til bibliotek af landskassen. 15 kommuner har bibliotek, hvoraf kun Tórshavn og Klaksvík har heltidsbiblioteker. Der henvises iøvrigt til kap. 11 Kulturelle forhold, idræt m.v.

I de senere år har et stigende antal kommuner tilbudt fritidsundervisning (aftenskole). Udgifterne afholdes af kommunerne med tilskud fra stats- og landskasse. Der henvises til kap. 8 Undervisningsvæsen.

Kommunerne dækker en mindre del af udgifterne til sociale pensioner samt visse forsværssydelser. Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri kommuner, der har over 2.000 indbyggere, administrerer selv reglerne i forsværssloven om transbestemte ydelser: Almindelig underholdshjælp og hjælp til enlige forsværger. Iøvrigt varetages forvaltningen af landsstyrets socialforvaltning, Almennastovan.

Reglerne i børneforsværssloven forvaltes af børneværnsudvalg i hver kommune.

I Tórshavn, Miðvágur, Klaksvík, Runavík og Tvøroyri findes alderdoms- og plejehjem. Kommunerne dækker 15% af udgifterne til driften.

Se iøvrigt kap. 6 Socialvæsen.

Kommunerne har visse opgaver inden for sundhedsvæsenets område. Kommunerne betaler 1/4 af det faste honorar til kommunelæger. Herudover stiller kommunerne fri bolig, konsultationslokaler og - uden for Tórshavn - instrumentarium til rådighed. Til konsultationslokaler og større fast instrumentarium bevilger fonden til bygning af sundhedscentre 50% i tilskud og 40% i lån til kommunerne. Udgifterne til skoletandlæger dækkes fuldt ud af kommunerne, medens kommunens udgifter til skolelæger, sundhedsplejersker, skolesundheds- eller skolesygeplejersker og hjemmesygeplejersker kun udgør en mindre del af de samlede udgifter. Der henvises iøvrigt til kap. 7 Sundhedsvæsen.

Reglerne i sundhedsvedtægterne administreres af den i hver kommune nedsatte sundhedskommission. De lokale sundhedskommissioners afgørelser kan påklages til en oversundhedskommission. Afgørelser, truffet af Tórshavn kommunes sundhedskommission, påklages dog til landsstyret.

Til fremme for erhvervslivet har de fleste kommuner anvendt store beløb til havneudbygninger. Havne- og landingspladser på Færøerne bygges og drives af kommunerne. Kommunerne har hidtil båret godt 1/4 af de samlede udgifter hertil. Der henvises i den forbindelse til kap. 3, afsnittet om Havne- og landingspladser. Endvidere dækker kommunerne udgifter til anlæg og vedligeholdelse af veje, som ikke er landsveje, jfr. kap. 3, afsnittet om veje, samt til gadebelysning. Dog bevilger landskassen tilskud til asfaltering af kommunale veje.

Kommunerne afholder selv udgifterne til anlæg og vedligeholdelse af kloakker samt til renovation. I forbindelse med anlæg og vedligeholdelse af kirkegårde har kommunen mindre udgifter, jfr. iøvrigt kap. 10 Kirkeliv. Endelig er vandforsyning og brandvæsen kommunale opgaver, som kommunerne selv dækker udgifterne til.

Tórshavn kommune har herudover som den eneste kommune udgifter til kollektiv trafik (buslinier) inden for kommunen.

I henhold til lagtingslov om byplaner og byggevedtægter (1954) er Tórshavn kommune forpligtet til at udarbejde en byplan for kommunen. Landsstyret kan endvidere pålægge andre kommuner (eller andre kommuner i fællesskab) at tilvejebringe en byplan, men denne hjemmel har ikke været anvendt i den tid, loven har været gældende. Det er således op til kommunerne selv at afgøre, om der skal planlægges eller ej.

Det er dog nødvendigt for kommuner med en vis vækst at udarbejde en byggevedtægt med bindende regler for både kommunestyret og den enkelte. I de seneste år har enkelte kommuner fået godkendt eller har tilsendt landsstyret oplæg til byggevedtægtgodkendelse og flere andre kommuner arbejder med oplæg. Med lovændring i 1974 blev landsstyret bemyndiget til at sætte en særlig byggevedtægt i kraft, som skal være gældende for selve bebyggelsen i de kommuner, som ikke har sine egne godkendte bygningsbestemmelser.

Gennem flere år har man på såvel lands- som kommuneplan arbejdet med spørgsmålet om en mere varig løsning på problemet vedrørende affaldsbortskaffelse. Med undtagelse af Tórshavn kommune, som for nogle år siden etablerede et forbrændingsanlæg i Havnardalur, er de færøske kommuner gået sammen i et selskab, Færøernes Interkommunale Renovationsselskab, som i 1982 traf forberedelse til etableringen af et forbrændingsanlæg til bortskaffelse af affald fra overalt på Færøerne (undtagen Tórshavn). Tórshavn kommune forbereder etablering af et forbrændingsanlæg, der kan afløse anlægget i Havnardalur.

Kommunernes økonomi

Kommunernes økonomi er belyst gennem en oversigt over kommuneregnskaber for 1983/84, som viser kommunernes indtægter og udgifter, opdelt på indtægtskilder og udgiftsområder, set i relation til kommunernes størrelse. Der henvises til tabellerne 5.1. 5.2. og 5.3. nedenfor.

Indtægter: Størstedelen af de kommunale indtægter eller 97,0% stammer fra indkomstskat. Af andre indtægter stammer hovedparten fra renter af indeståender i pengeinstitutter.

De samlede indtægter var i 1983/84 ca. 401 mill. kr., svarende til ca. 18% af de samlede offentlige indtægter i 1983/84. Af tabel 5.2. fremgår, at den gennemsnitlige kommuneskat pr. indbygger er lavest for kommuner med under 200 indbyggere og stiger proportionalt med kommunernes størrelse. Hovedårsagerne hertil er, at indtjeningsmulighederne er bedre i større kommuner samtidig med at udgiftsbehovet (og derved skattekravet) er større. I 1983/84 var den laveste og det højeste ligningsprocent henholdsvis 8% og 18,8%. De kommunale skatteindtægter for skatteåret 1983/84 er iøvrigt nærmere belyst i kap. 4.

Udgifter: De kommunale udgifter skyldes dels udgifter til opgaver, som er pålagt kommunerne ved lov, f.eks. socialvæsen, undervis-

ningsvæsen, dels udgifter til opgaver af mere frivillig karakter som byggerådet mere eller mindre selvstændigt træffer beslutning om.

I 1983/84 var de samlede nettoudgifter ialt 316 mill. kr., svarende til ca. 15% af de samlede offentlige udgifter (incl. statskassens udgifter).

24,6% af kommunernes udgifter går til betaling af renter. Det er især kommuner med indbyggertal på mellem 500 og 2.000, der er bundet af store rentebyrder. Selvom tallene viser et samlet overskud på 85 mill. kr., så er lånebyrden forøget med ca. 75 mill. kr. Hovedårsagen hertil er, at der i indtægten er medregnet al pålignet skat og fra udgifterne er trukket landskasse- og statskassetilskud. I 1983/84 er skatterestancerne steget og dertil kommer, at kommunerne foreløbig har finansieret landskasse og statskassetilskud gennem låneoptagelse, bl.a. statstilskud til havnebyggeri.

De største udgiftsområder iøvrigt er undervisningsvæsen og veje m.m. Disse områders andel af de samlede udgifter udgør 49% i de små kommuner, men kun 30% i kommuner med over 2.000 indbyggere. Alligevel er der ikke så stor forskel på de mindste og de største kommuner, når udgifterne til undervisning, veje og havne udregnes pr. indbygger (2.563 kr. mod 2.301 kr.), ligesom udgifterne pr. indbygger overhovedet er stigende proportionalt med kommune størrelsen. (Se tabellerne 5.1., 5.2. og 5.3. på de næste sider).

Tabel 5.1. Kommunale indtægter og udgifter i 1983/84 fordelt efter kommunestørrelse og hovedformål¹⁾

Kr.	Kommunestørrelse, indbyggertal					
	0-200	200-500	500-1000	1000-2000	Over 2000	Ialt
Pålignet skat	8.828.535	18.389.992	76.899.424	55.186.655	229.594.565	388.899.171
Andre indtægter	195.645	257.013	970.114	143.899	620.054	2.186.725
Renter og kuponudbytte	169.520	231.146	905.559	1.534.879	7.205.947	10.047.051
<u>Indtægter ialt</u>	<u>9.193.700</u>	<u>18.878.151</u>	<u>78.775.097</u>	<u>56.865.433</u>	<u>237.420.566</u>	<u>401.132.947</u>
Socialvæsen	808.684	1.468.950	4.743.933	3.895.737	19.518.522	30.435.826
Administration	735.775	1.102.001	4.630.652	4.982.030	19.018.496	30.468.954
Sundhedsvæsen	428.535	398.188	1.541.195	1.563.860	13.951.729	17.883.507
Veje m.v.	2.713.196	2.801.478	9.956.398	8.255.431	25.431.836	49.158.339
Undervisningsvæsen	1.898.730	7.950.726	13.285.501	13.632.773	26.099.441	62.867.171
Kommunale virksomheder ²⁾	263.981	700.217	2.929.297	1.632.961	15.928.608	21.455.064
Kirkegårde	52.974	86.474	1.365.693	593.879	3.193.828	5.292.848
Andre udgifter	474.017	1.299.079	3.941.046	2.985.189	12.232.835	20.932.166
Renteudgifter	2.020.724	3.894.367	24.728.138	12.901.236	34.405.968	77.950.433
<u>Udgifter ialt</u>	<u>9.396.616</u>	<u>19.701.480</u>	<u>67.121.853</u>	<u>50.443.096</u>	<u>169.781.263</u>	<u>316.444.308</u>
Indtægter - udgifter	-202.916	-823.239	11.653.244	6.422.337	67.639.303	84.688.639
Indbyggertal pr. 31/12-82	1.799	2.960	10.607	7.043	22.396	44.805
Antal skattepligtige i skatte- året 1983/84	1.304	1.928	7.151	4.598	15.490	30.471
(i % af indbygg. antal)	(72%)	(65%)	(67%)	(66%)	(69%)	(68%)
Gennemsnitlig skattepligtig indtægt pr. skattepligtig	64.205	86.083	79.336	107.800	113.077	100.576

1) Det skal bemærkes, at man i tabellen har forsøgt i så vid udstrækning som muligt at trække stats- og landskassetilskud fra de opgivne bruttotal. D.v.s. at tabellen viser kommunernes nettoudgifter

2) Stenbrud, vandværk og lignende

Kilde: Landsfolkeregistret og Hægeildin

Tabel 5.2. Kommunale indtægter og udgifter i 1983/84 fordelt efter kommunestørrelse og hovedformål i %

	<u>Kommunestørrelse, indbyggerantal</u>					
<u>%</u>	<u>0 - 200</u>	<u>200- 500</u>	<u>500- 1000</u>	<u>1000- 2000</u>	<u>Over 2000</u>	<u>Ialt</u>
<u>Indtægter:</u>						
Påalignet skat	96,0	97,4	97,6	97,0	96,7	97,0
Andre indtægter	2,1	1,4	1,2	0,3	0,3	0,5
Renter og kuponudbytte	1,9	1,2	1,1	2,7	3,0	2,5
Indtægter ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<u>Udgifter:</u>						
Socialvæsen	8,6	7,5	7,1	7,7	11,5	9,6
Administration	7,8	5,6	6,9	9,9	11,2	9,6
Sundhedsvæsen	4,6	2,0	2,3	3,1	8,2	5,7
Veje m.v.	28,9	14,2	14,8	16,4	14,9	15,5
Undervisningsvæsen	20,2	40,4	19,8	27,0	15,4	19,9
Kommunale virksomheder (stenbrud, vandvæsen m.v.)	2,8	3,6	4,4	3,2	9,4	6,8
Kirkegårde	0,6	0,4	2,0	1,2	1,9	1,7
Andre udgifter	5,0	6,5	5,9	5,9	7,2	6,6
Renteudgifter	21,5	19,8	36,8	25,6	20,3	24,6
Udgifter ialt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Stenbrud, vandvæsen m.v.

Kilde: Tabel 5.1.

Tabel 5.3. Kommunale indtægter og udgifter i 1983/84 fordelt efter kommunestørrelse og hovedformål, gennemsnitlig pr. indbygger

<u>Kr. pr. indbygger</u>	<u>Kommunestørrelse</u>				
<u>Indtægter:</u>	<u>0 - 200</u>	<u>200- 500</u>	<u>500- 1000</u>	<u>1000 2000</u>	<u>Over 2000</u>
Påalignet skat	4.907	6.213	7.250	7.836	10.252
Andre indtægter	109	87	92	20	28
Renter og kuponudbytte	94	78	85	218	321
Indtægter ialt	5.110	6.378	7.427	8.074	10.601

(fortsættes)

Kommunale indtægter og udgifter i 1983/84 fordelt
efter kommunestørrelse og hovedformål, gennemsnitlig
pr. indbygger (fortsat)

<u>Kr. pr. indbygger</u>	<u>Kommunestørrelse</u>				
<u>Udgifter:</u>	0 - <u>200</u>	200- <u>500</u>	500- <u>1000</u>	1000- <u>2000</u>	Over <u>2000</u>
Socialvæsen	450	496	447	553	872
Administration	409	372	437	707	849
Sundhedsvæsen	238	135	145	222	623
Veje m.v.	1.508	946	939	1.172	1.136
Undervisningsvæsen	1.055	2.686	1.250	1.937	1.165
Kommunale virksomheder (stenbrud, vandvæsen m.v.)	147	237	276	232	711
Kirkegårde	29	29	129	84	143
Andre udgifter	264	439	374	423	546
Renteudgifter	1.123	1.316	2.331	1.832	1.536
<u>Udgifter ialt</u>	<u>5.223</u>	<u>6.656</u>	<u>6.328</u>	<u>7.162</u>	<u>7.581</u>

1) Stenbrud, vandvæsen m.v.

Kilde: Tabel 5.1.

Kap. 6

SOCIALVÆSEN

Regler og forvaltning

Socialvæsenet omfatter almindelig forsorg, børneforsorg, børnebidrag, særforsorg, sygeforsikring, folke- og invalidepension, enkepension, lovpligtig ulykkesforsikring og dagpenge samt andre områder i nær tilknytning til disse. Området er fællesanliggende, bortset fra lovpligtig ulykkesforsikring, der er særanliggende.

De gældende regler er fastlagt i følgende særlige love m.v. for Færøerne:

Kgl. anordning nr. 389 af 15. november 1966 (med senere ændringer) om forsikring mod følger af ulykkestilfælde, lovbekendtgørelse nr. 130 af 29. marts 1977 (med senere ændring) om børneforsorg, lovbekendtgørelse nr. 131 af 29. marts 1977 (med senere ændringer) om offentlig forsorg, lagtingslov nr. 36 af 4. maj 1977 om tillægsydelse til enker (med senere ændring), lovbekendtgørelse nr. 554 af 7. november 1977 (med senere ændringer) om offentlig sygeforsikring, lovbekendtgørelse nr. 12 af 9. januar 1978 (med senere ændring) om børnebidrag til enlige forsørgere m.v., lov nr. 644 af 13. december 1978 om dagpenge ved sygdom eller fødsel, landsstyrets kundgørelse nr. 51 af 26. juni 1979 om dagpenge, socialministeriets bekendtgørelse nr. 323 af 27. juni 1979 om pligt til at modtage færinger på bistanndslovens institutioner under amtskommunerne for personer med vidtgående fysiske eller psykiske handicap, socialministeriets bekendtgørelse nr. 60 af 30. januar 1980 om udøvelse af for sorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede på Færøerne, lagtingslov nr. 87 af 1. juni 1982 om isoleringstilskudslån til pensionister, landsstyrets kundgørelse nr. 4 af 10. januar 1983 om hjemme-hjælp, lovbekendtgørelse nr. 408 af 26. august 1983 om folkepension, lovbekendtgørelse nr. 409 af 26. august 1983 om invalidepension m.v. og lagtingslov nr. 64 af 5. juni 1984 om vederlag for pleje af ældre og hjælpeløse personer hjemme.

Der er nedsat et fast udvalg vedrørende sociallovgivningen for Færøerne under socialministeriet. Dette udvalg behandler løbende sociale spørgsmål for Færøerne, herunder om nye principper i sociallovgivningen i Danmark også bør gennemføres på Færøerne.

Almindeligvis udarbejdes forslag til sociale love i dette udvalg, hvorefter de af landsstyret forelægges lagtinget. De af

lagtinget vedtagne og af landsstyret anbefalede forslag forelægges herefter i folketinget og behandles endeligt som andre forslag til rigslove.

Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri kommuner administrerer selv reglerne i forsorgsloven om varig hjælp. Iøvrigt varetages forvaltningen af landsstyrets socialforvaltning, Almannastovan (Færøernes Socialforvaltning), der også er ankeinstans for afgørelser, der er truffet af de 3 nævnte kommuner. Almannastovans administration omfatter den direkte forvaltning med kontakt med klienterne samt afgørelse og beregning vedrørende de fleste sociale ydelser (på samme måde som kommunerne i Danmark). Almannastovan har afdelinger, hver bemanded med en socialrådgiver, på Suðuroy på Eysturoy og på Norðoyggjar. Herudover medvirker Almannastovan ved forvaltning med hensyn til institutioner og udfører forberedende arbejder med hensyn til landsstyrets regelfastsættende og lovforberedende opgaver.

Almannastovans afgørelser i personsager kan indankes for landsstyret, der har den endelige administrative afgørelse.

I visse tilfælde er den direkte forvaltning henlagt til andre organer. Afgørelser om tilkendelse af invalidepension og revalideringsydelser træffes således af Færøernes ulykkesforsikringsråd, der består af sorenskriveren (dommeren), landslægen og 3 medlemmer, valgt af lagtinget. Ulykkesforsikringsrådet træffer tilføjede afgørelser i henhold til ulykkesforsikringsanordningen, der iøvrigt forvaltes af det gensidige forsikringsselskab Føroya Vanlukkutrygging.

Rådets afgørelser kan indankes for Den sociale Ankestyrelse i København.

De færøske sygekasser varetager sikringen mod følger af sygdom med hensyn til lægebehandling, lægemidler og andre naturalydelser. De ledes af deres bestyrelser under tilsyn af Sikringsstyrelsen.

Reglerne i børneforsorgsloven administreres af børneværnsudvalg i hver enkelt kommune. Deres afgørelser kan i visse tilfælde indankes for Færøernes navn for børneforsorg, der består af sorenskriveren (dommeren), landslægen og en af landsstyret valgt person med pædagogisk indsigt, og i andre tilfælde for Almannastovan.

Tabel 6.1. Antal modtagere af sociale ydelser

	<u>1/1-70</u>	<u>1/1-75</u>	<u>1/1-80</u>	<u>1/1-83</u>	<u>1/1-84</u>	<u>1/1-85</u>
<u>Folkepension</u> ¹⁾						
Almindelig	-	-	-	-	-	4.553
Førtidig	-	-	-	-	-	77
Ialt	3.121	3.454	4.075	4.422	4.549	4.630
<u>Invalidepension</u>						
Laveste	67	118	109	103	103	106
Mellemste	626	561	486	516	502	540
Højeste	160	340	469	499	515	500
Ialt	853	1.019	1.064	1.118	1.120	1.146
Invaliditetsydelse	36	39	42	66	70	72
Enkepension	103	141	154	92	76	67
Enkebørnsbidrag	412	444	405	343	312	294
Børneforsorg	56	64	64	70	75	73
<u>Kontanthjælp efter</u> ¹⁾						
<u>forsorgsloven</u>						
På gr. af sygdom	-	-	-	-	-	28
På gr. af arbejdsløshed	-	-	-	-	-	4
På gr. af handicappet barn	-	-	-	-	-	44
På gr. af andre årsager	-	-	-	-	-	188
Ialt	204	452	244	352	309	264
Dagpenge	-	-	63	165	242	307
Ialt	4.785	5.613	6.111	6.628	6.753	6.853

1) Opdelt således fra 1/1-85

Kilde: Materiale i Almannastovan

Ydelsernes omfang og finansiering

Reglerne om kontantydelse i folkepensionsloven, invalidepensionsloven (der også indeholder regler om revalidering) og forsorgsloven svarer med hensyn til betingelserne for at opnå ydelser nogenlunde til de tilsvarende danske regler før ændringerne vedrørende førtidspension, idet ydelsernes størrelse dog er noget mindre end de tilsvarende danske.

Reglerne i ulykkesforsikringsanordningen - der fortsat er uændret gældende - svarer i princippet til de tilsvarende danske, således som disse var inden ændringen til arbejdsskadeforsikring. Dagpenge ydes ikke, når vedkommende er berettiget til dagpenge efter dagpengeloven, men iøvrigt i op til tre år. Invaliditetser-

statning omfatter både mén og tabt erhvervsevne, og ydelser til efterladte er éngangsydelser. Ydelserne er - uden hensyn til indtægten - mindst halvdelen af den maksimale ydelse, og forsikringen omfatter også ulykkestilfælde, der rammer den forsikrede på vej direkte til eller fra arbejdsstedet.

Sygekasserne er bibeholdt på Færøerne, og reglerne svarer til de tidligere danske med den forskel, at befordring til og af læge er en sygekasseydelse. Sygekassernes virksomhed omfatter således hovedsagelig betaling for lægehjælp, medicin og befordring i forbindelse med besøg hos og af praktiserende læge. Færinger på midlertidigt ophold i Danmark er omfattet af den danske sygesikring, og en modsvarende ordning gælder for danskere på midlertidigt ophold på Færøerne.

Dagpengeordningen omfatter sygdom, ulykkestilfælde og fødsel og kun ydelser fra det offentlige. Der er 2 karenstage og dagpenge ydes højst i 13 uger. I visse tilfælde yder Lønjavningargrunnur Skipsfiskimanna mindsteløn som sygeløn til skibsfiskere med højere beløb end, og i stedet for, dagpenge.

Ved sygdom udover 13 uger og ved arbejdsløshed - såvel som i andre tilfælde af sociale begivenheder - ydes hjælp efter forsorgsloven. Hjælp efter forsorgsloven er som i Danmark opdelt i varig hjælp og forbigående hjælp, dog uden varighedsbegrænsning.

Enker har i henhold til forsorgsloven ret til enkepension, såfremt de har børn under 18 år. Enkepensionen er (som i Danmark) af samme størrelse som folkepensionen. Herudover ydes der - finansieret udelukkende af landskassen - en tillægsydelse, der svarer til omtrent en tredjedel af den øvrige enkepension.

Børnetilskud ydes i form af fradrag i den for 1983/84 beregnede kommune- og landsskat på henholdsvis 150 kr. og 1.200 kr. pr. barn under 16 år. Fra 1. april 1984 udgør fradraget i landsskatten 1.800 kr. årlig og fradraget i kommuneskatten fastsættes for hver enkelt kommune af by- eller bygderådet. Hvis den pågældende ikke betaler skat eller er pålignet mindre skat end summen af disse fradrag, udbetales det overskydende beløb kontant. Herudover findes ikke regler om børnetilskud til alle.

Der kan af en særlig fond, finansieret udelukkende fra færøsk side, ydes isoleringstilskudslån til pensionister i eget hus. Lånene, der er rente- og afdragsfrie, kan højst udgøre 25.000 kr.

Almannastovan afgør om lån skal ydes, medens Húsalánsgrunnurin (Bolíglánefonden) iøvrigt ekspederer sagerne, herunder tager stilling til isoleringsforanstaltningernes kvalitet.

Finansieret udelukkende fra færøsk side kan der ydes vederlag til den, der i hjemmet påtager sig at tage sig af plejepatienter. Vederlaget udgør samme beløb som enkepension med tillægsydelse.

Ulykkesforsikringen finansieres udelukkende ved forsikringspræmier, og sygekasserne får statstilskud på omkring 25% af udgifterne, der iøvrigt finansieres ved medlemskontingenter.

Udgifterne til varig og forbigående hjælp m.v. efter forsorgsloven afholdes med en fjerdedel af statskassen og tre fjerdedele fra færøsk side.

Udgifterne til dagpenge afholdes med 40% af statskassen og 60% af landskassen.

Alle andre kontantydelse, således særlig de store udgifter til folkepension og invalidepension, afholdes med halvdelen af statskassen og halvdelen fra færøsk side.

De udgifter, der afholdes fra færøsk side, afholdes med 5/6 endeligt af landskassen, medens 1/6 reparerer på kommunerne. Folkepension afholdes dog med 9/10 af landskassen, medens 1/10 reparerer på kommunerne. Kommunernes andel fordeles med halvdelen efter befolkningstal og halvdelen efter skatteindtægt. Kommunernes andel fordeles således ikke efter antallet af modtagere af sociale ydelser.

Tabel 6.2. Sociale udgifter i finansåret 1983/84

<u>1.000 kr.</u>	<u>Lands-</u> <u>kassen</u>	<u>Stats-</u> <u>kassen</u>	<u>Kommu-</u> <u>erne</u>	<u>Andre</u>	<u>Ialt</u>
Folkepension m.v.	75.973	83.194	11.615	-	170.782
Invalidepension m.v.	25.465	30.558	5.093	-	61.116
Revalidering	2.747	2.669	455	-	5.861
Enkepension	1.957	1.208	201	-	3.366
Brændselstilskud	3.649	-	-	-	3.649
Kontanthjælp efter forsorgsloven	9.252	4.206	1.850	-	15.308
Hjemmehjælp	14.916	17.899	2.982	-	35.797
Enkebørnsbidrag	842	1.010	169	-	2.021
Forskudsudbetaling af børnebidrag	723	868	145	-	1.736

(fortsættes)

Sociale udgifter i finansåret 1983/84 (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>Lands-</u> <u>kassen</u>	<u>Stats-</u> <u>kassen</u>	<u>Kommu-</u> <u>erne</u>	<u>Andre</u>	<u>Ialt</u>
Skattemæssigt børne- tilskud	14.929	-	1.866	-	16.795
Børneforsorg	4.257	16.795	9.616	8.918 ³⁾	39.586
Dagpenge v. sygdom el. fødsel	13.798	9.031	-	-	22.829
Skúlin á Trøðni	4.396	8.405 ²⁾	-	-	12.802
Åndssvageforsorgen	948	28.957 ²⁾	-	-	29.905
Sygekasser ¹⁾	-	8.128	-	23.248 ⁴⁾	31.376
Landsstyrets midler	157	-	-	-	157
Ulykkesforsikring ¹⁾	-	-	-	16.255 ⁵⁾	16.255
Sygeløn (Lønudlignings- fond)	3.513	-	-	-	3.513
Hensat til byggeri	11.232	-	-	-	11.232
Hensat til isolerings- tilskudslån	3.000	-	-	-	3.000
Administrationen af Færøernes ulykkesforsik- ringsråd	234	540 ²⁾	-	-	774
Almannastovan	5.283	480	81	-	5.844
Ialt	197.272	213.948	34.063	48.421	493.704

1) Vedrørende kalenderåret 1983

2) Tallet er regnskabstal for kalenderåret 1983

3) Forældrebetaling for børn på daginstitutioner og under børnefor-
sorg iøvrigt

4) Medlemskontingenter

5) Forsikringspræmier

Kilde: Landskasseregnskabet, statsregnskabet og materiale i Alman-
nastovan

Tabel 6.2. omfatter alle udgifter, der rettelig kan beteg-
nes som sociale udgifter og kun sådanne. Herunder er medtaget for-
ældrebetaling for børn i daginstitutioner og under børneforsorg iøv-
rigt. Tallene svarer derfor ikke til tallene i afsnittet om offent-
lige udgifter. Der er medtaget udgifter til Almannastovan og skatte-
mæssige børnetilskud, medens omvendt Húsálánsgrunnurin (boliglåne-
fonden) og tilskud til afholds- og andre foreninger ikke er medreg-
net.

Tabel 6.3. Sociale udgifter i hovedposter

1.000 kr.	1970/71	1975/76	1980/81	1982/83	1983/84
Forsorg og bidrag	4.671	24.343	70.628	83.559	97.569
Børneforsorg	1.917	6.781	22.866	31.763	39.586
Sygekasser	6.033	14.504	22.948	27.138	31.376
Folke- og enkepension	26.642	62.661	111.582	158.383	174.148
Invalidepension	12.775	17.763	41.596	56.259	61.116
Skattemæssigt børne-tilskud	1.917	6.828	14.766	17.072	16.795
Revalidering	565	1.794	3.065	4.384	5.861
Ulykkesforsikring	1.921	4.878	9.546	14.040	16.255
Dagpenge v. sygdom eller fødsel	-	-	10.331	17.476	22.829
Andre udgifter	873	5.390	10.602	20.766	28.169
Ialt	57.314	154.942	317.930	430.840	493.704

Kilde: Landskasse- og statsregnskaber samt materiale i Almanna-stovan

"Andre udgifter" i tabel 6.3. omfatter særlig udgifterne ved Almannastovans administration, henlæggelser af landskassen til investeringsformål vedrørende plejehjem, brændselstilskud til pensionister m.v., og henlæggelser til fonden for isoleringstilskudslån til pensionister.

Institutioner m.v.

For børn under skolepligtig alder er der 13 daginstitutioner (fire vuggestuer og syv børnehaver i Tórshavn, en børnehave med vuggestuepladser i Klaksvík og en børnehave med vuggestuepladser i Runavík) og tre dagplejeformidlingsordninger (Tórshavn, Klaksvík og Tórshavn udenbys kommune) med ialt 840 pladser. Daginstitutionerne og dagplejeformidlingerne er under tilsyn af Almannastovan, og de i Danmark gældende almindelige regler for sådanne institutioners forhold finder i vidt omfang anvendelse her.

Der ydes tilskud fra staten med 4/7 af ejendomsudgifterne og 40% af andre udgifter, fra vedkommende kommune med 3/7 af ejendomsudgifterne og 30% af andre udgifter, medens 30% af andre udgifter afholdes af forældrene. Som i Danmark er der mulighed for ydelse af friplads til mindrebemidlede forældre.

For børn findes kun en døgninstitution, Føroya Barnaheim, (Færøernes Børnehjem). Dette er under tilsyn m.v. på samme måde som daginstitutionerne, og driftsudgifterne dækkes fuldt ud med

halvdelen af statskassen og halvdelen fra færøsk side.

I Tórshavn findes et alderdomshjem med 27 pladser og pleje- og alderdomshjem i Míðvágur (35 pladser), Tvøroyri (28 pladser), Runavík (32 pladser) og Klaksvík (28 pladser). Disse hjem er under tilsyn af Almannastovan. 80% af driftsudgifterne afholdes af den almindelige folkepensionskonto, 5% direkte af landskassen og de resterende 15% kommunalt. Herudover findes en plejeafdeling på Landssygehuset i Tórshavn med 26 pladser. Med hensyn til denne afdeling har sygehuset formel status som plejehjem.

I Tórshavn findes et mindre hjem - Tórshavnar privata vistarheim - for selvhjulpne patienter, der ikke kan klare sig alene. I henhold til overenskomst med hjemmet, der har ca. 10 pladser i Tórshavn og ca. 10 pladser på en filial i Runavík, afholdes udgiften ved driften af den almindelige invalidepensionskonto.

Tórshavns kommune driver for egen regning et aflastningshjem med 8 pladser for hjemmeboende ældre.

"Norðoya Vistarheim" i Klaksvík har plads for 10 pensionister, der ikke kan bo hjemme. Udgiften ved driften afholdes af den almindelige invalidepensionskonto.

Til hjælp ved bestridelsen af udgifterne til opførelse af plejehjem stilles der, med hjemmel i folkepensionslovens § 14, stk. 3, et beløb svarende til 4% af den samlede udbetalte folkepension og invalidepension til rådighed for landsstyret. Beløbet udgjorde for året 1983/84 7.959.650,07 kr. Af dette beløb kommer 50% fra staten og 50% fra færøsk side. Beløbet administreres af landsstyret som "Folkepensionsfonden".

Endurbúgvingarstovan (Revalideringscentret) yder råd og vejledning til personer, der på grund af handicap har behov for omskoling eller lignende eller bistand til erhvervsmæssig placering. Institutionen, der er under opbygning, har også mulighed for at iværksætte arbejdsprøvning og andre foranstaltninger.

Revalideringsinstitutionen ALV kan give handelsskoleundervisning på lokaliteten við Áir nord for Tórshavn og har et beskyttet værksted i Tórshavn, hvortil kommer salgsvirksomhed for ting, der er fremstillet af invalider. Institutionen er under tilsyn af Færøernes ulykkesforsikringsråd, og udgifterne til handelsskolen afholdes i form af elevdagsbetaling efter invalidepensionsloven, medens udgifterne ved de øvrige foranstaltninger afholdes af en fast bevilling på lagtingsfinansloven og af indsamlede midler.

I Tórshavn findes et aflastnings- og fritidshjem, "Frítíðarheimið í Skrivaragøtu", med 5 aflastningspladser til ophold og 10 pladser til dagaflastning (fritidshjem) for åndssvage og i et vist omfang andre handicappede. Hjemmet er en selvejende institution og driften afholdes efter aftale med halvdelen af statskassen og halvdelen fra færøsk side.

Skúlin á Trøðni yder undervisning til alle former for handicappede, ikke alene i skolealderen, men også før og efter denne. Skolen har to elevhjem. Den er en selvejende institution med egen bestyrelse under tilsyn af Socialstyrelsen, og udgifterne afholdes af statskassen med tre fjerdedele og af landskassen med en fjerdedel.

Tabel 6.4. Antal elever ved Skúlin á Trøðni, fordelt efter handicap, behandlingsform og alder

Pr. l/1	Taleliden-	Høre-	Syns-	Ånds-	Ialt	In-	Ex-	Ambu-	Ialt
	dende	lidende	lidende	svage		terne	terne	lante	
1970	147	14	7	0	168	53	30	85	168
1975	277	424	8	21	730	49	70	611	730
1980	229	710	5	42	986	34	75	877	986
1982	226	793	3	40	1062	24	75	953	1062
1983	183	837	3	25	1048	29	61	958	1048
1984	245	960	4	35	1244	37	79	1128	1244
1985	265	944	4	22	1235	21	72	1142	1235
Heraf under 15 år	52	6	1	1	60	4	37	19	60
16-19 år	48	21	1	19	89	10	32	47	89
20 år og over	165	917	2	2	1086	7	3	1076	1086

undervisningspligtig alder

1) Samt ordblinde og bevægelseshæmmede

Kilde: Oplysninger fra Skúlin á Trøðni

Åndssvageforsorgen omfatter 4 sektorer: a) Den sociale afdeling, der særlig hjælper hjemmeboende, b) 4 afdelinger Eirargarður 14 - 16 (på landssygehusets område), hvor 48 personer bor, c) Pensionatet á Myruni 6 i Hoyvík ved Tórshavn, hvor 11 selvhjulpne personer bor, d) Værkstedet Vón på Argir med plads til 45 personer. Åndssvageforsorgen er en statsinstitution, som dog er under Almanna-stovans ledelse, og udgifterne afholdes af statskassen, bortset fra administrationen på Almanna-stovan.

Der ydes hjemmehjælp adskillige steder på Færøerne (pr. 1. januar 1985 til 821 hjem af 357 hjemmehjælpere). Hjemmehjælpen ydes som

midlertidig hjemmehjælp, hvor husmoderen er syg, som vedvarende hjemmehjælp, hvor der er behov herfor, samt til lejlighedsvis aflastning af dem, der i hjemmet passer en handicappet person.

Færøernes ulykkesforsikringsråd

Rådet har i 1984 afholdt 47 møder og behandlet 3.512 sager, fordelt med 2.241 sager vedrørende invalideforsikringen, 1.191 sager vedrørende ulykkesforsikringen og 80 sager om andre, navnlig generelle spørgsmål.

Tabel 6.5. Oversigt over afgørelser truffet af ulykkesforsikringsrådet

<u>A. Ulykkesforsikringen:</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
a) Afvist	17	6	19	33	70
b) - Erstatning	52	89	88	209	195
c) Under 5%	48	52	40	46	66
d) Invaliditetserstatning, herunder erstatning for tænder og briller	25	20	38	77	82
e) Erstatning til efterladte	3	5	0	8	2
<u>Ialt</u>	<u>145</u>	<u>172</u>	<u>185</u>	<u>373</u>	<u>415</u>

B. Invalideforsikringen:

a) Højeste invalidepension 55					
Mellemste invalidepension 78					
Laveste invalidepension 55	171	114	114	116	188
Afslag på forhøjelse	10	5	2	6	9
Afslag på invalidepension	42	21	11	11	15
<u>Ialt</u>	<u>223</u>	<u>140</u>	<u>127</u>	<u>133</u>	<u>212</u>

b) Kernelsager:

Fortsat højeste invalidepension 26					
Fortsat mellemste invalidepension 49					
Fortsat laveste invalidepension 10	55	69	36	81	85
Inddragelse	14	9	2	10	6
<u>Ialt</u>	<u>69</u>	<u>78</u>	<u>38</u>	<u>91</u>	<u>91</u>

(fortsættes)

Øversigt over afgørelser truffet af ulykkesforsikrings-
rådet (fortsat)

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
c) <u>Sager om hjælp i henhold</u> <u>til invalidepensionslovens</u> <u>§ 31:</u>					
Medicin	30	84	207	43	56
Ortopædisk fodtøj	47	87	54	160	144
Høreapparater	58	119	121	96	125
Bandager m.v.	35	114	195	116	163
Kørestole	7	18	28	27	64
Rejser	3	19	16	8	8
Uddannelse hos ALV	18	4	6	9	26
Anden uddannelse	19	16	37	74	78
Briller	-	-	23 ¹⁾	25	80
Ombygning	-	-	10 ¹⁾	19	25
Biler	-	-	7 ¹⁾	25	23
Skinners	-	-	-	40 ¹⁾	20
Paryk	-	-	-	5 ¹⁾	7
Astmasenetøj	-	-	25 ²⁾	-	-
Gang-/ståstativ	-	-	22 ¹⁾	11	20
Reparationer	-	-	38 ¹⁾	29	44
Telefon	-	-	-	-	4 ¹⁾
Teknisk udstyr	-	-	-	33 ¹⁾	37
Andre bevillinger	12	51	127	256	266
Afslag	40	30	71	212	280
<u>Ialt</u>	<u>269</u>	<u>542</u>	<u>987</u>	<u>1188</u>	<u>1470</u>
d) <u>Andre sager:</u>					
Bistandstillæg	24	16	6	11	13
Plejetillæg	11	12	9	6	11
Folkepension	47	43	37	25	40
Toldfritagelse	10	10	14	22	23
Inddragelse af medicin	1	3	1	4	3
Invaliditetsydelse	7	1	2	4	9
<u>Ialt</u>	<u>100</u>	<u>85</u>	<u>69</u>	<u>72</u>	<u>99</u>

1) Tidligere henført under andre bevillinger

2) Andre år henført under andre bevillinger

Kilde: Ulykkesforsikringsrådet

Udviklingen i 1984

Ved lagtingslov nr. 63 af 5. juni 1984 om brændselstilskud til visse pensionister m.fl. blev der givet regler om ydelse af brændselstilskud som engangsydelse med 1.200,- kr. til hver pensionist (pensionistægtepar), der pr. 1. oktober 1984 havde ret til invalide-, folke- eller enkepension med pensionstillæg og på samme betingelser til modtagere af varig hjælp efter forsorgsloven.

Udgifterne til brændselstilskud afholdes udelukkende af landskassen.

Ved lagtingslov nr. 64 af 5. juni 1984 om vederlag for pleje af ældre og hjælpeløse personer hjemme blev der fastsat regler om ydelse af vederlag til dem, der påtager sig i hjemmet at pleje ældre og hjælpeløse personer, med behov for vedvarende pleje og tilstedeværelse. Vederlaget svarer til størrelsen af enkepension med fuld tillægssydelse.

Landsstyret fastsatte den 14. november 1984 reglement for Endurbúgvingarstovan (Revalideringscentret), hvis virksomhed påbegyndtes den 1. maj 1984. Endurbúgvingarstovan yder råd og vejledning i revalideringsanliggender og kan tilrettelægge forskellige foranstaltninger.

Plejehjemmet i Runavík blev taget i brug 1. februar 1984.

Plejehjemmet i Klaksvík blev taget i brug i efteråret 1984. Bygningen, der er beliggende på sygehusets område, omfatter også lokaler til sygehusets brug.

Den 1. november 1984 åbnede Tórshavn kommune et aflastningshjem for hjemmeboende ældre, der drives for kommunens egen regning.

Den 2. november 1984 flyttede Ándssvageforsorgens pensionat fra Eirargarður 4 på sygehusområdet til en bygning á Mýruni 6 i Hoyvík (en forstad til Tórshavn) som boligforeningen "Sethúsaíðubúðir" har købt og indrettet, hvorefter den nu udlejes til Ándssvageforsorgen.

Kap. 7

SUNDHEDSVÆSEN

Sundhedsvæsenet omfatter landslægen, sygehusene, kommunelægerne, skolelægerne, tandlægerne, hjemmesygeplejerskerne, skole-sundheds/skolesygeplejerskerne, sundhedsplejerskerne, jordemødrene og apotekerne. Bortset fra apotekervæsenet er området fællesanliggende.

LANDSLÆGEN

Landslægen er lagtingets og rigsombudsmandens sagkyndige i alle lægelige, hygiejniske, miljømæssige og socialmedicinske forhold. Landslægen fører på sundhedsstyrelsens vegne tilsyn med sygehusene og den virksomhed, der udøves på Færøerne af apoteker, læger, tandlæger, jordemødre og andre medarbejdere inden for sundhedsvæsenet. Landslægen udarbejder og udgiver årlige medicinalbehandlingstrininger for Færøerne, og han yder som embedslæge bistand til rets- og politimyndighederne.

De med landslægeembedet forbundne udgifter betales af statskassen.

SYGEHUSVÆSENET

Der er 3 sygehuse på Færøerne, Landssjúkrahúsið i Tórshavn, der nu også omfatter det tidligere statshospital, Klaksvík sygehus og Suðuroy sygehus. Området er et fællesanliggende, men sygehusene drives i henhold til lov nr. 621 af 22. december 1976 for Færøerne om sygehusvæsenet som institutioner under landsstyret. Udgifterne til det tidligere statshospital, der tidligere blev afholdt fuldt ud af staten, er fra finansåret 1977/78 afløst af en fast ydelse svarende til nettodrifftsudgifterne i finansåret 1976/77 reguleret i overensstemmelse med ændringerne i den danske bruttofaktorindkomst fratrukket offentlige ydelser.

Ved den nye sygehuslov gennemførtes også med virkning fra 1. april 1977 en mere indgående og lovmæssig regulering af sygehusvæsenet og sygehusvæsenets ydelser end efter den hidtil gældende lov.

Sygehusene administreres af hver sin bestyrelse på 5 medlemmer, hvoraf lagtinget udpeger 3 medlemmer og indenrigsministeren og Færøernes landsstyre hver 1. Endvidere er der i henhold til loven nedsat et planlægningsudvalg for det færøske sygehusvæsen, der skal fremsætte forslag om udbygningen af det samlede sygehusvæsen. Udvalget, der er sammensat på samme måde som bestyrelserne,

påbegyndte sit arbejde i 1978 og afgav betænkning i august 1980, jfr. nedenfor.

Den daglige administrative ledelse af sygehusvæsenet varetages af en af landsstyret udnævnt direktør. Sygehusdirektøren er samtidig sekretær for hver af de 3 sygehusbestyrelser og for planlægningsudvalget.

Den daglige ledelse af de enkelte sygehuse forestås af en inspektør for hvert af de 3 sygehuse.

Ved reglement for det færøske sygehusvæsen af 6. oktober 1977 er af landsstyret fastsat regler for kompetence- og ansvarsfordelingen inden for sygehusvæsenet.

Ved landsstyrets bekendtgørelse af 27. august 1980 er bestemt, hvem der kan sende patienter til behandling uden for Færøerne og til hvilke sygehuse. Baggrunden herfor er, at patienter fra Færøerne med virkning fra 1. januar 1981 kun vil kunne undersøges og behandles vederlagsfrit på Rigshospitalet med tilhørende institutioner.

Statens tilskud til det færøske sygehusvæsen udgør i følge sygehusloven foruden det ovenfor nævnte tilskud til statshospitalet halvdelen af sygehusvæsenets øvrige nettodriftsudgifter.

Anlægsudgifter i forbindelse med udbygning af sygehusene er hidtil afholdt således, at statskassen har afholdt halvdelen, medens landskassen har afholdt den anden halvdel, således at sidstnævnte er blevet finansieret ved lavt forrentede langfristede statslån, jfr. dog nedenfor om byggeriet i Klaksvík.

Efter anordning nr. 643 af 9. december 1982 om ikrafttræden på Færøerne af lov om svangerskabshygien og fødselshjælp, skal jordemødrene ansættes under det færøske sygehusvæsen. Anordningen indeholder endvidere regler om vederlagsfri forebyggende undersøgelser hos læge og jordemoder samt om vederlagsfri fødselsbetjening. Der er ialt normeret en ledende jordemoder og 16 jordemødre i øvrigt ved sygehusvæsenet.

Landssjúkrahúsið har 284 sengepladser, heraf 80 i den psykiatriske afdeling, og modtager primært patienter fra Streymoy, Vágar og Sandoy sysler samt en del fra Eysturoy syssel, men har iøvrigt indlæggelser fra hele landet i kraft af sygehusets funktion som centralsygehus og som følge af de på hospitalet værende afdelinger for psykiatriske patienter. Sygehuset har en kirurgisk afdeling, en medicinsk afdeling, en fødeafdeling, en røntgenafdeling, en afde-

ling for intensiv terapi, en øre-, næse- og halsafdeling, en øjenklinik, en patologisk afdeling og en plejeafdeling samt en psykiatrisk afdeling. Følgende specialer er repræsenterede på sygehuset: Anæstesiologi, røntgenundersøgelse, fysiurgi og rehabilitering, reumatologi, kvindesygdomme og fødselshjælp, medicinske sygdomme, hjerte- og kredsløbssygdomme, medicinske mave- og tarmsygdomme, medicinske lungesygdomme, kirurgiske sygdomme, medicinske nervesygdomme, øjensygdomme, øre-næse-hals-sygdomme, vævsundersøgelser, psykiatri og børnesygdomme. Til Landssjúkrahúsið er der endvidere fra 1960 knyttet en sygeplejeskole, Sjúkrasýstraskúli Føroya.

I 1984 udskiftedes overvågningsudstyret på intensiv/kardiologisk afdeling.

Arbejdet med at spare udgifter til energi er fortsat, og det systematiske vedligeholdelsessystem er blevet etableret.

Psykiatrisk afdeling 5, der har stået tom siden 1980, istandsættes og ombygges til psykiatrisk plejeafdeling. Arbejdet afsluttes i marts 1985.

En stilling som overlæge i børnesygdomme blev normeret og besat i 1984.

Klaksvík sygehus har 47 blandede sengepladser og modtager patienter fra Norðoya syssel og den østlige del af Eysturoy syssel.

Opførelsen af alderdoms- og plejehjemmet, der er sammenbygget med sygehuset afsluttedes i oktober 1984, og den 16. oktober flyttedes plejepatienterne fra afdeling B på sygehuset til plejehjemmet. De samlede udgifter anslås til 59 mill. kr., hvoraf sygehusets andel udgør 25 mill. kr. Af dette beløb har staten givet tilsagn om et tilskud på 13 mill. kr. I modsætning til tidligere bliver den resterende del ikke finansieret med et langfristet statslån. Efter flytningen af plejepatienter fra sygehuset er sengetallet midlertidigt 26.

Med færdiggørelse af byggeriet har sygehuset fået moderniseret en række funktioner, såsom køkken, kantine, fællessal, der også anvendes som kapel, hovedindgang, omklædning og depotrum m.v.

Følgende specialer er repræsenterede på sygehuset: Kirurgi, ortopædisk kirurgi, intern medicin og reumatologi.

I 1984 normeredes en stilling som kirurgisk overlæge. Den har dog hidtil ikke kunnet besættes.

Suðuroy sygehus har 20 blandede sengepladser og modtager patienter fra Suðuroy nordre og søndre sysler. Sygehusets læger er specialister i kirurgiske sygdomme.

En arbejdsgruppe, bestående af personalerepræsentanter, har udarbejdet et projekt til om- og udbygning af sygehuset. Forslaget går ud på at udvide sygehuset sydover og i denne bygning at indrette lokaler til operations- og røntgenafdeling, fysioterapi og sengeafsnit, medens øverste etage i værende sygehus delvis indrettes til undersøgelseslokaler og kontorer. De samlede omkostninger er pr. april 1984 beregnet til 63 mill. kr.

I 1984 er der foretaget flere energibesparende foranstaltninger.

I 1976 oprettedes Hotel Tórshavn, en selvejende institution i København, som har til formål at tilbyde logi til patienter, der sendes til Danmark, og til disses pårørende. Sygehusvæsenet råder over mindst 8 sengepladser pr. døgn på hotellet og afholder selv udgiften for de benyttede værelser.

I finansåret 1983/84 var der 5.191 overnatninger af patienter og pårørende mod 4.116 i 1982/83.

Antallet af patienter, der sendes til behandling i Danmark, er i de senere år steget ret så kraftigt. Medens der i 1979/80 således blev sendt 420 patienter afsted, androg antallet i 1982/83 517 og i 1983/84 568 patienter, hvoraf 540 til Rigshospitalet og dets afdelinger. 422 patienter sendtes fra Landssjúkrahúsið, 130 fra Klaksvík sygehus og 16 fra Suðuroy sygehus. De tilsvarende tal var i 1983/84 henholdsvis 411, 100 og 6.

Tabel 7.1. Sygehusenes kapacitet og belægning

Antal sengepladser	1970/71	1975/76	1980	1982	1983
Landssjúkrahúsið ¹⁾	178	294	284	284	284
Klaksvík sygehus	46	48	47	47	47
Suðuroy sygehus	26	26	26	26	20
Ialt	250	368	357	357	351

Antal indlæggelser	1970/71	1975/76	1980	1982	1983
Landssjúkrahúsið ¹⁾	4.149	4.867	6.114	6.178	6.187
Klaksvík sygehus	1.071	1.358	1.183	1.328	1.328
Suðuroy sygehus	842	675	574	548	686
Ialt	6.062	6.900	7.871	8.054	8.201

Antal sygedage	1970/71	1975/76	1980	1982	1983
Landssjúkrahúsið ¹⁾	64.570	93.828	99.837	98.411	100.213
Klaksvík sygehus	18.183	18.442	17.588	18.738	18.703
Suðuroy sygehus	11.475	8.826	7.353	6.999	8.202
Ialt	94.228	121.096	124.778	124.148	127.118

(fortsættes)

Sygehusenes kapacitet og belægning (fortsat)

<u>Gns. antal syge-</u> <u>dage pr. patient</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Landssjúkrahúsið ¹⁾	15,6	19,3	16,3	15,9	16,1
Klaksvík sygehus	16,0	13,5	14,9	14,0	13,8
Suðuroy sygehus	13,6	12,4	12,8	12,2	11,9
Gns. for sygehusväs.	15,5	17,6	15,9	15,4	15,4

<u>Gns. belægnings-</u> <u>procent</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Landssjúkrahúsið ¹⁾	99,4	87,4	96,3	94,9	96,7
Klaksvík sygehus	108,3	105,3	102,5	109,2	109,0
Suðuroy sygehus	120,9	93,5	77,5	73,8	112,4
Gns. for sygehusväs.	103,3	90,2	95,8	95,3	99,2

1) Incl. det tidligere statshospital i Tórshavn, fra 1. januar 1977 Landssjúkrahúsið's psykiatriske afdeling

Kilde: Sygehusene

Det noget høje gennemsnitlige antal sygedage pr. patient på Landssjúkrahúsið skyldes et stort antal kronisk syge patienter på de medicinske og psykiatriske afdelinger, samt at plejeafdelingen medregnes.

For Klaksvíks vedkommende er forklaringen ligeledes plejepatienter.

Tabel 7.2. Behandlingsformer for indlagte patienter på sygehusene

<u>Antal</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Operationer:</u>					
Landssjúkrahúsið	1.358	1.943	2.883	3.587	3.980
Klaksvík sygehus	215	790	707	1.298	1.362
Suðuroy sygehus	456	257	347	311	426
Ialt	2.029	2.990	3.937	5.196	5.768

Fødsler:

Landssjúkrahúsið	501	570	586	587	542
Klaksvík sygehus	119	105	82	73	81
Suðuroy sygehus	105	80	74	68	58
Ialt	725	755	742	728	681

(fortsættes)

Behandlingsformer for indlagte patienter på sygehusene
(fortsat)

<u>Antal</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Røntgenundersøgelser</u> <u>og -behandlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	4.974	5.512	4.510	4.862	5.674
Klaksvík sygehus	809	1.359	1.248	1.227	1.266
Suðuroy sygehus	1.707	683	390	486	565
Ialt	7.490	7.554	6.148	6.575	7.505
<u>Laboratorieunder-</u> <u>søgelser:</u>					
Landssjúkrahúsið	78.748	92.490	88.148	79.831	81.632
Klaksvík sygehus	10.501	20.996	25.826	21.303	19.420
Suðuroy sygehus	167	11.516	10.327	10.258	10.631
Ialt	89.416	125.002	124.301	111.392	111.683
<u>Fysiurgiske</u> <u>behandlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	15.001	27.272	31.758	29.086	31.845
Klaksvík sygehus	1.691	3.823	3.706	5.874	5.103
Suðuroy sygehus	4.606	3.625	4.133	4.124	6.486
Ialt	21.298	34.720	39.597	39.084	43.434

Kilde: Sygehusene

Tabel 7.3. Sygehusenes ambulante virksomhed

<u>Antal</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Skadestuebe-</u> <u>handlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	873	1.514	4.274	4.717	4.525
Klaksvík sygehus	634	607	919	950	1.029
Suðuroy sygehus	-	53	-	-	-
Ialt	1.507	2.174	5.193	5.667	5.554
<u>Efterbehandlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	.	.	5.856	6.795	6.817
Klaksvík sygehus	.	.	1.497	1.550	1.402
Suðuroy sygehus	.	.	571	459	537
Ialt	.	.	7.924	8.804	8.756

(fortsættes)

Sygehusenes ambulante virksomhed (fortsat)

	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
<u>Røntgenundersøgelser og -behandlinger:</u>					
Landssjúkrahúsið	5.302	8.514	9.873	10.712	11.682
Klaksvík sygehus	1.162	2.157	2.357	2.932	2.956
Suðuroy sygehus	3.073	1.023	2.036	1.987	1.906
Ialt	9.537	11.694	14.266	15.631	16.544

Laboratorie-undersøgelser:

Landssjúkrahúsið	5.467	18.432	27.744	40.238	38.404
Klaksvík sygehus	2.997	6.188	11.323	12.966	6.234
Suðuroy sygehus	193	3.435	9.957	10.343	9.955
Ialt	8.657	28.055	49.024	63.547	54.593

Fysiurgiske behandlinger:

Landssjúkrahúsið	1.702	9.691	7.937	5.654	7.595
Klaksvík sygehus	4.900	5.989	4.486	9.507	6.596
Suðuroy sygehus	4.473	4.060	5.204	5.890	5.090
Ialt	11.075	19.740	17.623	21.051	19.281

Kilde: Sygehusene

Efterbehandling omfatter egentlig behandling og kontrol efter et sygehusophold. Oplysningerne vedrørende Suðuroy sygehus er præget af, at kommunelægerne varetager størstedelen af skadestuebehandling.

Tabel 7.4. Sygehusenes normerede personale pr. 1. april¹⁾

<u>Antal stillinger</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>Læger:</u>							
Landssjúkrahúsið	20,0	26,0	33,0	33,0	34,3	41,3	43,0
Klaksvík sygehus	2,0	4,0	5,0	5,0	5,0	6,0	7,0
Suðuroy sygehus	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Ialt	24,0	32,0	40,0	40,0	41,3	49,3	52,0
<u>Sygeplejersker:</u>							
Landssjúkrahúsið	111,0	172,9	225,3	231,3 ²⁾	239,8 ²⁾	241,8 ²⁾	243,8 ²⁾
Klaksvík sygehus	18,0	23,0	25,5	27,5	29,0	34,0	34,0
Suðuroy sygehus	16,0	16,0	15,0	15,0	17,0	19,0	19,0
Ialt	145,0	211,9	265,8	273,8	285,8	294,8	296,8

(fortsættes)

Sygehusenes normerede personale pr. 1. april (fortsat)

<u>Antal stillinger</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>Personale med anden³⁾</u>							
<u>plejeuddannelse:</u>							
Landssjúkrahúsið	30,0	48,0	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
Klaksvík sygehus	5,0	13,0	18,0	16,0	16,0	16,0	16,0
Suðuroy sygehus	-	-	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Ialt	35,0	61,0	84,5	82,5	82,5	82,5	82,5
<u>Personale med anden⁴⁾</u>							
<u>sundhedsfaglig udd.:</u>							
Landssjúkrahúsið	25,0	39,0	53,5	53,5	57,0	72,5	74,0
Klaksvík sygehus	6,0	7,0	10,5	10,5	11,5	16,0	17,0
Suðuroy sygehus	3,0	3,0	6,9	6,5	7,1	11,1	10,7
Ialt	34,0	49,0	70,9	70,5	75,6	99,6	101,7
<u>Kontorpersonale:</u>							
Landssjúkrahúsið	15,0	16,0	15,0	15,0	15,0	15,5	16,5
Klaksvík sygehus	2,0	2,0	4,0	4,0	4,0	4,0	5,0
Suðuroy sygehus	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Ialt	19,0	20,0	21,0	21,0	21,0	21,5	23,5
<u>Portører og drifts- personale:</u>							
Landssjúkrahúsið	20,0	31,5	33,0	35,0	36,0	37,0	40,0
Klaksvík sygehus	2,0	2,0	4,0	4,0	5,0	6,0	6,0
Suðuroy sygehus	2,0	2,0	3,3	3,3	3,3	6,0	6,0
Ialt	24,0	35,5	42,3	43,3	45,3	52,0	52,0
<u>Køkken-, vaskeri- og rengøringspersonale:</u>							
Landssjúkrahúsið	80,0	107,0	108,0	109,0	109,0	109,0	109,0
Klaksvík sygehus	26,0	23,0	24,5	25,0	25,0	25,0	28,0
Suðuroy sygehus	21,0	21,0	15,9	16,2	16,0	16,0	16,0
Ialt	127,0	151,0	148,4	150,2	150,0	151,0	153,0
<u>Andet personale:</u>							
Landssjúkrahúsið	5,0	7,0	13,0	14,0	15,0	17,5	18,0
Klaksvík sygehus	3,0	2,0	2,0	2,5	2,5	2,5	2,5
Suðuroy sygehus	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	8,0	9,0	15,0	16,5	17,5	20,0	20,5

(fortsættes)

Sygehusenes normerede personale pr. 1. april (fortsat)

<u>Antal stillinger</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1982</u>	<u>1984</u>
<u>Personale ialt:</u>							
Landssjúkrahúsið	306,0	445,7	545,3	554,3	569,5	600,1	606,8
Klaksvík sygehus	64,0	75,0	93,5	94,5	98,0	109,5	115,5
Suðuroy sygehus	46,0	46,0	49,1	49,0	51,4	60,1	59,7
Ialt	416,0	566,7	687,9	697,8	719,0	769,7	782,0

- 1) Som følge af fællesfunktioner på Suðuroy sygehus og Suðuroy Ellis- og Røktarheim er visse stillinger på sygehuset fordelt mellem dette og plejehjemmet
- 2) Heraf 60 sygeplejeelever
- 3) Omfatter væsentligst sygehjælpere og plejere
- 4) Laboranter, lægesekretærer, terapeuter m.v.

Kilde: Sygehusene

Tabel 7.5. Sygehusenes samlede udgifter

<u>1.000 kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
Landssjúkrahúsið	15.177	42.654	109.049	125.746	145.425
Klaksvík sygehus	3.147	8.916	22.414	27.071	32.726
Suðuroy sygehus	2.371	4.872	11.380	12.775	15.693
Ialt	20.695	56.442	142.843	165.592	193.844

- 1) Incl. udgifterne til det tidligere statshospital, Tórshavn, fra 1. januar 1977 Landssjúkrahúsið's psykiatriske afdeling. Fra og med finansåret 1977/78 indgår endvidere udgifterne til tuberkulosestationens drift i sygehusudgifterne

Kilde: Sygehusenes regnskaber

Tabel. 7.6. Specifikation af sygehusenes udgifter

<u>1.000 kr.</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
Lønninger og pensioner	104.993	121.303	142.721
Medicin, undersøgelser og forbrugsvarer	8.921	11.156	12.480
Apparaturanskaffelser	213	360	1.759
Fødevarer	3.114	3.499	3.676
Brændsel og driftsmidler	6.127	6.675	6.643
Vedligeholdelse af bygninger og inventar	5.558	5.973	6.842
Importafgifter og varetransport	2.318	2.842	3.526
Administration	2.311	2.515	3.214
Patienttransport og fremmede sygehuse	5.428	7.033	8.155
Efteruddannelse og tjenesterejser	994	1.309	1.482

(fortsættes)

Specifikation af sygehusenes udgifter (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
Forsikringer og andre afgifter	1.109	1.203	1.270
Patientunderhold m.v.	656	668	791
Sygeplejeskolen	341	341	394
Andre udgifter	758	715	890
<u>Ialt</u>	<u>142.841</u>	<u>165.592</u>	<u>193.843</u>

Kilde: Sygehusenes regnskaber

Tabel 7.7. Sygehusenes bruttoudgifter pr. sygedag

<u>Kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
Landssjúkrahúsið ¹⁾	235,05	454,60	966,96	1115,12	1308,30	1466,81
Klaksvík sygehus	173,07	483,46	1095,92	1175,59	1461,34	1747,71
Suðuroy sygehus	206,64	552,01	1428,98	1530,98	1769,11	1927,18
Gennemsnitligt for sygehusvæsenet	219,63	466,09	1012,57	1149,27	1333,83	1538,30

1) Som tabel 7.5.

Kilde: Sygehusenes regnskaber

Tabel 7.8. De samlede sygehusudgifters finansiering

<u>1.000 kr.</u>	<u>1970/71</u>	<u>1975/76</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
Statens andel	9.587	34.012	78.080	89.870	104.849
Landskassens andel	9.525	20.124	61.718	72.412	85.718
Andet ¹⁾	1.583	2.306	3.045	3.310	3.277
<u>Ialt</u>	<u>20.695</u>	<u>56.442</u>	<u>142.843</u>	<u>165.592</u>	<u>193.844</u>

1) I hovedsagen sygehusenes lejeindtægter

Kilde: Statsregnskaber, landskasseregnskaber samt sygehusenes regnskaber

Som ovenfor nævnt afgav planlægningsudvalget for sygehusvæsenet i august 1980 betænkning vedrørende udbygningen af sygehusvæsenet efter 1½ års arbejde. Betænkningen er udarbejdet med en samlet tidshorisont på 12 år. Første del (programdelen) omfatter de 4 finansår 1980/81-1983/84 og indeholder konkrete forslag til, hvornår udbygning m.v. skal finde sted, medens perspektivdelens forslag, årene 1984/85 - 1991/92, skal betragtes som mere generelle for hele perioden. I henhold til sygehusloven skal betænkningen revideres løbende.

Efter forslag fra Føroya Landsstýri nedsattes i 1983 et lagtingsudvalg med repræsentanter fra alle lagtingets 6 partier til at behandle spørgsmålet om hvilke synspunkter, der skal lægges til grund for udbygningen af sygehusvæsenet.

Den 6. september 1984 afgav udvalget betænkning med følgende konklusion:

"Der er i udvalget enighed om, at en vis udbygning af det færøske sygehusvæsen bør foregå for at kunne opretholde det nuværende stade. Det foreslås således, at der foretages nødvendige forbedringer for at bibeholde serviceniveauet.

Udvalgets konklusion i denne sag er, at omtalte forbedringer skal fremmes, og at spørgsmålet om centralisering kontra decentralisering af det færøske sygehusvæsen således ikke behøver at optage en større plads i debatten.

Udvalget anser det for at være af største betydning, at der udarbejdes en finanslov, hvor der sættes rammer for, hvor store beløb det er muligt at anvende til det færøske sygehus- og sundhedsvæsen i de kommende år. Ligeledes anses det for betydningsfuldt at få afgjort, hvorledes sygehusvæsenet skal indgå i sundhedsvæsenet. En samlet plan bør derfor udarbejdes.

Udvalget er af den opfattelse, at udvalgsarbejdet bør fortsætte under et nyt landsstyre efter valget. Materiale fra dette udvalg kan således anvendes som grundlag for det fortsatte arbejde i det nye udvalg."

DEN PRIMÆRE SUNDHEDSTJENESTE

Kommunelægeordningen

Færøerne er opdelt i 11 kommunelagedistrikter, hvor der i 1984 praktiserede ialt 22 kommunelæger. Kommunelægerne er alment praktiserende læger, der udover faste takster fra sygekasserne og indtægter ved profylaktiske undersøgelser modtager et fast honorar fra det offentlige. Statskassen betaler halvdelen af dette honorar og landskassen og kommunerne hver en fjerdedel. Herudover stiller kommunerne fri bolig, konsultationslokaler og uden for Tórshavn instrumentarium til rådighed.

Lagtinget har vedtaget at fremme hovedparten af de forslag, der er fremsat i den af kommunelægeudvalget i 1973 afgivne betænkning. Gennemførelsen af en stor del af disse forslag har fundet sted inden for de seneste år og påregnes gennemført i 1985.

Således forventes der i 1985 yderligere at blive ansat 2 kommunelæger med tilknytning til henholdsvis Fuglafjørður og Suðurstreymoy kommunelagedistrikter samt 1 uddannelsesamanuensis med tilknytning til Sandoy kommunelagedistrikt.

Betænkningen foreslår endvidere, at der i distrikter med flere kommunelæger etableres lægecentraler (helsecentraler), hvortil også sundhedsplejerske, skolesundhedsplejerske, hjemmesygeplejerske, jordemoder, fysioterapeut o.a. kan knyttes. På nuværende tidspunkt er der taget lægecentraler i brug på Sandoy, i Vágur, i Tórshavn og i Miðvágur. Endvidere er en central planlagt i Runavík og en i Gøta.

Lægecentralerne finansieres ved tilskud fra landskassen på 50% af anlægsudgifterne. De resterende 50% af udgifterne afholdes af kommunerne og finansieres gennem et langfristet lån fra landskassen (40%) og kommunal selvfinansiering (10%).

Baggrunden for nyordningen er ønsket om en bedre lægelig dækning af befolkningen. Dette kan opfyldes ved dels at mindske arbejdspresset for den enkelte læge, idet der ved gennemførelsen af nyordningen vil blive 1.300 - 2.000 patienter pr. læge (gennemsnitlig 1.800), og dels ved at etablere en mere hensigtsmæssig geografisk placering.

På længere sigt forventes nyordningen at gavne sundhedsarbejdet i almindelighed, fordi den vil give lægerne bedre muligheder for at uddanne sig til og deltage i offentlige tillidshverv, først og fremmest i sundhedskommissionerne.

Skolelægeordningen

Der er ansat ialt 11 skolelæger. Uden for Tórshavn (Suðurstreymoy lægedistrikt) fungerer kommunelægerne i disse stillinger. Området er reguleret af anordning nr. 16 af 16. januar 1981 om ikrafttræden på Færøerne af lov om skolelægeordning. Udgifterne ved skolelægeordningen afholdes af landskassen med 50% statslig refusion af alle udgifter, bortset fra administrationsudgifter.

Kommunerne stiller de fornødne lokaler til rådighed, jfr. lagtingslov nr. 3 af 6. januar 1983 om fordeling af udgifterne til hjemmesygeplejerske-, sundhedsplejerske og skolelægeordning.

Statens udgifter udgjorde i finansåret 1984 ca. 140.000 kr. Udgifterne til skolelægeordningen udgjorde således i 1984 ialt 280.000 kr., bortset fra administrationsudgifter og udgifter til lokaler.

Tandlægeordningen

Udøvelse af tandlægevirkksomheden på Færøerne sker i henhold til lov nr. 190 af 11. juni 1954 om tandlægevirkksomhed. Hjemmestyret har anbefalet, at lov nr. 276 af 26. maj 1976 om tandlæger sættes i kraft på Færøerne ved kgl. anordning (loven ophæver den gældende lov fra 1954).

Faste skoletandlæger findes nu i Tórshavn, Sørvágur, Klaksvík, Tvøroyri, Vágur, Fuglafjørður (har også klinik i Leirvík),

Vestmanna, Skáli (har også klinik i Gøta) og Sandur. Herudover er der indrettet skoletandklinikker uden fast skoletandlæge i Glyvrrar og Eiði.

Alle driftsudgifter ved skoletandplejen afholdes af kommunerne.

Hjemmestyret har anbefalet, at lov nr. 217 af 19. maj 1971 om børnetandpleje sættes i kraft på Færøerne ved kgl. anordning. I den forbindelse har lagtinget ved lov nr. 95 af 25. oktober 1983 ophævet lagtingslov nr. 38 af 11. juni 1958 om en tandlægeordning.

Ved årets udgang var der på Færøerne 34 tandlæger.

Sundheds- og hjemmesygeplejeordningen

Anordning nr. 14 af 16. januar 1981 om ikrafttræden på Færøerne af lov om hjemmesygeplejerskeordninger, anordning nr. 15 af 16. januar 1981 om ikrafttræden på Færøerne af lov om sundhedsplejerskeordninger og anordning nr. 16 af 16. januar 1981 om ikrafttræden på Færøerne af lov om skolelægeordning trådte i kraft den 1. februar 1981. Herved blev lovgrundlaget tilvejebragt for gennemførelsen af ordningen, som kommunelægeudvalget havde foreslået i 1973, og lagtinget godkendt i 1976.

Udgifterne ved den kombinerede ordning afholdes af landskassen med 50% statslig refusion af alle udgifter, bortset fra administrationsudgifter, der afholdes af landskassen. Kommunerne stiller de fornødne lokaler til rådighed, jfr. lagtingslov nr. 3 af 6. januar 1983 om fordeling af udgifterne til hjemmesygeplejerske-, sundhedsplejerske- og skolelægeordning.

Statens udgifter til sundheds- og hjemmesygeplejeordningen udgjorde i finansåret 1984 ca. 3.240.000 kr. Udgifterne til ordningen udgjorde således i alt ca. 6.480.000 kr., bortset fra administrationsudgifter og udgifter til lokaler. Landskassens udgifter til administration udgjorde i 1984 ca. 350.000 kr.

Der er ansat 3 personalegrupper: Sundhedsplejersker, hjemmesygeplejersker og skolesygeplejersker. Det samlede personale var ved årsskiftet 1984/85 52, incl. leder og fridags afløsere, hvoraf 16 er fuldtidsansatte.

Ordningen er landsomfattende, samlet under én administration. Alle hjemmesygeplejerske- og skolesygeplejerskestillingerne er besat, hvorimod der stadig mangler sundhedsplejersker i nogle af distrikterne, hvilket skyldes mangel på uddannede sundhedsplejersker.

Sundhedsplejersker, skolesundheds/skolesygeplejersker og hjemmesygeplejersker ansættes af rigsombudet.

APOTEKERVÆSENET

Apotekervæsenet er som den eneste del af sundhedsvæsenet overtaget som særanliggende ved lagtingslov nr. 14 af 28. marts 1949.

Den færøske apotekerfond ejer ifølge lagtingslov nr. 63 af 16. december 1949 apotekervæsenets bygninger, varelagre og inventar.

Administration, tilsyn m.v. sker ifølge et af landsstyret fastsat regulativ.

Ved apotekervæsenet er foruden landsapotekeren normeret 3 afdelingsledere (apotekere), 1 for hvert apotek i Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri, 5 andre farmaceuter, 10,9 apoteksassistenter, 17,3 apoteksdefektricer og 12,6 andre funktionærer, heri også medregnet elever, tilsammen 48,9 fuldtidsstillinger (1984) mod 49 i 1983.

Bruttoomsætningen fremgår af nedenstående tabel 7.9.

Tabel 7.9. Bruttoomsætningen uden fradrag

<u>Kr.</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Tórshavn	16.613.792	20.591.983	22.645.000	24.244.470
Klaksvík	3.218.345	3.969.543	4.431.183	4.642.430
Tvøroyri	3.201.647	3.600.053	4.062.361	4.433.414
Ialt	23.033.784	28.161.581	31.138.544	33.320.314

Receptlægemiddelsalget til enkeltpersoner

Bevægelserne i antal ekspederede recepter og værdi er vist i tabel 7.10.nedenfor fordelt på apoteksfremstillede lægemidler og industrilægemidler.

Tabel 7.10. Omsætningen af receptlagemidler til enkeltpersoner fordelt på apoteksfremstillede lægemidler og industrilægemidler. Tallene i parentes viser den procentvise andel af den samlede omsætning af gruppen.

	Apoteksfremstillede lægemidler			Industrilægemidler			Ialt recepter	Ialt Kr.	Ialt recepter	Ialt Kr.
	Antal recepter	Kr.	Antal recepter	Kr.	Antal recepter	Kr.				
1981										
Tórshavn	29.219 (21,1)	742.752 (8,6)	109.027 (78,9)	7.890.046 (91,4)	38.246 (100)	8.632.798 (100)				
Klaksvík	5.993 (19,5)	147.585 (7,6)	24.723 (80,5)	1.779.678 (92,4)	30.716 (100)	1.927.263 (100)				
Tvøroyri	9.676 (30,6)	90.971 (15,0)	21.952 (69,4)	1.648.407 (85,0)	31.628 (100)	1.939.378 (100)				
Ialt	44.888	1.181.308	155.702	11.318.131	200.590	12.499.439				
1982										
Tórshavn	34.083 (23,1)	1.058.057 (10,1)	113.788 (76,9)	9.400.883 (89,9)	147.871 (100)	10.458.940 (100)				
Klaksvík	6.246 (20,0)	166.622 (7,5)	25.042 (80,0)	2.062.834 (92,5)	31.288 (100)	2.223.434 (100)				
Tvøroyri	10.816 (33,4)	389.422 (17,6)	21.538 (66,6)	1.823.071 (82,4)	32.354 (100)	2.212.493 (100)				
Ialt	51.145	1.614.101	160.368	13.286.788	211.513	14.894.867				
1983										
Tórshavn	34.828 (22,5)	1.286.846 (10,8)	119.641 (77,5)	10.573.676 (89,2)	154.469 (100)	11.860.522 (100)				
Klaksvík	6.554 (19,7)	205.920 (7,9)	26.775 (80,3)	2.414.515 (92,1)	33.329 (100)	2.620.435 (100)				
Tvøroyri	11.060 (33,6)	462.041 (19,4)	21.885 (66,4)	1.919.870 (80,6)	32.945 (100)	2.381.911 (100)				
Ialt	52.442	1.954.807	168.301	14.908.061	220.743	16.862.868				
1984										
Tórshavn	32.943 (21,8)	1.181.512 (9,3)	118.053 (78,2)	11.519.296 (90,7)	150.996 (100)	12.700.809 (100)				
Klaksvík	6.423 (20,1)	218.167 (8,0)	25.497 (79,8)	2.494.193 (92,0)	31.920 (100)	2.712.361 (100)				
Tvøroyri	11.094 (33,3)	471.298 (15,8)	2.132 (66,6)	2.555.605 (84,4)	33.226 (100)	3.026.903 (100)				
Ialt	50.460	1.870.977	165.682	16.569.094	216.142	18.440.071				

Kilde: Landsapotekeren

Distribuerende læger

De 12 kommunelæger, der har tilladelse til at distribuere lægemidler benytter sig i stærkt faldende grad heraf. Tabel 7.11. viser bevægelserne heri siden 1950.

Tabel 7.11. Antal ekspederede recepter af distribuerende læger

<u>År</u>	<u>Antal recepter</u>
1950	16.975
1960	13.858
1970	7.062
1980	6.289
1981	5.554
1982	9.097
1983	6.000
1984	7.994

I 1950 blev der pr. distribuerende læge (dengang 7) ekspederet ca. 2.000 recepter mod ca. 600 recepter pr. læge (nu ialt 12) i 1984.

Lægestillinger med distributionsret er oprettet i følgende byer og bygder (1984); Vágur (2), Sandur (1), Sörvágur (1), Miðvágur (1), Vestmanna (1), Kollafjørður (1), Eiði (1), Skáli (1), Saltangará (1), Toftir (1), Fuglafjørður (1).

Lægemedelpriser

Bevægelserne i forbrugerprisen på lægemidler har været stærkt opadgående også som følge af lagtingslov 32/1979 om ekstraindførselsafgift, som også omfatter lægemidler, der tidligere var undtaget lovgivningen om indførselsafgifter. I tabel 7.12. nedenfor er vist prisindeks og gennemsnitspriser pr. recept ved salg til enkeltpersoner.

Tabel 7.12. Prisindeks og gennemsnitspriser ved salg af lægemidler til enkeltpersoner

<u>Kr.</u>	<u>Apoteksfremstillede lægemidler</u>		<u>Industrilægemidler</u>		<u>Gennemsnit</u>	
	<u>Middel- pris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middel- pris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middel- pris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>
1979	19,85	100	49,05	100	42,62	100
1980	23,11	116	62,57	128	54,15	127
1981	26,47	133	73,03	149	62,45	147

(fortsættes)

Prisindeks og gennemsnitspriser ved salg af lægemidler
til enkeltpersoner (fortsat)

<u>Kr.</u>	<u>Apoteksfremstillede lægemidler</u>		<u>Industrilægemidler</u>		<u>Gennemsnit</u>	
	<u>Middel- pris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middel- pris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>	<u>Middel- pris pr. recept</u>	<u>Indeks</u>
1982	31,55	159	82,80	169	70,42	165
1983	37,27	188	88,58	181	76,39	179
1984	37,08	187	100,00	204	85,32	200

Kilde: Landsapotekeren

Bevægelserne i receptekspeditionernes antal

Antal ekspederede recepter pr. 100 indbyggere er gennemsnitlig svagt stigende siden 1979. Nedenfor i tabel 7.13. er vist forskelligheden i antal i de områder, som apotekerne betjener samt gennemsnittet for hele landet.

Tabel 7.13. Antal ekspederede recepter pr. 100 indbyggere

	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Tórshavn	424	418	429	451	467	450
Klaksvík	488	511	527	533	567	536
Tvøroyri	520	558	530	553	562	561
Landsgennemsnit	446	450	456	475	493	475

Kilde: Landsapotekeren

Sygehusene

Nedenfor i tabel 7.14. er vist omsætningstallene ved salget af receptlægemidler til sygehusene fordelt på apoteksfremstillede lægemidler samt industrilægemidler.

Tabel 7.14. Omsætningen af receptlægemidler til sygehuse fordelt på apoteksfremstillede lægemidler og industrilægemidler. Tallene i parentes viser den procentvise andel af den samlede omsætning af gruppen.

	Apoteksfremstillede lægemidler		Industrilægemidler		Ialt recepter	Ialt Kr.	Ialt recepter	Ialt Kr.
	Antal recepter	Kr.	Antal recepter	Kr.				
1981								
Tórshavn	10.193 (38,2)	422.939 (17,6)	16.538 (61,8)	1.980.971 (82,4)	26.731 (100)	2.403.910 (100)		
Klaksvík	2.313 (40,0)	74.580 (24,3)	3.475 (60,0)	232.352 (75,7)	5.780 (100)	306.932 (100)		
Tvøroyri	1.150 (52,5)	37.390 (22,8)	1.051 (47,5)	126.640 (77,2)	2.211 (100)	164.030 (100)		
Ialt	13.666	534.909	21.064	2.339.963	34.730	2.874.872		
1982								
Tórshavn	9.180 (35,5)	560.386 (19,5)	16.659 (64,5)	2.381.290 (80,5)	25.839 (100)	2.941.676 (100)		
Klaksvík	1.938 (36,0)	102.362 (23,4)	3.445 (64,0)	335.077 (76,6)	5.383 (100)	437.439 (100)		
Tvøroyri	816 (46,0)	52.125 (32,6)	958 (54,0)	107.679 (67,4)	1.774 (100)	159.804 (100)		
Ialt	11.934	714.873	21.062	2.824.046	32.996	3.538.919		
1983								
Tórshavn	11.614 (40,1)	869.147 (24,9)	17.340 (59,9)	2.618.668 (75,1)	28.954 (100)	3.487.815 (100)		
Klaksvík	2.176 (35,4)	159.856 (31,5)	3.972 (64,6)	347.723 (68,5)	6.148 (100)	507.579 (100)		
Tvøroyri	1.225 (54,7)	95.367 (39,4)	1.013 (45,3)	146.806 (60,6)	2.238 (100)	242.173 (100)		
Ialt	15.015	1.124.370	22.325	3.113.197	37.340	4.237.567		
1984								
Tórshavn	11.989 (42,4)	899.849 (25,2)	16.288 (57,4)	2.675.023 (74,8)	28.277 (100)	3.574.872 (100)		
Klaksvík	2.343 (39,2)	217.797 (35,6)	3.637 (60,8)	394.052 (64,4)	5.980 (100)	622.849 (100)		
Tvøroyri	1.338 (52,9)	103.288 (35,0)	1.192 (47,1)	191.597 (64,9)	2.530 (100)	294.886 (100)		
Ialt	15.670	1.220.934	21.117	3.260.673	36.787	4.481.607		

Kilde: Landsapotekeren

Håndkøbsudsalgene

Apotekerne forsyner ialt 37 autoriserede håndkøbsudsalg med apotekervarer og håndkøbslægemidler. Omsætningen varierer stærkt fra bygd til bygd, da man har lagt vægt på en nærlokal service. Håndkøbsudsalgenes andel i den samlede bruttoomsætning har de senere år været faldende. I 1972 udgjorde den ca. 8% af apotekernes samlede omsætning, men har ligget omkring ca. 5% de senere år. Der er oprettet 1 nyt udsalg i 1982 (Glyvrrar).

Kilde: Landsapotekeren

UDGIFTERNE TIL DET FÆRØSKE SUNDHEDSVÆSEN

De samlede udgifter til sundhedsvæsenet på Færøerne udgjorde i 1983/84 skønsmæssigt ca. 263,2 mill. kr. Af dette beløb afholdt statskassen ca. 122,2 mill. kr., landskassen ca. 91,7 mill. kr., kommunerne skønsmæssigt ca. 17,9 mill. kr. og sygekasserne ca. 31,4 mill. kr. I det sidstnævnte tal indgår et statstilskud til de færøske sygekasser på ca. 8,1 mill. kr.

Kap. 8

UNDERVISNINGSVÆSEN

Det færøske undervisningsvæsen omfatter:

1. Børneskolen (grundskolen, fortsættelsesskolen), gymnasiet og HF-kursus.
2. Lærlingeuddannelser m.m. inden for handels- og kontorfagene og de tekniske fag.
3. Videregående uddannelser som sygeplejerskeuddannelse, alle former for navigations- og skibsmaskinuddannelser bortset fra den udvidede maskinmestereksamen, merkonomeksamen, lærereksamen samt videnskabelige specialkurser, herunder en basisuddannelse på samme niveau som på de højere læreanstalter og universiteter og en indledende teologisk uddannelse på universitetsplan.
4. Anden undervisning som højskole, husholdningsskole, specialskole, efteruddannelse samt aftenskoleundervisning. Sidstnævnte er etableret i de fleste kommuner og flere af dem har også musikundervisning.

Folkeskolen, Færøernes seminarium, de tekniske skoler, Færøernes handelsskole, Færøernes maskinskole og aftenskoleundervisningen er fællesanliggender, medens gymnasierne, navigationsskolerne, Færøernes folkehøjskole, Færøernes husholdningsskole og det færøske akademi (Fróðskaparsetur Føroya) er overtaget som særanliggender.

De dele af det færøske undervisningsvæsen, der er fællesanliggender, reguleres ved de pr. 14. februar 1979 vedtagne ramme love for det færøske undervisningsvæsen: Lov nr. 51 for Færøerne om folkeskolen, lov nr. 52 for Færøerne om læreruddannelsen, lov nr. 53 for Færøerne om fritidsundervisning m.v. og lov nr. 54 for Færøerne om handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler. Lovene overlader inden for visse rammer kompetencen til yderligere regelfastsættelse på de pågældende områder til det færøske hjemmestyre. Rammelovene bibeholder de hidtidige regler for ydelse af statstilskud til det færøske undervisningsvæsen. Tilskudsreglerne vil blive nærmere omtalt under de enkelte områder.

I henhold til en overenskomst mellem regeringen og Færøernes landsstyre er der med hjemmel i hjemmestyrelovens § 9 sket en

overførsel til Færøernes landsstyre af administrationen af folkeskolen, seminariet, de tekniske skoler og maskinskolen, handelskolen og fritidsundervisningen. Overførslen fandt sted 1. august 1979.

I forbindelse med overtagelsen af undervisningsvæsenets administration vedtog lagtinget i september 1978 en lagtingslov om styrelsen af undervisningsvæsenet. I henhold til denne lov er administrationen af hele det færøske undervisningsvæsen nu samlet under landsstyret som den højeste administrative myndighed på dette område. Administrationen udøves af et undervisningsråd (Landsskúlaráðið) på 5 medlemmer, hvoraf 4 er udpeget af lagtinget og 1 af landsstyret, og et undervisningsdirektorat (Landsskúla-fyrisitingin) ledet af en af landsstyret ansat undervisningsdirektør.

Undervisningsrådet har overopsynet med hele undervisningsvæsenet, men den daglige ledelse af administrationen af undervisningsvæsenet ligger i undervisningsdirektoratet. Det har således tilsynet med, at de gældende regler for undervisningsvæsenet overholdes, og at fastsatte beslutninger bliver fremmet. Undervisningsrådet godkender de af undervisningsdirektoratet udarbejdede forslag til generelle bestemmelser vedrørende undervisningsvæsenet. Undervisningsrådet godkender byggesager og afgiver indstilling vedrørende tilskud af stats- og landskassen. Det ansætter lærere og afgiver indstilling til landsstyret om besættelsen af stillinger som ledere og dermed ligestillede. Alle andre sager vedrørende de enkelte lærere afgøres af undervisningsdirektoratet. Undervisningsrådet godkender det årlige forslag til finanslov for undervisningsvæsenet, inden det afgives til landsstyret, medens undervisningsdirektoratet over for landsstyret har ansvaret for, at bevillingerne til undervisningsvæsenet anvendes i overensstemmelse med finansloven. Undervisningsdirektøren er undervisningsrådets forretningsfører.

UNDERVISNINGSVÆSENETS VIRKSOMHED

I tabel 8. 1. gives en samlet oversigt over antallet af elever udskrevet af børneskolen, de højere uddannelser og erhvervsskolerne 1975 og 1980-1984.

Tabel 8.1. Antal elever udskrevet af folkeskolen, højere uddannelser samt erhvervsskolerne 1975 og 1980-1984

	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
A. Børneskolen:						
Realeksamen	294	423	388	-	-	-
Udskrevet efter 10. kl. og 3. real (uden realeksamen)	199	202	230	576	630	656
Udskrevet efter 9. kl. og 2. real	193	44 ¹⁾	273 ²⁾	248	158	195
Udskrevet efter 8. kl. og 1. real	63	32	37	38	36	19
Udskrevet efter 7. kl.	39	35	16	10	9	11
A. Ialt	788	736	944	872	833	881
B. Gymnasier og HF-kurser						
Studentereksamen	74	57	74	108	87	131
HF-eksamen	-	66	92	128	132	141
Handelsskoler						
Handels- og kontorelever	-	80	139	67	54	85
Købmandselever	-	-	21	7	8	20
Statskontrolleret fagprøve	-	184	247	182	196	140
Statskontrolleret højere fagprøve	-	16	39	44	42	47
Bankmedhjælpereksamen	-	17	11	11	24	-
Advokatsekretæreksamen	-	-	14	15	-	-
Merkonomeksamen	-	-	-	4	4	6
Merkonomprøver	-	65	115	71	79	48
Højere handelseksamen	-	24	32	17	17	23
EDB-kursus	-	-	-	1	-	-
Datanomkursus	-	-	-	9	37	21
FHS-elever	-	-	-	-	-	53
Tekniske skoler						
Svendeprøver	-	111	145	95	83	120
Teknisk forberedelseseksamen	-	20	24	27	28	61
Tekniske driftsassistent	-	-	11	42	16	38
B. Ialt	74	640	964	828	807	934

(fortsættes)

Antal elever udskrevet af folkeskolen, højere uddannelser samt erhvervsskolerne 1980-1984 (fortsat)

	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>C. Sømandsskoler</u>					
Skibsførere	26	16	26	27	32
Styrmænd	21	29	25	34	44
Fiskeskippere	29	31	17	20	12
Kystskippere				16	27
Telegrafister	-	3	-	-	-
Skibskokke	9	-	-	18	16
<u>Maskinskolen</u>					
Aspirantkursus til maskinist	10	9	13	20	13
Maskinister	27	30	30	35	24
Maskinmestereksamen	20	16	24	27	16
<u>Færøernes seminarium</u>					
Lærereksamen	25	39	22	28	26
<u>Færøernes sygeplejeskole</u>					
Sygeplejersker	13	15	17	22	15
<u>C. Ialt</u>	<u>180</u>	<u>188</u>	<u>174</u>	<u>247</u>	<u>225</u>

1) Heraf 36 med 10. kl. prøve

2) Alle 273 med 9. kl. prøve

Kilde: Skolerne

Undervisningsvæsenets udgifter er fordelt på landskassen, statskassen, kommunerne og andre efter forskellige kriterier for de enkelte områder. Tabel 8. 2. giver en samlet oversigt over udgifterne ved driften af det færøske undervisningsvæsen i lagtingsfinansåret 1983/84.

DRIFTSUDGIFTERNE

Tabel 8.2. giver en samlet oversigt over driftsudgifterne af undervisningsvæsenet i finansåret 1983/84 fordelt mellem landskassen, statskassen, kommunerne og andre.

Tabel 8.2. Undervisningsvæsenets driftsudgifter

l.ooo	Stats- kassen	Lands- kassen	Kommu- nerne	Private	Ialt 1983/84	Ialt 1979/80	Ialt 1980/81	Ialt 1981/82	Ialt 1982/83
Folkeskolen									
Lærerlønninger m.v.	53.207	43.533	-	-	96.740	63.125	74.873	83.805	90.000
Pensioner	5.791	1.448	-	-	7.239	5.606	5.881	6.560	7.045
Skolernes drift (lys, varme, vedligeh., material m.v., skolelæge og tandlæge)	-	-	26.500	-	26.500	19.400	21.423	23.000	24.500
Skolekørsel	1.489	1.489	2.978	-	5.956	4.540	2.287	5.440	5.824
Andre udgifter (lærerkursus m.v.)	296	709	-	-	1.005	619	632	717	797
Ialt	60.783	47.179	29.478	-	137.440	93.290	108.096	119.522	128.166
Private skoler	3.744	-	50	661	4.455	2.797	3.425	4.202	4.940
Specialskolen ¹⁾	7.125	2.375	-	-	9.500	-	-	8.208	10.604
Gymnasierne og HF	-	27.889	-	-	27.889	10.973	13.793	18.197	23.723
Handelsskolen	4.494	-	273	300	5.067	2.556	3.127	3.371	3.550
Tekniske skoler	13.131	-	2.196	593	15.920	6.897	8.497	13.681	13.956
Færøernes seminarium	8.043	-	1.591	301	9.935	5.482	7.338	7.736	7.493
									(fortsattes)

(fortsættes)

Undervisningsvæsenets driftsudgifter (fortsat)

1.000	Stats- kassen	Lands- kassen	Kommu- nerne	Private	Ialt 1983/84	Ialt 1979/80	Ialt 1980/81	Ialt 1981/82	Ialt 1982/83
Sømandsskolerne	-	4.430	-	-	4.430	3.705	3.653	4.004	5.276
Færøernes maskinskole	2.475	-	-	-	2.475	1.322	1.716	2.130	2.319
Færøernes folkehøj- skole ²⁾	-	1.069	15	300	1.623	1.481	1.651	1.616	1.890
Færøernes hushold- ningsskole	-	600	-	-	600	435	435	351	527
Færøernes akademi	-	4.657	-	-	4.657	2.700	3.100	3.644	4.100
Aftenskoler	4.318	2.159	2.803	-	9.346	4.565	4.341	5.854	4.455
Ialt 1983/84	104.113	90.358	36.406	2.155	233.337	136.203	159.172	192.516	211.000
Ialt 1982/83	94.719	82.933	31.165	2.183	211.000				
Ialt 1981/82	89.053	72.079	29.413	1.951	192.516				
Ialt 1980/81	71.374	60.051	26.438	1.309	159.172				
Ialt 1979/80	60.319	51.269	23.696	919	136.203				

1) Specialskolen har ikke været medregnet før 1981/82

2) Visse af højskolens indtægter er ikke medregnet

Kilde: Statsregnskab, landskasseregnskab, kommuneregnskab og skolernes regnskaber

Oplysningerne om udgifterne til undervisningsvæsenets drift er tilvejebragt fra statsregnskabet for 1983 og landskasseregnskabet for 1983/84 samt fra regnskaber for de enkelte institutioner. Kommunernes udgifter til folkeskolen er skønnet på basis af de foreliggende kommuneregnskaber for finansåret 1983/84. For så vidt angår aftenskolen og udgifterne til skolekørsel er de kommunale udgifter skønnet på grundlag af statskassens og landskassens udgifter til disse formål. Oplysningerne om private udgifter i forbindelse med undervisningen er hentet fra de enkelte institutioners regnskaber.

Ud over driftsudgifterne på 233 mill. kr. er afholdt anlægsudgifter, der i finansåret 1983/84 skønsmæssigt har andraget 54 mill. kr. Hertil kommer elevunderstøttelser på ca. 19,2 mill. kr., jfr. tabel 8.12 og 8.13.

De samlede udgifter til undervisningsvæsenet har i finansåret 1983/84 således andraget ca. 306 mill. kr. Disse udredes med ca. 44% af statskassen, ca. 34% af landskassen, ca. 21% af kommunerne og ca. 1% af private. I 1982/83 udgjorde de samlede udgifter til undervisningsvæsenet 279,4 mill. kr., hvoraf 211 mill. kr. i driftsudgifter, 52 mill. kr. i anlægsudgifter og 16,4 mill. kr. i elevtilskud. Der er således tale om en stigning i de samlede udgifter fra 1982/83 til 1983/84 på omkring 9,7%.

BØRNESKOLEN

Folkeskolen

Folkeskolens styrelse er fastlagt i lagtingslov nr. 21 af 22. marts 1979 om folkeskolen. Loven, der er udstedt med hjemmel i den foran nævnte rammelov for Færøerne om folkeskolen, afløste ved skoleårets begyndelse den 1. august 1979 den hidtil gældende lov nr. 117 af 30. marts 1962 om folkeskolen på Færøerne.

Folkeskolen er en kommunal skole. Kommunen har ansvaret for, at kommunens beboere kan få den fornødne undervisning, herunder at de nødvendige økonomiske midler og de fornødne undervisningslokaler stilles til rådighed. Tilsynet med og styrelsen iøvrigt af kommunens skoler udøves af skolekommissionen, der har kompetence i alle sager vedrørende kommunens skolevæsen, der ikke udtrykkeligt er henlagt til andre myndigheder. Skolekommissionen vælges samtidig med og efter samme regler som kommunalbestyrelsen. Overopsynet med folkeskolen føres af undervisningsrådet, der i

henhold til styrelsesloven har overført dette til undervisningsdirektoratet.

Folkeskolen omfatter en syv-årig grundskole og en to-årig fortsættelsesskole, der kan videreføres med en 10. klasse. Undervisningspligten er fortsat 7 år, men langt den overvejende del af eleverne fortsætter i fortsættelsesskolen. Efter folkeskoleloven af 1979 er skolen en udelt skole, hvor eleverne dog har en udstrakt valgfrihed i fagkombinationerne i fortsættelsesskolen, særligt i 10. klasse. Udover valgfrihed i fagmæssig henseende vil der endvidere i visse fag i 8.-10. klasse kunne vælges mellem undervisning i grundkursus eller udvidet kursus. Ved afslutningen af undervisningen i 9. og 10. klasse kan eleverne indstille sig til folkeskolens afgangsprøve.

Lærernes lønnings- og andre ansættelsesforhold er fastsat i henhold til lov nr. 65 af 8. marts 1972 om tjenestemænd m.fl. i folkeskolen på Færøerne. Den heri fastsatte kompetence for Færøernes skoledirektion til at ansætte lærere er fra 1. august 1979 overført til undervisningsrådet. Undervisningsrådet ansætter lærere efter indstilling fra skolekommissionen. Det kræves efter loven, at en lærer skal have eksamen fra Færøernes seminarium eller eksamen fra et dansk seminarium med tillæg af en særlig prøve i færøsk efter nærmere af undervisningsrådet fastsatte regler. Skoleinspektørerne bliver udnævnt af Færøernes landsstyre efter indstilling fra skolekommissionen og undervisningsrådet.

Lærerne i den færøske folkeskole er bortset fra de højere stillinger fra viceinspektør og derved lønnet i samme lønklasse som lærerne i den danske folkeskole. Grundlønningerne og de nærmere regler om lønfastsættelser iøvrigt fastsættes efter aftale mellem Færøernes landsstyre og Færøernes lærerforening. Dyrtidsreguleringen sker efter færøsk pristal efter samme regler som for færøske tjenestemænd. Den færøske tjenestemandsslov er opbygget efter de samme principper som den danske.

I konsekvens af de omtalte ændringer i undervisningsvæsenets styrelse er et forslag til lov om ændring af den nugældende lov om tjenestemænd i den færøske folkeskole i øjeblikket under udarbejdelse. Efter loven af 1979 bliver skoleinspektører og andet ledende personale inden for skolevæsenet ansat af Færøernes landsstyre efter indstilling fra undervisningsrådet. Indtil ændringsloven er blevet vedtaget, er administrationen af loven om tjenestemænd i

den færøske folkeskole i henhold til en af undervisningsministeriet given bemyndigelse overført til undervisningsrådet og undervisningsdirektoratet. Udover de tjenestemandsansatte lærere beskæftiges et betydeligt antal timelærere, faglærere samt løse og faste vikarer i den færøske folkeskole. Disse ansættes af skolekommissionen efter nærmere af undervisningsrådet fastsatte retningslinier, og deres løn- og arbejdsvilkår fastsættes af undervisningsrådet.

Lærerlønningerne, der udgør ca. 70% af samtlige driftsudgifter for folkeskolen, afholdes med 55% af statskassen og 45% af landskassen, medens pensionerne afholdes med 80% af statskassen og 20% af landskassen. Det ugentlige lærertimetal i skoleåret 1984/85 er ca. 15.672 imod ca. 15.776 for skoleåret 1983/84.

Størstedelen af de øvrige driftsudgifter udredes af kommunerne. Udgifter til godkendt skolekørsel afholdes dog med 50% af statskassen og landskassen og deles ligeligt mellem disse. I særlige tilfælde afholder statskassen og landskassen 75% af udgifterne til skolekørsel.

Folkeskolens samlede driftsudgifter, der i 1983/84 udgjorde 137,4 mill. kr., jfr. tabel 8. 2., har i de senere år stort set været fordelt med 45% på statskassen, 35% på landskassen og 20% på kommunerne.

Til anlægsudgifterne ved folkeskolebyggeri ydes der 30% tilskud af landskassen og 20% af statskassen, medens kommunerne selv dækker 50% af anlægsudgifterne, ofte ved optagelse af lån i Kreditforeningen af Kommuner i Danmark. Efter samme regler ydes tilskud til idrætsbyggerier, der har tilknytning til eller i væsentligt omfang benyttes i skoleundervisningen. I 1984 er der af kommunerne investeret ca. 54 mill. kr. i skole- og idrætsbyggeri, hvoraf 29,4 mill. kr. er refunderet af statskassen og landskassen.

Private skoler

Der er to private skoler, der begge ligger i Tórshavn. De får i henhold til finansudvalgsbeslutning af 25. juni 1952 et tilskud af statskassen på 85% af de udbetalte lærerlønninger. Dette er i overensstemmelse med de regler, der var gældende i Danmark efter den gamle friskolelov af 12. juli 1946, medens de nye danske regler, der medfører tilskud på 85% af alle tilskudsberettigede

udgifter, ikke er gennemført på Færøerne. Statstilskuddet, der i 1983/84 var på 3,7 mill. kr., dækker ca. 84% af skolernes samlede udgifter. Der ydes ikke tilskud af landskassen, men kommunen yder et beskedent tilskud. Herudover deltager børn i de to skoler på lige fod med børn i kommunens skoler i den kommunale skolelæge- og skoletandlægeordning. De to skoler er under tilsyn i det omfang, dette kræves efter lovgivningen.

Gymnasier og HF

To skoler har gymnasieundervisning og HF: Færøernes gymnasium og HF-kursus (lagtingslov nr. 20 af 23. april 1976) og Gymnasiet og HF-kursus på Eysturoy (lagtingslov nr. 76 af 28. april 1982).

Landskassen udreder alle udgifter i forbindelse med gymnasierne og HF-kurserne. Driftsudgifterne hertil var i 1983/84 ialt 27,9 mill. kr.

Færøernes Gymnasium og HF-kursus har hovedsæde i Tórshavn (Hoydalar) med HF-afdelinger på Suðuroy (Tvøroyri og Vágur). Gymnasiet og HF-kursus på Eysturoy er i Gøta med HF-afdeling i Klaksvík.

Rektorerne har den daglige administrative ledelse og det pædagogiske ansvar for undervisningen. De har også det faglige og administrative ansvar for HF-afdelingerne på Suðuroy og i Klaksvík. I de 3 afdelinger er ansat ledere, som til daglig varetager disse opgaver på rektorerens ansvar.

Gymnasieeleverne går 3 år i skole. Det 1. år er der to hovedlinier: nysproglig og matematisk. Det 2. år sker der deling i flere linier: eleverne i den matematiske linie kan vælge mellem matematik-fysik, fysik-biologi eller samfundsfag-matematik. Eleverne i nysproglig linie kan fortsætte i den nysproglige linie eller gå over til en samfundsfaglig linie.

Skolen i Hoydalar kan tilbyde alle linier, medens skolen i Gøta endnu ikke har fået en samfundsfaglig linie i 1982/83.

I 1984 blev der optaget 6 gymnasieklasser i Hoydalar og 3 i Gøta.

HF-eleverne går 2 år i skole. Der er også mulighed for at tage beviset trinvist over flere år som enkeltprøver eller som selvlæsende.

1. år er der flest fælles fag. 2. år skal der vælges 3 af omkring 13 valgfrie fag.

I 1984 blev der optaget 7 HF-klasser, heraf 2 i Høydalar, 1 i Klaksvík, 2 i Gøta og 2 på Suðuroy.

I Tórshavn er der 55 lærere. De underviste 1.228 timer ugentligt i efteråret 1984. Af disse lærere er 44 fastansatte. På Suðuroy er der 4 fastansatte lærere og 10 time- og rejselærere. De havde ialt 241 ugentlige timer i efteråret 1984.

Lærertallet på Eysturoy er 33 og har i efteråret 1984 haft 462 ugentlige timer. 21 lærere er fastansatte. HF-undervisningen i Klaksvík varetages af 2 fuldtidsbeskæftigede lærere og 13 time- og rejselærere med ialt 122 ugentlige timer i efteråret 1984.

Skolernes virksomhed

Tabel 8.3. Antal skoler, lærere og elever i kommunale og private skoler samt gymnasium og HF-kursus 1980/81 - 1984/85

	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>
A. <u>Antal skoler</u> ¹⁾	70	71	70	70	70
heraf med undervisning ud over 7. årg.	18	18	18	18	18
B. <u>Antal lærere</u>	432	454	481	503	527
C. <u>Antal elever</u>					
HF-klasser	238	282	299	297	256
Enkeltfagslæsende	13	10	16	15	19
gymnasieklasser	293	371	431	499	508
realklasser ²⁾	406	0	0	0	0
8., 9. og 10. klasser	1.885	2.351	2.380	2.310	2.186
folkeskolen iøvrigt	5.456	5.326	5.246	5.239	5.256
privatskoler	423	434	427	430	389
<u>Elever ialt</u>	<u>8.714</u>	<u>8.774</u>	<u>8.799</u>	<u>8.790</u>	<u>8.614</u>

1) Excl. gymnasium og HF-kursus

2) Realafdelingen bortfaldt i skoleåret 1980/81

Kilde: Oplysninger fra skolerne

Fra midten af 1960'erne er der sket en betydelig udvidelse af antallet af skoler med undervisning ud over 7. årgang. Det er således kun børn fra de fjernest liggende øer, der må flytte hjemmefra for at få skolegang ud over 7. årgang. Der er stor forskel på skolernes størrelse. Den største skole har over 570 elever, medens enkelte skoler kun har én elev.

I takt med udbygningen af skolerne er der sket en stigning i antallet af lærere. Der er i årets løb normeret 24 nye stillinger i folkeskolen, således at der pr. 1. januar 1984 ialt er normeret 527 lærerembeder, hvoraf 505 er besat. De ledige stillinger samt 38 midlertidige stillinger bestrides af vikarer.

Hertil kommer, at der læses et meget stort antal overtimer, navnlig ved de større skoler.

Tabel 8.4. Antal elever i skoleårene 1980/81 - 1984/85 fordelt på årgange og klassetrin

	1980/ 1981	1981/ 1982	1982/ 1983	1983/84			1984/85		
	Ialt	Ialt	Ialt	Drenge	Piger	Ialt	Drenge	Piger	Ialt
Forskolekl.	44	44	44	19	25	44	30	14	44
Særklasser				5	6	11	11	7	18
1. årgang	829	830	786	402	381	783	376	380	756
2. årgang	829	829	823	421	371	792	402	382	784
3. årgang	772	818	817	430	396	826	435	357	792
4. årgang	780	782	826	436	392	828	423	400	823
5. årgang	821	778	778	436	376	812	441	379	820
6. årgang	877	815	785	387	399	786	441	379	820
7. årgang	927	864	814	393	394	787	387	401	788
Ialt	5879	5760	5673	2929	2740	5669	2946	2699	5645
8. årgang	910	911	854	398	407	805	379	387	766
9. årgang	765	859	861	409	415	824	368	408	776
10. klasse	210	581	665	316	365	681	289	355	644
3. real ¹⁾	406								
Ialt	2291	2351	2380	1123	1187	2310	1036	1150	2186
1. Gymn.kl.	105	158	194	82	111	193	67	104	171
2. Gymn.kl.	109	102	144	64	109	173	75	108	183
3. Gymn.kl.	79	111	93	61	72	133	60	94	154
Ialt	293	371	431	207	292	499	202	306	508
1. HF-kl.	139	149	161	44	101	145	45	84	129
2. HF-kl.	99	133	138	68	84	152	40	87	127
Ialt	238	282	299	112	185	297	85	171	256
Enkeltfags- studerende	13	10	16			15			19
Ialt	8714	8774	8799	4371	4404	8790	4080	4126	8614

1) Realafdelingen er nedlagt i skoleåret 1980/81

Kilde: Oplysninger fra skolerne

Det samlede elevtal er faldet med 176 i forhold til skoleåret 1983/84. I 1984 blev der udskrevet 881 elever fra folkeskolen. Af den årgang, der i 1983/84 gik i 7. klasse, har 97,3% efter undervisningspligtens ophør fortsat skolegangen i 8. klasse i 1984/85. Denne andel har været stort set uændret i en årrække.

Specialundervisningen

Specialundervisningen, herunder høre/taleundervisning og anden specialpædagogisk bistand finder sted i de almindelige skoler og i børnehaver.

Pr. 1. januar 1985 blev der givet specialundervisning på 43 almindelige skoler og 7 børnehaver. To af disse er privatskoler. 241 lærere på disse skoler underviste 749 elever i 1.171,6 ugentlige timer. Egentlige hjælpeklasser findes på 2 af de 41 kommunale skoler, der har specialundervisning.

Undervisningen af høre- og talehæmmede elever varetages af 7 høre- og talelærere og omfatter børn og unge fra 0-18 år. 3 af disse lærere underviser i børnehaver.

Til undervisningsdirektoratet er knyttet en skolepsykolog, en læsekonsulent, en synskonsulent og en høre/talekonsulent. De to sidstnævnte underviser halvdelen af arbejdstiden i folkeskolen.

De elever, der på grund af sygdom ikke kan deltage i den normale undervisning i skolen, får undervisning i hjemmet eller på sygehuset. Endvidere gives speciel undervisning i færøsk for fremmedsprogede elever i et bestemt tidsrum.

Disse tilflyttede elever er talt med under læse-, skrive- og regneretarderede med ialt 55.

Eleverne i børnehaverne har ikke tidligere været medregnede. I tabellen er de talt med under høre- og talehæmmede med ialt 42.

Tabel 8. 5. Antal elever under specialundervisningen pr. 1. januar 1985 i folkeskolen, privatskoler og børnehaver

<u>Handicap</u>	<u>Tórshavn og omegn</u>			<u>Andre byer og bygder</u>			<u>Ialt</u>		
	<u>Piger</u>	<u>Drenge</u>	<u>Ialt</u>	<u>Piger</u>	<u>Drenge</u>	<u>Ialt</u>	<u>Piger</u>	<u>Drenge</u>	<u>Ialt</u>
Synshæmmede	12	6	18	10	6	16	22	12	34
Høre-hæmmede	0	2	2	5	7	12	5	9	14
Talehæmmede	25	45	70	32	52	84	57	97	154
Læse-,skrive- og regneret.	49	92	141	89	269	358	138	361	499
Bevæg.hæmmede	2	2	4	6	4	10	8	6	14

(fortsættes)

Antal elever under specialundervisningen pr. 1. januar
1985 i folkeskolen, privatskoler og børnehaver
 (fortsat)

<u>Handicap</u>	<u>Tórshavn og omegn</u>			<u>Andre byer og bygder</u>			<u>Ialt</u>		
	<u>Piger</u>	<u>Drenge</u>	<u>Ialt</u>	<u>Piger</u>	<u>Drenge</u>	<u>Ialt</u>	<u>Piger</u>	<u>Drenge</u>	<u>Ialt</u>
Svagt begavede og åndssvage	6	2	8	9	10	19	15	12	27
Adfærdsvanskelige	0	2	2	0	5	5	0	7	7
1.1.1985 ialt	94	151	245	151	353	504	245	504	749
1.1.1984 ialt	64	110	174	119	311	430	183	421	604
1.1.1983 ialt	55	128	183	112	293	495	167	421	588
1.1.1982 ialt	63	145	208	123	281	404	186	426	612
1.1.1981 ialt	67	130	197	113	267	380	180	397	577

Kilde: Oplysninger fra skolerne

VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

Academia Færoensis

Academia Færoensis er en selvejende institution, der er oprettet i henhold til lagtingslov nr. 28 af 20. maj 1965. Akademiets formål er videnskabeligt forskningsarbejde og videregående uddannelse. Området er særanliggende, og institutionens driftsudgifter, der i 1983/84 udgjorde 4,9 mill. kr., dækkes af landskassen.

Efter at man i 10 år havde gennemført eksamensfrit studium (årskursus i færøsk for lærere og studenter) oprettedes i 1974 et et-årigt eksamensstudium i nordisk, særlig færøsk sprog og litteratur. I 1975-84 har 7 hold med ialt 61 studerende afsluttet denne uddannelse. Det et-årige studium er godkendt som svarende til "grunnfag" ved universiteterne i Oslo og Trondheim samt som et år af B.A.-studiet ved Islands Universitet.

I 1976 påbegyndtes undervisning til exam.-art i nordisk, særlig færøsk sprog og litteratur. Dette er en et-årig fortsættelse af det ovennævnte studium. I juni 1983 tog 5 studerende exam.art-eksamen. I perioden 1977-1983 har ialt 32 studerende afsluttet dette studium, der fra efteråret følges af 22 studerende.

Efter ansøgning er den to-årige exam.-art-uddannelse godkendt som ækvivalent med humanistiske bifag og som adgangsgivende

til studiet i nordisk filologi ved universiteterne i København, Odense og Århus, med "mellemfag" ved universiteterne i Oslo, Bergen og Trondheim samt som 2 år af B.A.-studiet ved Islands Universitet.

Der foreligger principbeslutning om oprettelse af hovedfagstudium i nordisk, særlig færøsk sprog og litteratur i 1985/86.

Til akademiets afdeling for færøsk er knyttet flere arbejds-samlinger af anselig størrelse, bl.a. ordsamling, folkemindesamling, dialektsamling, stednavnesamling.

Der er normeret 4 akademiske stillinger ved afdelingen.

I september 1972 påbegyndte akademiet undervisning til en to-årig naturvidenskabelig-filosofisk basisuddannelse. Hovedformålene med denne uddannelse var:

Opbygning af et naturvidenskabeligt akademisk miljø, tilpasset færøske forhold.

Forberedelse til forskellige højere uddannelser, som det færøske samfund har behov for.

Forberedelse til videregående uddannelser på højere læreanstalter i andre lande i henhold til generelle eller specielle aftaler, og dermed forkortelse af studietiden i udlandet.

I perioden 1972-83 gennemførte 5 hold, eller ialt 40 studerende, uddannelsen. Derudover afsluttede 7 studerende det første år. I efteråret 1983 påbegyndte 12 studerende basisuddannelse, 9 fortsætter på 2. år. Hertil kommer 6 nye studerende, idet man nu forsøgsvis har optaget studerende hvert år, i modsætning til tidligere hvert andet år.

Gennem årene har man også haft en del enkeltfagstuderende.

Den seneste bekendtgørelse fra landsstyret om den naturvidenskabelige afdeling og basisuddannelse er af 14. november 1983.

Formålet med basisuddannelsen er at yde studerende et tilstrækkeligt grundlag for eksamensgivende videregående uddannelse. Undervisningen omfatter dele af de 4 naturvidenskabelige hovedfag: Matematik, fysik, kemi og biologi.

Til hvert hovedfag er der knyttet en fast akademisk stilling. Basisuddannelsen er herudover i udstrakt grad afhængig af timelønnet undervisning.

Allerede inden man gik i gang med basisuddannelsen, blev der underskrevet samarbejdsaftaler med Roskilde Universitetscenter og

Odense Universitet (denne sidstnævnte er senere revideret to gange, senest i marts 1980). Ifølge disse aftaler kan studenter med basisuddannelse herfra fortsætte studierne i et eller flere naturvidenskabelige fag ved et af de nævnte universiteter med fuld meriterting.

Samarbejdsaftalen med Aalborg Universitetscenter blev underskrevet i 1977. Ifølge denne aftale har studenter med basisuddannelse herfra mulighed for at opnå 1 - 1½ års meriterting i ingeniørstudiet. I marts 1980 er der truffet aftale med Danmarks Tekniske Højskole om en betydelig meriterting for ingeniørstuderende. Ligeledes er der i 1981 indgået en meriteringsaftale med Landbohøjskolen i København.

I 1976 indledte akademiet forsøgsvis en to-årig propædeutisk uddannelse i teologi, svarende til forprøven ved de teologiske fakulteter i Danmark. 2 år senere blev den teologiske afdeling organiseret som en selvstændig afdeling ved akademiet.

Ialt 9 studerende har afsluttet 2 års studium, derudover har 6 afsluttet enkelte fag.

Mulighederne for videre studier er gode. Universiteterne i København, Århus, Reykjavík og Oslo giver næsten fuld meriterting for de teologiske studier fra Færøernes akademi.

Ved landsstyrets bekendtgørelse nr. 100 af 14. november 1983 er det fastsat, at der, foruden forannævnte forberedende uddannelse i teologi, kan etableres en 2-årig uddannelse i kristendom/religion, som svarer til bifag (exam.-art) og første del af hovedfag (cand.-phil.). I september 1983 påbegyndtes studium i kristendom/religion med 8 studerende, hvoraf 3 følger undervisningen i alle fag.

Der er normeret en lærerstilling ved den teologiske afdeling. En del af undervisningen varetages af timelærere.

I oktober 1980 tog akademiet initiativet til at nedsætte et læse- og planlægningsudvalg, der skulle arbejde med lærerkurser på akademiet. I dette udvalg var repræsentanter for undervisningsdirektoratet, Færøernes lærerforening, Færøernes seminarium og 2 repræsentanter for akademiet. Samtidig blev det vedtaget at henlægge administrationen af alle lærerkurser til akademiets kontor.

I 1983/84 blev der afholdt 15 efteruddannelseskurser for lærere, hvoraf 7 hele undervisningsåret á 1½-3 timer ugentligt, 3

kurser på 16-17 uger á 2 timer ugentligt samt 5 kurser á 10-12 ugers varighed eller kortere. - 7 lærere deltog i kurser svarende til fuldt årskursus. Derudover har 30 lærere (og andre pædagoger) gennemført et eller flere kurser. På kurserne underviste 20 forskellige lærere.

Programmet for 1984/85 omfatter 10 kurser i følgende fag: Pædagogik, Færøsk, Matematik, Datalære, Elektronik/Fysik (apparat), Botanik og Zoologi, Engelsk, Statistik, Landbrug, Geologi. Endvidere omfatter programmet 3 kurser af kortere varighed i følgende fag: Færøsk litteratur og litteraturundervisning. Færøsk kultur og kulturhistorie. Engelsk.

I efteråret 1984 var antallet af studerende, der fulgte disse kurser, 35, hvoraf de 8 deltog i undervisning svarende til fuldt årskursus.

Til den offentlige aftenundervisning i vintersæsonen 1983/84 var der tilmeldt ialt 289 elever til 6 fag med 6 lærere.

I vintersæsonen 1984/85 afholdes aftenkurser i færøsk (såvel for dem, der har færøsk som modersmål som for udlændinge), engelsk, vejledning i gotisk skrift og slægtsforskning, havebrug. I forårssæsonen begynder et kursus i fuglestemmer. Til kurserne, som begyndte i efterårssæsonen, er der tilmeldt 162 elever i 9 hold.

Der blev afholdt ialt 9 offentlige forelæsninger i forårssemestret over 7 hovedemner. I efterårssemestret 10 forelæsninger fordelt på 7 hovedemner. Det samlede antal tilhørere til disse forelæsninger var 1.195.

I 1983 udskrev akademiet en prisopgave for indsamling af materiale om en særlig form for foreninger, som opstod på Færøerne i begyndelsen af dette århundrede - de såkaldte ungdomsforeninger.

Færøernes seminarium

Færøernes seminarium er et statsseminarium og uddannelsen sker i henhold til rammelov for Færøerne af 14. februar 1979 og lagtingslov nr. 69 af 28. maj 1980 om læreruddannelsen.

Tabel 8.6. Antal elever ved Færøernes seminarium pr. 1. januar 1981-1985

	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
1. år	24	24	22	22	23
2. år	28	24	21	24	24

(fortsættes)

Antal elever ved Færøernes seminarium pr. 1. januar
1981-1985 (fortsat)

	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
3. år	22	28	26	20	25
4. år	39	22	28	26	20
Ialt	113 ¹⁾	98 ²⁾	97 ³⁾	92 ⁴⁾	92 ⁵⁾

1) Heraf 55 kvinder 2) Heraf 55 kvinder 3) Heraf 58 kvinder

4) Heraf 51 kvinder 5) Heraf 57 kvinder

Kilde: Seminariet

Optagelsesbetingelserne på seminariet er bestået studenter-eksamen, HF eller lignende. Undervisningen ved seminariet skal udover at uddanne lærere til folkeskolen (grundskolen og fortsættelsesskolen) tillige sigte mod, at lærerne skal kunne påtage sig undervisning i aften- og ungdomsskolerne.

Seminariet har pr. 31. december 1983 14 fastansatte lærere og 11 deltidsansatte. Det ugentlige lærertimetotal er på 386. Seminariets driftsudgifter, der i 1983/84 udgjorde 9,9 mill. kr., afholdes med 1,6 mill. kr. af Tórshavn kommune og med 8,1 mill. kr. af statskassen.

I forbindelse med seminariet findes en kommunal øvelsesskole med ca. 440 elever.

Efteruddannelse af lærere

Lærerne efteruddannes ved deltagelse i årskursus og andre kortere kurser, først og fremmest på Danmarks Lærerhøjskole, Dansk Sløjdlærerskole og Danmarks Højskole for Legemsøvelser og på Fróðskaparsetur Føroya (Færøernes akademi). Herudover kan færøske lærere deltage i årskurser i andre lande. Endvidere afholdes årligt kortere kurser på Færøerne. Flere nye foreninger af lærere i særlige fag er stiftet. Disse foreninger har haft korte kurser for lærere. Undervisningsdirektoratet har givet økonomisk hjælp til flere af disse kurser.

Færøernes sygeplejeskole

Færøernes sygeplejeskole er oprettet af de 3 sygehuse og godkendt af sundhedsstyrelsen som egentlig sygeplejeskole. I modsætning til tidligere kan eleverne nu modtage al undervisning på Færøerne. Således er fra 1976 al undervisning i psykiatri givet på Færøerne. Første hold, der blev undervist efter denne ordning, blev dimitteret i februar 1978. Den teoretiske under-

visning er koncentreret på selve sygeplejeskolen, der ligger i forbindelse med Landssjúkrahúsið, hvor det meste af den praktiske undervisning finder sted. Resten af den praktiske undervisning finder sted på børneinstitutioner og pleje- og alderdomshjem.

Udgifterne ved undervisningen betales af Landssjúkrahúsið.

Fra oktober 1979 undervises de ved forskolen optagne elever efter den nye anordning nr. 31 af 29. januar 1979 om sygeplejerskeuddannelsen. Grunduddannelsen består af en forskole på et halvt år og en herpå følgende tre-årig uddannelse bestående af blandet teori- og praktikundervisning. Skolens undervisningsplan skal godkendes af sundhedsstyrelsen, og skolen står under tilsyn af den. Skolen ledes af et skoleråd, sammensat efter nærmere af sundhedsstyrelsen fastsatte regler samt en sygeplejeuddannet forstander.

Tabel 8.7. Antal elever på sygeplejeskolen 1. januar 1980 -
1. januar 1984

	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Grundlæggende år	22	20	20	20	18
1. år	18	22	17	20	16
2. år	15	17	22	16	20
3. år	13	15	17	22	15
1.-3. år ialt	46	54	56	58	51

Kilde: Skolen

Ved skolen er ansat en forstanderinde samt 5 heltidsbeskæftigede og 50 deltidbeskæftigede lærere.

ERHVERVSUDDANNELSER

Efter aftale mellem landsstyret og undervisningsministeriet er lov nr. 54 af 14. februar 1979 for Færøerne om handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler sat i kraft den 1. august 1979. Kompetencen til godkendelse af disse skoler samt til fastsættelse af regler for omfanget, indholdet og tilrettelæggelsen af disses undervisning er herved overført til det færøske hjemmestyre. Rammeloven afløser de hidtidige lovbestemmelser på dette område, idet dog bestemmelserne for tilskud til skolerne, der er givet i §§ 4-18 i anordning for Færøerne nr. 392 af 3. november 1965 om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler, som ændret ved anordning nr. 518 af 23. september 1977 indtil videre forbliver i kraft.

Færøernes maskinskole

Færøernes maskinskole er en selvejende institution. Den modtager statstilskud i henhold til anordning for Færøerne nr. 392 af 3. november 1965 om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler. De samlede driftsudgifter iberegnet undervisningsmateriel udgjorde i 1984 ca. 2,5 mill. kr., der dækkes fuldt ud af statskassen. Skolen har indtil videre til huse i lejede lokaler i Tórshavn.

Tabel 8.8. Antal elever på Færøernes maskinskole i årene 1980-84

Januar-juni = 1	1980		1981		1982		1983		1984	
Juni-januar = 2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Forb.kursus ¹⁾	10	10	10	18	15	18	20	16	13	18
Maskinisteks.	-	28	-	33	-	30	-	33	-	32
<u>Maskinmestereks.</u>										
1. semester	18	-	30	-	32	-	23	-	22	-
2. semester	-	17	-	30	-	29	-	23	-	22
3. semester	28	-	20	-	33	-	31	-	25	-
Ialt	56	55	63	81	81	77	74	72	60	72

1) Her betyder perioden "2" månederne november-december

Kilde: Skolen

I henhold til lov nr. 197 af 24. maj 1972 om uddannelse af maskinister og maskinmestre, er maskinmesteruddannelsen af 1½ års varighed, og optagelsesbetingelsen er bestået maskinisteksamen.

Skolen har 3 heltids- og 5 deltidsansatte lærere. Lærertimetallet for hvert hold er normalt 32 timer om ugen.

Der påbegyndes forberedelseskursus i november måned og maskinistkursus i august. Disse kurser er af henholdsvis 8 måneders og 6 måneders varighed. Maskinmesterkursus påbegyndes hvert år i januar og afsluttet 1½ år senere. Skolen vil således have 3 kurser løbende i perioden 1. januar - 30. juni, 2 i perioden 1. august - 31. oktober og 3 fra 1. november - 31. december. Forberedelseskursus afholdes nu for sidste gang, og det bliver således nedlagt, når de nuværende elever er færdige med kurset i juni måned 1985.

Tekniske skoler

De tekniske skoler på Færøerne er selvejende institutioner, der får statstilskud i henhold til den under maskinskolen nævnte anordning.

Denne blev ved anordning nr. 518 af 23. september 1977 ændret for de tekniske skoler således, at driftstilskud til lærlingeundervisning ydes fra staten med 80% og fra kommunerne med 20%.

Ændringen har virkning for undervisningen af lærlinge, der har indgået lærlingeforhold den 1. april 1975 eller senere. Den hidtidige fordeling havde været indtil 65% fra staten, indtil 30% fra kommunerne og resten fra mestrene. Udgifterne ved undervisningen ved skolernes eksamensafdelinger dækkes med 100% fra statskassen.

Til anskaffelse af udstyr til lærlingeundervisningen yder statskassen tilskud på 100% af udgifterne. De samlede driftsudgifter ved de to tekniske skoler udgjorde i 1983/84 15,9 mill. kr. Heraf betalte statskassen 82,5%, kommunerne 13,8% og private de resterende 3,7%.

De to tekniske skoler - i Tórshavn og i Klaksvík - underviste i skoleåret 1983/84 i ialt 9 håndværksfag. I 1978/79 gennemførtes ved teknisk skole i Tórshavn tillige et kursus i el-svejsning. Al lærlingeundervisning foregår på dagskole. Teknisk skole i Tórshavn har undervisning i alle 9 fag, medens teknisk skole i Klaksvík har undervisning i tømrer-, snedker-, maskinarbejder- og elektrikerfagene. Lærlinge, der påbegynder et læreforhold inden for de nævnte fag fra Eysturoy og Norðoyar, går på skole i Klaksvík, medens de øvrige lærlinge undervises i Tórshavn.

Tabel 8.9. Antal lærlinge på tekniske skoler i skoleåret 1983/84 fordelt på årgange

	<u>1.trin</u>	<u>2.trin</u>	<u>3.trin</u>	<u>4.trin</u>	<u>5.trin</u>	<u>6.trin</u>	<u>Ialt</u>
Automekanikere	37	31	12	10	21	16	127
Blikkenslagere og rørleggere	6	0	6	0	0	0	12
Bygningsmalere	0	0	0	0	0	0	0
Bygningssnedkere	14	21	33	16	16	0	100
Bygningstømrere	35	14	24	13	7	0	93
Elektrikere	27	24	25	29	0	0	105
Frisører	7	12	11	7	0	0	37

(fortsættes)

Antal lærlinge på tekniske skoler i skoleåret 1983/84
fordelt på årgange (fortsat)

	<u>1.trin</u>	<u>2.trin</u>	<u>3.trin</u>	<u>4.trin</u>	<u>5.trin</u>	<u>6.trin</u>	<u>Ialt</u>
Maskinarbejdere	49	55	52	39	o	o	195
Skibsbyggere	7			7			14
Svejsere	11						11
1983/84 ialt	193	157	163	121	44	16	694
1982/83 ialt	199	139	130	93	12	o	573
1981/82 ialt	174	156	96	135	o	o	571
1980/81 ialt	105	65	87	71	o	o	328
1979/80 ialt	85	96	132	127	o	o	440

Kilde: Skolerne

I 1983/84 var eleverne fordelt med 497 på teknisk skole i Tórshavn og 140 på teknisk skole i Klaksvík. De tilsvarende tal for skoleåret 1982/83 var henholdsvis 448 og 125.

Teknisk skole i Tórshavn har i skoleåret 1983/84 haft 40 elever, der læste til teknisk assistent, og på aftenskole gik ialt 58 elever, der i juni 1984 afsluttede enkelte fag af folkeskolens afgangsprøver.

Den tekniske skole i Tórshavn beskæftigede pr. 1. januar 1985 18 lærere ved lærlingeundervisningen og 8 lærere ved eksamensundervisningen, 2 lærere ved begge former for undervisning, eller ialt 24 lærere. For finansåret 1983 var det samlede antal lærer- og elevtimer henholdsvis

lærlingeundervisningen:	14.920 og 148.240
eksamensundervisningen:	4.412 og 63.732
<u>efteruddannelsen:</u>	<u>120 og 1.040</u>
eller ialt	19.452 og 213.012

Klaksvík tekniske skole beskæftigede pr. 1. januar 1985 10 lærere, hvoraf 8 er heltids- og 2 deltidsbeskæftigede.

Samlede lærer- og undervisningstimer var henholdsvis:

elektrikerfaget:	3.200 og 18.800
maskinfaget:	2.584 og 27.776
tømrer-/snedkerfaget	3.560 og 21.560
maskinister	600 og 5.400
<u>efteruddannelse</u>	<u>160 og 880</u>
ialt	10.104 og 74.416

I 1976 blev skolehjemmene ved de to tekniske skoler taget i brug. I Tórshavn er der 88 sengepladser og i Klaksvík 28 sengepladser. Skolehjemmet i Klaksvík indeholder endvidere værkstedslokaler til maskinarbejderfaget, medens el-lærlinge, tømrer- og snedkerlærlinge foreløbig holder til i Kí-hallen og i en del af skolehjemmet.

Færøernes handelsskole

Handelsskolen, der er centralskole for hele landet, er en selvejende institution, der modtager tilskud efter tilsvarende regler som de tekniske skoler. Skolen har afdelinger i Tórshavn, Klaksvík, Fuglafjørður, Tvøroyri, Vágur og Sørvágur. Ved de 3 sidste afdelinger kan eleverne alene tage visse statskontrollerede enkeltfagprøver, medens der ved de tre førstnævnte afdelinger foruden enkeltfagprøverne også kan tages lærlingeprøver og merkonomeksamen.

I Tórshavn undervises i højere handelsuddannelse. I august 1983 påbegyndtes en ny basisuddannelse i administration, handel og kontor, under benævnelsen FHS. I nogle år har skolen også haft datanomuddannelse. Undervisningen inden for de to sidstnævnte fag foregår om dagen, medens den øvrige undervisning alene foregår om aftenen. Endvidere arrangeres undervisning i bankfaget og kortere erhvervskurser.

Af de samlede driftsudgifter i 1984 på 7,9 mill. kr. afholdt statskassen 95% og kommunerne 4%, medens 1% afholdtes af private.

Tabel 8.10. Handelsskolens elevtal pr. 1. september 1984

	<u>Tórs-</u> <u>havn</u>	<u>Klaks-</u> <u>vík</u>	<u>Eyst-</u> <u>uroy</u>	<u>Suð-</u> <u>uroy</u>	<u>Vá-</u> <u>gar</u>	<u>Ialt</u>
Lærlinge på kontor og grossistlinien	<u>51</u>	<u>42</u>	<u>22</u>			<u>115</u>
1. år		31	18			49
2. år	51	11	4			66
Lærlinge på butikslinien	<u>19</u>					<u>19</u>
2. år	19					19
FHS-basisår	<u>110</u>					<u>110</u>
Enkeltfagprøver	<u>104</u>	<u>24</u>	<u>76</u>	<u>14</u>	<u>46</u>	<u>264</u>
maskinskrivning	27	13	29	14	11	94
bogføring	31	8	10		13	62

(fortsættes)

Handelsskolens elevtal pr. 1. september 1984 (fortsat)

	Tórs- havn	Klaks- vík	Eyst- uroy	Suð- uroy	Vá- gar	Ialt
engelsk II,III	19	1	12		14	46
data (begyndere)	20		25		8	53
regning	3	2				5
andet	4					4
Højere enkeltfag- prøver	<u>74</u>	<u>10</u>	<u>12</u>			<u>96</u>
regnskabslære/ driftsøkonomi	63	10	12			85
andet	11					11
Højere handels- eksamen	<u>67</u>					<u>67</u>
1. år	22					22
2. år	18					18
1 år special- kursus	27					27
Merkonomkurser	<u>109</u>	<u>16</u>	<u>20</u>			<u>145</u>
databehandling I			10			10
årsregnskab	17	8				25
internt regnskab	17	8				25
ledelse og sam- arbejde	16		10			26
virksomhedsøko- nomi	31					31
virksomheds- organisation	28					28
Bankskole	38					38
Fagdeltagere	<u>572</u>	<u>92</u>	<u>130</u>	<u>14</u>	<u>46</u>	<u>854</u>
Elever ialt 1/9 1984	502	83	103	14	35	737
Elever ialt 1/9 1983	409	56	61	26	39	591
Elever ialt 1/9 1982	408	70	68	38	32	616

Kilde: Handelsskolen

De statskontrollerede prøver omfatter både de almindelige enkeltfagprøver og de højere fagprøver. Begge er et-årige, ligesom merkonomprøverne er et-årige. Prøverne kan efter 2-3 år stykkes sammen til en linieeksamen. Lærlingenes skolegang strækker sig over 2 år. Højere handelseksamen tager 2 år, dog 1 år for dem, der har særlige forkundskaber. FHS-uddannelsen er sammensat af 1 års skoleundervisning (basisåret) og 2 års praktikundervisning, dog med skoleundervisning i perioder.

Skolen havde pr. 1. september 1984 7 fastansatte lærere og 60 timelærere.

Undervisningen ved handelsskolen omfattede pr. 1. september 1984 737 personer, hvoraf 460 kvinder. De tilsvarende tal pr. 1. september 1983 var 591 og 318.

Navigationsskoler

På Færøerne findes 2 navigationsskoler - Føroya Sjómannsskúli i Tórshavn og Klaksvíkar Sjómannsskúli i Klaksvík. De samlede driftsudgifter ved de to navigationsskoler, der i 1983/84 udgjorde ca. 4,4 mill. kr., afholdes fuldt ud af landskassen.

Tabel 8.11. Antal elever på navigationsskoler 1.1.1981 - 1985.

	1981	1982	1983	1984	1985
Skibsførerelever (12 mdr.s kursus)	16	26	27	32	38
Styrmandselever (24 mdr.s kursus)	64	68	81	98	84
Fiskeskipperelever (6 mdr.s kursus)	33	20	39	29	24
Radiotelegrafistelever (18 mdr.s kursus)	4	-	4	-	-
Skibskokkeelever (5 mdr.s kursus)	-	-	21	7	12
Ialt	117	114	172	166	158

Kilde: Skolerne

Skibsfører- og styrmandseleverne samt 18 fiskeskipperelever undervises i Tórshavn. De øvrige fiskeskipperelever, radiotelegrafisterne og skibskokkeeleverne bliver undervist i Klaksvík. På skolen i Tórshavn er der i 1984 afholdt et duelighedskursus med 22 elever og et kystskipperkursus med 24 elever.

Begge skoler har afholdt et radiotelefonistkursus (ugekursus), hvor 147 deltagere fik bevis.

Skolen i Tórshavn har 14 lærere, hvoraf 2 deltidsbeskæftigede. Det samlede ugentlige lærertimetotal er ca. 355 timer, medens der på skolen i Klaksvík er ansat 4 heltids- og 4 deltidsbeskæftigede lærere med et samlet ugentligt timetal på 129 timer.

ANDEN UNDERVISNING

Færøernes folkehøjskole

Færøernes folkehøjskole er en selvejende institution, der modtager tilskud fra landskassen i henhold til lagtingslov af 1. juni 1978 om tilskud til folkehøjskoler. Denne lov trådte i kraft den 1. april 1979.

Landskassen betaler 100% af udgifterne til aflønning af skolens leder og 70% af de øvrige driftsudgifter, herunder lærerlønninger, drift af bygninger, undervisningsmateriel m.v. Til anlægsudgifter ydes et tilskud på 50% i form af rente- og afdragsfrit lån. Der ydes ikke tilskud til varekøb til kostafdelingen. Endvidere kan landskassen give tilskud til de enkelte elever i forhold til deres økonomiske forhold.

Af de samlede driftsudgifter i 1983/84 på ialt 1,85 mill. kr., afholdtes 84% (iberegnet tilskud til elever) af landskassen, medens skolen afholder de resterende 16%, hovedsagelig ved indtægter af skolepenge, medens en mindre indtægt indkommer ved afholdelse af kortere kurser i sommerperioden (2 år for landbrugskonsulenter og for hjemmehjælpere).

Skolen havde på forårsholdet 1984 17 drenge og 19 piger og på efterårsholdet 10 drenge og 13 piger, d.v.s. et samlet antal på 59 højskoleelever. I skoleåret 1983/84 havde skolen ialt 58 højskoleelever.

Færøernes husholdningsskole

Færøernes husholdningsskole har hjemsted i Klaksvík. Skolen har lokaler i Klaksvík Husmoderforenings lokaler. Det første kursus, der var et prøvekursus, blev afholdt i 1974 efter tilladelse fra landsstyret. Dette prøvekursus gik så godt, at der var ønske om at fortsætte.

I sommeren 1977 blev Færøernes husholdningsskole godkendt af Færøernes landsstyre.

Der afholdes to kurser årligt med 12 elever på hvert kursus. Skolen får støtte fra det offentlige, jfr. lagtingslov nr. 47 af 9. maj 1976.

Aftenskolerne

Den før omtalte rammelov nr. 53 af 14. februar 1979 for Færøerne om fritidsundervisning m.v., der overfører kompetencen til regelfastsættelse på dette område til det færøske hjemmestyre,

skal i følge lovens § 10 sættes i kraft af undervisningsministeriet efter forhandling med hjemmestyret. Ikraftsættelsestidspunktet har afventet vedtagelsen af en lagtingslov med de udfyldende regler for fritidsundervisningen.

En ny lagtingslov om fritidsundervisning m.m. af 30. juni 1983 trådte i kraft 1. august 1983.

I henhold til den nye lov ydes tilskud af statskassen og landskassen med 70% af lærerlønningerne til den offentlige fritidsundervisning, 100% til særlig fritidsundervisning og højst 50% til fritidsvirksomhed.

Skolerne havde i vinteren 1983/84 ialt 7.526 elever med ialt 41.370 timer mod 8.245 elever og 41.648 timer året før. Af eleverne i 1983/84 var 5.986 kvinder og 2.251 mænd.

Musikskolerne

I skoleåret 1981/82 blev påbegyndt et musikfagligt forsøgsarbejde med 3 musiklærere. 3 kommuner deltog i dette forsøgsarbejde.

I skoleåret 1982/83 blev dette forsøgsarbejde fortsat med deltagelse af 7 kommuner. 8 lærere blev ansat til at varetage denne undervisning.

I skoleåret 1983/84 blev 10 lærere ansat ved musikskolerne. Det økonomiske grundlag for denne undervisning er en elevafgift på 750,- kr. for 40 minutters eneundervisning ugentligt. Udgifterne iøvrigt dækkes af landskassen og kommunerne med halvdelen hver.

Den 7. juni 1984 vedtog lagtinget lov om støtte til musikskoler. Efter denne lov giver landskassen et tilskud på 50% af lærerlønningerne og 100% af rejseudgifterne.

Musikskolen havde pr. 31. december 1984 12 lærere i 13 stillinger.

UDDANNELSESSTØTTE

Tabel 8.12. Statens Uddannelsesstøttes udgifter på Færøerne 1980/81 til 1983/84

<u>1.000 kr.</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
8. - 9. årgang ¹⁾	38	31	26	36
10. kl. og 3. real kl.	3.094	2.650	2.916	2.960
Lærlinge	369	654	292	331
Gymnasiet og HF	3.974	4.793	5.174	6.049
Seminariet	1.281	1.231	1.413	1.540
Sygeplejeskolen	77	87	106	114

(fortsættes)

Statens Uddannelsesstøttes udgifter på Færøerne
1980/81 til 1983/84 (fortsat)

<u>1.000 kr.</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
Sømandsskolerne	1.299	1.521	2.074	2.026
Maskinskolen	683	1.470	1.161	1.146
Færøernes handelsskole ²⁾	-	-	444	1.145
Færøernes akademi	129	205	86	282
<u>Ialt</u>	<u>10.944</u>	<u>12.642</u>	<u>13.692</u>	<u>15.629</u>

1) Excl. kommunernes tilskud på mindst 3 gange de anførte tal

2) Færøernes handelsskole har ikke været medtaget før end i 1982/83

Kilde: Statens Uddannelsesstøtte

Statens Uddannelsesstøttes udgifter til stipendier til studerende m.v. på Færøerne udgjorde i 1983/84 ca. 15,6 mill. kr. Til unge under uddannelse over 9. skoleår sker uddelingen af stipendier efter de regler, der er fastsat i den danske lov om Statens Uddannelsesstøtte. Udgifterne hertil afholdes fuldt ud af statskassen. For Færøerne gælder en særlig regel for unge i 8. - 9. skoleår over undervisningspligtig alder, ifølge hvilken kommunerne til disse kan udbetale stipendier, som inden for visse maksimumsbeløb refunderes med 25% af statskassen. Af kommunerne er således i 1983/84 udbetalt ca. 108.000 kr. i stipendier til elever i 8. - 9. skoleår.

Endvidere får færøske studerende på de højere læreanstalter i Danmark stipendier fra Statens Uddannelsesstøtte efter sædvanlige regler. Fra og med støtteåret 1976/77 ydes der ikke lån fra uddannelsesstøtten, og de studerende er henvist til at optage statskautionerede studielån.

Tabel 8.13. Landskassens elevtilskud 1980/81 - 1983/84

<u>1.000 kr.</u>	<u>1980/81</u>	<u>1981/82</u>	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>
Gymnasiet	784 ¹⁾	795 ¹⁾	1.359 ¹⁾	1.965 ¹⁾
Folkehøjskolen	280	286	311	243
Erhvervsskoler	200	200	200	200
Universiteter etc.	450	450	450	880
Anden uddannelse	403	423	425	175
<u>Ialt</u>	<u>2.117</u>	<u>2.154</u>	<u>2.745</u>	<u>3.463</u>

1) Omfatter kostafdelingens underskud. Direkte elevtilskud blev udbetalt for sidste gang i 1974/75.

Kilde: Landskasseregnskaber

Landskassens elevtilskud udgjorde i 1983/84 3,5 mill. kr. Dette er 0,26% mere end året før.

De samlede udbetalte elevtilskud til studerende m.v. på Færøerne udgør ca. 19,2 mill. kr. Heri er medregnet kommunernes udgifter på ca. 100.000 kr. til de ovenfor omtalte stipendier til elever i 8. - 9. skoleår.

Kap. 9

RETS-, POLITIVÆSEN OG OVERØVRIGHED

FÆRØERNES RETSVÆSEN

Færøernes ret har hovedtingsted i Tórshavn, hvor ordinær retsdag normalt afholdes 1. og 3. tirsdag i hver måned. Retten har desuden fast bitingsted i Tvøroyri, hvor der afholdes ordinære retsmøder 6 gange årlig. Herudover afholdes der i et vist omfang retsmøder i Klaksvík og i flere bygder.

Sorenskriveren er overformynder på Færøerne og formand for Færøernes Ulykkesforsikringsråd, Færøernes Overfredningsnævn, Lejenævnet for Tórshavn kommune, Færøernes Overlandvæsenskommission, Færøernes Overudskiftningskommission og Færøernes Nævn for Børneforsorg. Endelig er sorenskriveren medlem af Sterilisationsnævnet. Vedrørende ulykkesforsikringsrådet henvises til kap. 5 om sociale forhold.

På dommerkontoret var pr. 1. januar 1985 foruden sorenskriveren beskæftiget 1 retsassessor, 2 dommerfuldmægtige og 13 kontorfunktionærer, heraf 7 deltidsansatte. Endvidere beskæftiger dommerkontoret en kontorelev og et retsbud.

Nedenstående tabel angiver antallet og arten af retssager og andre retshandlinger i året 1984. Endvidere er medtaget antallet af de af huslejenævnet og overfredningsnævnet behandlede sager. Til sammenligning er medtaget tallene for 1970, 1980 og 1983.

Tabel 9.1. Oversigt over Færøernes rets virksomhed

	<u>1970</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>Borgerlige sager</u>				
Stævninger indleveret til berømmelse	1.439	2.333	2.848	3.163
Afsagte domme ialt	833	1.772	1.739	2.051
heraf udeblivelses- og erkendelsesdomme	747	1.702	1.609	1.922
<u>Straffesager</u>				
Indleveret til berømmelse	330	435	439	690
Afsagte domme	168	309	398	427
<u>Fogedforretninger</u>				
Indleverede begæringer	913	2.883	3.182	4.118
heraf udpantningsbegæringer	32 ¹⁾	1.845	997	1.519

(fortsættes)

Øversigt over Færøernes rets virksomhed (fortsat)

	<u>1970</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
<u>Auktioner</u>				
Auktionsbegæringer ialt	60	127	89	75
heraf faste ejendomme	38	54	32	27
heraf skibe	3	47	8	8
Afholdte auktioner:				
over faste ejendomme	5	9	5	0
over skibe	2	18	1	0
<u>Tinglyste dokumenter</u> ²⁾	3.897	14.215	17.578	18.630
heraf tinglyste skøder ²⁾	395	1.606	1.904	1.669
<u>Protesterede veksler og anvisninger</u> ³⁾	405	639	329	543
<u>Skifteretten</u>				
Anmeldte boer ialt	325	344	395	416
Afsagte konkursdekreter	0	0	0	0
Offentligt behandlede boer	57	36 ⁴⁾	37 ⁴⁾	48 ⁴⁾
<u>Huslejenævnet i Tórshavn</u>				
Indkomne sager	100	90	59	58
<u>Færøernes Overfredningsnævn</u>				
Indkomne sager	7	114	80	121

1) Omfatter kun radiolicens

2) De under tinglyste dokumenter anførte tal omfatter også tinglyste dokumenter, da det ikke længere er muligt at fremskaffe specificerede tal

3) Omfatter kun Tórshavn og omegn

4) Omfatter alene offentligt behandlede boer, der ved årets slutning henstod uafsluttede

Kilde: Sørenskriveren

Straffesager berammes til foretagelse omkring 1 måned efter anklageskriftets indlevering til retten, medens berammelsestiden i borgerlige sager, hvori der skal domsforhandles, er ca. 3 måneder. Domsforhandling i en borgerlig sag berammes kun, såfremt sagen ikke kan afgøres på det foreliggende grundlag på den ordinære retsdag ca. 1 måned efter stævningens indlevering til retten.

FÆRØERNES POLITIVÆSEN

Færøerne udgør en politikreds og indgår i enhedspolitiet på lige fod med Grønland og de øvrige politikredse. Kredsen er opdelt i 7 sysler.

Landfogeden, der er den øverste leder af politiet og arrestvæsenet, har sæde i Tórshavn. I sin egenskab af anklager, er landfogeden tillige statsadvokat.

Udover de sædvanlige politi- og anklagemæssige opgaver er landfogeden pålagt en række specielle opgaver. Han er således bl. a. mønstringsbestyrer og skibsregistrator, ligesom aktie-, handels- og foreningsregisteret føres af embedet. På det familieretlige område kan nævnes, at landfogeden (uden for Tórshavn sysselmanden) er borgerlig vielsesmyndighed.

Såvel kredsens opsplitning i flere mindre øer som befolkningsfordelingen har gjort det nødvendigt at oprette en række understationer. Den største understation er Klaksvík, der betjenes af 7 mand samt 3 reservebetjente, medens de mindste, Vestmanna og Sandoy, hver betjenes af 1 mand samt 1 reservebetjent.

Politistyrken på Færøerne talte pr. 31. december 1984 ialt 68 mand, heraf 14 reservebetjente samt 6 sysselmænd.

Politiet beskæftigede desuden dels et kontorpersonale på 31, dels det juridisk uddannede personale (landfogeden, 1 vicepolitimester, 2 politifuldmægtige). Ved arrestvæsenet var der beskæftiget ialt 11 personer.

Direktoratet for kriminalforsorgen har en afdeling på Færøerne. Afdelingen ledes af en socialrådgiver. Desuden er der ansat en medhjælper. Afdelingen, der dækker hele landet, har kontor i Tórshavn.

I 1984 har ialt 53 personer været under tilsyn. I hovedparten af tilfældene har der været tale om frivilligt tilsyn, idet ialt 32 personer, der alle tidligere har været under kriminalforsorgen, frivilligt undergav sig tilsyn i en periode på mindst 3 måneder.

Iøvrigt førtes tilsyn med 13 betinget dømte, 4 prøveløsladte, 2 behandlingsdømte samt 2 som følge af tiltalefrafald.

Personer med straffetider indtil 6 måneder anbringes normalt i arresten. Straffetider derover medfører som hovedregel afsoning i et statsfængsel. Afdelingen er inddraget i forsorgsarbejdet i de allerfleste af disse sager.

Politiets virksomhed

Af nedenforstående tabel 9.2. fremgår antallet af anmeldte straffelovsovertrædelser for årene 1982, 1983 og 1984. Det fremgår af tabellen, hvorledes overtrædelserne fordeler sig på de enkelte bestemmelser i straffeloven.

Tabel 9.2. Oversigt over anmeldte overtrædelser af straffeloven

	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Vold mod offentlig myndighed o.l.	22	6	4
Falsk forklaring o.l.	17	21	6
Dokumentfalsk	38	5	34
Almen farlige forbrydelser	4	16	9
Narkotika forbrydelser	o	o	o
Sædelighedsforbrydelser	3o	29	11
Voldsforbrydelser	5o	66	48
Manddrab og forsøg herpå	1		5
Frihedsberøvelse og ulovlig tvang	1	1	o
Freds- og æreskrænkelser, trusler og overtrædelser af polititilhold	21	28	39
Indbrudstyverier	166	293	364
Andre tyverier	272	269	2o4
Andre berigelsesforbrydelser	176	25	1o3
Brugstyverier	138	184	195
Hærværk	313	435	434
Andre straffelovsovertrædelser	3	6	o
<u>Overtrædelse af straffeloven ialt</u>	<u>1.256</u>	<u>1.374</u>	<u>1.457</u>

Kilde: Landfogeden

Tabel 9.3. Oversigt over behandlingsmåden for straffesager og andre lovovertrædelser

	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Statsadvokatsager	314	285	327
heraf: a) spirituskørsel	167	183	214
b) groft uforsvarlig kørsel	15	13	14
Politisager ¹⁾	257	327	357
Udenretlig vedtagne bødeforelæg	1.438	1.151	1.877
Idømte og vedtagne bødebeløb	1.400.275 ²⁾	855.575 ³⁾	1.308.460 ⁴⁾

1) Herunder indenretlige sager og sager, der forgæves er søgt afgjort ved bødeforelæg

2) Heraf 347.225 kr. hidrørende fra 2 toldsager

3) I 1983 har der hverken verseret trawlersager eller større toldsager ved embedet

4) Heraf 30.000 kr. hidrørende fra 1 trawlersag

Kilde: Landfogeden

Tabel 9.4. Oversigt over politiets virksomhed iøvrigt

	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Overtrædelser af våbenloven	52	35	8
Overtrædelser af narkotikaloven	21	86	24
Registrerede motorkøretøjsenheder	12.765	13.758	14.852
Færdselsuheld	1.499	1.639	1.765
Heraf med personskade	75	83	122
Antal sigtede for overtrædelse af færdselsloven med undtagelse af spirituskørsel og ikke giro-parkeringsager	1.428	1.344	1.557
Antal sigtede for overtrædelse af færdselslovens § 16 (spirituskørsel)	245	280	297
Dræbte ved færdselsuheld	4	5	9
Dræbte ved andre ulykker	5	3	15
Udrykninger	2.635	2.982	2.907
Brande	38	52	34
Indsatte til afsoning, herunder varetægtsfængslede	135	176	151
Afsoningsdage	2.625	2.703	2.712
Detentionsanbragte	381	472	410

Kilde: Landfogeden

Stigningen i anmeldte straffelovsovertrædelser fortsatte i 1984, hvor det totale antal blev 1.457. I forhold til 1983 (1.374) en stigning på 6,2%.

Tyverisagerne (incl. indbrud) udgjorde den største gruppe straffelovsovertrædelser, nemlig ialt 39%.

I forhold til 1983 steg antallet af tyverier med 18, fra 550 til 568. Antallet af indbrud steg fra 281 til 364, hvilket vil sige en stigning på 29,5%.

Hærværk udgør næststørste kategori af straffelovsovertrædelser, men andelen er fra 1983 til 1984 faldet fra 31,6% til 29,8%.

Den 3. største kategori inden for straffelovsovertrædelser er brugstyveri. Antallet er fra 1982 steget fra 138 til 184 i 1983 og til 195 i 1984. Brugstyverierne har i de nævnte år udgjort 11-13% af det samlede antal straffelovsovertrædelser.

I forsommeren 1984 skete et røveri, idet en 20-årig kvinde truede ekspeditricen i en kiosk i Tórshavn til at udlevere sig kassebeholdningen. Den pågældende blev pågrebet samme aften.

Siden slutningen af juli 1984 har en 35-årig mand været varetægtsfængslet sigtet for manddrab.

Heller ikke i 1984 blev der konstateret grov narko-kriminalitet.

De helt dominerende straffelovsovertrædelser er hærværk og tyveri, der tilsammen udgør knap 70% af samtlige anmeldte straffelovsovertrædelser.

I 1983 blev der konstateret et fald på 5,9% i antallet af færdselslovsovertrædelser i forhold til 1982. Denne udvikling fortsatte ikke i 1984. Antallet af færdselslovsovertrædelser var i 1984 1.557, hvilket i forhold til 1983 er en stigning på 15,8%. Det samlede antal anmeldte færdselsuheld steg til 1.765. Antallet af færdselsuheld med personskade steg fra 83 i 1983 til 122 i 1984, hvilket svarer til en stigning på 46,9%. Antallet af trafikdræbte steg fra 5 til 9.

På særlovsområdet skete et markant fald i overtrædelse af lov om euforiserende stoffer fra 86 til 24 svarende til 72%. Antallet af overtrædelser af våbenloven faldt fra 35 til 8.

Der indkom ialt 1.308.460 kr. i form af vedtagne og idømte bøder.

FÆRØERNES OVERØVRIGHED

Overøvrighedsområdet, der henhører under justitsministeriets ressortområde, administreres på Færøerne af rigsombudet og i mindre udstrækning af landfogeden og sorenskriveren. Overøvrigheds-sager er administrative civilretlige sager vedrørende f.eks. indgåelse og opløsning af ægteskaber, fastsættelse af bidrag, adoptioner, tilladelse til at føre nyt navn, godkendelse af mindreåriges og umyndiges retshandler, fri proces m.v.

Indgåelse og opløsning af ægteskab

På Færøerne gælder lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning. Efter denne lov skal der inden indgåelse af ægteskab foretages lysning. Man kan ved kgl. bevilling opnå fritagelse for lysning, såfremt særlige grunde taler herfor. Man kan endvidere ved kgl. bevilling opnå tilladelse til, at vielsen sker som hjemmevielse, d.v.s. udenfor de autoriserede vielsessteder (kirkerne og landfogeden samt sysselmændenes kontorer). Der blev i 1984 på Færøerne indgået 218 ægteskaber. I forbindelse med disse ægteskabers indgåelse udfærdigede rigsombudet 115 kgl. bevillinger. Af disse bevillinger udgør lysningsfritagelserne den overvejende part.

Skilsmisse gives enten ved dom eller ved kgl. bevilling. I 1984 blev 29 ægteskaber opløst ved skilsmisse. Af disse skilsmisser er 3 sket ved dom og 26 ved kgl. bevilling. Antallet af skilsmisser er steget med 21% i forhold til 1983.

Grundlaget for de 26 skilsmisser, der blev givet ved kgl. bevilling, var i 20 tilfælde 1 år og 6 måneders separation. I 3 tilfælde var grundlaget 2 år og 6 måneders separation, medens de resterende 3 skilsmisser var grundet i utroskab.

Tallene i de nedenstående tabeller 9.5., 9.6. og 9.7. vedrører alene skilsmisser givet ved kgl. bevilling.

Tabel 9.5. Ægteskabets varighed forud for skilsmissen 1978-1984¹⁾

	<u>0-5 år</u>	<u>5-10 år</u>	<u>10-15 år</u>	<u>15-20 år</u>	<u>over 20 år</u>
1978-83	14	27	40	17	14
1984	0	10	6	4	6
Ialt	14	37	46	21	20

1) Tallene vedrører alene skilsmisser givet ved kgl. bevilling

Kilde: Rigsombudet

Af tabellen fremgår, at der er tale om en koncentration af skilsmisserne i perioderne mellem 5-15 års ægteskab. Ud fra tal-

lene kan man formentlig konkludere, at der er tale om relativt langvarige ægteskaber inden skilsmissen. I den forbindelse spiller imidlertid den relativt lange separationsperiode ind, hertil kommer yderligere, at der i mange af sagerne er sket en ophævelse af samlevet et stykke tid forud for skilsmissen.

Af tabel 9.6., der ses på næste side, fremgår, at skilsmissealderen er relativ høj; for mandens vedkommende typisk i alderen 30-44 år, for hustruens vedkommende 25-40.

Tabel 9.7. Ægtefællernes bopælsforhold ved skilsmissen¹⁾

	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>Ialt</u>
Tórshavn	12	12	19	16	16	23	23	121
Andre byer	2	6	7	4	10	4	6	39
Bygder	6	13	8	8	10	9	15	69
Danmark	5	7	5	5	4	7	6	39
Andet	1	5	5	1	4	1	2	14

1) Tallene vedrører alene skilsmisser givet ved kgl. bevilling

2) Klaksvík, Runavík, Fuglafjørður, Tvøroyri og Vágur

3) De resterende kommuner

4) Udlandet samt Grønland

Kilde: Rigsbudget

Det fremgår af tabellen, at skilsmissehyppigheden i Tórshavn er væsentlig større end andre steder på Færøerne, idet 53% af de på Færøerne bosiddende ægtefæller (Tórshavn, andre byer og bygder) ved skilsmisserne i årene 1978-84 boede i Tórshavn, hvor kun ca. 33% af Færøernes befolkning bor. For øvrige byer og bygderne er der en tilsvarende lav skilsmissehyppighed, idet 33% af den færøske befolkning i 1984 boede i byerne udenfor Tórshavn og 40% i bygderne. Øvrige byers andel i skilsmisserne udgjorde for perioden 1978-84 ca. 17% og for bygdernes vedkommende ca. 30%. Det ses iøvrigt, at et relativt stort antal ægtefæller, nemlig 39, i perioden var bosiddende i Danmark ved skilsmissen, medens 14 boede i udlandet.

Tabel 9.6. Antal skilsmisser fordelt efter ægtefællernes alder¹⁾

Hustruens alder	Mandens alder										70 og derover ialt	1984
	18-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	
15-19 år												
20-24 år		1										1
25-29 år			2	5	1							8
30-34 år				2	2							4
35-39 år					1	3	3					7
40-44 år						1	1					2
45-49 år							1	2				3
50-54 år										1		1
55-59 år												3
60-64 år												1
65-69 år												
70 år og derover												
1984 ialt	1	2	2	7	4	4	5	2		1		26
1978-83	2	15	27	26	24	24	5	8	5	2		114

1) Tallene vedrører alene skilsmisser givet ved kgl. bevilling

Kilde: Rigsbudget

Børnebidrag

Ifølge lov nr. 200 af 18. maj 1960 om børns retsstilling er forældrene hver for sig forpligtede til at forsørge barnet, og hvis en af forældrene ikke opfylder forsørgelsespligten, kan overøvrigheden pålægge vedkommende at udrede bidrag til barnets underhold. I forbindelse med separations- og skilsmissesager fastsætter rigsombudet børnebidrag til børn født i ægteskab. Rigsombudet fastsatte derudover i 1984 44 bidrag til børn født uden for ægteskab.

Adoptioner

Ansøgning om bevilling af adoption indgives til rigsombudet. Med mindre ansøgningen vedrører adoption af et stedbarn, forelægges sagen inden eventuel godkendelse for det færøske adoptionsråd, hvor lægelig, juridisk og social sagkundskab er repræsenteret.

I 1984 indkom der 12 ansøgninger, og der blev udfærdiget 12 bevillinger, hvoraf 7 vedrørte stedbørn.

Adoption af udenlandske børn formidles af de godkendte institutioner Adoption Center, Danadopt og Terre des Hommes, der alle er hjemmehørende i Danmark. Der blev i 1984 på Færøerne adopteret børn fra Syd-Korea og Colombia.

Navnesager

Sager vedrørende navneforandring behandles af rigsombudet eller landfogeden. Hvis der bevilges et nyt slægtsnavn, anmeldes dette til justitsministeriet med henblik på optagelse i en særlig oversigt over beskyttede efternavne. Til rigsombudet indkom i 1984 83 navnesager, hvoraf rigsombudet ved redaktionens slutning i 60 sager har udfærdiget en kgl. bevilling til navneforandring. Landfogeden udfærdigede i 1984 ingen navnebeviser. Mængden af navnesager er steget betydeligt de seneste år.

Ægtepagter

Ægtepagter er aftaler, hvor ægtefæller bestemmer, at fælles- eller dele af fælles- eller særlige ejendomme skal være fælles- eller særlige ejendomme. Ægtepagter oprettet efter ægteskabets indgåelse skal, for at være gyldige, godkendes af rigsombudet. Ved godkendelsen lægges primært vægt på at sikre en præcis og entydig beskrivelse af særligets effekter, samt at den ene part ikke forfordes ved ægtepagten. I 1984 modtog rigsombudet 42 ansøgninger om godkendelse af ægtepagter, hvoraf 38 ansøgninger blev imødekommet.

Pupilsager

Pupilsager er sager, hvor overøvrigheden ifølge myndighedsloven og værgebekendtgørelsen skal medvirke ved umyndiges retshandler, typisk i forbindelse med sager om frigivelse af midler fra overformynderiet - køb og salg af fast ejendom o.s.v.

Rigsombudet behandlede i 1984 21 pupilsager, heraf vedrørte 6 frigivelse af midler fra overformynderiet og 13 retshandler vedrørende fast ejendom.

Fri proces

For at opnå fri proces til gennemførelse af en retssag forudsættes normalt, at man har en rimelig udsigt til at vinde sagen, samt at man ikke uden at lide væsentlige afsavn kan betale de omkostninger, der er forbundet med sagen (indtægt under sygekassegrænsen).

Rigsombudet behandlede i 1984, foruden en række ansøgninger om fri proces til ægteskabssager, 18 ansøgninger om fri proces, hvoraf 10 ansøgninger blev imødekommet.

Indfødsret

Man kan opnå indfødsret ved erklæring, hvis man umiddelbart opfylder bestemte betingelser, der er fastsat i indfødsretsloven, jfr. specielt lovebekendtgørelse nr. 155 af 4. juni 1978. I disse situationer opnår man dansk statsborgerskab ved bevis, der enten udfærdiges direkte af rigsombudet eller af indenrigsministeriet. Man kan også opnå indfødsret ved en særlig lov vedtaget i folketinget. Denne fremgangsmåde kaldes indfødsret ved naturalisation. Sidstnævnte sager ekspederes via landfogeden.

I 1984 opnåede ialt 4 personer - boende på Færøerne - dansk indfødsret. Alle sager vedrørte adoptivbørn.

Kap. 10

KIRKELIV

FOLKEKIRKEN

Folkekirken på Færøerne er et fællesanliggende. De vigtigste love er lov nr. 109 af 29. marts 1924 for Færøerne om kirkenes styrelse og lov nr. 48 af 25. februar 1963, som ændret ved lov nr. 551 af 2. november 1977, om oprettelse af en stilling som vicebiskop på Færøerne.

Færøerne hører i kirkelig henseende under Københavns stift. Den øverste lokale embedsmand er vicebiskoppen. Regler om arbejdsfordelingen mellem Københavns biskop og vicebiskoppen er fastsat i kirkeministeriets bekendtgørelse nr. 198 af 31. maj 1963 af regulativ for vicebiskoppen på Færøerne.

Færøerne er opdelt i 13 præstegæld med ialt 62 kirker (heraf 2 bønhus) og 18 præsteembeder samt stillingen som vicebiskop.

Tabel 10.1. Kirkernes placering og befolkningsgrundlag

<u>Præstegæld</u>	<u>Præster</u>	<u>Kirker</u>	<u>Kommuner</u>	<u>Bygder</u>	<u>Indbyggere pr.31/12-84</u>
Norðoya østre (Viðareiði)	1	5	4	9	877
Norðoya vestre (Klaksvík)	2	5	4	10	5.074
Fuglafjørður	1	5 ¹⁾	4	10	3.556
Nes	1	3	2	11	3.405
Sjógv	1	4	3	8	1.808
Eiði	1	4	4	8	1.251
Norðstreymoy (Kvívík og Hvalvík)	2	8	7	16	3.561
Suðurstreymoy østre (Tórshavn øst)	2	3)	5	16	15.256
Suðurstreymoy vestre (Tórshavn vest)	2	4)			
Vágar (Miðvágur)	1	5	5	7	2.948
Sandoy (Sandur)	1	6	5	8	1.805
Suðuroy nordre (Tvøroyri og Hvalba)	2	5	3	8	3.095
Suðuroy søndre (Vágur)	1	5	4	8	2.828
Ialt	18	62	50	119	45.464

1) Heraf 1 bønhus

Kilde: Vicebiskoppen og materiale i rigsombudet

Administrationen af kirker og kirkegårde er henlagt til hjemmestyret. Lagtinget bestyrer Færøernes Kirkefond, hvis midler benyttes til kirkernes udvendige vedligeholdelse og til opførelse af nye kirker og udvidelse af de eksisterende. Herudover yder fonden tilskud til kirkegårdsgårde og til anskaffelse af færøsk byggede orgler. Fondens midler bevilges på de årlige lagtingsfinanslove. I henhold til lov nr. 109 af 29. marts 1924 om kirkernes styrelse m.v. føres et løbende tilsyn med kirkerne af Færøernes kirkeinspektion, der består af rigsombudsmanden, der er formand, vicebiskoppen og 3 medlemmer, valgt af lagtinget. Kirkeinspektionen afgiver indstilling til lagtinget om anvendelse af kirkefondens midler. Rigsombudsmandens kontor fungerer som sekretariat.

Præsterne på Færøerne lønnes efter samme regler som præsterne i Danmark. Præstelønninger, bortset fra den del, der dækkes af statskassen (60%), samt udgifter vedrørende præsteboliger m.v., udredes af Præsteembedernes Fællesfond og administreres gennem stiftøvrigheden over Københavns stift. Anlæg og drift af kirkegårde henhører under kommunerne under tilsyn af menighedsråd og kirkeinspektion.

Udgifterne til kirkernes indvendige vedligeholdelse og kirkernes drift samt til anskaffelse af inventar afholdes af de enkelte menigheder. En stor del af kirkebetjeningen udføres ved frivillig arbejdskraft, således at hvervet som organist, degn og klokker ved de fleste kirker normalt ikke vederlægges.

I skatteåret 1972/73 blev hjemmelen i styrelsesloven fra 1924 til at udskrive skatter til kirkens drift for første gang bragt i anvendelse, da der blev udskrevet kirkeskat i Tórshavn og Tórshavn udenbys kommuner. Hjemmelen til at udskrive kirkeskat er senere blevet anvendt af flere andre kommuner. I 1984 udskrev følgende 13 kommuner kirkeskat (tallet i parentes angiver kirkeskatteprocenten): Tórshavn (0,21), Tórshavn udenbys (0,2), Klaksvík (0,25), Sund (0,4), Skáli (0,2), Tvøroyri (0,25), Fuglafjørður (0,65), Leirvík (0,4), Gøta (0,5), Runavík (0,5), Kvívík (0,3), Nes (0,5) og Vestmanna (0,27).

Tabel 10.2. Oversigt over kirkelige udgifter 1983/84

<u>1.000 kr.</u>	<u>Stats-</u> <u>kassen</u>	<u>Lands-</u> ¹⁾ <u>kassen</u>	<u>Kommu-</u> ²⁾ <u>nerne</u>	<u>Menigheds-</u> ²⁾ <u>rådskasser-</u> <u>ne 1983</u>	<u>Ialt</u>
Udvendig vedlige- holdelse af kirker	-	1.433	-	-	1.433
Indvendig vedlige- holdelse af kirker	-	-	-	1.880	1.880
Udgifter ved guds- tjeneste m.v.	-	-	-	700	700
Andre udgifter	101 ³⁾	80	-	4.550	4.731
Nye kirker	-	835	-	-	835
Kirkegårde	-	31	5.293	-	5.324
Kirkegårdsgårder	-	-	-	-	-
Præstelønninger og pensioner	4.784 ⁴⁾	-	-	-	4.784
Præsternes be- fordring	191	26	-	-	217
Præstegårde	1.787 ⁵⁾	-	-	-	1.787
<u>Ialt</u>	<u>6.863</u>	<u>2.405</u>	<u>5.293</u>	<u>7.130</u>	<u>21.691</u>

1) Omfatter kirkefondens faktiske udgifter i modsætning til landskassens udgifter til kirkelige formål i kap. 4, afsnittet om offentlige udgifter, hvor landskassens tilskud i finansåret til kirkefonden er medtaget som en landskasseudgift

2) Foreløbige tal

3) Andre udgifter omfatter løn til kontormedhjælp, kontorholdsudgifter, repræsentationsudgifter og udgifter til drift af bygninger og lokaler. Foreløbigt tal

4) Pensionerne udgjorde 545.000 kr. Af lønudgiften afholdtes 1.934.000 kr. af Præsteembedernes Fællesfond (se note 5) og resten af staten

5) Udgiften afholdes af Præsteembedernes Fællesfond, hvis indtægter hidrører fra kirkeskat, forrentning af sognenes formuer samt lejeindtægter fra leje- og tjenesteboliger

Kilde: Statsregnskab 1982 og 1983, landskasseregnskab 1983/84 samt materiale i rigsombudet

ORGANISATIONER OG FORENINGER, TILSLUTTET FOLKEKIRKEN

K. F. U. K. og K. F. U. M.

De kristelige foreninger for unge kvinder og unge mænd har begge til formål at arbejde for Guds riges udbredelse blandt unge,

men arbejder iøvrigt inden for alle aldersgrupper. Bevægelserne samlede oprindelig medlemmer og interesserede til bibelmøder og fællesbøn, og dette er fortsat grundlaget for deres virke.

Den første afdeling af K. F. U. K. grundlagdes i Vágur i 1912. I 1922 grundlagdes en afdeling i Tórshavn, medens afdelingen i Klaksvík er oprettet under 2. verdenskrig. Den første afdeling af K. F. U. M. oprettedes i Tórshavn i 1936, medens afdelingen i Klaksvík, der drives sammen med K. F. U. K., oprettedes samtidig med denne forening.

K. F. U. K. har for tiden ca. 210 medlemmer (30 i Vágur, 100 i Tórshavn og 80 i Klaksvík), medens K. F. U. M. tæller ca. 240 medlemmer (160 i Tórshavn og 80 i Klaksvík).

Udover bibelarbejdet har foreningerne en række aktiviteter, forskelligt hobbyarbejde, forelæsninger, spil, film, udflugter og sommerlejr. Endvidere støttes et ydremissionsk arbejde. Begge foreninger afholder medlemsmøder én gang om måneden. Herudover holdes jævnligt møder - ofte ved fællesarrangementer mellem de to foreninger.

K. F. U. M. i Tórshavn har siden 1934 udgivet "Kristiligt Ungmannablað", der udkommer 11 gange om året i 2500 eksemplarer. Siden 1940 har man udgivet en julebog, "Jólaboð", der sælges i 3.100 eksemplarer. Desuden driver man eget forlag til udgivelse af kristen litteratur.

K. F. U. K. og K. F. U. M. i Klaksvík driver en børnehave, Dronning Margrethes børnehave, med 72 børn. På K. F. U. K.- og K. F. U. M.-hjemmene i Tórshavn er der for tiden udlejet ialt 17 værelser til skolesøgende unge kvinder og mænd.

Til samtlige afdelinger af K. F. U. K. og K. F. U. M. er der knyttet spejderafdelinger (kap. 11).

Indre Mission

Indre Mission på Færøerne (Heimamissiónin) arbejder inden for rammerne af den evangelisk-lutherske kirke og forkynder fra omkring 30 missionshuse rundt omkring på øerne. Man har for tiden 4 fastansatte forkyndere. Disse virker over hele landet, medens det lokale arbejde først og fremmest varetages af frivillig arbejdskraft.

Indre Missions virke omfatter kristelige møder, ungdomsforeninger og søndagsskoler. Herudover udgiver man bladene "Sunnudagsblaðið" og "Trúboðin", ligesom man har sit eget bogforlag "Heimamissiónsforlagið" og en båndcentral "Sela", der arbejder med

udgivelsen af kristelige tale- og sangbånd.

Den færøske sømandsmission, som driver sømandshjem i Tórshavn, Runavík, Færingehavn og Reykjavík, og som desuden arbejder ud fra et norsk sømandshjem på Shetlandsøerne og ud fra sømandshjemmet i Hirtshals, hører under Indre Mission. Til arbejdet uden for Færøerne er ansat 2 lønnede forkyndere. Iøvrigt støttes sømandsmissionens arbejde af 65 kvinderinge på hele Færøerne.

Det økonomiske grundlag for arbejdet i Indre Mission og sømandsmissionen er frivillige gaver. Missionerne ledes af et fællesråd bestående af 11 medlemmer.

Det kirkelige missionsforbund

Det kirkelige missionsforbund, som de sidste ca. 35 år har virket under navnet "Kirkjuliga miðsiðsfelagið", er et lægmandsfællesskab af troende, som sammen med troende præster på evangelisk-luthersk folkekirkeligt grundlag ønsker at vække og styrke det åndelige liv og at samle børn, unge og ældre til et helligt samfund. Missionsforbundet har to fastansatte og to deltidsansatte forkyndere på Færøerne, hvortil kommer 2 missionærer, der virker i Etiopien. Den væsentligste del af missionsforbundets arbejde udføres dog af frivillige.

Af aktiviteter kan nævnes søndagsskolevirksomhed, håndarbejdsaftener og sangkor for såvel voksne som børn. Forbundets forlag har til huse i missionshuset i Tórshavn. Forlagets bøger sælges fra den lutherske boghandel samme sted. Forbundets bog- og båndcentral ligger i Klaksvík, hvorfra pakker med bøger og bånd fordeles til skibene. Forbundets nyeste aktivitet er lejrstedet "Lívd" i Haldarsvík, som blev taget i brug i 1981 og er beregnet for børnelejre, ungdomslejre og bibelkurser.

Det økonomiske grundlag for missionsforbundet er frivillige gaver. Forbundet ledes af en 5 mand stor bestyrelse.

KRISTNE TROSSAMFUND UDEN FOR FOLKEKIRKEN

Brødremenigheden

Det, som i dag er kendt under betegnelsen "Brødremenigheden", opstod ved William Sloan's virksomhed fra 1865. Den står uden for folkekirken, og den forkynder fuld og evig frelse ved omvendelse og tro på Jesus Kristus. De troende bliver døbt, og derfor kaldes de ofte "baptister" (døbere).

Der findes forsamlinger (menigheder) i Tórshavn og en række bygder. På grund af organisationsformen kan der ikke angives noget medlemstal, men man regner med, at forsamlingerne omfatter 7-10% af befolkningen.

Der er ca. 25 forsamlingshuse omkring på øerne - heriblandt "Ebenezer" i Tórshavn - hvor der holdes regelmæssige møder (brødsbrydelse og evangelisk møde søndag, bedemøde og opbyggelsesmøde en dag om ugen - ikke samme ugedag overalt). Desuden er der søndagsskole og i forbindelse hermed forskellige aktiviteter for børn. I bygden Vatnsøyrar anvendes huset "Zarepta" til sommerlejligheder. I 1984 ferierede ca. 1.350 børn i 7 aldersmæssigt opdelt grupper for en uge ad gangen.

I menigheden udsendes tidsskrifterne "Sunnudagsskúlin" og "Leirkerið". Forlaget "Leirkerið" udgiver forskellige kristelige bøger og pjecer.

Den færøske bibel i Victor Danielsens oversættelser er udgivet af menigheden - det nye testamente i 1937 og hele bibelen i 1949. Denne bibeludgave er udkommet i 31.000 eksemplarer. Menighedens salmebog indeholder 1192 salmer på færøsk.

Der er 5 missionærer ved forsamlingerne på Færøerne og andre er rejst afsted til arbejde i Grønland, på Island, i Venezuela, i USA, på Filippinerne, i Senegal og i København. Sidstnævnte arbejder specielt blandt færinger.

Alt arbejde i menigheden er frivilligt, og der er ikke institueret nogen fælles ledelse for Færøerne.

Alle økonomiske forhold, herunder også støtte til missionærernes arbejde, ordnes inden for forsamlingerne.

Brødremenigheden sender seks gange om året et evangelisk program i den færøske radio, og der sendes en gang om ugen et kort evangelisk program gennem TRANS WORLD RADIO i Monte Carlo. Endvidere sendes der ti evangeliske udsendelser og tolv aftenandakter årligt i det færøske fjernsyn.

Den katolske kirke

Den katolske menighed på Færøerne er en del af bispedømmet København, der omfatter Danmark, Færøerne og Grønland.

Menighedens opgave er at vidne om Guds kærlighed til det færøske folk og at arbejde for kristen kærlighed, fred og retfærdighed menneskene imellem. Den katolske kirke på Færøerne betragter

sig som et supplement til den kristendom, der er dybt rodfæstet i befolkningen.

Menigheden består af ca. 45 voksne medlemmer, heraf 11 franciskannersøstre og en sognepræst, dertil kommer 16 børn. Der afholdes en daglig gudstjeneste (messe) i klostret KERIT. Om søndagen og på de større helligdage fejres en højmesse i Vor Frue Kirke, Vardagøta. Efter messen den første søndag i måneden samles kirkegængerne til kirkekaffe.

Den katolske kirke har en kirke i Tórshavn, Vor Frue Kirke med tilhørende præstegård. Franciskannersøstre har deres eget kloster Kerit i Vardagøta. Søstre forestår Skt. Frans's skole (kap. 7), Skt. Josefs Børnehave og Vuggestuen Stella Maris.

Frelsens Hær

Frelsens Hær er en international, evangelisk og social organisation med "Den hellige Skriffs Gamle og Nye Testamente som den eneste rettesnor for kristelig tro, lære og liv". Frelsens Hær's mål er sammen med kristendommen iøvrigt at kæmpe for, at alle mennesker skal "underkaste sig den Herre Jesu Kristi herredømme". Man søger at nå dette mål ved et forebyggende og opbyggende arbejde blandt børn og unge, samtidig med at man driver et udadvendt og oplysende arbejde af både praktisk og åndelig karakter.

Frelsens Hær har 91 soldater, der er 25, der spiller i hornorkesteret, og i hjemmeforbundet er der ca. 50 søstre. Der er 56 pigespejdere og 25 juniorsoldater, medens ungdomskoret har 15 medlemmer. To officerer er heltidsansatte, medens 17 underofficerer virker som ledere i deres fritid.

I 1983 afholdtes 337 og i 1984 283 møder og gudstjenester for børn og unge, medens der for voksne i de samme år blev afholdt henholdsvis 287 og 279 møder og gudstjenester.

Den frie evangeliske menighed

Menigheden, der arbejder mest sammen med pinsemenigheden i Norge, arbejder ud fra bibelens ord i Joh. 17,3 om det evige liv, som er at kende den eneste sande Gud og den, som Gud har sendt, Jesus, Jesu ord i Joh. 17,24, "hvor jeg er, skal også de, som du har givet mig, være hos mig, så de må skue min herlighed, som du har givet mig; thi du har elsket mig før verdens grundlæggelse" og Ap. 2,41.

Menigheden har 154 medlemmer (voksendøbt), og menighedens søndagsskole samler 60 børn. Ledelsen består af en forstander og fire "ældstebrødre". Menigheden støtter 1 missionær i "Embarcacion Argentina".

Der holdes omkring 250 møder årligt, idet der holdes faste evangeliske møder tirsdag og torsdag aften samt 2 møder på søndage. Herudover holdes friluftsmøder om sommeren om onsdagen og om lørdagen.

Syvende-dags adventisterne

Syvende-dags adventisterne, der blev organiseret i USA i 1863 og fik fodfæste på Færøerne i 1919, har kirkehistorisk set rod i den radikale reformation (16. årh.), som udmundede i de pietistiske og puritanske vækkelsesretninger i England (17.-18. årh.) og i USA (18.-19. årh.). Kirkesamfundet er en international missionsbevægelse, der virker i 98% af alle verdens lande. Missionen driver en omfattende skole- og sundhedstjeneste. Bevægelsen ønsker at blive kendetegnet med dem, "der holder fast ved Guds bud og troen på Jesus". (Joh. Åb. 14,12). Derfor forkyndes Jesus Kristus som verdens eneste frelser, og man lever i håbet om Kristi snarlige genkomst, idet man efter de ti bud hviler på den syvende dag og mindes Kristi skabende og forløsende virksomhed.

I 1982 var der 97 medlemmer (voksendøbt), hovedsagelig fra Tórshavn og Kollafjørður. Hver lørdag er der bibelgranskning og gudstjeneste, medens man hver tirsdag samles til bøn. Der arrangeres jævnligt møder på bygd.

Menigheden driver en skole med omkring 55 elever i Tórshavn. Man har spejderarbejde i gang i Tórshavn og Kollafjørður. Spejderkorpset talte i 1984 30 medlemmer (kap. 11). Søndagsskolen tæller omkring 30 børn. Menighedens virksomhed omfatter endvidere en fysioterapi-klinik, "Skodsborg", i Tórshavn.

Ved den årlige indsamling til bevægelsens lægemission indkom der i 1984 169.000 kr.

Jehovas Vidner

Jehovas Vidner er et internationalt, kristent samfund af forkyndere. I mere end 200 lande og områder forkynder de, at Guds rige, med Jesus Kristus som konge, er oprettet i himmelen, og at dette rige vil gribe ind i jordens anliggender. De forkynder at den nuværende verdensordning nærmer sig sin afslutning, fordi Gud, hvis navn er Je-

hova, snart vil fjerne ondskaben og det, der står bag ondskaben. Derefter vil Paradiset, tusindårsriget, blive en realitet. Da Bibelen er Guds budskab til mennesker, bygger Jehovas Vidner deres tro og lære på den og tilskynder til flittigt bibelstudium, både privat og ved deres møder, og de opfordrer andre til at gøre det samme.

På Færøerne findes der menigheder i Tórshavn, Klaksvík, Runavík og Tvøroyri. Mødestederne kaldes rigssale, og Jehovas Vidner bygger dem selv. Foruden de rigssale der er i Runavík og Tvøroyri, er en ny under opførelse i Tórshavn (ventes færdig i sommeren 1985). I Klaksvík holdes møderne i private hjem.

Der er 100 aktive vidner, forkyndere, på Færøerne, men der er flere som føler sig knyttet til deres menigheder. Ved områdestævnet i 1984 var der 185 til stede, og ved den årlige højtid til minde om Jesus Kristi død, var der 147 til stede.

FILADELFIA-menigheden

FILADELFIA-menigheden i Tórshavn er en pinsemenighed. Dette navn gav folk denne bevægelse, fordi den bygger på de begivenheder, der fandt sted første pinsedag, jfr. Apostlenes Gerninger 2. kap. Bevægelsen accepterede dette og vedkendte sig dette navn.

FILADELFIA er tilknyttet bevægelsen i de nordiske lande og samarbejder med denne bevægelse således, at hver menighed er selvstændig, (suveræn), men dog har et godt samarbejde med alle de andre menigheder.

Medlemstallet er i dag 150. For at blive medlem forlanges det, at vedkommende er genfødt og døbt i henhold til skrifterne. Menigheden er etableret med et ældsteråd, og hvis der er behov herfor, kan den udnævne en forstander, der arbejder sammen med ældsterådet.

Alle aktiviteter udføres i nært samarbejde med rådet. Ledere og ansvarshavende bliver valgt efter anbefaling af rådet, og de bliver derefter indsat til arbejde på det månedlige menighedsmøde. Der bliver ført forhandlingsprotokol for alle menighedsmøder og ældsterådsmøder. De økonomiske forhold bliver gjort medlemmerne bekendt på hvert menighedsmøde. På årsmødet bliver et revideret regnskab forelagt sammen med andre problemer, der har medlemmernes interesse.

Finansieringen af menigheden foregår ved personlige gaver og kollekt ved morgengudstjenesten og på menighedsmøderne. Tiende bliver ikke forlangt, men der er mange, som giver tiende.

ANDRE TROSSAMFUND

Bahá'í troen

Bahá'í troen er et selvstændigt trossamfund, som bygger på Bahá'ílláh's lære. Bahá'ere tror, at Bahá'ílláh er den forjættede, som er blevet profeteret om i alle religioners skrifter, som skal indstifte verdensfreden og gøre verden til en enhed. Bahá'í samfundene i Tórshavn og i Toftir er blandt de 112.000 centre omkring hele verden, som vejledes af Retfærdighedens Verdenscenter i Haifa, Israel, hvilket er den højeste myndighed for Bahá'í troen.

Bahá'í troen startede i Tórshavn i 1954 og det første åndelige distriktsråd for Bahá'í i Tórshavn blev stiftet i 1973. Der afholdes møder regelmæssigt hver uge, ligesom der arrangeres bøn-nemøder og læseringe. Derudover holdes der 9 særlige helligdage.

Bahá'í samfundet på Færøerne har en bygning i Tórshavn, købt med støtte fra Bahá'í verdensrådet. Hele arbejdet finansieres fuldt ud af det, som trosfællerne frivilligt giver til sagen. Bahá'í troen er ikke knyttet til nogen kirkelige reglementer og har hverken præster eller ritualer. Den er ikke-politisk og Bahá'í-íere får ikke lov til at deltage i politisk arbejde eller at sidde i politiske stillinger.

Bahá'í's verdensråd har en vis tilknytning til De forenede Nationer, nemlig som rådgivende myndighed i det økonomiske og sociale råd og i børnehjælpsfonden hos FN.

Bahá'í's grundregler er følgende: Guds og hans profeters enhed. Menneskehedens enhed. Samme grundlag for alle religioner. Selvstændig og uafhængig søgen efter sandheden. Videnskab og tro skal arbejde sammen. Ligestilling mellem mand og kvinde. Alle fordomme skal udryddes. Uddannelsespligt i samtlige lande. Åndelig løsning på økonomiske hårdknuder. Et internationalt hjælpesprog. Verdensomfattende fred, som ligger i hænderne på en verdensomfattende regering. Samtlige mindretalsgrupper skal have ret til at leve i fred med sine kulturelle særpræg.

Kap. 11

KULTURELLE FORHOLD, IDRÆT M. V.

RADIO

Útvarp Føroya (Ú.F.) startede sine udsendelser i 1957. Ú.F. administreres på den måde, at direktøren, der er tjenestemand under landsstyret, står for den daglige ledelse, og radiorådet (bestående af et 6-mandsudvalg, hvoraf 5 medlemmer vælges af lagtinget og 1 af lytterforeningen) fastlægger hovedlinierne for programlægningen. I 1984 blev der registreret ialt 16.500 lyttere.

På mellembølge sender radioen på 531 kHz (565 m) med en 5 kilowattsender. Radioen har fået tilladelse til at sende med en 200 kilowattsender på denne frekvens til den færøske fiskerflåde og til færinger udenlands, og man er påbegyndt forberedelserne til en ny mellembølgesender på 100 kilowatt, der skal placeres i Skúvanes på Suðuroy.

På FM-båndet sendes fra 3 hovedstationer, beliggende i Suðurstreymoy (3 kilowatt), Borðoy (2 kilowatt) og Suðuroy (2 kilowatt). Endvidere findes der 8 mindre sendere, hvoraf 4 er på 10 watt hver, medens de andre 4 er på 1 watt hver.

Radioen begyndte at sende i stereo i 1971, og disse stereoudsendelser kan høres over hele landet.

Opførelsen af det nye radiohus blev færdigt på selve 25-årsdagen for radioen, den 6. februar 1982. Indflytningen skete dog allerede den 2. juli 1981, da 1. etape af byggeriet var færdigt. Gulvarealet er på 2.000 kvadratmeter, og huset rummer alle radioens aktiviteter.

I 1984 indgik man et samarbejde med Danmarks Radio med hensyn til den færøske radios pladearkiv, således at on-line forbindelse etableredes mellem computerne i Danmarks Radio og den færøske radio.

Radioens sendetid blev også forøget i 1984. Den samlede sendetid i 1984 var på 3.229 timer imod 3.056 timer i 1983, 2.669 timer i 1982 og 2.270 timer i 1981.

I 1984 begyndte Ú.F. at sende om formiddagen søndag. Tidligere påbegyndtes søndagsudsendelserne kl. 14.00. Sendetiden om søndagen er nu fra kl. 10.00 til kl. 19.05.

Fra september til maj måned er radioens sendetid om hverdagen fra kl. 7.15 til 13.00 og fra 18.15 til 21.15. Om lørdagen sendes 2-3 timer mere om eftermiddagen og 1 time mere om aftenen.

Fra maj til september måned blev sendetiden afkortet med 1 time om aftenen.

I 1984 fortsatte Ú.F. med serieudsendelsen om den færøske historie, som påbegyndtes i 1983. Følgende har holdt foredrag: dommer Dánjal Nolsøe: International havret og Færøerne, ingeniør Guttormur Djurhuus: Gamle fiskerskibe, ingeniør Sørin P. Sørensen: Nye fiskerskibe, fiskeribiolog Jákup Sverri Joensen: Fiskeriområder, statistiker Sigurð Poulsen: Den økonomiske historie, Cand.scient.pol. Zacharias Wang: Den politiske historie 1948-1984, direktør Birgir Danielsen: Færøernes eksporthistorie.

Niels Juel Arge har i serieuddannelsen "Eg minnst" (Jeg erindrer) bl.a. interviewet: Niels P. Niclasen, Tórshavn, Anna Christina Vigelund, København, Jóan Jakki Durhuus, Vestmanna, Hergeir Joensen, Hestur, Jákup Midjord, Fuglafjørður, Maria Eide, Tórshavn, Hans Pauli Johannesen, Tórshavn, Theodor Johannesen, Fuglafjørður, Hans Jákup Hansen, Argir, Johannus Olsen, Skála, og Napoleon Mortensen (Bassin), Vágur.

Der er ligeledes lavet udsendelser om "Bosættelse nede på Toft i Kvívík" med arkæologen Sverri Dahl, og om fjeldene ved Sørvágur med Winther Lauritsen, Sørvágur.

Af andre foredrag og beretninger kan nævnes: Påskekrigen i Irland 1916 (Hans J. Debes), Slaget ved Fimreiti i Sokn 15. juni 1184 (Sverri Dahl), Med Mjóvanes til Amerika (Bjarni Niclasen), Undervandsbåden i Karlskrona (Jógvan Arge) og 10 foredrag af skrædder Hans Marius Debes.

I 1984 startede radioen også en udsendelsesserie med titlen Naturen og miljøet, som Arne Nørrevang havde tilrettelagt, og udsendelsen "Ordbogen" med Jóan Hendrik Winther Poulsen blev genoptaget.

I 1984 oplæstes i radioen følgende føljeton'er: Frænir eitur ormurin (Ormens navn er Frænir) af Jens Pauli Heinesen, Tom Sawyer af Mark Twain (oversat af Ólavur Michelsen), Ferð mín til Jorsala (Min rejse til Jorsala) af K. O. Viderø, Lisa í Leikalandi (Alice i Wonderland (oversat af Axel Tórgarð), Summardimmið (Sommerskumringen) af Eric Linklater, Antonia mitt í verðini (Antonia midt i verden) af Ebba Hentze, og Víkingabrøgd (Vikingebedrifter) af Berthil Wahlquist. Serien "Fra krigsårene" fortsatte, og der blev lavet serieudsendelser med titlerne "Shetland i dag", "Samarbejdsmulig-

heder mellem Grønland og Færøerne", "Finansierings- og økonomiforhold med særlig henblik på Færøerne", "Kristeligt arbejde" og "År og dag".

I løbet af året blev det færøske radiospil "Billy Bryans Café" af Sigmund Poulsen sendt og "Fortællingen om Lin pe og hans tamme trane" af William Heinesen (oversat af Dánjal J. Jørgensen). Ligeledes blev der sendt en beretning om "Sneskredet i Gerðum", som Helgi Jacobsen skrev.

Den nærmere fordeling af sendetiden i 1984 fremgår af tabel 11.1. nedenfor.

Tabel 11.1. Færøernes radios udsendelser i 1984

<u>Udsendelsernes art</u>	<u>Sendetid i timer</u>	<u>Sendetid i % af samlet tid</u>
Musik	1.480	45,8
Foredrag	74	2,3
Gudstjenester	70	2,2
Morgenandagter	120	3,6
Oplæsning	143	4,4
Radiospil	38	1,2
Lydcollager	12	0,4
Samtaler	160	5,0
Beretninger	41	1,3
Reportager	141	4,4
Ønskekoncerter	93	2,9
Underholdning	87	2,7
Børneudsendelser	131	4,0
Lagtingsmøder	61	1,9
Nyheder og aktuelt	578	17,9
<u>Ialt</u>	<u>3.229</u>	<u>100,0</u>

1) Incl. genudsendelser, der ialt udgjorde 358 timer eller 11,1% af den samlede sendetid

Kilde: Útvarp Føroya

FJERNSYN

Ved lagtingslov nr. 77 af 21. maj 1982 blev der skabt lov-hjemmel for etablering af et offentligt fjernsyn på Færøerne, "Sjónvarp Føroya".

SVF (Færøernes fjernsyn) påbegyndte sin prøve-sendevirksomhed den 1. april 1984, samtidig med, at de private fjernsynsforeninger ophørte med deres sendevirksomhed.

Den daglige ledelse varetages af en direktør, medens en bestyrelse bestående af 6 medlemmer, hvoraf 5 er valgt af lagtinget og 1 af lytterforeningen godkender de fjernsynsprogrammer, der forelægges af direktøren, og holder kontrol med, at der er balance i udsendelserne.

SVF har en fjernsynsstue og 2 kontrolrum i Tórshavn.

De faste sendetider er:

Søndag	kl. 15.00-17.00 og 19.30-23.00
Tirsdag	" 19.30-23.30
Torsdag	" 21.00-23.30
Fredag	" 19.30-23.30
Lørdag	" 19.30-23.30

De faste færøske udsendelser er følgende:

Nyhedsudsendelsen "Dagur og Vika" (Dagen og ugen) startede i maj 1984 med en udsendelse om ugen. Fra august måned 1984 sendtes udsendelsen 2 gange om ugen.

"Á Sýnini" (Udsigtspunktet (Horisont)) er en udsendelse, der behandler aktuelle emner herhjemmefra og nogen gange udenlandske emner. Disse udsendelser startede i oktober 1984 og sendes fast en gang om ugen i ca. 45 minutter.

"Mál og Mentan" (Sprog og Kultur) er en udsendelse, der behandler kulturelle områder på Færøerne. Disse udsendelser startede i november 1984. Hver udsendelse varer i ca. 40 minutter.

Gudstjeneste sendes hver søndag i 1 time om eftermiddagen, og hver søndag aften afslutter fjernsynet med et andagt.

Udsendelser for børn sendes 4 gange om ugen, hvoraf en udsendelse er færøsk. De færøske børneudsendelser startede i august 1984.

Ungdomsudsendelse på færøsk sendes én gang om ugen.

Af andre udsendelser på færøsk kan nævnes: Skuespillet "Tilvildin" (Tilfældigheden) af Dagny Joensen blev som en slags prøve lavet om til et fjernsynsstykke, og optaget af fjernsynsforeningen

i Tórshavn og SVF i fællesskab. Stykket blev sendt den 1. september 1984.

Meget af aktiviteterne indenfor musik, korsang m.v., som har fundet sted i Nordens Hus og andre steder på Færøerne i foråret og sommeren 1984, blev optaget og sendt igen i efteråret.

Teaterstykket "Dukkuheim" (Et dukkehjem) blev opført i Nordens Hus i april 1984 og blev sendt i fjernsynet 1. juledag.

Det færøske korværk, der er lavet som fjernsynsudsendelse, "Lukas evangeliid", af Pauli í Sandagerði, blev fremført i kirken i Kirkjubøur og udsendt i fjernsynet julen 1984.

SVF's drift finansieres over fjernsynslicensen. Abonnementet for perioden 1. april 1984 - 31. marts 1985 udgør 600 kr. pr. fjernsynsmodtager.

Der var registrerede 8.300 seere pr. 31. december 1984.

Tabel 11.2. Fjernsynets udsendelser i perioden 1. april til 31. december 1984

	Fær. prod/ tekst til færøsk tim/min	Fær. sen- detid i %	Uden- landsk prod. udsend. tim/min	Uden- landsk sende- tid i %	Sen- detid ialt tim/min	Sam- let- sende- tid i %
Nyheder	30:38	21,3			30:38	3,8
Samfundsforh./ aktuelt	22:10	15,4	32:55	5,1	55:05	7,0
Kultur	5:03	3,5	86,12	13,4	91:15	11,5
Gudstj./krist. møder/andagt	36:15	25,2	5:45	0,9	42:00	5,3
Sport	8:39	6,0	107:24	16,7	116:03	14,7
Skuespil/TV-spil	4:08	2,9	30:34	4,7	34:42	4,4
Spillef./TV-film	35	0,4	175:27	27,2	176:02	22,3
Underholdning	30	0,4	115:06	17,8	117:36	14,9
Klassisk musik			24:27	3,8	24:27	3,1
Lettere musik	3:25	2,4	13:02	2,0	16:27	2,1
Kor	6:42	4,6			6:42	0,8
Børneudsendelser	17:09	11,9	49:05	7,6	66:14	8,4
Ungdomsudsendels.	8:33	6,0	5:19	0,8	13:52	1,7
Ialt	143:47	100,0	645:16	100,0	789:03	100,0

1) Færøsk producerede udsendelser omfatter 18,3% af den samlede sendetid

Kilde: Sjóðvarp Føroya

AVISER

Der udkommer 8 aviser, hvoraf 6 i Tórshavn. Ingen avis udkommer daglig. Dimmalætting udkommer 3 gange ugentlig. Dagblaðið, 14. September, Oyggjatiðindi og Sosialurin 2 gange, medens Norðlýsið og Tingakrossur kommer 1 gang om ugen. Endelig kommer Glaðustrok ca. hver anden måned. Nedenstående tabel viser aviser-nes oplagstal pr. 1. december 1984.

Tabel 11.3. Avisernes oplagstal pr. 1. december 1984

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>
Dimmalætting	8.900	9.900	11.300	11.800	12.200
14. September	3.650	4.000	3.750	3.000	4.500
Socialurin	2.500	2.700	5.500	6.500	5.500
Dagblaðið	2.650	3.500	5.000	5.000	5.000
Norðlýsið	1.200	1.700	2.100	1.800	1.800
Tingakrossur	1.030	900	1.500	1.600	1.900
Oyggjatiðindi	1.500 ¹⁾	-	5.500	5.000	5.000
Glaðustrok	-	-	1.600	1.400	1.500
Ialt	21.430	22.700	36.250	36.100	37.400

1) Fjarðbúgvín

Kilde: Avisredaktionerne

Fem af aviserne må betragtes som talerør for hvert sit politiske parti, Dagblaðið for folkeflokk, Dimmalætting for sambandsflokk, 14. September for tjóðveldisflokk, Sosialurin for socialdemokratiet og Tingakrossur for selvstyreflokk. Norðlýsið, der udgives i Klaksvík, og Oyggjatiðindi, der udgives på Eysturoy, er ikke tilknyttet noget bestemt parti. Oyggjatiðindi må ses som en efterfølger for Fjarðbúgvín, som ophørte i 1974. Glaðustrok er afholdsbevægelsens blad.

Med udgangen af 1984 udkom en ny avis "Suðuroyartíðindi", en lokalavis for Suðuroy.

BØGER

Bogudgivelser

I 1984 udkom ialt 95 værker på færøsk, 62 originale og 33 oversættelser. Det samlede antal trykte bøger på færøsk siden den første bogs fremkomst i 1822 er hermed på 1.932 bøger.

Udenfor Færøerne udkom i 1984 33 bøger af færinger eller vedrørende Færøerne - 23 på dansk, 4 på svensk og 6 på andre sprog. Heraf to oversættelser fra færøsk: én novellesamling til dansk og én børnebog til islandsk. - Af de 33 oversættelser til færøsk er

Bøger udgivet på færøsk i 1984 (fortsat)

<u>Skønlitteratur</u>						
	<u>Romaner, noveller</u>	<u>Digte, sange</u>	<u>Faglit-teratur</u>	<u>Skole-bøger</u>	<u>Børne-bøger</u>	<u>Ialt</u>
<u>Oversættelser</u>						
Trykt i Tyskland			1			1
Trykt i Nederland					1	1
Trykt i Portugal			1			1
Trykt i USA			1			1
Trykt ialt i 1984	10	8	49	10	18	95
Trykt ialt i 1983	7	10	42	13	26	98
Trykt ialt i 1982	11	8	30	25	18	92

Kilde: Føroya Landsbókasavn

Tabel 11. 5. Den færøske bogproduktion 1984

<u>Fordelt efter sprog</u>	<u>Romaner, noveller</u>	<u>Digte, sange</u>	<u>Faglit-teratur</u>	<u>Skole-bøger</u>	<u>Børne-bøger</u>	<u>Ialt</u>
<u>Oversættelser til fær.</u>						
fra dansk	2		8	2	8	20
fra norsk	1		1		1	3
fra svensk	1				2	3
fra engelsk	2		4		1	7
Oversættelser ialt	6		13	2	12	33
Orig. udg. på færøsk	4	8	36	8	6	62
Ialt	10	8	49	10	18	95

Kilde: Føroya Landsbókasavn

Biblioteksvæsen

Ved hjemmestyreordningen blev biblioteksvæsenet overtaget som færøsk særanliggende og Føroya Landsbókasavn, oprettet i 1928 som selvejende institution, blev samtidig lagt under landsstyret og fik ved lov fra 1952 pålagt opgaver som nationalbibliotek, overcentral og bibliotekstilsyn. Biblioteket skal samle al færøsk litteratur og så vidt muligt al litteratur, der vedrører Færøerne. Endvidere skal Landsbókasavnið som central- og forskningsbibliotek "virke for udbredelse af kundskaber og oplysning i landet". Det har tilsyn med folkebibliotekerne, fordeler lagtingets bevillinger og sørger bl.a. for boganskaffelse og katalogisering til de biblioteker, der ikke har dertil uddannet personale.

Landsbókasavnið modtager og fordeler pligtafleveringen fra landets trykkerier og har desuden ret til yderligere frieksem-

plarer til sine udenlandske bytteforbindelser.

I tilknytning til bibliotekets færøske afdeling udarbejdes nationalbibliografien, en registrering af alt materiale vedrørende Færøerne - siden 1940 trykt som tillæg til Dansk Bogfortegnelse.

Af bibliotekets samlede budget for 1984/85 på 2.633.000 kr. er 408.000 kr. bevilget til indkøb af bøger og andet materiale samt til indbinding.

Bogbestanden er på 92.000 bind, heraf 17.525 i forskningsafdelingen. Biblioteket har desuden 425 tidsskrifter og periodica, 225 mikrofilm (hovedsagelig færøske aviser) samt et kort- og billedarkiv.

Landsbókasavnið har i 1983/84 udlånt 11.470 bøger til 2.586 lånere. Til 26 bygder og 10 skibe blev der udleveret bogkasser med 3.376 bøger, imod 1.866 forrige år.

Der føres ikke statistik over den ret omfattende benyttelse af materialet fra den lukkede færøske afdeling, som indeholder 6.440 bøger, 700 håndskrifter, 5.400 pjecer, 700 grammofonplader og kassettebånd foruden forskelligt andet materiale.

Lån fra udenlandske biblioteker har været 227 bøger, foruden et mindre antal fotokopier, mikrofich etc.

Der er blevet udleveret 81.075 fotokopier, heraf 1.966 kopier fra mikrofilm.

I samarbejde med Det kgl. Bibliotek i København og Odense Universitetsbibliotek er der foretaget en mikrofilmning af Baldursbrá, Havnar Ungmannafelags håndskrevne blad 1906-1912 i 6 folio-bind.

En af Føroya Fróðskaparsetur (Færøernes akademi) udskrevet indsamlingskonkurrence vedrørende de færøske ungdomsforeninger har medvirket til, at biblioteket i årets løb har modtaget håndskriftsmateriale og oplysninger om sådant materiale.

Foruden bytteforbindelsen med en række biblioteker og institutioner i andre lande er der nu også indgået aftale med universitetsbiblioteket i Oslo om, på lignende måde som med landsbibliotekerne i Nuuk og Reykjavík, at forsyne hinanden med nabolandslitteratur på byttebasis. Via den svenske ambassade i København har Sveriges riksdag i 1984 ydet 6.000 sv. kr. til indkøb af svensk litteratur.

I bibliotekets lokaler har været en del mødeaktiviteter, udstillinger, bl.a. af de ældste færøske tryksager, samt undervisning og enkelte mindre konferencer i og uden for bibliotekets regi. Flere klasser, især fra de højere skoler, har fået instruktioner i biblioteksbenyttelse m.m.

Landsbibliotekaren deltog i et kursus om nordisk bibliotekslovgivning i Reykjavík i juni 1984 og i det efterfølgende nordiske biblioteksmøde sammesteds. Hovedemnet var her "Nordisk kulturelt samarbejde". På dette møde deltog desuden bibliotekarerne Bergljót D. Hentze og Martin Næs, samt forfatteren Gunnar Hoydal.

Af landets 50 kommuner har de 35 med næsten 23% af befolkningen ikke noget bibliotek, og af de ialt 5 autoriserede boghandlere er de 4 i Tórshavn og 1 i Runavík.

Det eneste heltidsbibliotek uden for Tórshavn er biblioteket i Klaksvík (opr. 1952).

I et forsøg på at afhjælpe den mangelfulde biblioteksbetjening i byggerne, er der i 1984 af lagtinget bevilget penge til en forsøgsordning med bogbil til dele af Streymoy og Eysturoy, foreløbigt gående ud fra Landsbiblioteket. En dertil indrettet lejet bus, som kan medtage ca 4.000 bøger, forventes klar at begynde kørselen i begyndelsen af marts 1985.

De 9 af folkebibliotekerne, der kun er åbent ganske få timer om ugen, er i realiteten kombinerede folke- og skolebiblioteker. De har fra ca. 1.000 til ca. 7.700 bøger hver, ialt 43.560 bøger. Disse små biblioteker udlånte i 1983/84 27.522 bøger d.v.s. 21% af de samlede udlån. I forhold til 1982/83 har bibliotekerne uden for Tórshavn sammenlagt haft en stigning i udlånet på godt 300 bind, men i betragtning af at der i 1984 er kommet to biblioteker til, nemlig Fuglafjørður og Leirvík, som sammenlagt havde udlånt over 2.000 bøger, er der reelt tale om fortsat fald i udlånet for de øvrige bygdebiblioteker og ikke mindst for Klaksvíks vedkommende, hvor udlånstallet er faldet med 17,4% og i Tvøroyri med næsten 29%, mens Býarbókasavnið i Tórshavn havde en stigning på godt 2%.

Býarbókasavnið i Tórshavn (opr. 1969) har, foruden den i tabel nævnte bogbestand, en flittigt benyttet læsesal med færøske såvel som udenlandske tidsskrifter og aviser. I børnebiblioteket er 14.395 bøger, og i 1983/84 blev der i børneafdelingen udlånt 43.494 enheder til 967 lånere. Her er også oplæsning, forelæsninger, musik, sang og leg, filmsforevisning og andre arrangementer for

børn og voksne. - Til brug for dem, der ikke er i stand til at læse almindelige bøger, har Býarbókasavnið en samling lydbøger, ialt 500 titler, de fleste på dansk.

Býarbókasavnið lider i høj grad under pladsmangel og uhen-sigtsmæssig indretning. Byrådet har nu gjort en principvedtagelse om, at der skal bygges et nyt bibliotek i nærheden af de nuværende lejede lokaler i byens centrum.

Som nævnt, blev biblioteket i Fuglafjörður, som har været lukket siden 1977, genåbnet den 16. januar 1984 i den smukt indrettede gamle skole. Nettogulvarealet er 96 m² i dette 1. byggetrin af et projekteret byggeri på ialt 500 m². Byggeriet ventes afsluttet i 1985/86.

Et kombineret folke- og skolebibliotek i Leirvík, placeret i kommunens skole, åbnede i februar 1984, og har derfor i endnu mindre grad end Fuglafjörður indvirket på periodens udlånsstatistik.

Ifølge folkeskoleloven af 1979 skal der være biblioteker ved alle skoler, men endnu er der kun oprettet få deciderede skolebiblioteker, foruden de 4 som har eksisteret ved skolerne i Tórshavn i nogle år, og hvis bøger indkøbes vis Býarbókasavnið. Mens man venter på skolebiblioteksordningen og den nødvendige landscentral, foretages indkøb og katalogisering for de fleste bibliotekers vedkommende af Landsbiblioteket.

I februar 1984 nedsatte landsstyret en arbejdsgruppe, som skulle undersøge, hvorvidt man ved en iøvrigt tiltrængt revision af den samlede bibliotekslovgivning kunne indpasse skolebibliotekerne i denne og i bekræftende fald at fremsætte lovforslag herom. Dette omfattende arbejde er endnu ikke afsluttet.

Tabel 11.6. Folkebibliotekernes virksomhed

Hjem- sted	Befolk- nings grund- lag pr. 1/1 1985	Antal bind pr. 31/3 1984	Til- vækst 83/84	Antal udlån 83/84	Antal lånere 83/84	Udgif- ter bogkon- to ¹⁾	Samle- de udg. 83/84	Antal udlån pr. lånere 83/84
Fugla- fjórður	1.700	4.898	-	1.221	288	37.723	244.381	4
Gilja- nes	1.866	4.454	279	2.814	246	27.968	39.908	11
Glyv- rar	2.381	6.466	387	7.939	495	51.517	61.370	16
Klaks- vík	4.847	17.115	1.104	12.605	1.093	121.466	462.862	11
Kolla- fjórður	811	5.044	396	1.100	123	43.432	68.232	9
Leir- vík	777	886	-	859	153	22.996	32.549	5
Oyrar- bakki	431	2.635	66	331	50	7.876	9.617	6
Sør- vágur	1.052	5.662	277	2.478	55	26.928	41.286	45
Toft- ir	1.024	3.457	119	2.406	215	11.027	21.422	11
Tórs- havn	14.722	53.549	3.024	87.466	3.584	653.339	2.797.934	25
Tvør- oyri	2.136	7.661	421	5.427	371	49.277	87.034	14
Vágur	2.114	7.470	182	1.612	294	22.624	56.143	5
Vest- manna	1.299	7.293	471	4.168	1.733	47.799	64.710	2
Ialt 83/84	35.160	126.290	6.726	130.406	8.700	1123.972	3.987.448	
Ialt 82/83	31.789	113.545	5.460	128.074	7.233	817.203	3.338.250	
Ialt 81/82	31.466	108.242	5.157	125.670	7.183	714.112	3.220.300	

- 1) "Bogkonto" omfatter også periodica, lydbøger og andet materia-
le, som ikke er medtalt i rubrikken "tilvækst"
- 2) Åbnede igen 16/1-1984 efter at have været lukket siden 1977.
Tallene er derfor kun for 2½ måned
- 3) I udlånstallet er incl. udlån til kommunens skoler samt til
3 gange bogkasse til samme skibe og til Klaksvíkar Sjúkrahús
301 bøger
- 4) Startede 1. februar 1984
- 5) Bibliotekets oplysninger er for året 82/83
- 6) Herudover har biblioteket anskaffet 3.040 bøger til kommunens 4
skolebiblioteker for 194.395 kr. Udlånet i disse skolebiblio-
teker var 70.200 bøger. Disse tal er ikke med i statistikken
ovenfor. Andre deciderede skolebiblioteker er heller ikke med-
regnet

Kilde: Føroya Landsbókasavn

Biblioteket på flyvestationen i Mjørkadalur er uden for den færøske biblioteksordning, men står under landsbibliotekarens opsyn. Dette bibliotek havde pr. 31. december 1984 3.211 bind foruden en del plader. Antal udlån i 1984 til stationens personel var 877 bind eller 10% mindre end året før.

I marts 1984 uddeltes årets biblioteksafgift på ialt 60.500 kr. til 64 færøske forfattere, som var repræsenteret med ialt 5.846 bind i folkebibliotekerne. Det blev til 10,35 kr. pr. eksemplar.

LANDSARKIVET

Færøernes landsarkiv blev grundlagt den 1. juli 1932 og hed dengang Færø Lands Arkiv.

I 1952 blev arkivet overtaget af hjemmestyret og er således en institution, der hører direkte under landsstyret.

Landsarkivets hovedopgaver er dels at bevare tidligere nedskrevet materiale samt det materiale, der udarbejdes af administrationen og overøvrigheden, dels at tilvejebringe det materiale, som administrationen og øvrigheden mangler i deres daglige arbejde.

Endvidere har landsarkivet pligt til at fremskaffe bøger og diverse akter til forskere, ligesom arkivet udlåner akter til institutioner og arkivets egen læsestue.

Det er ligeledes en del af arkivets arbejde, at indsamle bøger og materiale fra private og enkeltpersoner for på den måde at indsamle og bevare historiske kilder af offentlig og privat oprindelse.

Færøernes Landsarkiv omfatter i dag 5 kilometer hylder. Her opbevares alle akter for rigs- og landsmyndighederne, som er bevarede på Færøerne. Som eksempel kan nævnes sorenskriverens arkiver, lagtingets fra 1615, kirkens fra 1669, landfogedens fra 1706, stiftamtmandens fra 1720, Færø Amts fra 1816, Færøernes lagtings fra 1852, sundhedsvæsenets fra 1812 og syslernes fra omkring 1800.

Pr. 1. december 1984 var der ansat 4½ medarbejder på landsarkivet.

Færøernes Landsarkiv har lokaler i laboratoriebygningen, Debesartrød, hvor hovedarkivet også ligger. Herudover har landsarkivet lejet sig ind i 2 andre lokaler.

Foruden det store arkivmateriale ejer Færøernes Landsarkiv en hel del bøger og andre akter i danske arkiver. Det drejer sig om materiale, som blev sendt til Danmark ved århundredskiftet, og som man endnu ikke har mulighed for at opbevare på Færøerne.

MUSEUM

Føroya Fornminnissavn blev grundlagt i 1898 som en selvejende institution med det formål at indsamle og udstille kulturhistoriske genstande. Ved lagtingslov nr. 32 af 2. maj 1952 etableredes Føroya Fornminnissavn som nationalmuseum, der sorterede direkte under landsstyret, og dets formål blev udvidet med en række administrative og videnskabelige opgaver.

Føroya Fornminnissavns opgaver omfatter forvaltning af fortidsminde- og bygningsfredningsloven, arkæologiske og etnologiske undersøgelser, indsamling og forskning samt bevaring og udstilling af oldsager og indsamlede etnologiske genstande. Desuden fører museet tilsyn med lokalmuseer, som får offentlig støtte efter lokalmuseumsloven.

Museet ledes af landsantikvaren, som desuden varetager fortidsmindeforvaltning, bygningsbevaring, lokalmuseumstilsyn og repræsenterer museet i fortidsmindenavn og overfredningsnavn.

Pr. 1. december 1984 var der på museet ansat 3 videnskabelige medarbejdere, 1 arkitekt, 2 museumsassistenter, 1 konservator, $\frac{1}{2}$ museumspædagog og 2 kontomedarbejdere.

Museets kulturhistoriske udstilling blev i 1984 besøgt af 3.966 personer, hvortil kommer 27 skoleklasser med 403 elever.

Fornminnissavnið's bådeudstilling havde i 1984 3.653 besøgende, hvortil kommer besøg af 43 skoleklasser med 732 elever.

Dúvugarður i Saksun havde i 1984 3.549 voksne besøgende, hvortil kommer besøgende børn og skoleklasser.

NORDENS HUS

For Nordens Hus på Færøerne blev 1984 det første hele virksomhedsår med forskellige programmer og arrangementer, idet huset først blev åbnet i maj 1983. Tilslutningen blandt husets gæster viste sig at være lige så stor, hvis ikke større end forventet, og den nye institution søgte med en gang fast forankring i den færøske hverdag og bestræbte sig for gensidig spredning af nordisk og færøsk kultur til og fra Færøerne. I september fandt et direktørskifte sted, idet Hjörtur Pálsson (Island) overtog direktørstillingen efter Steen A. Cold (Danmark). Et grafisk værksted i Nordens Hus er stadigvæk under forberedelse, og visse tekniske opgaver, forbundet med bygningsfærdiggørelse, er endnu ikke helt afklaret.

Af det årlige driftsbudget (for 1984 5.570 mill. d.kr.) afholder Nordisk Kulturbudget (Nordisk Ministerråds finansieringsbudget til det nordiske kulturaftalesamarbejde) 92% og Færøernes landskasse 8%.

Husets virksomhed opbygges til hver tid i samarbejde med færøske og nordiske kultur- og forskningsinstitutioner og under vekselvirkning mellem husets ledelse og forskellige færøske og udenlandske foreninger, grupper og individer.

Husets lokaler bliver brugt til mange formål af forskellig art. Færøernes symfoniorkester og Færø-koret øvede der temmelig regelmæssigt, så vel som flere andre musik- og teatergrupper. Foreningen Norden har holdt nogle af sine møder der, og i samarbejde med danseforeningen i Tórshavn blev der arrangeret børnedans næsten ugentlig i vinterhalvåret. Den færøske radio og det nyoprettede færøske fjernsyn drog også nytte af husets tilstedeværelse i forbindelse med det programmer, f.eks. ved valget i november.

Endvidere anvendes huset i vidt omfang i forbindelse med større møder og konferencer, til film og teaterforestillinger samt koncerter og musikarrangementer iøvrigt.

Teaterforestillinger i Nordens Hus 1984 viste bl.a.: "Et dukkehjem" af Henrik Ibsen - husets anden teaterproduktion i egen regi, sat op af Sveinn Einarsson i samarbejde og samspil mellem færøske og islandske skuespillere og teaterfolk og vist både i Tórshavn og under Kunstfestivalen i Island; Grønnegårds Teatrets gæstespil, "Henrik og Pernille" af Ludvig Holberg, instrueret af Line Krogh, og Det Kgl. Teaters gæstespil, "De fire årstider" af Arnold Wesker, iscenesat af Sam Besekow og formidlet af Dansk-Færøsk Kulturfond. Til sidst skal nævnes "Brendar brýr" ("Skirmishes") af Catherine Hayes, instrueret af Egi Dam og spillet af den færøske teatergruppe "Gríma".

På musikområdet var der i bred forstand megen aktivitet i Nordens Hus, som efterhånden synes at danne en passende og tiltrængt ramme om det unge og fremvoksende færøske musikliv og give det stimulerende impulser udefra. Det gælder både for jazz- og folkemusik, forskellige typer af rytmisk og klassisk musik, korer o.s.v.

Mange koncerter og musikarrangementer forberedtes i samarbejde med Koncertforeningen og jazz- og folkemusikforeningerne, og nogle af dem blev henlagt til steder uden for Tórshavn. Således blev det

bibelske spil, "Exultate", fremført i Vágur kirke af tre norske kunstnere, men blandt navne på musikere og musikgrupper, som medvirkede under de klassiske musikdage i juni eller på andre af årets tider, kan nævnes: "Duo Grancino", "Duo Concertante", Københavns strygekvartet, Bodil og Gunnar Kvaran og Sigfried Skov, sangerne Ulrik Cold og Kristinn Sigmundsson og solisterne John Damgaard, Jónas Ingimundarson, Alberto Lysi og Margit Rahkonen. Af andre gæster kan nævnes "Tritonus"-koret, Vesterbro Ungdomsgård, Københavns politiorkester og visesangerinden Trille samt tre musikere fra Danmark, den finske musikgruppe "Comulus" sammen med sangerinden Anki Lindquist, svenskerne Bjørn Arahb og Pierre Ström, Nannie Porres og tre svenske rytmemusikere, BirGitta Edström og Swante Bengtson, som holdt en gospelkoncert, visesangerne Jean-Claude Flamand fra Frankrig og Bergtóra Árnadóttir fra Island og den irske sang- og musikgruppe "Wild Geese".

Et folkemusikstævne blev holdt i juni med deltagelse af og i samarbejde med forskellige færøske musikere og deres gæster fra Skotland, Shetland og USA og et større musikstævne, "Tórshavns Jazz, Fólka og Blues Festival", i august måned i samarbejde med Færøernes Jazzmusikerforening og Nordjazz. Deltagerne var både færøske og udenlandske - fra de fleste nordiske og flere lande - og blandt dem så kendte folk som Svend Asmussen, Cornelis Vreeswijk og Lillian Boutté.

Under årets første halvdel blev der arrangeret svenske og finske kulturdage ved forskellige kulturtilbud og udstillinger, bl.a. tolkede Østen og Anders Engström finsk-svensk lyrik og sang under rubrikken "Livets bryggør". Kirsten Olesen, Nis Bank-Mikkelsen og Fini Høstrup havde en litteratur- og musikkabaret med værker af Herman Bang og Bellman. Nogle gange havde man også i huset specielle aftenprogrammer ("kvældsetur") som stort set bestod af en, til stor del færøsk, blanding af musik, sang og litteraturoplæsning. Færøsk, østrigsk og russisk folkedans blev også vist i huset i juli og september.

Ved månedsskiftet juli-august blev den traditionelle færøske Olai-udstilling holdt i Nordens Hus med deltagelse af mange billedkunstnere, en færøsk håndarbejdsudstilling i oktober-november og de færøske udstillinger "Sluppin" og "Fiskafólk" i november i samarbejde med Søfartsmuseet i Marstal. Færøske kunstnere havde selvstændige udstillinger i huset: Torbjørn Olsen og Olivur við Neyst,

Zacharias Heinesen, Bárður Jákupsson og Tróndur Patursson. Af andre udstillinger kan nævnes en fotoudstilling om Shetland og Orknøerne fra Svenska Høstöriska Museet, mindre tyske og svenske fotografiudstillinger, "Bellmans Stockholm" fra Svenska Riksutställningar, "Finsk form", Mona Huss Walins udstilling, "Ny nordisk kunst" i samarbejde med "Sammenslutningen af danske kunstforeninger" og en nordisk el- og energiudstilling i samarbejde med Energirådet på Færøerne og Nordisk Ministerråd. Den sidstnævnte udstilling blev udvidet med en lille færøsk afdeling.

Som det fremgår var ikke alle husets programmer eller medvirkende gæster i 1984 udelukkende færøske eller nordiske, men det synes at falde i tråd med den vide definitionsramme angående virksomhedens formål, som er fastslået i statutternes paragraf 3 ved følgende ordlyd: "Det er især institutionens opgave at formidle færøsk kultur til det øvrige Norden og norisk kultur til Færøerne samt at fremme og tjene det færøske kulturliv".

TEATRE OG BIOGRAFER

Teatervirksomhed

Den eneste egentlige teaterbygning på Færøerne er Sjótleikarhúsið i Tórshavn (211 tilskuerpladser), der ejes og drives af Havnar Sjótleikarfelag.

Teaterbygningen anvendes også som biograf.

Scener med et forholdsvis udbygget teknisk udstyr findes endvidere i bygdehusene i Húsavík, Sandur, Kollafjørður og Gøta samt i Streundur og Oyrabakki.

Ellers anvender man skoler, idrætshaller og forsamlingshuse til teateropførelser, og der findes scener i de fleste nyopførte skoler. Da disse scener imidlertid som regel er henlagt til gymnastiksale, der ofte er i brug om aftenen, kan de kun i begrænset omfang anvendes af lokale amatørgrupper.

Meginfelag áhugaleikara Føroya (MÁF), landsorganisationen for amatørskuespillere på Færøerne, blev stiftet den 23. september 1979, og kunne således i 1984 fejre 5 års jubilæum. MÁF har 7 amatørforeninger som medlemmer.

Landsorganisationen har siden 1980 været medlem af Nordisk Amatørteaterråd (NAR). I kraft af dette medlemsskab oplyses organisationens medlemmer om, hvad der sker i de andre nordiske lande på teaterområdet, samtidig med at der gives tilbud om at komme på

kurser, møder og skoler, som NAR administrerer. Desuden er der mulighed for at arrangere kurser på Færøerne og få gæstelærere sendt hertil gennem NAR, hvilket landsorganisationen har nydt godt af flere gange.

I sommeren 1984 deltog Máf i et nordisk teater/dramakursus, der blev kaldt "Teaterstykker fra bygde- og byhistorier", og i august måned deltog en færøsk repræsentation i et stort kulturstævne i Södertälje, Sverige. I det særlige program, der var lavet til denne rejse, fremlagde gruppen færøsk litteratur, historie, dans og komposition. Rejsen blev finansieret ved hjælp fra Nordens Hus, landsstyret og Máf, foruden tilskud fra kulturudvalget i Södertälje.

I dagene 20. og 21. januar 1984 afholdtes et teaterstævne i bygdehuset i Strendur med 40 deltagere fra teatergrupper fra hele landet. Dette var det tredje stævne af denne art, som Máf har afholdt, hvor amatørskuespillere mødes for at tale om teater og teaterforhold.

Endvidere arrangerede Máf et kursus med dukketeater i Nordens Hus i dagene 20. - 24. februar 1984 med 20 deltagere. Kurset blev støttet med tilskud af Dansk Færøsk Kulturfond.

I dagene 17. - 20. maj 1984 arrangerede Máf et instruktørkursus med 15 deltagere og endvidere gennemførtes et initiativ, der kaldtes "Orð og Leikur" ("Ord og Spil") 2 gange i 1984. Første gang i week-enden 22. - 23. september og anden gang 17. - 18. november. Begge gange med 20 deltagere. Kurset blev holdt i radiohuset i samarbejde med radioens medarbejdere og der blev her arbejdet med udlægning af tekster, stemmeprøver og oplæsningsmetoder.

Máf har været medlem af Listafólkasamband Føroya (Færøernes Kunstnerforening) siden foreningen blev oprettet den 27. januar 1982. Máf's formand er også medlem af Nordens Hus' rådgivende udvalg.

Havnar Sjónleikarfelag har i 1984 opført stykket "Pinocchio" af Steffan Götestaur og Peter Flack ved 18 forestillinger med ialt ca. 2.100 tilskuere.

Foreningen har endvidere i juli-august opført en Olaj-kabaret for ialt ca. 2.150 tilskuere til 12 forestillinger.

Klaksvíkar Sjónleikarfelag har ved 7 forestillinger i marts-april i Tórshavn, Ballerup og på Bornholm opført "Jói" af Kjartan Ragnarsson for ialt ca. 1.100 tilskuere. Foreningen har endvidere

opført en revy i forbindelse med Norðoyar-stævnet i juni 1984; revyen blev opført 12 gange for ialt ca. 1.200 tilskuere.

Teatergruppen "Eydnan" i Oyrabakki har i marts-maj opført stykket "Den grønne elevator" af Avery Hopwood i Oyrabakki og Tórs-havn. Til 11 forestillinger var ialt ca. 1.000 tilskuere.

Stranda Sjótleikarafelag har i maj ved 4 forestillinger opført en kabaret for ialt ca. 400 tilskuere.

Teatergruppen "Glottin", Gøta, har i februar ved 3 forestillinger opført stykket "Skemt" ("Spøg") for ca. 300 tilskuere.

Gríma er den eneste professionelle teatergruppe på Færøerne. I efteråret 1983 blev gruppens arbejde af økonomiske årsager reduceret, og skuespillerne har til dels måttet søge andet arbejde.

Det økonomiske grundlag for arbejdet er fortsat dårligt, og året 1984 var specielt dårligt i forhold til de foregående år. Hele gruppens arbejde, bortset fra undervisningen i Ungdoms- og aftensko-len og konsulentvirksomhed, lå stille den første halvdel af året. Det lykkedes dog at få 2 forestillinger på programmet, inden årets udgang: "Brendar Brýr" ("Brændte Broer"), engelsk teaterstykke af Catherine Hayes. Stykket blev vist 13 gange for ca. 1.500 tilskuere 7 forskellige steder. Stykket bliver genoptaget i 1985. "Drengen og Guldfuglen", et samisk eventyr for børn oversat af Árni og Marianna Dahl. Stykket blev vist 9 gange for omkring 1.300 tilskuere på 5 forskellige steder. Stykket fortsætter i 1985.

Teatergruppen "Virkið", Sandur, har i marts måned ved 4 forestillinger opført stykket "Fastalávints teiti" (Fastelavns-revyen) oversat af Andrass Mikkelsen og Poula Olsen for ca. 500 tilskuere og i marts-maj måned ved 12 forestillinger stykket "Gylta Lið" ("Den gyldne Port") af David Stefansen for ialt 1.400 tilskuere.

Det Kongelige Teater opførte i oktober 1984 Arnold Weskers skuespil "De Fire Årstider" som blev opført ved 3 forestillinger i Nordens Hus for ialt ca. 670 tilskuere. I forbindelse med besøget opførtes ligeledes i Nordens Hus et kabaretprogram, hvor Nis Bank-Mikkelsen akkompagneret af Fini Høstrup sang viser af Bellmann, og hvor Kirsten Olesen læste noveller af Herman Bang.

Biografer

Der findes 5 faste biografer på Færøerne, hvor antallet i 1983 var 7.

Tabel 11.7. Biografteatrenes virksomhed i 1984

	<u>Antal pladser</u>	<u>Antal film</u>	<u>Antal fore- stillinger</u>	<u>Antal til- skuere</u>
Leikhús Bio, Tórshavn	211	97	358	28.230
Sørvágs Bio	180	46	91	4.613
Sands Bio	110	50	89	3.536
Vestmanna Bio	78	0	0	0
Vágs Bio	96	35	48	1.543
Ialt 1984	675		586	37.922
Ialt 1983	1.014		1.082	79.372
Ialt 1982	1.258		1.424	108.787
Ialt 1980	1.218		2.209	183.932
Ialt 1975	1.356		2.687	286.158
Ialt 1970	1.292		2.652	272.675

Kilde: Biograferne

MUSIKLIV

Orkestre og kor

Der er ét symfoniorkester på Færøerne, nemlig Føroya Symfoni-orkestur, der har 40 aktive medlemmer. Orkesteret holdt i 1984 3 koncerter i Nordens Hus

Der er ialt 7 hornorkestre på Færøerne - 2 hjemmehørende i Tórshavn og 1 hjemmehørende hvert af følgende steder: Klaksvík, Fuglafjørður, Eiði, Sørvágur og Tvøroyri. Hornorkestrene skønnes at have ialt ca. 150 aktive amatørmusikere og orkestrene afholder ialt ca. 100 koncerter/offentlige fremførsler om året.

Der er ca. 15 kor, herunder større kirkekor, på Færøerne. Der skønnes at være ialt ca. 400 aktive amatørkorsangere, og korene afholder skønsmæssigt ialt ca. 50 koncerter/offentlige fremførsler om året.

Jazz-, beat- og folkemusik

Havnar Jazzfelag, der stiftedes i 1976, har til formål at fremme interessen for musik, særligt jazz-, folke- og beatmusik, omfatter ca. 20 orkestre med omkring 120 aktive musikere inden for genren jazz, folk og rock.

På grund af manglende lokaler blev aktiviteten i 1984 beskåret fra normalt 130 årlige koncerter til kun 18.

Derimod blev der med hensyn til grammofonpladeudgivelser udvist den største aktivitet nogensinde. I 1984 udkom 4 plader med spillemandsmusik og visesang, 3 jazzplader, 1 børneplade samt flere plader med underholdningsmusik, ligesom der blev udgivet flere kassettebånd. Jazz- og spillemandspladerne har modtaget fremragende kritik fra flere udenlandske anmeldere bl.a. fra Schweiz, Skotland og Sverige.

Færøske spillemands-, jazz- og underholdningsorkestre har i 1984 afholdt koncerter i Skotland, Danmark og Island.

I 1984 blev der dannet et komponistforbund omfattende alle ovenfor nævnte musikgenrer. Den kompositoriske aktivitet er i stærk vækst også indenfor instrumentalmusik.

Føroya Fólkatónleikarafelag blev dannet i 1983 og består af aktive musikere inden for genren folkemusik, både traditionel og nyere. Foreningen arrangerede en større festival "Fólkatónleikarastevna" i juni måned.

Føroya Koncertfelag

Føroya Koncertfelag, som blev stiftet i 1979, har til formål at arrangere regelmæssige koncerter med færøske og udenlandske kunstnere.

Koncertfelagið har i 1984 stået for 6 tiltag med ialt 14 koncerter med 1.650 tilhørere. Konserterne har været afholdt i Tórshavn (4 koncerter) samt i Klaksvík, Vágur, Runavík og Tvøroyri (1 koncert hvert sted). Herudover har der været afholdt 5 kirkekoncerter i henholdsvis Tórshavn, Kirkjubøur, Eiði, Fámjin og Viðar-eiði.

Der er opført værker af en række klassiske såvel som nyere komponister. I koncerterne har dels medvirket ca. 150 færøske musikere og sangere, repræstenterende klassisk og rytmisk musik samt jazz, dels udenlandsk besøg ved blandt andre John Damgaard (klaver), Duo Grancine (klaver og violin) og Duo Concertante (violin og guitar).

KUNST

Færøske billedkunstnere dannede i 1980 foreningen "Føroysk Myndalistafólk" (Færøske Billedkunstnere), der med få undtagelser omfatter de kunstnere, som fast arbejder med billedkunst, og hovedparten af de kunstnere, som regelmæssig deltager i udstillinger. Medlemstallet er ca. 25.

Foreningen "Føroysk Myndalistafólk" er repræsenteret i "Li-stafólkasamband Føroya", LISA (den færøske kunstnersammenslutning).

Det vigtigste grundlag for de færøske billedkunstneres eksistens er en forholdsvis stor interesse i befolkningen for at se kunstudstillinger og at købe kunst. Pengeinstitutter og andre private og halvoffentlige institutioner køber også færøsk kunst, og ligeledes de større kommuner, som indkøber kunst til offentlige bygninger. Herved er der opstået en hel del interessante samlinger af færøsk kunst.

Nogle ganske enkelte billedkunstnere får årlige hædersgaver på nogle få tusinde kroner på de årlige lagtingsfinanslove. Det offentlige giver ikke i almindelighed støtte til billedkunstnere. Listafelag Føroya administrerer Malerinden Ruth Smith Nielsens Mindelegat, som kan udbetale en mindre legatportion hvert 5. år. Landsstyret bevilger hvert år, efter indstilling fra Listafelag Føroya, en vis støtte til unge, som ønsker at uddanne sig på udenlandske kunsthøjskoler.

Listafelag Føroya, som blev stiftet i 1942, har til opgave at støtte færøsk kunst og at arrangere udstillinger. Olaj-udstillingen har været årligt tilbagevendende siden 1948. Ellers har Listafelagið stået for hovedparten af de store og omfattende udstillinger, som har været afholdt de seneste 15 år.

I samme tidsrum har Listafelagið også arrangeret en række udstillinger, som har vist færøsk kunst i udlandet.

I 1970 blev Færøernes eneste egentlige kunstudstillingsbygning, "Listaskálin" i Tórshavn, som Listafelagið havde taget initiativ til at opføre, indviet. Listaskálin er organiseret som en selvejende institution.

På de årlige lagtingsfinanslove er optaget et tilskud til dækning af driftsunderskuddet i forbindelse med Listaskálin, ligesom der er optaget et vist tilskud til "Føroya Almenna Listasavn" (Færøernes offentlige kunstsamling), som ejer en omfattende samling af ældre og yngre færøsk kunst. På lagtingsfinansloven for 1984/85 er optaget en bevilling på 275.000 kr. til Listasavnið og Listaskálin.

Kunstudstillinger, der blev tilrettelagt af Listafelag Føroya i Listaskálin:

Den 30. marts åbnede Listaskálin igen efter en ombygning. I denne forbindelse var der en stor udstilling af Ingálvur av Reyni - malerier og tegninger.

Den 1. maj åbnede sommerudstillingen. Den omfattede, som sædvanlig, et udvalg af kunstværker, som Føroya Listasavn (Færøernes kunstsamling) ejer, men derudover var 30 nye kunstværker til salg. Kunstnerne var: Astrid Andreasen, Zacharis Heinesen, Bárður Jákupsson, Janus Kamban, Amariel Norðoy, Torbjørn Olsen, Jórunn Poulsen og Eyðun av Reyni. Sommerudstillingen sluttede den 9. september.

I dagene 12.-28. oktober var der en udstilling af dansk kunst. Dette var et udvalg specielt med landsskabsværker fra Johan Rohde til Johs. Hoffmeister - fra Nordjyllands Kunstmuseum. Dansk-Færøsk Kulturfond arrangerede denne udstilling og finansierede den også.

I dagene 3.-18. november var en udstilling som FÍM (Foreningen af islandske kunstnere) arrangerede med nyere islandsk kunst - fra Thorvaldi Skúlasyni til Jón Axel Bjørnsson. Den gik under titlen "17 islandske kunstmalerere".

I dagene 23. november - 9. december arrangerede Listafelag Føroya en minde-udstilling for kunstmaleren Tummas Arge (1942-78).

Den 14. december havde Amariel Norðoy en udstilling af malerier og litografier.

Kunstforeningens Olaj-udstilling blev holdt i Nordens Hus.

Udstillinger i "Smiðjan"

Januar: Amariel Norðoy - oliemalerier

Februar: Marius Olsen, Ólavur Johannesen og Vilhelm Andreasen, alle Tórshavn - malerier, tegninger, akvareller, grafik m.m.

Marts: Arngerð Joensen - oliemalerier, tegninger, lerting

April: Martin Joensen - blyants- og oliekriddttegninger, pastell
Maj: Anna Katrina Højgaard - oliemalerier m.m.
Juni: Doris Jacobsen og Oskar Hermansson - malerier m.m.
September: Bjarni W. Sørensen, Danmark, tegninger og malerier
" : Vár Michelsen - malerier, tegninger og akvareller
November: Philippe Carré, Frankrig - klip
December: Hanna Sturludóttir, Island - blyants- og tuschtegninger

Fra Nordens Hus

23. marts: Tróndur Patursson - malerier
25. maj: Torbjørn Olsen og Olivur við Neyst - oliemalerier og grafik
28. juli: Kunstforeningens Olaj-udstilling
10. oktober: Ny Nordisk kunst, en vandre/rejseudstilling, som Sammenslutningen af Danske Kunstforeninger arrangerede
Færøsk deltagelse: Amariel Norðoy med oliemalerier
Oktober: Bárður Jákupsson - tegninger fra Rogaland - og malerier
5. november: Tróndur Patursson - akvareller fra Argos-rejsen - samt oliemalerier

Sparekassens udstillingslokale, Tinghúsvegur, Tórshavn

Januar: Anette Haertell - grafik
Februar: Jógvan Asbjørn Skaale - oliemalerier
Marts: Arnold Vegghamar - oliemalerier
April: Zacharis Heinesen - oliemalerier
Maj: Olivur við Neyst - oliemalerier og collager
Juni: Elinborg Lützen - akvareller
Juli: Margretha og Børge Petersen - tegninger m.m.
August: Anna Katrina Højgaard - oliemalerier
September: Jacob Fuglø - oliemalerier
Oktober: Eyvindur Mohr - oliemalerier
November: Turid Waagstein-Rasmussen - oliemalerier
December: Ingálvur av Reyni - tegninger

Andre udstillinger på Færøerne

- I påskedagene: Lions Club på Eysturoy arrangerer en kunstudstilling i Runavík skole - til finansiering af velgørenhedsarbejder
- Jóansøka (Skt. Hans): Kunstudstilling i skolen i Vágur - Hjalti Skaalum og Jákup Hjaltalin - oliemalerier
- November: Jákup Olsen og Eva Christenholm fra Norge udstiller akvareller, blyantstegninger og oliemalerier fra Fuglafjður
- December: Anker Mortensen - pasteltegninger i SMS
- " Jórunn Poulsen udstiller aplikationer hjemme hos sig selv

Færøske udstillinger i udlandet:

Den store udstilling af færøsk kunst, som "Nordisk Konstcenter" i Sveaborg arrangerer, rejste rundt i de nordiske lande i 1984: Kunstforeningen, Oslo, Skive Museum og Aarhus Kunstforening, Danmark, Södertälje Konsthall, Sverige, Tromsø Kunstforening, Norge og Norrbottens Museum, Luleå, Sverige.

- Juli: Listafelag Føroya arrangerede sammen med Færøernes landsstyre en udstilling med nyere færøsk kunst i Galleri Ronas i Sogndal og i Førde i Sogn samt Fjordane Fylke, Norge. Dette var en del af en kulturfestival i forbindelse med 800-året for slaget ved Fimreiti
- Oktober: Bárður Jákupsson deltog med oliemalerier som gæst i udstillingen, som Tuborg Kunstforening, København, arrangerede
- December: Lasse Sørensen udstillede med tegninger i Hus-qvarna, Sverige

DANSK-FÆRØSK KULTURFOND

Dansk-Færøsk Kulturfond, der blev stiftet i 1951, har til formål at fremme den kulturelle forbindelse mellem Færøerne og Danmark.

Fondens kapital er tilvejebragt ved tilbagebetalinger af de rentefrie lån, der blev ydet til færinger, der var under uddannelse i Danmark under krigen. Obligationsformuen andrager nu godt 4 mill. kr.

Fondens bestyrelse består af 1 repræsentant for statsministeriet, departementschef Peter Wiese, der er formand, 1 repræsentant for ministeriet for kulturelle anliggender, rektor Anne-Karin Høgenhaven, Det kgl. danske musikkonservatorium, rigsombudsmanden og 2 af landsstyret valgte repræsentanter, lektor Erik Petersen og lærer Hanus Samuelson. Fondens adresse er fuldmægtig Inger Skydsgaard, statsministeriet, Christiansborg Slot, 1218 København K. Forespørgsler vedrørende fondens virksomhed kan endvidere rettes til rigsombudsmanden på Færøerne.

Blandt de formål, som Dansk-Færøsk Kulturfond har støttet i 1984, kan nævnes Det Kgl. Teaters opførelser i Nordens Hus på Færøerne af "De fire Årstider" af Arnold Wesker, Klaksvík spuespilforenings tourné til Danmark med skuespillet "Jói", et nyt lysanlæg til teatret i Tórshavn, et dukketeaterkursus på Færøerne, jazzorkestret Blast's medvirken i Tórshavn Jazz-, Folke- og Blues Festival i Nordens Hus. Endvidere tourneur på Færøerne af ensembleerne "Duo Concertante" og "Duo Grancino", en udstilling i Tórshavns kunstmuseum af "Danske landskaber og andre motiver fra Nordjyllands kunstmuseums samlinger", en udstilling i Nordens Hus fra søfartsmuseet i Marstal til fordel for bevarelsen af gamle færøske slupper, udstilling i Vikingskibshallen i Roskilde omkring bygning af en færøsk båd, et af Færøernes forfatterforening arrangeret kursus i TV-dramatik og arrangementer på Færøerne omkring fremvisningen af dokumentarfilmen "Tjenestepiger og Husassistenter". Ligeledes er bl.a. ydet tilskud til udgivelsen af William Heinesens samlede digte, "Hovs historie" af Jákup Berg, "Bølgerne leger på stranden - og andre noveller" af Jens Pauli Heinesen på grønlandsk, det afsluttende bind IX-X af Dansk-færøsk samfunds "Úr Føroyum", Rói Paturssons "Yrkingar/Digte 1964-84" samt af tre kassettebånd med færøske og islandske fuglestemmer.

SPEJDERBEVÆGELSEN

Der er 5 spejderkorps på Færøerne. Det samlede antal spejdere, disses fordeling på de enkelte korps og på piger og drenge fremgår af nedenstående tabel 11.8.:

Tabel 11.8. Oversigt over de færøske spejderkorps pr. 31. december 1984

	Færøernes Spejder- union		K.F.U.K. spejderne	K.F.U.M. spejderne		Frelsens Hær- spejderne	Adventist- spejderne		Ialt
	D	P	P	D	P	P	D	P	
Viðareiði			34	16					50
Klaksvík	51	32	66	71	4				224
Fuglafjørður			121	63					184
Leirvík				57	47				104
Runavík	28	28		56	85				197
Skála				26	31				57
Norðskáli				27	51				78
Hvalvík				25	40				65
Kollafjørður			37	34			8	8	87
Vestmanna			74						74
Tórshavn	61	30	122	215	33	59	11	3	534
Argir				65	32				97
Sørvágur				42	25				67
Dalur			14						14
Tvøroyri	25	25		30	37				117
Vágur				60	23				83
Ialt	165	115	468	787	408	59	19	11	2032

P: Piger

D: Dreng

Kilde: Spejderbevægelsen

Ud over det almindelige spejderarbejde med møder, ture, lejre og konkurrencer, har korpsene følgende fællesarrangementer:

Spejdergudstjenesten på Baden-Powell's fødselsdag 22. februar, Gregoriusmesse omkring den 12. marts og flagdagshøjtideligheden 25. april. En del spejdertroppe højtideligholder også Sct. Georgsdagen 23. april. Sct. Georg er spejdernes skytshelgen.

Meginfelag Føroysku Dreingjaskóta (Fællesrådet for Færøernes Drengespejdere) var repræsenterede ved følgende arrangementer i udlandet:

Omkring månedsskiftet maj-juni deltog 6 repræsentanter på Nordisk Fællesråds Konference, der blev afholdt i Houens Odde i Danmark.

I dagene fra 29. maj til 2. juni blev der afholdt CLT-kursus (kursus for kursusledere) i Danmark. 4 færøske spejderledere deltog på dette kursus.

Af lejre udenlands var der i år kun en med færøsk deltagelse, og dette var jamboretten i Tydal i Sydslesvig. Denne jamborette blev afholdt i juni-juli, hvor der deltog en trop fra Føroya Skóta-samband.

For anden gang blev Gilwell-kursus afholdt på Færøerne, hvilket skete i dagene fra 5.-12. august. Dette kursus var en afsluttende lederuddannelse for 16 spejderledere, der blev ledet af kursusleder Henrik Mortensen, KFUM-spejderne i Danmark, sammen med færøske Gilwell-instruktører. Kursuset blev afholdt omkring spejdercentret Kambur i Kambsdalur.

Ved Toftavatn på Eysturoy samledes den 25. august et stort antal spejdere fra samtlige spejderkorps til årligt fælles lejrball. Arrangementet blev meget vellykket.

I september gennemførte korpsene arrangementet SPEJDERHJÆLPEN, der stod på i en uge, hvor spejderne rundt på Færøerne tilbød deres arbejdskraft for betaling. Spejderhjælpen indhentede et samlet beløb på 118.000 kr., der blev sendt som tilskud til hjælpeprojekter i den tredje verden.

Ved spejdergudstjenesten den 22. februar blev blandt spejderne indsamlet penge, som gik til hjælp for børnene i Beirut, Libanon.

Den årlige grønsmuttedag hos KFUK-spejderne blev afholdt i Fuglafjørður, med deltagelse af 160 grønsmutter. Med lederne og assistenter var deltagerantallet oppe på omkring 200.

4. februar kunne KFUK-spejderne i Klaksvík fejre deres 25 års jubilæum. KFUK-spejderne var på lejr i Sverige denne sommer.

Følgende udenlandske troppe var på besøg på Færøerne i 1984:

I juni måned ankom som de første svenske rovere fra Svedala Scoutkår i et antal af 13 og rejste rundt på Færøerne. Dette var deres andet besøg på øerne.

DDS fra Åbenrå kom med 3 grupper, Aabenraa pigegruppe, 1. Aabenraa og 3. Aabenraa, ialt 75 spejdere.

Å-klanen fra Skårup, Bro-divisionen af DDS, var i august måned på besøg. Der deltog 26 rovere på denne rejse.

24th Glasgow (Bearsden) Group med 10 spejdere var i august på gennemrejse og havde kontakt med færøske spejdere.

I løbet af året er 4 spejdertroppe etablerede:

KFUM-spejderne i Norðskála, Hvalvík og Kollafjørður samt KFUK-spejderne i Kollafjørður.

KFUK-spejderne i Miðvágur og Vágur samt Adventist-spejderne i Lopra er nedlagt.

IDRÆT

1. Ítróttarsamband Føroyar (ÍSF)

ÍSF blev stiftet den 4. april 1939 og er landsforening for alle idrætsforeninger på Færøerne. ÍSF er højeste myndighed vedrørende idrætsvirksomhed, og foreningens formål er at fremme, samordne og tilrettelægge al idrætsvirksomhed på Færøerne, at arrangere turneringer og at godkende sådanne både på Færøerne og i udlandet, at fremme samarbejdet om idrætsspørgsmål med landsmyndigheder og andre myndigheder, samt endelig at repræsentere Færøerne i forhold til andre lande.

91 idrætsforeninger med ialt 9.700 enkeltmedlemmer er medlemmer af ÍSF. ÍSF bliver finansieret gennem kontingenter fra medlemsorganisationerne, en fast bevilling på den færøske lagtingslov samt indtægter fra anden side.

ÍSF er organiseret på samme måde som tilsvarende organisationer i vores nabolande med særforbund.

Det første særforbund, Fótþóttssamband Føroya, FSF (Det færøske fodboldforbund), blev stiftet i 1979, og i 1980 blev yderligere 9 særforbund stiftet. Der er nu særforbund på følgende idrætsgrene: Fodbold, håndbold, roning, bordtennis, badminton, volley-ball, gymnastik, svømning, judo samt særforbundet for handicappede. Hertil kommer en ungdoms- og udviklingsafdeling, som hører direkte under ÍSF, og som bl.a. tager sig af kursusvirksomhed. Andre idrætsgrene, som er repræsenteret i ÍSF uden at have et særforbund er ridning, atletik og skydning.

Specialforbundene ledes af forretningsudvalg og turneringsudvalg, som vælges på specialforbundenes generalforsamlinger. Specialforbundenes formand har sæde i ÍSF's bestyrelse ligesom formanden for de handicappedes idrætsforbund. Formanden for ÍSF er formand for forretningsudvalget, som har tre medlemmer.

ÍSF's forretningsudvalg vælges direkte på den årlige generalforsamling. Forretningsudvalget har den daglige ledelse, administrerer alle finansielle spørgsmål og sørger for, at generalforsamlingens vedtagelser og bestyrelsesbeslutninger bliver gennemført.

ÍSF's forretningsudvalg har en halvdags ansat kontormedhjælp og en bogholder. Alt andet arbejde er ulønnet og bliver udført på frivillig basis af bestyrelsesmedlemmer og andre. ÍSF's muligheder for at tilbyde uddannelse og rådgivning er derfor begrænset. Dog holdes med jævne mellemrum kurser for idrætsfolk på Færøerne, særlig

for dommere og trænere, delvis med instruktører fra andre nordiske lande, hvori såvel instruktører fra Færøerne som fra andre nordiske lande deltager.

ÍSF er medlem af The International Assembly of National Confederations of Sport (IANCS), De Nordiske Rigsidrætsforbunds fælleskomite og en NGO-Club.

Fra og med 1982 er der under ÍSF taget initiativ til at støtte færøske deltagere i internationale idrætskonkurrencer. Det olympiske udvalg under ÍSF har påbegyndt et internationalt arbejde.

Radiokontaktudvalget under ÍSF tilrettelægger alle idræts-tiltag, som skal transmitteres i radioen. Indtil videre har radioen mest transmitteret fodbold, håndbold og roning. ÍSF har en fast aftale med Útvarp Føroya (Den færøske radio) om udsendelse af idrætskampe. Radioen betaler efter aftale ÍSF et årligt pristalsreguleret beløb. På tilsvarende måde er forbindelsen med det færøske fjernsynsselskab, Sjónvarp Føroya, organiseret.

ÍSF udgiver hvert år en omfattende navnebog, der bl.a. indeholder oplysninger om samtlige idrætsforeninger og deres bestyrelsesmedlemmer. Navnebogen fås hos de færøske boghandlere.

2. Specialforbund under ÍSF

2. 1. Bordtennis (134 medlemmer i 8 foreninger) var een af de første idrætsgrene, hvor Færøerne fik international anerkendelse (i 1974). Siden har Færøerne deltaget i enkelte nordiske og andre internationale konkurrencer, og i 1980 var Færøerne for første gang repræsenteret ved Europamesterskaberne i bordtennis i Schweiz. Bordtennissambandið (BTSF) er medlem af The International Table Tennis Federation, ITTF, European Table Tennis Union, ETTU og Nordisk Bordtennis Union, NTTU.

2. 2. Håndbold (1.550 medlemmer i 15 foreninger) er den idrætsgren, som har deltaget i de fleste internationale konkurrencer, siden håndbóltssambandið blev medlem af International Handball Federation, IHF, først i 1970'erne. Færøerne har spillet omkring 60 landskampe mod forskellige lande og har bl.a. deltaget i de nordiske mesterskaber og i fem verdensmesterskaber i C-gruppen.

2. 3. Fodbold (3.000 medlemmer i 22 foreninger) er den idrætsgren, der har det største antal deltagere på Færøerne. Alle 22 idrætsforeninger tager del i den holdturnering, som Fótbóltsambandið arrangerer. Det har i flere år været forsøgt at få inter-

national anerkendelse, men hidtil uden resultat. I juni 1982 blev Fótþóttssambandið dog medlem af nordisk fodboldunion. I mange år har der været arrangeret fodboldkampe mod Island, Shetland og Orkneyøerne og i 1980 spillede den første landskamp mod Grønland.

2. 4. Svømning (500 medlemmer i 8 foreninger) har i de seneste år været i fremgang. Den største begrænsning af sporten har ligget i, at der har været så få 25 m svømmebassiner. Der er nu kommet nye svømmehaller i flere byer og bygder, og svømmehallen i Tórshavn med flere bassiner blev færdig omkring årsskiftet 1982/83. Svímjísambandið er medlem af nordisk svømmeforbund, FINA og LEN, og i 1982 deltog Færøerne for første gang i verdensmesterskaberne.

2. 5. Volley-ball (1.350 medlemmer i 30 foreninger) har stor fremgang på Færøerne, og deltagelsen i mesterskaber, som Flogbóltssambandið arrangerer, er voksende. Flogbóltssambandið fik international anerkendelse i 1978 og har siden deltaget i flere landskampe og cup-dyster. I flere år har Færøerne spillet mod Island med såvel kvinde- som mandshold. Flogbóltssambandið er med i European Volley-Ball Comite, EVC, og International Volley-Ball Federation, IVBF.

2. 6. Badminton (1.100 medlemmer i 12 foreninger) er ligeledes en idrætsgren, hvor interessen er voksende. For nogle ganske få år siden deltog kun et par bygder i badmintonturneringen, men nu deltager langt flere. Med jævne mellemrum bliver der spillet landskampe mellem Færøerne og Island, og også mellem Færøerne og Shetland samt Orkneyøerne. I 1980 indledtes et samarbejde med Grønland. Badmintonsambandið har international anerkendelse og er medlem af International Badminton Federation, IBF.

2. 7. Gymnastikforeningerne (1.350 medlemmer i 4 foreninger) er store på Færøerne. Færøske gymnastikhold har deltaget i gymnastikstævner i forskellige lande, senest i Zürich i juli 1982. Fimleikarsambandið er medlem af Nordisk Gymnastikforbund og har søgt om international anerkendelse.

2. 8. Kaproning (542 medlemmer i 30 foreninger) foregår i særlige færøske kaproningsbåde, hvorved konkurrencer med andre lande af gode grunde er udelukket. Interessen for den idrætsgren er voksende, og tilskuertallet er stort. Der afholdes 6 - 7 kaproningsstævner hver sommer.

2. 9. Judosporten (120 medlemmer i 4 foreninger) har senest dannet et specialforbund under ÍSF. Der er judoforeninger i flere bygder, og mænd og kvinder er ligeligt præsenteret inden for idrætsgrenen. Færøerne har deltaget i visse internationale konkurrencer, og nordisk anerkendelse fik man i 1982. Judosambandið er medlem af nordisk judounion, NJU.

2. 10. Specialforbundet for handicappede (80 medlemmer) blev stiftet i april 1980. Inden for forbundet dyrkes forskellige idrætsgrene, f.eks. svømning, curling, gymnastik, bordtennis, motionsidræt og cykling. De handicappedes idrætsforbund er medlem af Nordisk Handicap Idrætsforbund, HIF, International Sport Organisation for the Disabled, ISOD, International Stoke Madevilla Games Federation, ISMGF, og European Committee ECISOD.

2. 11. Skydning (75 medlemmer) er som den seneste sportsgren blevet optaget i ÍSF.

3. Idrætsanlæg

I Gundadalur i Tórshavn er der et relativt stort idrætsanlæg med idrætshal (ca. 1.200 tilskuere), fodboldbaner, badmintonhal, m.v. Endvidere findes en stor svømmehal i Tórshavn. I Klaksvík, Vágur, Tvøroyri, Fuglafjørður, Skáli og Runavík er der ligeledes idrætshaller (ca. 800 tilskuere), fodboldbaner og svømmehaller. Idrætshaller findes også i andre bygder. Foruden idrætshallerne anvendes gymnastiksalene ved skolerne til indendørs idræt. Herudover findes fodboldbaner i Sandur, Leirvík, Fuglafjørður, Gøta, Sumba, Tvøroyri, Vágur, Hvalba, Miðvágur, Sørvágur, Sandavágur, Runavík, Toftir, Eiði, Skáli og Argir.

4. Økonomisk støtte til den færøske idræt fra det offentlige

Tilskuddet til ÍSF udgjorde i 1984/85 1.375.000 kr. I 1982/83 udgjorde tilskuddet 1.000.000 kr. og i 1983/84 1.250.000 kr. Herudover yder landsstyret et særligt tilskud på 50.000 kr. til aflønning af trænere i idrætsforeninger. Indirekte tilskud ydes ved, at udøvende idrætsfolk i forbindelse med udøvelse af idræt rejser gratis med landsstyrets rutebåde (Strandfaraskip Landsins).

Der er mulighed for at få offentligt tilskud på ialt 80% til opførelse af idrætsanlæg, idet landskassen og vedkommende kommuner hver yder 30% i anlægstilskud, og statskassen 20%. Statstilskuddet

er betinget af, at hallen skal være gratis til disposition for skolerne i dagtimerne. På lagtingsfinansloven for 1984/85 er afsat 100.000 kr. til lånefonden til idrætsanlæg.

Der kan også opnås tilskud fra tipsmidlerne til de enkelte foreninger. Ved uddelingen i 1984 opnåede 3 forskellige idrætsforeninger tilskud til bl.a. idrætsmæssige bygge- og anlægsarbejder. Tilskuddet udgjorde ialt 110.000 kr., heraf anvendtes 30.000 kr. til deltagelse i olympiske lege for handicappede i USA.

Derimod får hverken ISF eller de enkelte specialforbund inden for dette del af den årlige uddeling af overskuddet fra tipsmidlerne til dansk idræt.

5. Tipning

I henhold til lagtingslov nr. 50 af 20. maj 1983 om tipning er der i 1984 stiftet et aktieselskab, som efter bevilling fra landstytret organiserer tipning i forbindelse med idrætsskonkurrencer.

Efter lagtingslovens bestemmelser skal halvdelen af det beløb, tipperne indbetaler, anvendes til tipsgevinster, og af overskuddet skal 80% anvendes til idrætsformål og 20% gives som tilskud til forskellige ungdomsaktiviteter.

BRIDGE

De færøske bridgeklubber er sammensluttet i et fællesforbund "Føroya Bridge Samband" (F.B.S.) stiftet i 1968, der omfatter 13 klubber med ca. 500 medlemmer. Den ældste klub, Havnar Bridge-felag, blev stiftet i 1937 og har ca. 100 medlemmer.

F.B.S. arrangerer hvert år mesterskaber i hold- og parturnering samt en cupturnering for hold.

F.B.S. er ikke tilsluttet internationale bridgeorganisationer, men har i 1978 indgået en samarbejdsaftale med Danmarks Bridge Forbund om bl.a. fællesindkøb af bridgemateriel, deltagelse af 1 færøsk par i DM for par og deltagelse i andre turneringer. I henhold hertil deltager F.B.S. hvert år i "European Simultaneous Pairs", den såkaldte Europaturnering.

I juni 1984 deltog F.B.S. for første gang i Nordiske mesterskaber for par og opnåede her en 6. plads.

SKAK

I 1970 sluttede de færøske skakklubber sig sammen i et fællesskab "Talvsamband Føroya" (T.S.F.) og blev optaget som medlem i det internationale skakfællesskab F.I.D.E. I 1975 blev "Talvsamband Føroya" optaget som medlem af Nordisk Skakforbund.

Talvsambandið omfatter nu 13 skakklubber med ialt ca. 400 medlemmer. Sammenslutningen står hvert år som arrangør af Færø-mesterskaberne.

I 1979 påbegyndte T.S.F. udgivelsen af et skakblad, "Talvblaðið", der påregnes at udkomme med 4 numre om året.

ISBN 87-503-5522-8
Stougaard Jensen/København
Sm 02-3